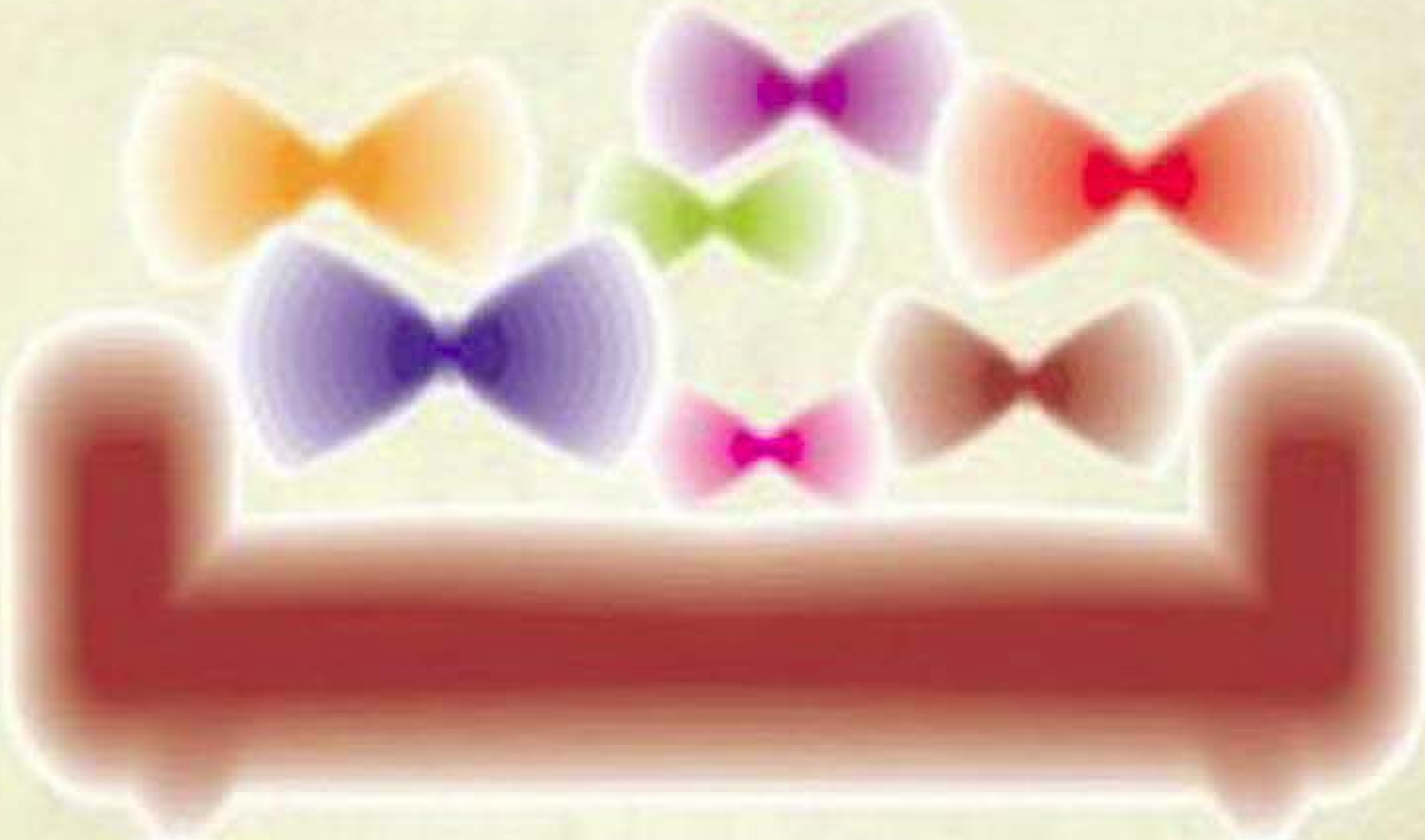
BRANDY ENGLER
DAVID RENSIN

BĂRBAȚII DE PE CANAPEAUA MEA

Povești adevărate despre sex, dragoste și psihoterapie

DEZVOLTARE PERSONALĂ

BRANDY ENGLER
DAVID RENSIN

BĂRBAȚII DE PE CANAPEAUA MEA

Povești adevărate despre sex,
dragoste și psihoterapie

The Men on My Couch
True Stories of Sex, Love and Psychotherapy
Dr. Brandy Engler şi David Rensin

LITERA®
Editura Litera
O.P. 53; C.P. 212, sector 4, Bucureşti, România
tel. 021 319 63 90; 031 425 16 19; 0752 548 372
e-mail: comenzi@litera.ro

Ne puteţi vizita pe

Bărbaţii de pe canapeaua mea.
Poveşti adevărate despre sex, dragoste şi psihoterapie
Dr. Brandy Engler şi David Rensin

Traducere din limba engleză:
Mariana Piroteală

Editor: Vidraşcu şi fiii
Redactori: Mona Apa, Teodora Nicolau
Copertă: Faber Studio (Magda Radu)
Tehnoredactare şi prepress: Valentin Vârtosu Jr.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
ENGLER, BRANDY
Bărbaţii de pe canapeaua mea/ Brandy Engler, David Rensin;
trad.: Mariana Piroteală – Bucureşti: Litera, 2013
ISBN 978-606-686-026-0

I. Rensin, David
II. Piroteală, Mariana (trad.)

615.851
616.8-089

CUPRINS

Numele pacienților și informațiile care ar putea duce la dezvăluirea identității acestora au fost modificate, iar în câteva cazuri, datele cu caracter personal au fost amestecate pentru a respecta dreptul la confidențialitate. Toate dialogurile și evenimentele se bazează pe conversații și experiențe reale, deși unele au fost contopite într-un caz unic. De asemenea, am schimbat numele prietenilor și iubiților mei.

INTRODUCERE

Bărbații de pe canapeaua mea este povestea neașteptatei mele călătorii în imaginarul erotic al bărbaților. Ceea ce am aflat acolo despre dorințele și comportamentul pacienților, la confluența dintre sex și iubire, nu numai că m-a surprins, dar m-a făcut să-mi reconsider opiniile, atât la adresa bărbaților, cât și în privința mea.

Modalitățile prin care o femeie poate căuta adevărul despre iubire sunt numeroase. Unele participă la cursuri de meditație sau întreprind, singure, călătorii în pustietate. Unele cumpără mormane de cărți de dezvoltare personală, se aventurează în lumea întâlnirilor pe internet sau se antrenează pentru maraton. Eu nu a trebuit decât să merg la birou.

Acum câțiva ani, ca proaspăt psiholog clinician, am pornit în realizarea visului de a avea un cabinet particular în Manhattan. Exista însă un obstacol minor: încă nu îmi făcusem un nume. Oricine din domeniul meu poate confirma că durează până să îți formezi o clientelă. Mai mulți colegi mi-au sugerat că ar trebui să aleg calea mai dificilă, convențională, alăturându-mă unui cabinet colectiv, implicându-mă în comunitate și intrând în legătură cu ceilalți medici, cu catedrele de psihologie din cadrul universităților și cu alți oameni din domeniu, care m-ar putea apoi recomanda. Am analizat sfatul lor și beneficiile financiare prezentate de acceptarea unui post, dar tocmai făcusem un curs specializat de terapie sexuală, cu un psiholog renumit, și debordam de entuziasm.

Îndrumătorul meu de la spitalul din Brooklyn unde tocmai îmi terminasem rezidențiatul a încercat să-mi scoată din cap o asemenea idee.

– Terapie sexuală? Glumești? a spus el. E deja fumată. Acum toată lumea ia Viagra. Nimeni nu mai are clienți pentru terapie sexuală.

Mi-a oferit un post la spital, dar eu eram hotărâtă. Mi-am deschis cabinetul fix în Times Square. Nu-mi păsa mie de Viagra. Îmi făcusem disertația pe tema libidoului scăzut la femei și voiam să mă specializez în sexualitate feminină.

Mă așteptam să dureze o vreme până să îmi formez o clientelă. Știam că deși femeile, mai degrabă decât bărbații, apelează la terapie dacă suferă de anxietate, depresie, trec printr-o suferință etc., acestea cer rareori ajutor în cazul unui libido scăzut, deoarece, din nefericire, presupun că este normal ca pasiunea să moară. Așa că nu mă deranja să am puțini clienți la început, atât timp cât făceam ce voiam. Și dat fiind că această problemă era generalizată, m-am gândit că, dacă îmi fac publicitate, până la urmă, femeile vor veni.

Însă m-am înșelat.

Am început imediat să primesc telefoane.

Și aproape toate erau de la bărbați.

Bărbați? Hm, nu prea mă așteptasem la asta. Iar în câteva luni, am început să primesc mai multe solicitări decât puteam duce. Sunau mânați de tot felul de probleme legate de sex: erau afemeiați cronici, dependenți de pornografie, de prostituate, manifestau nesiguranță privind identitatea sexuală, gelozie, disfuncții erectile, teamă de intimitate, pierderea libidoului, nu înțelegeau iubirea și altele. Poate că bărbații nu se grăbesc, asemenea femeilor, să meargă la psihoterapeut pentru probleme de natură emoțională, dar când penisul e la ananghie, nu mai stau pe gânduri.

Chiar dacă soluționarea problemelor sexuale ale bărbaților nu era genul de terapie la care îmi propusesem să mă înham, deși desigur că abordasem și acest aspect în cadrul pregătirii, am acceptat provocarea. Bănuiam că aveam să aud povești tulburătoare, dar eram împinsă de curiozitate, asemenea îndrăznețeі, dar naivei eroine dintr-un film de groază, care este hotărâtă să afle ce se petrece, deși bănuiește că ucigașul ar putea pândi din umbră. Așa că mi-am spus „De ce nu?", am deschis larg ușa cabinetului și am început să fac programări, pregătită pentru orice aventură m-ar fi putut aștepta.

Nu am fost dezamăgită.

Bărbații de pe canapeaua mea vă permite accesul la ședințele mele confidențiale de terapie, unde veți putea asista la dialoguri captivante, pline de forță, ce dezvăluie problemele esențiale din substratul comportamentului sexual masculin. Veți putea analiza de pe margine sentimentele nedisimulate și motivațiile reale din spatele maladiilor sexuale moderne de care vor să se trateze pacienții mei. Și, spre deosebire de majoritatea cărților care tratează comportamentul sexual masculin, aici aveți acces și la reacțiile mele, profesionale și personale deopotrivă, împărtășite cu prilejul ședințelor, dar și la lucrurile care au rămas nespuse.

Curând am descoperit un adevăr general valabil: sexul este rareori doar sex. Sexul este o experiență complexă. Deși inițial am crezut că voi trata simptome de natură sexuală, curând, în majoritatea cazurilor, ieșeau la iveală aspectele psihologice care determinau comportamentul pacienților mei. Am început să descopăr tot felul de semnificații ale obiceiurilor lor sexuale. Unii recurgeau la sex pentru a-și exprima sentimentele reprimate sau pentru a le atenua pe cele incontrolabile. Uneori căutau să retrăiască sau să domine traume mai vechi, adânc înrădăcinate în fanteziile lor. Mulți dintre ei se foloseau de sex pentru a-și satisface nevoile neîmplinite de putere, acceptare, apreciere de sine, alinare și afecțiune. De regulă, pacienții mei nu erau mai deloc conștienți de motivațiile ce îi mânau. În mod instinctiv, căutau vindecarea sexuală, iar adesea, rezultatele erau disfuncția și deconectarea.

Nu am să pretind că posed toate răspunsurile legate de bărbați sau că le pot spune femeilor cum să-i schimbe pe bărbații din viața lor pentru a avea o relație minunată. Această carte nu își propune nici să sugereze că bărbații cu un comportament ce nu se conformează obiceiurilor socio-sexuale considerate acceptabile de către societate au o problemă. Dar îi analizez îndeaproape pe bărbați, iar deseori îi provoc într-atât, încât îi împing până la furie sau lacrimi. Fac asta păstrând un mare respect față de ei și față de poziția mea privilegiată de confesor. Astfel, pentru mine este important să evit exprimările peiorative și portretizarea facilă a bărbaților ca fiind superficiali, nemernici imorali – știți povestea, câinoși la suflet, porci, niște ticăloși incorigibili –, deși, din când în când, mi-au trecut aceste lucruri prin cap. Nu încerc să îi scuz sau să le justific comportamentul. Nu vă cer să vă fie milă de ei sau să-i iertați pentru răul pricinuit; mai degrabă vă cer să mă însoțiți în acest periplu prin motivațiile psihosexuale ale bărbaților și să vedeți ce au descoperit ei cu acest prilej.

În loc să vă spun ce cred sau ce vor bărbații, vă las să citiți ce îmi spun ei. Îmi ofer analiza și reacțiile personale, nu numai ca psiholog, ci și ca femeie. *Bărbații de pe canapeaua mea* nu constituie pur și simplu o serie de studii de caz, ci propria mea cale spre dezvoltare și descoperire de sine, un jurnal al lecțiilor deprinse în sala de terapie și felul în care mi-au influențat ele relațiile amoroase. Când am deschis cabinetul, eram implicată într-o tumultuoasă relație la distanță și, asemenea clienților mei, eram prinsă între dorința de a iubi și ignorarea semnificației iubirii. În ceea ce privește iubirea și sexul, multă vreme trăisem într-o minunată lume de vis, rod al propriei mele imaginații, în care eu și iubitul meu ne țineam de mână și țopăiam de încântare. Când m-am îndrăgostit de iubitul meu Rami (nu acesta este numele lui real), „iubirea" a căpătat alte accente. Dintr-odată a devenit dură, volatilă și imprevizibilă. Făceam sex cu frenezie. Aveam probleme de încredere.

Eram din lumi diferite. De aici s-a ajuns la o luptă pe viață și pe moarte, iar adesea eu am avut de pierdut, și nu fără vină.

Pe parcursul acelei relații, lecțiile pe care le-am învățat au fost intensificate de propria-mi muncă. În definitiv, câte femei se ocupă în viața de zi cu zi cu explorarea celor mai ascunse unghere ale iubirii și sexului, din punctul de vedere al bărbatului? Câte dintre ele aud adevăruri *despre bărbați de la bărbați*, adevăruri la care nu au avut niciodată acces atât de direct, darămite să și le închipuie?

La început, acest cocktail exploziv de informații amenința să-mi izbucnească în față. Unele ședințe mi-au prilejuit revelații, curând transformate în tot felul de întrebări și bănuieli, pe care inevitabil aveam să le proiectez și asupra relației mele cu Rami.

Din fericire, într-un târziu am realizat că puteam transforma munca mea cu bărbații într-o muncă în propriul folos și am început să înțeleg altfel dragostea. În acest proces, a trebuit să mă confrunt cu multe dintre presupunerile pe care și eu, la fel ca multe alte femei, le făceam la adresa bărbaților și să descopăr că, deseori, acestea erau departe de adevăr. Printre cele mai frecvente se numără: „Dacă mă iubește, nu o să mă înșele" și „Dacă sunt suplă, drăguță, seducătoare sau dacă joc după anumite reguli, mă va dori mereu".

De exemplu, o prietenă apropiată mi-a spus cândva: „Nu cred că iubitul meu mă va înșela vreodată. Pare foarte îndrăgostit de mine. Îmi face toate poftele. Îmi spală mașina, îmi pregătește cina. Nu are porniri sexuale exagerate și nici nu îl văd ca pe un mare amator de aventuri erotice. Pare foarte fericit cu mine".

Sper că a avut dreptate. Dar după cum o demonstrează unii dintre pacienții din această carte, să fii îndrăgostit de o femeie nu garantează fidelitatea sexuală. Și nici infidelitatea nu implică faptul că dragostea bărbatului nu este reală sau că el nu ia relația în serios.

Unul dintre lucrurile pe care le presupunem este că bărbații vor doar să facă sex și, poate, după aceea să se înfrupte dintr-o pizza și să bea o bere. După care să mai aibă o partidă de sex.

Nu vă pot spune de câte ori le-am auzit pe prietenele mele plângându-se: „Numai la sex îi stă gândul". Ce-i drept, bărbații veneau la mine la cabinet și vorbeau numai despre sex. „Nu fac destul" sau „Nu am erecție" sau „Mie îmi place sexul oral, iar ei nu".

Dar apoi ajungeau inevitabil să discute despre dragoste.

Adevărul pe care l-am aflat este că bărbații *vor* sex, dar *nu numai* sex. Ascultându-mi pacienții, am realizat că la baza comportamentului sexual se află *nevoia unei legături mai strânse*, nevoie despre care deseori le este dificil să discute cu femeile din viața lor. De acolo, calea a fost scurtă spre a-mi trata mai eficient pacienții, explorând ce se află în inima lor mai degrabă decât condamnând isprăvile lor sexuale.

Bărbații de pe canapeaua mea nu oferă o abordare clinică. Nu cuprinde liste, exerciții și nici sentințe. Vă permite să citiți întâmplările și să luați din ele ce doriți, apoi să decideți singuri. Știm cu toții că nu există răspunsuri simple legate de dragoste. Prin urmare, această carte este o explorare. Scopul meu este să-i iau pe cititori cu mine în această călătorie, pe viu, așa cum am învățat și eu. Sper ca lucrarea de față să ofere o perspectivă nouă asupra dinamicii sexului și a relațiilor, să le ofere o alternativă cititorilor, în special cititoarelor, deoarece atunci când vorbesc cu prietenele mele despre asemenea lucruri, întotdeauna dorim să aflăm ce vor bărbații cu adevărat, să înțelegem de ce se comportă în felul în care o fac și ce putem face în această privință.

În ultimul rând, deși fiecare bărbat din această carte este diferit, ei au totuși ceva în comun: nu sunt nici perverși și nici nu au un comportament deviant, ci sunt oameni obișnuiți din toate colțurile țării și dintr-o varietate de medii sociale – iubitul, soțul, fratele, prietenul oricăreia dintre noi.

Sunt cu toții bărbați pe care îi cunoaștem, bărbați despre care femeile vor să afle mai multe.

DAVID

David era o nouă vedetă în plină ascensiune pe scena financiară. Avea o iubită manechin profesionist și un apartament în elegantul cartier Tribeca. Avea stăpânire de sine în purtare, și grația și farmecul curtenesc al tinerilor educați în spiritul cavalerismului. Bărbatul înalt și suplu, cu constituție atletică, purta un costum scump. A pășit în biroul meu cu atitudinea hotărâtă a omului care știe ce vrea și este obișnuit să obțină acel lucru. Ochii i-au măturat încăperea luminată discret și a privit cu un aer aprobator peretele decorativ, după care și-a oprit ca din întâmplare privirea admirativă asupra mea.

– Hm, doamnă doctor. Sunteți o femeie atrăgătoare, a spus el. Cred că o să-mi facă plăcere să stăm de vorbă.

Am roșit. M-am simțit un pic flatată de complimentul unui bărbat atât de arătos și de asemenea ușor intimidată, lucru care mi-a atras atenția asupra a ceea ce se petrecea, mai mult ca sigur: voia să-mi pună o etichetă sexuală pentru a stabili o poziție de forță. Era unul dintre primii mei clienți, dar comentariul lui mi-a trezit optimismul. Mă pregătisem bine pentru a putea face față proiecțiilor clienților și voiam să mă concentrez asupra pătrunderii dincolo de imaginea exterioară poleită pe care o afișa. Fraza de început mi-a dat de înțeles că probabil își masca un oarecare disconfort cauzat de statutul de pacient, evident vulnerabil, în special pentru că trebuia să-i vorbească unei femei de vârsta lui despre chestiuni legate de sex.

I-am oferit un zâmbet cald, dar totuși profesional.

– Mă bucur că te simți în largul tău în prezența femeilor *atrăgătoare*, am spus, preluând termenul folosit de el. Am făcut un semn spre canapea și am spus: Ia loc.

David s-a afundat în perne și și-a trecut mâna peste pielea neagră, elegantă. Cu pelvisul împins în față, cu picioarele depărtate și brațele desfăcute, și-a plimbat privirea pe picioarele și corpul meu. M-a privit fix în ochi. Evident, aceasta avea să fie o partidă de șah. Pornise o ofensivă nuanțată, iar provocarea de a-i înfrânge apărarea mă intriga.

De fapt, în ciuda atitudinii lui provocatoare, nu mi se părea foarte tentant. Ochii lui insipizi, lipsiți de strălucire, trădau o lipsă de charismă autentică. Farmecul lui părea studiat, iar figura lui de model de pe copertele revistelor era aproape dezamăgitoare, fiind prea aproape de perfecțiune. E drept, un bărbat extrem de atrăgător reține atenția unei femei, dar, în definitiv, ea vrea să fie cea frumoasă.

David s-a instalat comod și l-am întrebat despre ce voia să stăm de vorbă. Aproape că mă așteptam să înceapă iar să flirteze, în schimb a pornit în direcția opusă.

– Nu știu dacă sunt capabil de iubire, mi-a spus cu blândețe. Nu cred că am știut vreodată măcar ce este iubirea. Ce e dragostea, de fapt? Mă puteți ajuta?

Solicitarea lui David părea serioasă și sinceră, și mă privea cu speranță. Am făcut o pauză, luată ușor prin surprindere, și mi-am dat seama că nu aveam un răspuns pregătit la această întrebare simplă, dar totuși dificilă. Ce este iubirea?

Uneori am senzația că pacienții presupun că psihologii sunt deținătorii tuturor secretelor existențiale. Ce se întâmplă când murim? Există suflete-pereche? Există Dumnezeu? Or, nu e cazul. Noi studiem comportamentul uman, îndemnăm, ascultăm, reflectăm și încercăm să ne ajutăm pacienții să ajungă la concluzia dorită. Explicarea sensului vieții, și în acest caz al iubirii, este mai degrabă de competența îndrumătorilor spirituali, a biologilor și filosofilor, care își vor expune bucuroși teoriile și dictatele.

Așa că am decis să-i răspund cu o întrebare. Pur și simplu i-am cerut lui David să explice interesul acesta față de descoperirea iubirii.

– Iubita mea este absolut superbă, mi-a spus. E înaltă și blondă, un manechin cu sâni perfecți și abdomen ferm și tare. Nu știu de ce, dar o înșel. Nu mă pot abține. Lucrează noaptea, iar eu ies cu băieții să bem ceva și imediat ne apucăm să strângem numere de telefon.

Fiind o femeie tânără și nouă în branșă, am avut o reacție puternică, viscerală, stomacul mi s-a strâns și am simțit un junghi în piept. În fața mea, cerându-mi ajutorul, se afla întruchiparea celor mai mari temeri ale oricărei femei: Don Juanul mândru, seducătorul de profesie, care aleargă neîncetat după femei, complet indiferent la relația stabilă pe care o are. M-a cuprins instantaneu disprețul și a trebuit să mi-l ascund în spatele măștii îndelung exersate a profesionistului neutru, care nu își judecă pacienții.

– Să strângeți?

– Da, există un întreg proces, a spus, reanimându-și farmecul arogant, și sunt cunoscut drept cel mai bun din branșă. Mai întâi scanez barul în căutarea celei mai bune tipe și intru în vorbă cu ea. Încerc să-i fac un compliment pentru frumusețea ei, dar fără să mă arăt prea copleșit. Știu cum să fiu agresiv fără să par nerăbdător. Vreau să par cu adevărat interesat de ea, așa că îi pun întrebări, dar nu vorbesc prea mult despre mine, cu excepția referirilor ocazionale la situația mea financiară. O las să vorbească despre ea, ascult ce-și dorește și îi arăt ce am de oferit.

Nu știu ce era mai demn de dispreț: că nu putea fi mulțumit, indiferent cât de desăvârșită era femeia din viața lui, sau că bărbații cunosc secretul manipulării femeilor și că practică acest lucru ca pe un sport de echipă.

David s-a așezat mai bine pe canapea, în vreme ce eu îmi imaginam scena.

– Urmează etapa dezinteresului, a spus. Îi întorc spatele de parcă mi-aș fi pierdut brusc interesul sau încep să mă arăt interesat de altă fată, dar niciodată de una dintre prietenele

ei; asta e o greşeală de amator. O las să se străduiască să-mi recapete atenţia. Dacă nu o face, mai vorbesc cu ea, dar trec mai departe. În oricare dintre cazuri, atitudinea mea este relaxată, dar menţinând interesul. Nu dă greş niciodată.

– Bun, şi cât de des faci lucrul ăsta?

– Cred că procedez aşa cu câteva femei pe noapte.

– Iar scopul este...?

– Să strâng numere de telefon. Poate şi mai mult. E captivant, ca atunci când câştigi un meci, a spus.

Mi-am notat în carneţel să-i analizez natura competitivă.

– Şi deci mergi mai departe şi faci sex cu femeile acelea?

– Uneori. Dar niciodată de două ori.

L-am văzut că se pregăteşte pentru o posibilă dezaprobare. În schimb, am adoptat un ton încurajator, ba chiar favorabil. Am zâmbit şi am încuviinţat, de parcă vorbele lui nu mi-ar fi trezit nici o reacţie, de parcă povestea lui ar fi fost ca toate celelalte, o altă zi normală de lucru pentru mine. Este o tactică pe care deseori o găsesc utilă pentru a-l determina pe pacient să-mi spună totul.

– Partidele de sex cum sunt?

– Destul de bune, a spus, relaxându-se puţin. Dar cel mai mult îmi place să merg cu băieţii la bar şi să strâng numere de telefon. Mă interesează mai tare vânătoarea decât sexul în sine.

Descrierea lui David îmi arătase ce fază a procesului de curtare era mai importantă pentru el. Apogeul acestui tip de interacţiune poate fi diferit de la un bărbat la altul. Credeam că, explorând partea cea mai atractivă pentru David din procesul de abordare a femeilor, aveam să găsesc indicii despre problemele care îl determinau să acţioneze în felul acesta. De exemplu, unii bărbaţi se mulţumesc să poată privi femeile. Unora le place să se întâlnească cu ele. Unii bărbaţi vor sex, iar alţii vor ca femeile să se îndrăgostească de ei. Pe David îl entuziasma ideea de a obţine de la ele un număr de telefon. Deşi uneori făcea sex cu aceste femei, tot ce-şi dorea el de fapt era invitaţia de a continua, dacă voia.

Povestea lui David mi-a amintit de una dintre prietenele mele, care mi se plânsese că un tip cu care ieşea nu îi făcea niciodată complimente şi că uneori flirta cu prietenele ei.

– Nu-mi dau seama dacă mă place sau nu, mi-a spus.

Apoi, într-o zi, a descoperit în dormitorul lui o carte intitulată *Jocul*. A răsfoit-o, îngrozită, apoi şi-a cumpărat şi ea un exemplar şi mi l-a arătat. Cartea era o culegere de tehnici de seducţie a femeilor oferite de un presupus maestru într-ale cuceririlor şi se pare că exista chiar o comunitate on-line în care cititorii puteau face schimb de sfaturi. Ne-am simţit amândouă de parcă am fi scos la iveală o lume ascunsă, mistică şi malefică a maşinaţiunilor masculine. Tot ce făceau tipul cu care ieşea prietena mea şi David respecta infamele proceduri de abordare prezentate: ignor-o, abţine-te să-i faci complimente sau fă-i un compliment şi apoi minimalizează-l, de exemplu: „Îmi place că eşti drăguţă, dar nu ca un manechin".

Această schemă îi învăţa în esenţă pe bărbaţi cum să capete controlul asupra interacţiunii, mizând pe nesiguranţa femeii şi plasând-o pe aceasta în rolul de a i se vinde lui, punând sub semnul întrebării ceea ce are de oferit.

Partea raţională a creierului meu a realizat că aceste tehnici puteau da roade pe termen scurt, dar pe termen lung nu făceau decât să stârnească respectul de sine al unei femei, şi în final strategia avea să dea greş. Cu toate acestea, era neplăcut să constaţi că unii bărbaţi tratau „relaţiile" ca pe un joc. Prietena mea a decis să tragă cu ochiul la „comunitatea" on-line şi a fost aşa de jignită de ceea ce a citit încât a decis să posteze următoarele: „Auziţi, tocilarilor, aveţi un apel de la Dungeons & Dragons, vor să-şi recupereze jucătorii!" Am râs de gluma ei, dar s-a despărţit de el? Nu. Din nefericire, bărbaţii de genul ăsta chiar sunt încurajaţi să folosească astfel de strategii.

Simţeam dispreţ faţă de David şi manipulatorii care gândeau ca el. Cu toate acestea, nu puteam să reacţionez cu un comentariu ironic sau să plec, aşa cum aş fi făcut dacă l-aş fi cunoscut într-un bar. Sunt psihoterapeut, şi menirea mea e să

ajut. Ştiam că treaba unui psihoterapeut bun este să folosească empatia, dar eu nu simţeam nimic de felul ăsta.

Am realizat că trebuie să-mi controlez contratransferul, cuvântul utilizat în jargon pentru a desemna reacţia mea personală. Un psihoterapeut trebuie să fie atent la chestiunile personale care sunt „zgândărite“ pentru a nu răspunde la problemele pacientului cu propriile lui probleme. Cu alte cuvinte, în timpul şedinţei, trebuie să fac diferenţa dintre treaba lor şi treaba mea, deoarece toţi psihoterapeuţii pot avea probleme pe care pacientul le scoate la iveală într-un anumit moment. Ca toţi psihoterapeuţii, trebuie să-mi dau seama de diferenţă şi să monitorizez constant lucrurile, ţinându-le sub control.

Am profitat de timpul rămas pentru a-l supune pe David la testul de statut sexual, evaluarea standard de la prima şedinţă care oferă un instantaneu sau mai degrabă un film al celei mai recente partide de sex. Voiam să ştiu cine începuse, în ce a constat preludiul, ce poziţii au folosit, cât s-au privit şi gândurile şi sentimentele pe care le-a încercat. De asemenea, l-am întrebat despre masturbare şi despre fanteziile erotice pe care le avea.

Am descoperit că, pe baza comportamentului sexual, poţi afla multe lucruri despre personalitatea unui bărbat şi nevoile sale emoţionale. Îmi fac astfel o idee despre capacitatea sa de a iubi, stima de sine şi încrederea în sine, ba chiar despre unele probleme care i se trag din copilărie. Sexul este un microcosmos al sinelui.

Iniţial, mi-a fost jenă să-i adresez asemenea întrebări. Eram chiar puţin stânjenită când eram numită „sexolog“, titlu care îmi aducea întotdeauna în minte imagini cu doamne vârstnice fascinate de jucăriile sexuale. Alesesem să studiez sexualitatea dintr-o perspectivă analitică, şi graţie educaţiei mele conservatoare, roşeam încă destul de uşor la francheţea totală, necesară într-o discuţie despre sex. De exemplu, m-am trezit că evitam să spun „a face sex“, şi preferam „a face dragoste“. Acest lucru nu se întâmpla din cauză că mă confruntam eu însămi cu probleme de sexualitate, ci pentru că fusesem educată în spiritul sudist al bunei-cuviinţe şi al etichetei. Pur şi simplu utilizam

eufemisme politicoase. Mama îmi amintea întotdeauna de importanţa păstrării atitudinii „de doamnă“ şi că proveneam dintr-o familie cu femei decente şi pioase, genul care purtau rochii lungi şi mărgele când spălau vasele.

După plecarea lui David, prima mea concluzie a fost că, în ciuda bravurii, răspunsurile lui erau dominate de sfială, temeri şi tendinţe competitive. Obstacolul pe care aveam să-l întâmpin în tratarea felului de a aborda relaţiile de către David era acela că acesta devenise parte din identitatea sa şi, odată ce patologia unui pacient devine o parte importantă a identităţii lui, îi este dificil să facă schimbări reale. Am apreciat că şansele mele de a-l face să devină conştient de sine erau scăzute, dar întrezăream o posibilitate. Să agaţe cât mai multe femei, de regulă o sursă de mândrie, nu-i mai era de ajuns. Era conştient că voia să simtă iubire, dar nu era prea sigur ce anume era iubirea. Voiam să-l ajut să ajungă în acel stadiu, aşa că a trebuit să meditez o clipă la propria mea relaţie cu iubirea.

La vremea aceea, credeam că ştiu foarte bine ce este iubirea. Era, desigur, romantism. De fapt, în momentul acela trăiam o frumoasă poveste de iubire cu iubirea. Îi iubisem pe bărbaţii din viaţa mea, e drept, dar *eu rămâneam cu adevărat loială iubirii.* Cu trecerea anilor, îmi căpătasem abilitatea de a cultiva euforia romantismului. Este o pricepere pe care o şlefuisem, iar bărbaţii erau atraşi de mine nu datorită frumuseţii sau inteligenţei mele, ci pentru că vor şi ei să simtă acelaşi lucru. Puteam crea senzaţia de iubire în orice moment şi cu aproape oricine. Şi odată ajunsă în stadiul acesta, îmi era simplu să cred că nici un bărbat nu putea avea intenţii rele faţă de mine, deoarece, oarecum conştient, proiectam o anumită inocenţă, care tindea să-i trezească bărbatului instincte protectoare, paterne. Fiind în aceeaşi încăpere şi eu, şi David, era ca şi când ne-am fi aflat faţă în faţă Don Juan şi Pollyanna[1].

[1] Personaj din romanul cu acelaşi nume de Eleanor H. Porter, publicat în 1913, devenit simbolul cuiva foarte optimist (n. red.).

Data următoare când m-am întâlnit cu David, am revenit la întrebarea lui fără răspuns.

– Şi, deci, te întrebi dacă eşti capabil de iubire...?

– Aşa cred.

– Te-ai mai gândit la motiv?

– Poate din cauză că sabotez fiecare relaţie având aventuri cu femei de care nu vreau să mă ataşez, femei de care nu m-aş putea îndrăgosti niciodată. E ciudat?

– Tu crezi că e ciudat?

– Ciudat e că, deşi nu ţin la ele, tot le compar cu iubita mea.

– Din punct de vedere sexual?

– Nu tocmai. Îmi închipui o viaţă cu fiecare dintre ele.

Nu mă aşteptam la răspunsul acesta, iar David mi-a anticipat următoarea întrebare.

– Chiar vreau să mă aşez la casa mea, să mă căsătoresc. Acum am stabilitate financiară, şi toţi prietenii mei se căsătoresc şi îşi cumpără case mari în Westchester şi în Jersey... Vreau să am femeia cea mai bună şi casa cea mai mare.

Între şedinţe, mă gândisem un pic la natura competitivă a lui David. Din moment ce spunea că nu era neapărat atras de femeile pe care le aborda – bărbaţii nu sunt întotdeauna foarte atraşi de femeile pe care le curtează, ba pot fi chiar total dezinteresaţi de ele –, am presupus că ieşirile lui nocturne şi procurarea de numere de telefon alături de prieteni nu avea legătură atât cu femeile în sine, cât cu plăcerea jocului. Cu alte cuvinte, era fustangiu pe criterii sociale, prin prisma relaţiilor cu ceilalţi bărbaţi.

David mi-a confirmat bănuiala când mi-a spus că provenea dintr-o familie de oameni de succes, mânaţi de dorinţa de a reuşi, şi că mai avea şi alţi fraţi. Era acel gen de mediu care creează fie perfecţionişti anxioşi, fie indivizi depresivi, care cedează sub presiune. David era un om hotărât. Jucase în echipa de fotbal a liceului ca fundaş. Acum conducea un fond speculativ de succes, mânat de aceeaşi gândire strategică agresivă. Săptămâna sa de lucru era un maraton de 80 de ore pe Wall Street. Îi cunoşteam pe bărbaţii din domeniu. Unii se menţineau pe linia de plutire

prizând cocaină şi apelând la serviciile unor prostituate rusoaice. David nu părea genul, dar trebuia să verific totuşi.

– Nu-mi place să plătesc pentru sex, a spus. Îmi place să vânez femeile greu de cucerit.

Dar când acestea îi trezeau interesul, lui David îi lipsea empatia sau inteligenţa socială ca să-şi dea seama de ceea ce ar putea simţi „prada" lui: entuziasmul de a ieşi cu un bărbat atrăgător, cu o situaţie materială bună; tentaţia unei perspective satisfăcătoare, chiar o posibilă căsătorie; speranţa că şi el este interesat, şi poate o oarecare nelinişte creată de conştiinţa faptului că raportul dintre femeile şi bărbaţii din oraş nu este unul echilibrat. Am vrut să-l fac pe David să înţeleagă cum s-ar putea simţi femeile pe care le vâna el. Voiam să se pună în locul lor. Mi-am mutat scaunul mai aproape şi m-am aplecat în faţă, ca să scot în evidenţă apropierea dintre noi.

– Dar dacă o femeie cu care vorbeşti se preface de fapt că este cu adevărat interesată de *tine?* i-am sugerat.

David a rânjit, în mod vădit sceptic.

– Adică dacă vede în tine doar *un simbol uriaş al dolarului* şi plănuieşte să te facă s-o duci la cumpărături şi în călătorii? Dacă întreaga interacţiune de la bar este falsă şi *amândoi* jucaţi un rol?

David a meditat în linişte la sugestiile mele şi l-am privit în timp ce pe faţă începea să i se citească concluzia la care ajunsese.

Nesiguranţă.

Niciodată nu luase în calcul posibilitatea că o femeie care se arăta interesată de el nu ar putea să-l dorească, de fapt. Trebuia să se simtă dorit, iar dacă simţea dorinţă din partea unei femei, aceasta nu putea fi falsă. Pe asta se bazase respectul său de sine.

– Este important pentru tine ca femeia aceea să te dorească cu adevărat, am spus, explicând cu blândeţe ceea ce el părea să realizeze abia acum, pentru prima oară.

Limbajul corporal al lui David a suferit o modificare. Obrajii i s-au aprins când neliniştea şi ruşinea au ieşit la iveală. Şi-a trecut un braţ pe piept şi şi-a dus mâna la bărbie. Fruntea i s-a încreţit şi a început să bată din picior, sacadat. Vedeam cum tot respectul de sine i se dezumflă cu încetinitorul. Escapadele

nocturne, care, pe vremuri, avuseseră o asemenea valoare pentru el, erau brusc trecute sub semnul îndoielii. Creasem o breșă în orgoliul său și, timp de un moment, am fost plină de speranța că acum ne puteam apuca de terapia propriu-zisă.

M-am foit pe scaun și am privit podeaua pentru o clipă, ca să detensionez atmosfera. Când m-am concentrat din nou asupra lui David, i-am citit înfrângerea pe chip. Aha! Șah mat. Cu toate acestea, nu mă simțeam învingătoare. În încăpere se instalase o nouă prezență: emoția, a lui și a mea. Am simțit un val cald de compasiune. Nici unul dintre noi nu a spus nimic un timp îndelungat. Era prima oară când simțeam empatie pentru David.

– Ce simți acum? am întrebat blând, simțindu-mă și eu un pic vulnerabilă.

– Nimic, a izbucnit. Trebuie să plec. Am o întâlnire într-o jumătate de oră.

David a sărit brusc în picioare. În cameră s-a făcut frig. L-am privit cum iese din cabinet. Știam că ar fi trebuit să încerc să-l opresc, dar s-a petrecut prea repede și m-am simțit jignită. Am greșit. Învățasem că, atunci când un client vrea să plece mai devreme, este un semn clar că fuge de ceva și este esențial să rezolvi problema pe loc. Nu știam dacă avea să se întoarcă.

Din fericire, David a revenit săptămâna următoare. Dar a întârziat douăzeci de minute, fără nici o explicație, un alt semn clar de împotrivire. Mă bucuram că venise, dar faptul că întârziase se putea să însemne că voia să reducă durata ședinței pentru a evita să fie analizat la un nivel mai profund.

Mai târziu, aroganța lui David a reapărut în forță. Când s-a așezat pe canapea, mi-a spus:

– Doamnă doctor, arăți bine azi. Știi, chiar ești o tipă sexy. Dacă te-aș vedea în afara cabinetului, aș încerca să intru în vorbă cu tine.

De data asta nu am mai fost nici flatată, nici ofensată. Revenirea la un comportament sexualizant era evidentă. Conferise un caracter erotic anxietății sale și se retrăsese

în zona sa de confort, cea de depersonalizare, având drept scop căutarea sentimentului de putere. Nu era ceva neobișnuit: în mod evident, David se simțea vulnerabil, și acest lucru explica recidiva. Acum trebuia s-o luăm de la capăt.

Nu voiam să fiu sexualizată. Voiam doar respect din partea pacienților mei. Și aprecierea lor. Voiam ca interpretările și tehnicile mele să fie considerate inteligente și abile, înțelepte și utile. De fapt, mă simțeam mai încrezătoare de fiecare dată când un pacient îmi spunea: „Exact!" sau „Viața mi s-a schimbat în bine!"

Și totuși, știam că anumite aspecte ale prezenței mele fizice puteau fi considerate seducătoare. Fustele strâmte, tocurile înalte, picioarele încrucișate sau desfăcute, privirea atentă sau glasul blând specific psihoterapeuților. Odată, pe când îmi făceam studiile postuniversitare, unul dintre îndrumători mă chemase în biroul lui și mă sfătuise să nu port la cabinet cizme înalte la fustă, deoarece aș putea distrage atenția pacienților de sex masculin. (Adică lui îi distrăgeam atenția?) Indiferent cât de mult mi-ar fi putut plăcea atenția lui la nivelul subconștientului, nu i-am urmat sfatul. Purtam haine perfect decente. Eram îmbrăcată ca orice altă tânără angajată din Manhattan, pe care o vedeam pe stradă în fiecare zi. Nu voiam să port rochii amorfe sau costume lălâi. Nu încercam să fiu provocatoare, ci doar în pas cu moda.

Prezența mea fizică nu devenea sexualizată până să intru în încăperea în care mă așteptau clienții. De aceea am decis că, dacă bărbații de pe canapeaua mea reacționau la aspectul meu fizic – presupunând că îndrumătorul meu de la școala postuniversitară avea dreptate –, atunci aveam un avantaj. Problemele lor sexuale și emoționale aveau să iasă la suprafață și le puteam aborda chiar atunci, pe loc. Cu alte cuvinte, mă foloseam de reacțiile lor ca de o unealtă ca să-i ajut să înțeleagă felul în care se raportau la femei.

Felul în care se poartă un pacient în timpul ședințelor de psihoterapie este de regulă o reflexie a felului în care interacționează în plan social. Proiectarea tiparelor obișnuite

de relaţionare ale pacientului asupra psihoterapeutului se numeşte *transfer*. Munca terapeutului este aceea de a le proiecta din nou asupra pacientului, pentru a-l ajuta. Deşi nu este ceva neobişnuit, dintr-o sumedenie de motive, să existe o tensiune sexuală de la cele mai inocente până la cele chimice, atenţia lui David asupra corpului meu şi complimentele facile sugerau că, la el, transferul erotic era un lucru obişnuit. Nu avea nimic de-a face cu cizmele mele.

Deseori am devenit un simbol al femeilor din viaţa pacienţilor mei; sau, mai exact, al opiniilor pe care şi le-au format despre femei. Poate că proiectează anumite probleme cu iubitele lor, femeia distantă, femeia care respinge, mama grijulie, mama critică, seducătoarea. Unii mă idealizează, alţii îmi reduc valoarea; reacţiile lor faţă de mine le dezvăluie cele mai adânci dorinţe şi cele mai întunecate motivaţii când îmi desemnează un rol în drama lor personală. Eram atentă să văd cine credeau ei că sunt sau cine voiau să fiu. Reprezentam femeile care i-au respins? Femeile la care nu aveau acces? Femeia ideală? În cazul lui David, mă vedea oare ca pe una dintre nenumăratele lui cuceriri posibile?

De regulă, mă opresc imediat asupra transferului erotic, dar atunci am decis să ignor flirtul lui şi să trec la ceea ce simţeam că se afla dincolo de acel comportament.

– Am fost îngrijorată după ultima noastră şedinţă, am spus. Ai plecat destul de brusc.

– Mda. Aveam o întâlnire.

În loc să-i pun la îndoială explicaţia, am menţinut discuţia la un nivel personal.

– M-am simţit uşor stânjenită la ultima noastră întrevedere.

– Şi eu, a spus David, cu un glas neutru.

– Poţi spune ce anume te-a făcut să te simţi aşa?

– Nu m-am gândit niciodată că totul este o iluzie.

– Ce te-a deranjat cel mai tare la această concluzie?

David s-a grăbit să treacă peste întrebarea mea.

– Presupun că îmi place ca femeile să mă dorească, a spus el.

I-am accentuat sentimentul de amărăciune în loc să i-l critic.

– Deci este foarte important pentru tine să fii dorit de femei.

– Mda, aşa cred.

– Ce crezi că spune asta despre tine?

– Habar n-am, fir-ar să fie. O însemna că mă simt mai bine în pielea mea când seduc femei.

– De asta încerci să mă seduci pe mine?

– Te consider atrăgătoare, care-i problema?

Acum era rândul meu să-i evit întrebarea.

– Cum te simţi purtând acest gen de discuţie cu mine? am spus cu acelaşi glas blând, dar fixându-l cu privirea.

– Nu mă simt mereu în largul meu. Dar mă descurc.

– Aşa se pare. Ai intrat, mi-ai spus că sunt sexy. De regulă aşa te raportezi la femei. Eşti sigur pe tine şi seducător... şi totuşi, am spus, abordând o mină preocupată, inaccesibil. Mi-e greu de fapt să stabilesc o legătură cu tine. Mă întreb dacă aşa se întâmplă şi în relaţiile tale.

O nimerisem.

– E adevărat, a încuviinţat David încet. Iubita mea, Nikki, se plânge că nu-mi deschid sufletul.

– Ce crezi că vrea să spună cu asta?

– Nu ştiu. Că nu sunt în stare să iubesc – cel puţin nu în felul în care crede ea că ar trebui să fie iubirea. Nu de-aia am venit aici?

– Mai povesteşte-mi despre Nikki.

– Cred că ea ar putea fi „aleasa".

– Ce te face să crezi asta?

– Ştiu că mă iubeşte şi cred că o să-mi fie fidelă. Şi e foarte sexy. Aşa că nu înţeleg de ce mă tot cuplez cu alte femei.

Ce avea tipul ăsta de repeta întruna acelaşi lucru? Oamenii atât de preocupaţi de aspectul lor, aspectul iubitei, maşina pe care o conduc, de casa lor cea mare sunt în general patetici şi imaturi. Iar începeam să-l judec, nu mă puteam abţine. Asemenea mostre de superficialitate păreau false şi puerile. Mi-i imaginam pe David şi pe amicii lui umblând prin baruri, găşti rătăcitoare de absolvenţi de facultate, foşti membri ai vreunei frăţii, cu pantaloni kaki, plicticoşi, banali, prozaici.

Şi, de parcă n-ar fi fost de-ajuns, interveneau apoi aroganța şi grosolănia, vulgaritatea unor afirmații de genul: „Avea nişte balcoane a-ntâia şi un abdomen tare ca piatra". Spunând asta, nu-i lăuda frumusețea fizică, de fapt nu era nici o urmă de respect sau de apreciere în acea afirmație.

Reacția mea la limbajul lui nu se baza pe moralitate sau pe pudoarea mea sudistă, ci pe efectul dezumanizant. Cu toate acestea, am simțit că indignarea mă putea ajuta să-mi dau câteva răspunsuri în legătură cu David.

Deşi David o *descrisese* pe Nikki, nu îmi vorbise în profunzime despre ea. Voiam să ştiu mai multe despre felul în care îşi petreceau ei vremea împreună, despre legătura lor, dincolo de faptul că era fidelă şi sexy.

– Ieşim cu prietenii, mi-a spus. Mergem în baruri sau stăm acasă şi vedem un film. Şi facem sex. E extraordinară în pat.

– Da? Ce-ți place cel mai mult la partidele de sex cu Nikki?

– Chiar se implică.

– Adică?

– Nu are inhibiții, îi place şi ei.

Era un comentariu despre care începusem să aflu că era descrierea cea mai frecventă a unei bune amante.

– Ar face *orice*, a spus cu un zâmbet seducător, privindu-mă lung.

David flirta din nou cu mine. Judecând după tonul lui, mă invita să-l întreb ce însemna „orice". Am refuzat să-i dau satisfacție. Dar mi-a spus, oricum.

– Țipă, se zvârcoleşte, are orgasme multiple.

– Minunat.

– Şi îmi dau seama că nu face asta doar ca să mă mulțumească pe mine, a adăugat, pe un ton uşor defensiv.

Am presupus că sugestia mea de mai devreme că David ar trebui să-şi imagineze femeile ca fiind nesincere trebuie să fi atins un punct sensibil.

– Mă pricep la chestia asta. Mă face să mă simt bine şi ştiu că mă doreşte. Vrei să-ți mai zic?

Nu prea. De fapt, dintr-o pornire sadică, voiam să-l dau jos de pe norul pe care plutea. Voiam să-l ciomăgesc, ca pe o *piñata*[1]. Dar ştiam că nu aşa construieşti o relație profesională cu un pacient, mai ales cu unul care are înclinații narcisice. Nu avea capacitatea de a percepe adevărata valoare a unei femei, şi acest lucru mă ofensa, pe bună dreptate; tendința de a dezumaniza se află la baza oricărui rău de natură sexuală. De fapt, voiam să o combat, dar nu cu un ciomag, ci ajutându-l pe David. Voiam să mă folosesc de relația mea cu el pentru a-i crea o experiență nouă şi diferită legată de femei.

Pentru a-l face pe David să fie mai deschis la sentimentele autentice, trebuia să-i accept narcisismul. Încercarea de a ataca fanfaronada defensivă a unui narcisist nu face decât să-i sporească acestuia aroganța. În schimb, trebuia să-i oglindesc lui David acele calități pe care le adora, să-i arăt că înțeleg de ce este aşa de minunat. Asta e trucul prin care faci un narcisist să te respecte. Era un lucru dificil, deoarece mă vedeam nevoită să recunosc un adevăr în legătură cu David pe care preferam să nu-l văd. El îmi punea la încercare imaginea fantezistă pe care voiam s-o am despre bărbați, că sunt şi ei la fel de obsedați să curteze o femeie în maniera victoriană. Îmi spulbera iluzia romantică prin cuvintele lui grosolane pe care le simțeam ca pe o invazie barbară şi îmi reducea idealurile înalte la vulgarități şi părți ale corpului. Vedea femeile ca pe nişte prăzi. Dacă ar fi putut să împăieze femeile pe care le conducea acasă de la bar şi să le expună acasă pe perete, probabil că ar fi făcut-o.

În realitate, faptul că David aprecia cât de atrăgătoare era Nikki nu avea nici o legătură cu ea. Era o afirmație unidirecțională, avea legătură cu el. Aspectul ei fizic spunea ceva despre propria *lui* imagine. Faptul că „se zvârcolea, țipa, avea orgasme" îi spunea *lui* că era un amant priceput, că o satisfăcuse şi că, prin urmare, era dezirabil. Nu era rău

[1] Un papier-mâché sau pânză cu dulciuri ori jucării, atârnată de regulă de creanga unui copac, pe care copiii, legați la ochi, încearcă să o spargă cu o bâtă; obicei originar din China, larg răspândit astăzi în Mexic (n.tr.).

că se simțea bine în pielea lui, dar ecuația nu părea deloc s-o includă și pe Nikki. Ea era pur și simplu publicul satisfăcut sexual și admirativ, asistând la o reprezentație a lui David. Era o chestiune de orgoliu, după părerea mea, marele lui inamic.

Aceasta este precara balanță între sine și ceilalți, marcând toate relațiile interumane. Imaginați-vă o scală, unde, la un capăt, partenerul de viață romantic este tratat ca un obiect menit să vă satisfacă toate nevoile – cam ca relația dintre o mamă și un copil –, pe când la celălalt capăt ești capabil să-ți recunoști partenerul ca pe un om cu nevoi proprii. Iar în mod ideal există un echilibru între ceea ce dai și ceea ce primești.

Aveam senzația că David se concentra mai mult pe capătul în care celălalt era un simplu obiect, interesat de felul în care putea fi flatat în permanență. Se simțea fie într-al nouălea cer, fie trist, îndreptățit sau lipsit de valoare, reacționând veșnic într-un fel sau altul la nevoia de a căpăta aprobare și ceea ce credea el că este iubirea. Pentru el, femeile, oamenii ca Maica Tereza și nebunii erau cei care trebuiau să *ofere*. Am început să observ că mulți oameni au, implicit, aceste așteptări. Însă dacă spui acest lucru cu glas tare, pare destul de revoltător. Am încercat să-mi imaginez cum ar suna acest lucru sub forma unui contract prezentat la începutul unei relații. Ar veni cam așa:

> Vreau să faci ce vreau eu, când vreau eu. Vreau să fii cum vreau eu tot timpul. De fapt, ești o prelungire a mea. Vreau să-mi oferi exact ce-mi trebuie mie exact când am eu nevoie. Nu trebuie să-ți cer sau să-ți spun eu cum să faci asta. Vreau să mă iubești necondiționat. Garantat. Permanent. Vreau să fii salvatoarea mea, Iisus, mămica și tăticul. Și dacă nu, o să mă supăr! Aș putea chiar să te părăsesc sau să te înșel, deoarece nevoile mele trebuie satisfăcute întotdeauna.
>
> P.S. Nu vreau să aud de nevoile tale.

Imaginați-vă că vă prezentați cu așa ceva la prima întâlnire.

Prin esența sa, narcisistul tratează oamenii ca pe niște obiecte, fenomen atât de dăunător relațiilor încât ar trebui să mă opresc o clipă asupra lui. Deși termenul de „narcisism" este

atribuit pe drept sau pe nedrept multor bărbați, și chiar și eu îl utilizez din comoditate, de fapt nu-mi place să-l folosesc ca pe o etichetă, deoarece numai câțiva oameni afișează patologic această tendință. Narcisismul este o atitudine mentală, un mod distorsionat de a vedea lumea, un anume fel de miopie, în care lumea este privită printr-un caleidoscop de așteptări, convingeri și dorințe personale, dar nici una dintre ele nu se bazează pe o realitate obiectivă. În forma sa cel mai larg răspândită și poate cea mai dăunătoare, cei care suferă de narcisism poartă ochelari de cal, care le blochează abilitatea de a-i privi pe ceilalți altfel decât în funcție de ceea ce își doresc ei. Acest lucru este profund negativ, deoarece fără abilitatea de a-i vedea pe ceilalți, începem să ne privim unii pe alții ca pe niște obiecte.

Într-o oarecare măsură, facem cu toții acest lucru; este o problemă a relațiilor din prezent. Acesta este opusul iubirii de sine; înseamnă să fii prizonier în propria-ți ființă.

David nu numai că nu-i vedea pe ceilalți, dar voia în același timp să fie *mai bun* decât ei. Astfel, narcisismul este sentimentul sinelui construit în jurul nevoii de a fi special sau superior altora. Toți oamenii sunt priviți prin prisma unei ierarhii. Fie îți sunt inferiori, fie superiori, și faci în permanență comparații. Țeluri precum trebuie să fiu bogat sau frumos, sau cel mai bun în tot ce fac devin literă de lege. Chiar dacă are succes, în realitate, acest tip de narcisist trăiește o iluzie, deoarece căutarea aprecierii din partea celorlalți, aflată la baza acestei dorințe, nu este în mod ironic niciodată împlinită; dacă ajung la acea superioritate așa cum o percep ei, atunci se *separă*, de fapt, de ceilalți.

În concluzie, cu toții suntem puțin narcisiști în relațiile noastre. Chiar și în fanteziile mele romantice, depersonificam bărbații, dar în loc să fac din ei obiecte sexuale, îi transformam în ținta iubirii mele.

În parte, problema lui David era aceea că, atunci când îți vine așa de ușor să ai un respect de sine exacerbat, ca în cazul unui bărbat de succes ca el, plăcerea hrănirii propriului orgoliu poate fi așa de revigorantă încât nu există nici un motiv serios să te oprești. Mi-am dat seama că David nici măcar nu putea

aprecia faptul că avea o relaţie relativ satisfăcătoare cu Nikki. Trebuia să-l determin să-şi analizeze *nevoia* aceasta de a ieşi noaptea la vânătoare de femei.

Narcisismul îi furniza lui David forţă şi siguranţă. Trebuia să sparg carapacea. De data aceasta, cu mai multă blândeţe.

– Sper să înţelegi că-ţi pun întrebări dificile ca să te ajut să te analizezi, i-am spus la următoarea noastră întâlnire.

Vorbeam tot despre Nikki.

– Nu sunt obişnuit cu aşa ceva, a spus el şi s-a încovoiat brusc. Mă simt vulnerabil şi nu-mi place. Prefer să deţin controlul.

– Spui că o iubeşti pe Nikki, dar cum anume percepi iubirea faţă de ea când sunteţi împreună?

– Nu ştiu, mi-a răspuns oftând. E pe acolo pe undeva, mi-a zis schiţând un gest în aer. Pentru David, dragostea era ceva abstract, fără o componentă fizică. Iubirea era ceva imaterial. Mă mai confruntasem cu această situaţie, iar gândul m-a alarmat: de ce le era aşa de greu oamenilor să *simtă* iubirea?

– Este posibil ca nevoia ta de a controla relaţia şi de a evita vulnerabilitatea să-ţi afecteze capacitatea de a simţi iubire? am sugerat.

– Cum adică? Îmi *iubesc* prietena.

– Atunci *ştii* ce e iubirea.

– Ăă...

David putea arăta gesturi de afecţiune faţă de Nikki, dar de fapt nu simţea căldura, binele şi satisfacţia pe care le ai când iubeşti. În schimb, el identifica numai dorinţa faţă de această stare imperceptibilă.

– Înţeleg că ea te iubeşte pe tine. Dar, de fapt, ceea ce ai descris tu nu îmi pare a fi nevoia de a fi iubit, ci de *a te simţi dorit*. Vrei să fii dorit, iar şi iar. Nu te mai saturi de femeile care te doresc. *Tu*, însă, pe cine doreşti?

David nu avea un răspuns. Am insistat.

– Să doreşti pe cineva presupune să oferi şi tu ceva, să-ţi îngădui să simţi iubire faţă de cineva. Pe tine nu te văd

asumându-ţi acest risc, deocamdată. Numai când vei putea tolera acest risc vei fi cu adevărat puternic.

Linişte.

– Ce cauţi, de fapt? Iubire sau apreciere? Ca să iubeşti pe cineva ai nevoie de... sânge în instalaţie.

– Mă enervezi, a spus David încruntându-se şi încrucişând braţele la piept.

– Foarte bine. Ce te enervează?

– Mă simt ca dracu' de jenat, superficial şi... demn de milă.

– Fantastic, am spus. În sfârşit îmi permiţi să te văd aşa cum eşti tu cu adevărat. Îţi mulţumesc.

– Cu plăcere.

– Bun, acum ne putem apuca de treabă.

La următoarea noastră şedinţă, David a dat buzna în biroul meu abătut, lucru atipic pentru el. Obişnuita lui detaşare fusese înlocuită de panică. Se terminase cu flirtul şi cu sporovăiala.

– Cred că iubita mea m-a înşelat, a izbucnit. Dar ea neagă.

– Cum ai ajuns la concluzia asta?

– M-am uitat în telefonul ei mobil şi am găsit un SMS de la un tip, în care îi spunea că e în drum spre ea. SMS-ul fusese trimis la trei dimineaţa. Ea pretinde că e doar un prieten şi că SMS-ul a fost o greşeală. M-am enervat aşa de tare... M-am dus acasă şi am început să caut prin numerele de telefon.

Hm, numerele de telefon. Plasa de siguranţă a lui David. Simbolurile curajului lui. Cele care îl împiedicau să se prăbuşească.

– Am sunat-o pe o brunetă super pe care am cunoscut-o la Buddha Bar noaptea trecută şi m-a invitat la ea acasă. Glasul i-a scăzut, reducându-se treptat la o şoaptă stăpânită de dezgust. Dar când am vrut să fac sex cu ea, nu am avut erecţie, în mama mă-sii!

M-am încruntat, cu un aer compătimitor.

– Mă gândeam la Nikki în tot timpul ăla, a continuat el. Nu mă puteam concentra. Chiar şi când mi-a făcut sex oral, tot n-am putut să mă excit.

Ura de sine a lui David ajunsese într-un moment de criză, o bună ocazie pentru el să evolueze. Încercase să facă faţă

durerii refugiindu-se într-o noapte de sex şi pur şi simplu n-a putut scăpa. Tot sistemul de apărare i se prăbuşise. Se simţea respins. Se simţea ca un ratat. Parcă aveam în faţa mea un băieţel care plângea pentru că nu fusese luat în echipă.

– Eşti supărat pe tine pentru că n-ai avut erecţie când te măcinau atâtea lucruri?

– Da. Şi-a muşcat buza de jos, apoi s-a înfuriat. Târfele dracului.

– Eşti furios. De asemenea, am senzaţia că eşti jignit şi pari să gândeşti că nu poţi avea încredere în femei.

– Toate te înşală, a spus pe un ton rece.

– Cu toate acestea, *ai nevoie* de femei, simţi nevoia să fii iubit, am spus cu căldură.

– Da, a spus şi pentru o clipă pe faţă i s-a citit suferinţa.

– Dar te temi să ai încredere în ele, am spus încuviinţând din cap şi încercând să văd dincolo de reţinerea pe care o trădau maxilarele lui încleştate.

– Presupun că de-aia am una şi păstrez o mulţime de rezervă, a spus retrăgându-se în tiparul lui comportamental.

– Şi asta te face să te simţi în siguranţă?

– Da. Da. Detest singurătatea. Mai mult decât orice. Nu pot s-o suport. Mă plictisesc aşa de tare, şi încep să dau telefoane în stânga şi-ndreapta în căutarea unei fete cu care să ies.

– Deci nu te sperie numai faptul că nu ai nici o relaţie, dar şi să fii singur în apartament, chiar şi pentru o noapte, este peste puterile tale.

– Parcă nu mă simt bine în pielea mea.

– Poţi să descrii sentimentul ăsta?

– Nu ştiu, a spus, căutându-şi cuvintele. David era aşa de deconectat de eul său încât nu îşi conştientiza propria experienţă lăuntrică. Dar nu eram dispusă să-l las să scape aşa de ieftin. Era important să identifice lucrul care îi determina pornirile.

– Încearcă să-mi spui cum te simţi în pielea ta.

– Nu ştiu, a repetat.

Am aşteptat. I-aş fi putut uşura sarcina, oferindu-i cuvintele pe tavă, dar trebuia să-l las să-şi dea singur seama. Într-un final, liniştea mea l-a impulsionat să răspundă.

– Presupun că e... pustiu... aici, a spus arătând spre pieptul lui. Şi o energie de nestăvilit. E un moment de întuneric... de parcă n-aş exista. Intru în panică. Trebuie să sun o femeie. E un sentiment presant. Şi nu-l suport.

După o lună de terapie, într-un final, ajunseserăm la liman. Depistaserăm durerea care îi determina comportamentul.

– Pare să fie un disconfort profund.

– Da, motiv pentru care mă duc la bar sau încep să sun femei.

– Deci îţi gestionezi frica de singurătate, sau în acest caz de a fi înşelat, făcându-le pe femei să-şi exprime dorinţa faţă de tine.

– Dar nu vreau să am o relaţie cu acele femei.

– Corect. Eviţi o relaţie mai strânsă. Aceste femei sunt ca o oglindă pentru tine, îţi reflectă propria valoare. Fără ele, nu exişti.

– Dar uneori este distractiv.

– Ştiu că este distractiv şi te simţi bine. Cauţi o femeie care să te facă să te simţi bine în pielea ta. Dar apoi eşti dezamăgit şi îţi spui că femeile nu sunt demne de încredere. Le laşi pe ele să stabilească dacă meriţi să fii iubit sau nu. Ce lipseşte de aici?

– Faptul că nu simt asta singur.

– Acorzi foarte multă putere altei persoane. Vrei o confirmare că meriţi să fii iubit, dar nici chiar când o primeşti nu e de ajuns. Rezultatul este, după mine, că, deşi încerci să capeţi putere, de fapt o pierzi.

– Nu m-am gândit niciodată aşa.

– De ce e nevoie ca să crezi că-i adevărat?

M-am aplecat în faţă, ca să scurtez distanţa dintre noi.

– Să mă iubesc pe mine? a spus şi aproape că i-a venit să râdă că această discuţie ajunsese la un asemenea clişeu psihologic.

– Da. Aşa o să reuşeşti să ieşi din tiparul ăsta. Dacă poţi să găseşti iubire din interior, nu mai trebuie să o tot cauţi în afară.

– Bine, doctore. Bine, am încredere în tine.

David avea o părere bună despre sine, dar ştia că-l pot demoraliza foarte uşor. Trebuia să înceteze să-şi întemeieze

respectul de sine doar pe confirmările exterioare pe care le primea pe baza carierei, a aspectului fizic, a succesului financiar, a mesajelor primite de la familie şi de la iubite etc. Acestea nu sunt durabile. Frumuseţea se pierde, succesul financiar fluctuează, iar femeile te pot dezamăgi. Nimic nu este veşnic. Pentru a se simţi important, ar trebui să înveţe să-şi ofere singur o confirmare. Ar trebui să se accepte şi să se aprecieze pe sine şi să treacă printr-un proces al explorării de sine.

– Cum începi aşa ceva? m-a întrebat.

– Trebuie să nu-ţi mai pese de ceea ce cred ceilalţi despre tine şi să te descoperi pe tine. Trebuie să ai respect faţă de ceea ce te motivează lăuntric, chiar dacă acum nu ştii prea bine ce e. Se poate să fie exact ceea ce faci, dar va trebui să fii dispus să o iei de la capăt fără ajutorul femeilor şi să afli.

Deşi narcisismul lui David era aşa de dăunător, pentru el reprezenta de fapt o tentativă de obţinere a acceptării de sine. Căutase alternativa mai sigură, mai puţin vulnerabilă la iubirea adevărată, dar eu îl împingeam exact spre adevăratele sale temeri, iar acum nu le mai putea evita. M-am gândit că dacă îşi putea înfrunta temerile cu ajutorul meu, acest lucru avea să-l pregătească pentru iubire.

După serviciu, în serile călduroase de vară, mă plimbam pe o stradă mărginită de restaurante şi cafenele spre unul dintre locurile mele preferate de meditaţie, un fotoliu vechi de pe acoperişul clădirii în care locuiam, unde mă aşezam şi priveam spre ceea ce pretindeam a fi camera mea de zi, Manhattan. Mă relaxam privind agitaţia oraşului de la câteva etaje mai sus, ceea ce îmi oferea întotdeauna o perspectivă detaşată, atât de haosul oraşului, cât şi de propriile sentimente, pentru a putea reflecta mai mult la problema lui David. Mă simţam împăcată cu demersul nostru, nu mai voiam să-l lovesc ca pe o *piñata,* simţeam că este cu adevărat deschis la schimbare.

Ajunsese într-un punct crucial. Crezuse că dacă aleargă după femei se va simţi mai bine, dar într-un final, înţelesese că se simţea mai rău. Însă nu e simplu să te iubeşti pe tine însuţi, în special când David primea confirmări aşa de puternice pe baza succesului în carieră, din partea colegilor şi a părinţilor, a unei iubite cu rol de simbol al statutului social, şi a capacităţii sale de a seduce alte femei frumoase pentru a-şi demonstra permanent lui însuşi cât valorează. Tendinţa aceasta de a-şi demonstra valoarea în faţa altora era atât de puternică încât îl îndepărtase pe David de ceea ce putea fi cu adevărat, mascând golul imens pe care îl simţea când era singur.

În următoarele câteva luni, David a început anevoiosul proces al explorării de sine. A pătruns într-un alt cerc social, prin intermediul unor prieteni cu înclinaţii artistice care îşi petreceau timpul în Brooklyn. David şi-a asumat riscul de a ieşi din zona lui de confort. Mi-a spus că stătea la petreceri, studia mulţimea şi se întreba cum de aceşti oameni „săraci şi urâţi" păreau aşa de fericiţi şi de plini de viaţă. Am încercat să-mi reţin dezgustul faţă de această opinie, deoarece întrebarea ducea la o concluzie edificatoare cu privire la el însuşi. Răspunsul era că oamenii aceia trăiau cu adevărat, iar el era inspirat de o vitalitate pe care nu o mai simţise niciodată. Mi-am amintit de privirea lui apatică de la început, de lipsa de vitalitate din spatele fanfaronadei. Acest lucru dispăruse, în sfârşit. David începuse să depăşească iluziile şi limitele propriului eu. De fapt, putea medita la ceea ce voia *el* cu adevărat.

L-am pus să se întrebe permanent: ce vrea eul meu? Ce vreau eu? Într-un final, David a luat câteva decizii importante. *Nu* era pregătit să se căsătorească sau să-şi cumpere o casă în Westchester. A rămas pe Wall Street, dar s-a despărţit de Nikki şi s-a mutat în Brooklyn. A început să-şi petreacă timpul liber învăţând să cânte la chitară în loc să colecţioneze numere de telefon prin baruri. Citea şi vizita muzee. Discutam despre toate aceste noi descoperiri ale sale, deopotrivă banale şi profunde.

Am lucrat cu David mai bine de un an şi am fost martoră la procesul lent, dar satisfăcător de transformare. Iar reacţia mea faţă de David evoluase şi ea, de la teamă şi dezgust spontan la o compasiune profundă pentru lupta aceasta atât de umană.

Bărbații asemenea lui David, care aleargă mereu după fuste, primesc de regulă etichete precum „mitocan" sau „nemernic" și e simplu să-i judeci și să-i urăști. Cu toate acestea, comportamentul de Don Juan este motivat de aceeași nevoie interioară de iubire, încredere și acceptare de sine care ne mână pe toți, în moduri deseori ilogice și disfuncționale.

În această privință, suntem cu toții ca David.

Nu știu dacă David a găsit vreodată iubirea, dar știu că începuse lunga călătorie de descoperire a iubirii de sine. În mod paradoxal, pe parcursul ședințelor noastre am făcut prea puțin în sensul *definirii* iubirii. De fapt, cred că mai degrabă am definit ce nu este iubirea. De undeva trebuie să începi. Dar știu sigur, după cum a spus David la prima noastră ședință, că face ce trebuie pentru a deveni „capabil de iubire".

Însă, pentru mine, acest proces de disecare a iubirii nu se încheiase.

RAMI

L-am cunoscut pe Rami pe când lucram la teza de doctorat, în Florida. La vremea aceea, serveam câteva nopți pe săptămână într-un restaurant libanez. Rami era client fidel și prieten cu proprietarul, dar pentru mine era doar un alt chip anonim din restaurantul în care eu alergam de colo până colo preluând comenzi și aducând platourile cu mâncare.

În noaptea în care ne-am cunoscut, Rami stătea, împreună cu un grup zgomotos, la o masă mare din sectorul meu. Mai târziu, aveam să aflu că special se așezaseră acolo. Eram foarte ocupată și nu am băgat de seamă privirile lui scrutătoare în timp ce șerpuiam printre mese. Rami și prietenii săi fumau narghilele și dansau pe rând cu dansatoarea din buric. După cină, i-am văzut discutând aprins, într-o melodramă clasică a Orientului Mijlociu, pentru a stabili cui îi revine onoarea de a achita nota de plată. Când am trecut pe lângă grupul lor gălăgios, Rami m-a prins de mână și mi-a cerut numărul de telefon. Direct. Fără „vrăjeli" sau lingușeli; pur și simplu a trecut direct la atac cu o tactică ce părea desprinsă din repertoriul unui aspirant nepriceput la titlul de fustangiu. Și totuși, ceva din tonul lui era neașteptat de prietenos, chiar stăruitor. Și avea niște ochi așa de vii încât întrebarea a sunat mai degrabă firesc decât jignitor.

Mi-aș dori să pot spune că a fost genul de moment în care mi-a stat inima pe loc, dar nu s-a întâmplat așa. Pur și simplu mă luase pe nepregătite în timp ce mă gândeam că: la masa unsprezece trebuie să mai umplu paharele, probabil că șaorma aia cu pui e gata și așteaptă în bucătărie, la masa trei vor nota

de plată. Nici măcar nu vorbisem cu tipul ăsta, și deja îmi cerea numărul de telefon? Era o situație jenantă.

Cu toate acestea, o masă mare înseamnă un bacșiș generos, și ei încă nu plătiseră, așa că i-am dat răspunsul standard pentru clienții îndrăzneți pe care nu vreau să-i fac să se simtă prost în fața prietenilor.

– Sigur. Sună-mă aici, la restaurant, am spus și am plecat zâmbindu-i.

Rami s-a întors a doua zi de dimineață în timp ce eu ajutam la aranjarea meselor pentru prânz.

– Dă-mi voie să te invit la micul dejun.

Farmecul lui și atitudinea relaxată îmi dădeau de înțeles că aș fi absurdă să refuz o invitație atât de nevinovată.

Poate de vină să fi fost zâmbetul fermecător al lui Rami, dar am acceptat.

– Bine. Vin să te iau mâine dimineață la 11, a spus înainte să plece și să intre-n vorbă cu câteva dintre celelalte chelnerițe. Toate păreau să se bucure de atenția lui. Eu, pe de altă parte, mă simțeam de parcă aș fi fost păcălită să cumpăr un produs pe care nu-l voiam. Cum de s-a întâmplat? Nu-mi stătea în fire să cedez așa de repede și, mai mult decât atât, tipii de genul lui Rami nu îmi atrăseseră niciodată atenția. Era cu cel puțin zece ani mai mare decât mine, poate și mai mult.

În timp ce-l priveam stând de vorbă cu colegele mele, am profitat o clipă de ocazie ca să-l studiez pe acest bărbat despre care credeam că e probabil enervant, dar inofensiv. Rami, un tip înalt cu trăsături mediteraneene și ochi negri pătrunzători, avea o bărbie pronunțată, pielea măslinie și părul negru și ondulat, ușor încărunțit. Părea exotic, sofisticat și ușor subversiv. Îmi imaginam că bea scotch scump și fuma trabucuri. Trebuia să recunosc că era sexy, în stilul vedetelor de cinema de pe vremuri, Clark Gable sau Omar Sharif.

A doua zi de dimineață la micul dejun, Rami mi-a spus povestea vieții lui. Mi-a spus că își trăise copilăria în tabere de refugiați din Cisiordania, pe teritoriul palestinian, și că acum deținea spații comerciale prin tot sudul. Emigrase în Statele

Unite la douăzeci de ani, iar acum, la patruzeci, se retrăsese din activitate. În mare parte din timp călătorea. Deținea reședințe în Maroc și în Spania.

– Merg acolo de câteva ori pe an, mi-a explicat. Unii dintre prietenii mei au și ei reședințe de vacanță acolo.

Nu mai cunoscusem niciodată pe cineva ca Rami. Fostul meu iubit era genul boem care conducea o furgonetă veche Volkswagen și umbla desculț. Era tandru, minunat și iubitor. Fuseserăm împreună șase ani până să-l părăsesc, deoarece mi se părea că parcă nu mai eram iubiți și deveniserăm frați. Eu eram mai ambițioasă, aveam planuri mai mari și mă simțeam pregătită să ies cu altfel de bărbat, unul care să mă provoace, să mă stimuleze. Rami îmi oferea o nouă experiență în viață și m-am implicat într-o relație rapidă și intensă cu el.

Rami îmi putea oferi ceva și mai seducător decât banii sau atracția fizică, și anume aventura. Cred că acest lucru mă atrăgea, pentru că veneam dintr-un mediu conservator. Familia mea locuiește încă în orășelul drăguț din sud unde am crescut. Adultă fiind, înțeleg acum frumusețea acelui trai simplu. Dar în adolescență, stilul de viață al părinților mei îmi părea limitat. Pe mine mă mâna dorul de ducă. Poate că de vină era enciclopedia lumii pe care mi-o cumpărase tata în copilărie, cu toate pozele acelea cu Amazonul și Orientul Îndepărtat, pentru că nici la maturitate dorința pentru exotic nu m-a părăsit niciodată.

Eu și Rami veneam din lumi diferite, aveam religii și tradiții culturale diferite. Iar eu adoram diferențele, deși nu le înțelegeam pe deplin. De fapt, probabil că făcusem un fetiș din aceste diferențe în loc să înțeleg că, într-o relație, este fundamental să existe oarecare similarități.

Pe când mă îndrăgosteam de Rami, unii dintre prietenii mei, care aveau în minte numai imagini cu turbane și teroriști, își făceau griji din pricina interesului meu crescând față de cultura arabă. Însă eu mă simțeam de parcă aș fi trecut printr-o poartă magică și ajunsesem pe străvechiul drum al mătăsii.

Mă ducea să dansez pe muzică arăbească, fumam narghilele cu aromă de măr, beam ceai cu mirodenii și călătoream în Orientul Mijlociu. Iubirea noastră a înflorit la propriu pe fundalul năvalnic al pernelor voluptuoase și al țesăturilor bogate ce se revărsau pe canapelele joase, pe care te puteai odihni în timp ce mâncai smochine și așteptai să faci dragoste. Perioada noastră de curtare a fost o adevărată desfătare pentru simțuri, învăluiți în arome de chimion, nucșoară, ienibahar și pe ritmurile în surdină ale tobelor tribale, ale cântecelor interpretate de voci guturale, melancolice și ale fluierelor obsedante, eterice.

Mă uluiau lumea aceasta și felul în care îmi lărgeam orizontul. Mama era îngrijorată. Anticipa că, într-un final, aveam să înțeleg că eu și Rami nu ne potriveam. Eram „înjugați la jug străin", după cum obișnuia ea să spună.

Nu mă preocupa acest lucru, dat fiind că nici unul dintre noi nu era credincios. Cu o singură excepție notabilă: vara, în timpul unei călătorii cu canoea pe un râu din Florida, într-o după-amiază s-a pornit o furtună care ne-a prins în mijlocul apei. Ne-am speriat, căci peste tot în jurul nostru fulgera. Vâsleam disperați înapoi, iar eu am început să mă rog la Iisus și el la Allah. Când am ajuns pe malul râului, l-am întrebat pe Rami:

– De ce te consideri musulman? Nu mergi la moschee, nu respecți Ramadanul, mă rog, te duci la cină, dar mănânci toată ziua și în copilărie ai mers la o școală catolică.

– M-am născut musulman.

– Dar nu te-ai născut credincios.

– Da, dar m-am născut în sânul unei culturi religioase, mi-a răspuns el.

Am remarcat că Rami preluase părțile cele mai frumoase din Islam. Se definea prin ospitalitate, generozitate și acceptarea celorlalți, în special a săracilor. Își petrecea mare parte din timp ca voluntar la o cantină pentru persoanele fără adăpost și, dacă se simțea inspirat, își transforma propria casă într-o cantină a săracilor. Odată i-a chemat pe servitori și pe toți cei care lucrau pe proprietatea sa, le-a pregătit un chiolhan și i-a servit în sufrageria sa. Aceștia au fost uimiți. Apreciam sincer

cât de mult îi plăcea să ofere și, indiferent că era datorită religiei sau personalității sale, am ales să mă concentrez asupra acestor virtuți mai degrabă decât asupra diferențelor dintre noi.

Așa că am continuat să idealizez dragostea și s-o înfrumusețez cu veșminte provocatoare, niciodată dornică să privesc imperfecțiunile care se ascundeau dincolo de spoială. Nu voiam să las vreo informație nepotrivită să-mi spulbere reveria. Poate că existau diferențe, dar acestea nu păreau să conteze.

Până vreo patru luni mai târziu, când m-a invitat într-o călătorie în Maroc alături de prietenii lui.

Într-un restaurant discret luminat și aglomerat din Marrakech, sunetul tobelor și talgerelor umplea aerul, în timp ce dansatoarele din buric treceau pe lângă noi unduindu-și șoldurile. Rami mă adusese într-un loc în care el și grupul său de prieteni – oameni de afaceri arabo-americani, dintre care unii dețineau case în zonă – veneau adesea să petreacă. Ne-am înfruptat dintr-un festin cu cușcuș, spre surprinderea mea, alături de fete de treisprezece ani, cele mai mici, și șaptesprezece, cele mai mari.

Imediat m-am simțit profund stânjenită. Asistam la ceea ce se numește turism sexual? Mi-am dat seama că fiecare bărbat avea să plece în seara aceea cu una sau mai multe fete.

Le-am studiat. Păreau mici, dar totuși prematur îmbătrânite. Una semăna cu un copil al străzii pus pe harță, înfometat și privind iscoditor, mereu la pândă. S-a aplecat să înfulece într-o poziție primitivă, mâncând cu mâna în timp ce, din când în când, mai arunca o privire peste umăr. Lângă ea era o fată tăcută, cu maniere alese. Dar poziția rigidă și mâinile încleștate nu reușeau să-i ascundă disconfortul. O altă fată, care se străduia să imite moda occidentală, era destul de cochetă și ar fi fost remarcabil de frumoasă dacă nu ar fi dat semne clare de malnutriție.

Oare tovarășii mei de sex masculin nu înțelegeau că exploatau fete tinere aflate într-o situație economică disperată? Oare nu le păsa de răul fizic și emoțional colateral pe care îl făceau acelor copile?

Când am mers la toaletă, am întrebat-o pe fata cochetă. Adevărul a fost tulburător. Fetele nu erau victime ale traficului uman, vândute prin intermediul crimei organizate sau măcar al peștilor locali. Fuseseră trimise de familiile lor și, de fapt, visau să se căsătorească cu un turist francez sau să devină a doua soție a vreunui om de afaceri saudit, ca să-și poată întreține întreaga familie. Între timp se mulțumeau cu ceva de mâncare, niște bani și o pereche de chiloți. Mi-a explicat într-o engleză precară că, având posibilități de găsire a unui loc de muncă atât de limitate și în absența unor legi privind hărțuirea sexuală la locul de muncă, erau veșnic expuse pericolului de a fi obligate să facă sex cu colegii lor de muncă.

Aceste fete nu aveau nici un fel de opțiuni sau protecție și nici un cuvânt de spus. Am sesizat la ele o resemnare și o lipsă de speranță copleșitoare, în ciuda farmecului și a detașării afișate. Am înțeles că acea cultură nu-mi aparținea, dar în același timp credeam că, în sinea lor, aveau probabil nevoie de argumente complexe pentru a-și face realitatea tolerabilă. Mi-am închipuit că trebuie să-și suprime sentimentele reale și că erau private de nevoi relaționale de bază, precum încrederea, siguranța și iubirea. Aveam senzația că nu era pur și simplu vorba despre vechiul troc „sex pentru bani", ci că schimbul care avea loc era în detrimentul demnității și al umanității fetelor.

Nu mai puteam suporta această situație și am ieșit nervoasă. Rami m-a urmat.

– Sun la ambasada americană și plec acasă, am spus. Vorbeam tare. Prietenii lui au auzit și mă priveau de parcă aș fi suferit de naivitate cronică. Și cu toate acestea, îmi serveau toate justificările posibile.

– Noi le *ajutăm* pe fetele astea și pe familiile lor, a spus unul dintre ei.

Un altul le-a pus la zid ca fiind niște șmechere care încercau să-i facă pe bărbați să le ia de soții. Rami a încercat cu disperare să mă asigure că el nu participase niciodată la aventurile reprobabile ale prietenilor săi. I-a luat mult până să mă calmeze. Totuși,

în clipa aceea, în sfârșit, mi-a fost limpede fără putință de tăgadă că Rami și cu mine aveam păreri diferite despre iubire și relații.

Când îl cunoscusem pe Rami, locuia singur. Își petrecea mare parte din timp cu grupul său de prieteni, dădeau petreceri și călătoreau împreună, ca membrii unei frății din care făceau parte doar bărbați între două vârste. De fapt, Rami și prietenii lui erau niște libertini care duceau un stil de viață epicurian, luxos, fără nici o constrângere. Asta era religia lor. Unora dintre prietenii lui Rami le plăcea să mă provoace la dezbateri pe teme filosofice. Dezbateri despre iubirea adevărată *versus* libertinaj, după cum îmi plăcea mie să le numesc. „Care e rostul iubirii romantice?" sau „De ce să vreau să-mi petrec tot restul vieții cu o femeie?" mă întrebau, de parcă ar fi încercat să înțeleagă un mod complet ridicol de a privi lumea. Ei chiar nu aveau încredere în iubire; o priveau ca pe o iluzie, în cel mai bun caz, iar în cel mai rău, ca pe o constrângere. Pentru acești bărbați, singurul adevăr era plăcerea fizică. Femeile erau una dintre desfătările vieții, precum mâncarea sau vinul bun.

La început m-am întrebat dacă atitudinea lor față de iubire avea de-a face cu originile lor culturale, unde căsătoria era uneori o afacere. Am remarcat că nu se așteptau ca, într-o relație, să existe iubire sau chiar prietenie. Dar am aflat de asemenea din poveștile lor că erau cu toții prieteni din copilărie și că în tinerețe participaseră la proteste pașnice după ce-și pierduseră casele. Însă încercările lor de a schimba lumea nu făcuseră decât să le rezerve mai multe condamnări la închisoare, așa că, până la urmă, au plecat în America și au intrat în afaceri. Renunțaseră la viața de dinainte, dominată de idealuri, principii, spirit justițiar etc., și adoptaseră un punct de vedere potrivit căruia este o naivitate să crezi că poți schimba lumea, așa că trebuie pur și simplu să te bucuri de viață. Și acum își trăiau acest vis, deși mie mi se păreau goi pe dinăuntru și deprimați. Chiar mă uimea acest lucru. Aveau atâta libertate și atâția bani, și totuși nu erau plini de energie și de veselie, ca mine și Rami la vremea aceea. Și astfel Rami era prins între aceste două filosofii.

Cred că am câştigat dezbaterea, în tăcere, prin entuziasmul pur pe care îl aveam unul față de celălalt și, drept urmare, prietenii lui Rami au început să îmi poarte pică, un fel de a-şi arăta dezaprobarea față de faptul că prietenul lor necăsătorit și sociabil mă lua cu el peste tot, la fiecare masă în oraş, la fiecare petrecere, în fiecare călătorie. Chiar le stricam cheful acestor indivizi. Vorbeau numai în arabă, excluzându-mă intenționat din conversația lor.

Am decis să mă arăt mai deşteaptă decât ei. M-am dus la Barnes & Noble şi am găsit un dicționar de arabă egipteană. L-am studiat în taină pentru ca, atunci când Rami și amicii lui o dădeau pe arabă, să pot prinde frânturi de conversație. Pare o misiune dificilă, dar am o memorie bună. Luam cartea cu mine peste tot și citeam oriunde aveam ocazia, în metrou, la coadă la cafea, în timp ce mă spălam pe dinți etc. De asemenea, exersam oriunde și oricând puteam, de exemplu cu un egiptean care avea o tonetă cu mâncare *halal* în apropierea locuinței mele, și încercam să le dau indicații taximetriştilor din Orientul Mijlociu.

Într-o după-amiază, pe când stăteam într-o cafenea cu Rami și prietenii lui, am vorbit. Nu-mi amintesc ce anume am spus, dar îmi amintesc reacția lor, de mare surprindere, urmată de hohote de râs.

– Vorbeşte arabă! Arabă *egipteană!*

Nu ştiam că existau mai multe dialecte. Cu toate acestea, le-am căpătat treptat respectul, și au început să-mi vorbească ocazional în arabă. Rami a decis să mă învețe dialectul lui și a petrecut multe ore cu mine întins în pat, în diferite stadii de goliciune, jucând jocuri de vocabular. Am descoperit că limba era seducătoare, o serie de tonalități guturale, pline de emoție, parcă mai aproape de suflet. Nu părea să permită rețineri și de aceea mă simțeam deopotrivă îndrăzneață și vulnerabilă când încercam să mă exprim în arabă. Are o cadență dură și lipsită de armonie, cu inflexiuni care conferă pasiune și intensitate oricărei exprimări. Este o limbă deosebit de erotică atunci când este vorbită de un bărbat, cu glas adânc, răguşit. O literă anume, un sunet mai blând ieşea în evidență, unul pe care adoram să-l aud de pe buzele lui Rami,

un fel de „h" zgomotos, lung. Un sunet pe care l-ar scoate un om pe culmile exasperării sau ale plăcerii. Iar atunci când era rostit, chiar și expresiile obişnuite erau încărcate de poezie și spiritualitate. Îndrăgostiţii se adresau unii altora folosind cuvinte precum *RoHi*, cu acel „h" zgomotos, care însemna „sufletul meu", sau *Naseebi*, „destinul meu". Însă cuvintele mele preferate erau *Habibi*, „iubirea mea", şi *ya-la*, „hai să mergem". Vreme de vreo doi ani, m-am adresat încântată tuturor cu *Habibi*.

Îmi făceam uneori griji din pricina influenței prietenilor lui Rami, dar, spre nefericirea lor, Rami mi-a rămas fidel și părea să-i placă să afişeze ostentativ relația noastră în prezența lor.

Şi curând, într-o noapte, când credea că dorm, m-a mângâiat cu tandrețe pe cap şi a şoptit: *Ana b' Hybek* („te iubesc"). Mă îndrăgosteam şi eu de el. L-am privit în ochi și i-am spus: „Hai să ne iubim fără oprelişti. Să nu păstrăm doar pentru noi nici o parte a propriului trup, hai să simțim iubirea asta cât mai profund". Aceste cuvinte erau importante pentru mine. Credeam că iubirea adultă se îmbrăca în straturi protectoare, iar eu voiam să-mi asum riscul de a fi complet deschisă, să renunț la nevoia aceea de siguranță și să mă bucur din plin de sentimentele noastre.

Când eu și Rami am devenit un cuplu, colegele mele de serviciu de la restaurant au recunoscut că avea farmec, dar în acelaşi timp au comentat în legătură cu stilul lui libertin de viață şi, într-o noapte, cu starea lui civilă. Acest lucru m-a pus pe gânduri o clipă, dar nimeni nu ştia nimic sigur. Îmi spusese că era divorțat și, sincer, nu aveam motive să nu-l cred. Eram liniştită că Rami era mereu disponibil și petreceam adeseori noaptea la el acasă, un apartament tipic de burlac.

Dar Rami era extrem de sociabil și de fermecător și niciodată nu se sătura să flirteze. Am început să observ din ce în ce mai limpede despre ce vorbeau prietenele mele. Într-o seară, eram la o petrecere cu pretenţii. Eu eram dichisită și mă simțeam frumoasă. Apoi, o femeie superbă pe care Rami o cunoştea a trecut pe acolo. El s-a aprins imediat, a sărit de pe scaun, a sărutat-o pe obraz şi a spus:

– Pot să-ți trimit o sticlă de vin la masă?

S-a bucurat mult că s-a întâlnit cu femeia aceea, apoi s-a aşezat. Douăzeci de minute mai târziu, a trecut o altă femeie pe care o cunoştea şi a făcut acelaşi lucru. Eram geloasă.

Mai târziu, la el acasă, am cedat în faţa pornirii de a-l lua bine de tot la rost:

– Flirtezi cu alte femei.

– Sunt doar prietenos. Nu înseamnă nimic.

– Se pare că şi cunoşti multe femei. De unde?

A ridicat din umeri. Ce putea spune? Aşa că am continuat eu.

– Ştii că cei de la restaurant discută mereu despre tine?

– Sunt doar nişte prietene.

– Tot aud diverse lucruri.

A prins momeala.

– Ce lucruri?

– Cineva mi-a spus că eşti căsătorit.

Rami a clătinat din cap.

– În nici un caz. Sunt divorţat. Ţi-am spus.

L-am privit în ochi.

– E... divorţ islamic.

– Poftim? Asta ce mai înseamnă?

– E islamic... cultural... nu... legal. Dar e acelaşi lucru, s-a grăbit să adauge.

– Deci *nu* eşti divorţat!

Rami mă privea mâhnit.

– Am vrut să-ţi spun de atâtea ori, dar niciodată nu mi se părea momentul potrivit. Uite cum stă treaba. A fost o căsătorie strategică. Nu aranjată, dar utilă ambelor părţi. Trebuie să înţelegi. În cultura mea, căsătoria nu are întotdeauna legătură cu dragostea. Suntem despărţiţi de şase ani, şi ea locuieşte în alt stat.

Am simţit că nu mai am aer. Nu pot să cred că a aşteptat până m-am îndrăgostit de el ca să-mi spună adevărul. Oare era ceva adevărat din tot ce-mi spusese Rami? Voiam să spună acum ceva, orice, ca să îndrepte lucrurile.

– De ce nu mi-ai spus niciodată?

– Am vrut, dar mă temeam că n-o să înţelegi.

– Nici prin gând nu mi-ar fi trecut să mă implic într-o relaţie cu un bărbat căsătorit.

– Vezi? Voiam să avem o şansă mai întâi.

– Cred că tocmai ai ratat-o.

Rami s-a grăbit să-mi explice, spunând că el şi soţia lui căzuseră de acord să se separe, dar să nu divorţeze, din raţiuni financiare. Prin urmare, se cupla cu femei la întâmplare, dar nu avea niciodată o relaţie prea lungă cu cineva, pentru ca femeia să nu-i ceară apoi să divorţeze. Dacă vedea că o femeie se implică emoţional, se despărţea de ea.

– Dar tu eşti altfel, a spus el. Simt că m-am îndrăgostit pentru prima oară.

Trebuia să plec. M-am dus acasă, şi a doua zi am rupt-o cu el. Curând aveam să plec la New York singură, ca să-mi încep practica postuniversitară.

Voiam să mă mut în Manhattan, dar nu-mi permiteam să locuiesc singură. Aveam nevoie de o colegă de cameră. I-am fost prezentată unei fete pe nume Sophie, care se muta şi ea singură la New York în acelaşi timp. Am luat avionul până acolo şi ne-am apucat să căutăm un loc de cazare. Un agent ne-a arătat câteva locuri, dar nu am găsit nimic potrivit. Ne-am întors acasă dezamăgite, iar eu şi un pic neliniştită, deoarece curând aveam să încep practica.

Am consultat Craiglist şi am găsit o cameră într-un apartament tip vagon, cu cinci dormitoare, contra sumei de 800 de dolari pe lună. Nu erau fotografii, dar eram destul de disperată încât să închiriez pe nevăzute. Am sunat-o pe Sophie şi i-am spus:

– Hai să luăm camera asta şi s-o împărţim.

I-am trimis banii celui care subînchiria şi a spus că mă puteam muta.

M-am dus singură şi am văzut o clădire de apartamente din cărămidă la intersecţia dintre 30th Street şi Fifth Avenue. La fiecare etaj era un apartament. Am urcat la etajul cinci, am bătut la uşă şi mi-a deschis un bărbat. Purta un costum lălâu, avea

o claie de păr încâlcit și mi s-a părut că arăta cam înspăimântător. Cu un accent pronunțat, s-a prezentat ca fiind Nestor.

– Bună. Tu stai aici, mi-a spus și m-a condus prin camera de zi îngustă, pe lângă o canapea murdară și veche și un televizor mic și apoi pe un hol înghesuit și întunecat spre „camera" mea. Era goală. Nici dulap nu avea.

– Uneori stau și eu aici... pe canapea, a adăugat, sperând că nu era nici o problemă pentru mine.

Nestor mi-a arătat trei costume pe care le ținea într-o debara mică. De asemenea, mi-a arătat chicineta și o ușă care dădea spre ieșirea de incendiu.

Sophie și-a făcut apariția o săptămână mai târziu.

– Ce mai e și asta? a țipat ea.

În apartament locuiau, în afară de mine și de Sophie, zece oameni, femei și bărbați, și câțiva șoareci, iar din când în când, Nestor se instala pe canapea. Era în mod evident un apartament, iar Nestor pusese niște pereți ieftini ca să formeze camere separate, fără ferestre și fără aer condiționat. Era mizerie și înghesuială. Aveam o baie cu o cabină de duș de dimensiunile unei cabine telefonice. Era așa de mică încât nici nu te puteai schimba înăuntru.

Neavând dulap în cameră, Sophie și cu mine am înșirat niște bare de jur împrejur, ne-am atârnat hainele pe ele și am dormit pe podea, pe niște perne. Nu ne puteam permite un pat; banii în plus pe care îi aveam îi dădeam pe haine și pe distracții. Pantofii și accesoriile noastre erau răspândite peste tot. Parcă am fi dormit pe podeaua unui uriaș garderob. Însă aveam o fereastră mare, iar noaptea stăteam întinse în fața ei și vorbeam privind luminile strălucitoare ale orașului; desigur, nu aveam perdele, iar în fața noastră se vedea Empire State Building. Din când în când, venea un brazilian frumos care locuia și el acolo și stătea cu noi, râdeam și vorbeam vrute și nevrute. Am descoperit repede că eram cu toții tineri, veniți la New York din întreaga lume la studiu sau la muncă, în speranța că aveam să reușim.

Uneori mă vizitau prieteni din Florida și mă întrebau cum puteam trăi în inima Manhattanului cu 12 000 de dolari pe an, bursa pe care o primeam pentru practică. Eu răspundeam doar că orașul era camera mea de zi. Mă vedeam ca un fel de Holly Golightly[1]. De fapt, eram destul de fericită.

Șase luni mai târziu, m-a sunat Rami. Voia să ne împăcăm. Mi-a explicat că el și soția lui locuiau în state diferite și nu erau șanse să mai fie vreodată împreună. Îi legau doar hârtiile. Aveau amândoi acțiuni în afacerea lui și căzuseră de acord că nu era o mișcare înțeleaptă din punct de vedere financiar să schimbe lucrurile. Totul în legătură cu „divorțul neoficial" fusese rezolvat pe cale amiabilă și acceptat de către ea.

Cu toate acestea, Rami mă mințise. Însă eu continuam să-l iubesc și voiam să-mi asum riscuri în numele iubirii în care credeam, după cum afirmasem sus și tare cu prilejul acelor dezbateri aprinse cu prietenii lui.

Ne-am împăcat și am început o relație la distanță, din nou fericiți și îndrăgostiți. Încerca să se revanșeze pentru că mă mințise, așa că mă răsfăța mereu. De exemplu, într-o seară, am venit acasă și l-am găsit pe Rami în apartamentul meu, fermecându-mi toate prietenele. Venise neanunțat, ca să-mi facă o surpriză. Adusese mâncare să ne umple frigiderul.

– E pentru voi toți, a spus.

Apoi ne-a pregătit o cină extravagantă. I-a distrat pe colegii mei de apartament. După cină, a dispărut în baie, unde l-am prins în patru labe, curățând cada. Mai târziu am descoperit că-mi spălase de mână hainele delicate! Și că-mi împăturise rufele. Nu glumesc. Așa se comporta tot timpul. Niciodată nu am să mai găsesc pe cineva ca el, m-am gândit.

Rami mi-a cucerit repede prietenele pentru că nu se prefăcea. Putea fi un bărbat iubitor, protector și afectuos. Într-o altă seară, prietenele mele se plângeau că se îngrășaseră sau că nu le plăcea părul lor sau își imaginau ce fel de operații estetice și-ar fi făcut. Rami stătea acolo și le asculta sporovăiala. După aceea a spus:

– Mie nu-mi pasă cum arată Brandy, a vorbit într-un final. Eu o iubesc așa cum e. Chiar dacă ar lua cincizeci de kilograme

[1] Personaj principal din filmul *Mic dejun la Tiffany*, interpretat de Audrey Hepburn (n.tr.)

în greutate sau dacă și-ar pierde un braț, eu tot m-aș duce la capătul lumii pentru ea.

I-am promis lui Rami că am să mă întorc în Florida într-un an. Între timp, am continuat, deși cu întreruperi. Relația noastră era ca o piesă de teatru, deseori treceam prin stări de înalt dramatism sau ne îmbătam cu dramatismul și chiar ne distra.

– Mai ții minte când eram în Maroc, îi spuneam, și eu am sărit din mașină la naiba în praznic și tu m-ai lăsat acolo?

Sau când mă lăsase într-un restaurant, pentru că i se păruse că-i zâmbisem unui alt bărbat. Deseori eram îngrijorată de ce-ar putea face Rami cu amicii lui libertini când eram departe unul de altul. Cu toate astea, eu și Rami încercam să ne vedem o dată la două weekenduri. Fie venea el în nord, fie mergeam eu în sud. Însă între aceste momente, mă rătăceam în propriile gânduri și uneori chiar nu-mi puteam stăpâni obsesiile. Cea mai bună prietenă a mea, obosită de toate poveștile mele despre Rami, clătina doar din cap și spunea:

– Unul dintre voi o să aibă un atac de apoplexie.

La vremea aceea, nu vedeam limpede lucrurile, dar meditațiile mele mă duceau întotdeauna la dureroasa revelație că nu-mi spusese adevărul în legătură cu aranjamentul lui matrimonial. Această primă înșelare a încrederii ne destabilizase relația, și devenisem extrem de precaută. Nu mă grăbeam să mă căsătoresc, așa că voiam să accept acest lucru, dar sămânța neîncrederii fusese plantată. Probabil acel moment a dat tonul pentru tot ceea ce a urmat.

Mă întrebam dacă eram făcuți unul pentru altul. Mă întrebam dacă se mai vedea și cu alte femei. Analizam clipele bune și pe cele rele și mă chinuiam să-mi dau seama care dintre ele dezvăluiau adevărul. Îmi scriam în jurnal. Îmi explicam în fel și chip golul din stomac de fiecare dată când sentimentele mele o luau razna. După ce mi-am deschis propriul cabinet, în special la început, uneori mă pierdeam pentru o clipă în timp ce ascultam problemele pacienților mei, deoarece adevărurile despre bărbați auzite din gura bărbaților mă făceau să mă gândesc la Rami și la lucrurile acelea care ar supăra orice femeie.

Chiar și după ce plecam de la birou, mă gândeam numai la asta. Am început să fac liste. Calități și defecte. Am căutat o povestioară despre relația noastră pentru ca măcar reacțiile mele emoționale să fie constante. Azi eram convinsă că Rami e un fustangiu, iar a doua zi mă gândeam că era pur și simplu un tip prietenos. Sau că era un mincinos patologic, sau că pur și simplu încerca să mă impresioneze, să mă țină aproape de el ori să mă protejeze. Sau că minciunile nu erau ceva rău, ba chiar ar fi trebuit să mă simt flatată.

Și la fel de repede puteam deveni eu însămi subiectul listei mele: mă concentrez oare doar pe aspectele negative și le ignor pe cele pozitive? Îmi dau singură bătăi de cap? El este minunat, eu sunt o nebună. E vremea să închid jurnalul. Noapte bună.

Voiam să găsesc o singură întrebare pe care să mi-o pot adresa și care să pună capăt luptei mele interioare. „Întrebarea de aur" care putea să decidă dacă ar trebui să rămân sau să plec. Citeam o rubrică despre relații în care se punea întrebarea: „Îți dă mai multă forță sau îți ia?" M-a atins. Cheful de viață, energia când atingeau cote nebănuite, când se prăbușeau.

– Te simți bine în prezența lui? m-a întrebat mama. Dacă ai de gând să-ți petreci fiecare zi alături de un om, contează să-ți placă cu adevărat compania lui.

– O să aibă grijă de tine, financiar vorbind? m-a întrebat o prietenă.

– E iubire sau doar o închipuire? Are legătură cu iubirea sau cu orgoliul meu? De ce sunt cu el, de fapt? m-am întrebat eu.

ALEX

– L-am cunoscut pe rus în Chelsea, într-un club liniștit dintr-un subsol. Stăteam într-un colț lângă șemineu și discutam despre un reportaj pe tema libertății de exprimare în Ucraina. Spunea că-i diplomat, dar eu mă gândeam că ar putea fi foarte bine și agent secret.

Aceasta era prima mea întrevedere cu Kasha. Era iubita lui Alex, pacientul meu de două luni. Era o jurnalistă independentă, venită recent din Cehia. Avea pomeți înalți și ochi migdalați pe care și-i accentua cu dermatograf negru, depășind colțurile, ceea ce-i dădea un aer exotic. Kasha povestea entuziasmată, cu lux de amănunte, despre o întâlnire recentă.

– Ochii lui închiși la culoare, atât de pătrunzători, m-au absorbit, a continuat ea, cu un accent ușor, dar fără ezitare sau rezerve. Era ca și când ar fi încercat, nu știu, să mă regăsească pe mine în spatele cuvintelor mele în timp ce-i puneam întrebări. Nu-mi venea să cred că noi chiar stăteam împreună și mă întrebam dacă își dădea seama că tremuram, că tânjeam după el. Trebuie să-și fi dat seama, pentru că brusc a început să-și plimbe degetele peste buzele mele și m-a redus la tăcere vârându-mi ușor degetul în gură. Am plecat din bar și am mers în camera lui de hotel din Soho Grande. Eram... aș fi vrut... mă devoreze. Imediat. Dar m-a lăsat să aștept. Avea o voce blândă, tandră și fermă deopotrivă și mi-a spus să mă așez pe pat și să-mi deschei nasturii de la bluză. Și asta am făcut în timp ce el privea din partea cealaltă a camerei, dând aprobator din cap în timp ce-mi dezgoleam sânii. Am continuat să mă dezbrac și a spus că fiecare unduire a corpului meu era magnifică. Într-un final, s-a apropiat și, în timp ce eu îmi ridicam fusta ca să-mi dezvelesc coapsele, mi-a tras chiloții până la genunchi. S-a apropiat de mine și mi-a șoptit la ureche: „Ce fată cuminte". L-am auzit cum își desface cureaua. Am simțit cum îmi trage chiloții până jos, iar eu i-am azvârlit cât colo. Cu bluza lăsată pe umeri, m-a apucat de păr, m-a privit în ochi și a început să mă penetreze, adânc și lent. Acum înțelegi de ce nu vreau să mi-o trag cu iubitul meu? a întrebat Kasha ușor.

Hm, da, înțelegeam.

Kasha mă hipnotizase cu povestea ei fierbinte. A trebuit să-mi alung imediat stânjeneala și să restabilesc distanța profesională. De asemenea, exista un alt motiv pentru care mă uluia relatarea incitantă a acestor evenimente. Kasha nu semăna deloc cu femeia pe care mi-o descrisese Alex. După el, era o bunicuță asexuată. După ce ieșiseră împreună vreme de trei ani, Alex venise la mine îngrijorat că ea nu mai avea chef de sex. Voia să-i trezească din nou la viață libidoul adormit, ca să nu ajungă la genul acela de relație de complezență, lipsită de pasiune despre care citim cu toții în revistele pentru femei.

După câteva ședinte cu el, Alex abia aștepta să sugerez o întâlnire cu Kasha. Nu avea nici cea mai vagă idee că îl înșela. Totuși vedeam o prăpastie clară și adâncă între realitate și percepția lui. Mă simțeam naivă pentru că dădusem crezare poveștii lui Alex despre relația lor și, de asemenea, eram supărată pe Kasha, în locul lui, de parcă eu aș fi fost cea înșelată.

Kasha îmi amintea că nu-mi pot permite niciodată să mă las complet atrasă în povestea unui pacient, de parcă aceasta ar reprezenta adevărul suprem.

Încerc să nu judec, dar chiar înainte s-o cunosc pe Kasha, îmi făcusem griji că bietul Alex, cercetător într-o companie farmaceutică, nu e un tip prea sexy. Părea o creatură stranie, un spiriduș în pantalonii lui comozi, cu cămășile scrobite și ochelarii cu rame subțiri. Îmi imaginam că siguranța lui depindea de lucruri mai concrete, precum măsurători, numere, liste, organizare.

Când venise să discute cu mine despre Kasha, Alex fusese hotărât și încordat, și încercase în zadar să nu își trădeze neliniștea. Își aranja în permanență ochelarii și-și tot netezea cutele pantalonilor. S-a așezat picior peste picior, ca să nu se vadă că tremură. În același timp, aștepta cu un caiet de însemnări și cu un pix în mână, ca un elev nerăbdător.

Întotdeauna am avut pornirea instinctivă de a sări în apărarea pacienților ca Alex. Era un tip excesiv de intelectual și de pedant, încrezător în știința lui înaltă, tocilarul tipic. Însă în loc să fie detașat, distant, îți trezea simpatie și părea dornic să placă. Poate că știa multe lucruri, dar era încă naiv și sincer în privința relațiilor.

Alex a început prin a-mi spune că mă sunase pentru că se interesase și aflase că mă specializasem în problema scăderii libidoului feminin. E adevărat, i-am confirmat și i-am spus că era nemulțumirea cea mai frecventă în rândul femeilor și, în mod paradoxal, o problemă pentru care adesea nu căutau tratament. Deși femeile sunt mai înclinate decât bărbații să apeleze la psihoterapie pentru depresie sau anxietate, suferință sau conflicte matrimoniale, când vine vorba de dorința sexuală, deseori presupun că declinul este normal.

După ce am întâlnit-o pe Kasha, nu-mi puteam închipui că se cunoșteau, cu atât mai puțin că formau un cuplu, într-atât erau de diferiți. Dar trăiau împreună de trei ani. Kashei îi plăcea să scrie despre politică și voia mai multă recunoaștere. Spunea că era atrasă de stabilitatea oferită de Alex și că-i respecta intelectul. Cunoștințele lui vaste o stimulau și o inspirau. Ea era ambițioasă, iar el era cu picioarele pe pământ. El prefera ordinea și rutina, iar ea era mai rebelă.

Alex și Kasha împărțeau un apartament cu două camere într-un bloc din Upper West Side. Înainte, ea locuise în Queens, alături de alți imigranți est-europeni. Mi-a spus că fuseseră niște vremuri incerte, dominate deopotrivă de îndoiala de sine și de speranță. Alături de Alex, Kasha se vedea ca parte dintr-un cuplu prin excelență tânăr și intelectual, integrat oficial în cultura newyorkeză. Aveau prieteni interesanți, iubeau literatura, poezia și politica și în fiecare dimineață, la cafea, citeau împreună *New York Times*.

Mă întrebam cât din atracția Kashei față de Alex avea legătură cu nevoile ei, atunci când se cunoscuseră. Deși acest lucru este valabil într-o oarecare măsură pentru toate cuplurile, în cazul Kashei credeam că, deși faptul că se mutase la New York reflecta înclinația ei spre aventură și nou, în același timp, în alte privințe, simțea o nevoie imediată de siguranță, pentru a o explora pe cea dintâi. Alex îi oferea acest lucru și, după ce se simțise adaptată, integrată, se plictisise de el și simțea nevoia de mai multă stimulare. Alex o ajutase pentru o vreme, dar o relație nu poate fi bazată pe astfel de motivații temporare dacă nu evoluează, și cei doi nu descoperă și alte lucruri pe care le au în comun.

Când Alex mi-a sugerat să o cunosc pe Kasha, voia să avem o întrevedere comună. Am cerut ca mai întâi să mă întâlnesc doar eu cu ea, cum se întâmplă de obicei. Acea întrevedere fără opreliști părea cea mai bună modalitate prin care puteam afla și versiunea ei. Și așa s-a și întâmplat, cu lux de amănunte. Însă acum, din cauza principiului confidențialității din relația medic – pacient, trebuia să suport povara vieții ei secrete și să păstrez bine ascuns adevărul, exact cum făcea și ea. În timp ce-l priveam pe Alex în ochi, mă simțeam complice la trădarea față de el.

M-am mai întâlnit încă o dată cu Kasha și voiam să analizez seriozitatea cu care privea ea relația cu Alex, înainte de a aduce în discuție posibilitatea ca ea să-i mărturisească lui Alex aventura sa.

– Da, vreau să rămân cu el, a spus ea. Dar, sinceră să fiu, nu sunt chiar așa de atrasă de el. Vreau să meargă relația, pentru că știu că am găsit un om bun. Pot avea încredere în el și se poartă frumos cu mine. Dar uneori simt că mi-e mai degrabă ca un frate sau un prieten bun. Dar presupun că asta se întâmplă în toate relațiile, a spus ea cu o resemnare încrezătoare și lipsită de sentimentalisme, iar dincolo de bravura ei răzbătea cinismul.

Este interesant să priveşti oamenii pe când se pregătesc pentru ceea ce ei consideră a fi o tristă realitate a vieţii, impunând sufletului o înfiorătoare acceptare, meditam eu.

– Da, şi dacă mai mult de atât nu există? am împuns-o eu. Voiam să adopt şi eu acelaşi pesimism şi s-o tulbur şi mai tare. Dacă scăderea dorinţei este o parte firească a oricărei relaţii?

– Doamne, ce plictiseală, a răspuns Kasha, fluturându-şi părul şi dând ochii peste cap. Da, sunt mulţumită şi am parte de siguranţă, dar lipseşte pasiunea. Eu am nevoie de pasiune. Nu pot trăi mereu aşa!

Aceasta era marea dilemă a monogamiei. Kasha nu voia să aleagă între siguranţă şi pasiune. Dilema existenţială te pune în faţa alegerii extreme, gândul la o viaţă în care scapi de frica paralizantă. Mulţi oameni aleg să renunţe la pasiune sau, poate, în încercarea de a nu-şi trăda forţa vitală, o caută în altă parte, în afara relaţiei de bază. Însă nu eram sigură că aceasta era o dilemă reală. Poate că era o falsă alegere.

Cu numai câţiva ani în urmă, îmi redactasem disertaţia chiar pe acest subiect, scăderea libidoului feminin. Ca urmare a studierii cercetărilor relevante, ajunsesem la concluzia că diminuarea dorinţei sexuale era considerată o epidemie în rândul femeilor şi, mai surprinzător pentru mine, una dintre puţinele probleme de natură sexuală pentru care nu există un tratament eficient. Eu, una, nu mă confruntam cu această problemă pe atunci; de fapt, cu greu mă puteam identifica cu ceea ce studiam. Eu eram euforică datorită noii mele relaţii romantice cu Rami. Această moarte inevitabilă a dorinţei sexuale despre care auzisem oamenii vorbind reprezenta pentru mine un infern al sufletului. Nu puteam accepta faptul că relaţiile pasionale sunt menite să se ofilească şi că, dacă voiam o relaţie pe termen lung, trebuia să dau la schimb pasiunea pentru siguranţă. Dar de ce nu exista tratament eficient? Era doar o cauză pierdută sau, mai rău, ceva firesc? Acest lucru chiar m-a făcut curioasă. Poate reuşeam să aflu ceva pe baza propriului meu nivel al dorinţei.

Am început prin a-mi spune că *pot* face ceva pentru a menţine vie dorinţa în relaţia mea, că n-o să stau cu mâinile în sân, ca să ajung o altă victimă a dihotomiei siguranţă – pasiune, că o să mă ocup personal de asta, că va deveni responsabilitatea mea să menţin flacăra pasiunii.

Cu prilejul unei călătorii în Maroc cu Rami, am luat un teanc de articole din ziare şi capitole xeroxate din diverse cărţi despre pornirile sexuale ale femeilor – în mare parte scrise de bărbaţi, după cum am remarcat eu – şi le-am citit cu glas tare în timp ce eu şi Rami mergeam cu maşina de la Fez la Marrakesh.

Iubirea noastră era la apogeu. Îmi dădea un sentiment de splendidă nebunie. Îl iubeam cu patimă. Nu voiam să se termine niciodată. Îmi amintesc că stăteam lângă el în maşină şi îi priveam pur şi simplu forma buzelor şi micul spaţiu dintre dinţii din faţă în timp ce-mi vorbea, pierdută în frumuseţea lui. Nu mă puteam abţine să nu-l ating, pielea lui măslinie, părul negru şi des. Îl dezmierdam, îmi afundam mâinile în carnea lui de parcă aş fi vrut să simt ce se afla de dincolo de aceasta, şi tot nu eram destul de aproape. Voiam să pătrund în mintea lui, să explorez şi să ocup fiecare părticică din ea. Voiam să fiu prezentă în fiecare amintire de-a lui, să i le fur pe toate şi să mă furişez în ele. Voiam să mă întorc în timp până la vremea în care era copil şi să locuiesc în satul lui, să sufăr de foame alături de el şi să dormim împreună în adăpostul pentru refugiaţi.

La vremea aceea, eram împreună doar de cinci luni, iar eu eram în ultimul an de studii postuniversitare. Deşi de regulă eram foarte atentă la cursuri, în ultima vreme îmi fusese greu să mă concentrez, pentru că nu mă puteam abţine să nu visez cu ochii deschişi la Rami. Îmi aminteam cum făcuse dragoste cu mine cu o noapte înainte sau anticipam ce urma în ziua aceea. Când partidele de sex sunt atât de reuşite, te pot distrage de la orice.

Frecvenţa fanteziilor mele cu Rami nu făcea decât să-mi sporească dorinţa şi mi-am dat seama că era un lucru pe care îl puteam controla. Nu ca să-i pun capăt, ci ca să mă menţin într-o stare de stimulare maximă. Desigur, în acea etapă, asemenea gânduri sexuale îi încolţesc firesc în minte cuiva copleşit de o relaţie amoroasă nouă, dar mă întrebam dacă puteam în acelaşi

timp să le fac să apară în orice alt moment, când voiam eu. Voi reuşi să privesc în continuare lumea prin prisma sexului? Când îi spuneam lui Rami: „Eşti aşa de frumos", el îmi răspundea: „Nu, tu mă vezi aşa". Poate că avea dreptate. Percepţia poate fi manipulată. Puteam fi sursa inspiraţiei sexuale, şi nu doar să răspund când mi-o inspira Rami? Bărbaţii pot face tot timpul lucrul acesta, mă gândeam eu, de ce nu şi femeile?

Am decis să-mi testez această capacitate, folosindu-mă de relaţia mea ca de un fel de laborator; şi a mers.

Dar, în acelaşi timp, am remarcat obstacolele în calea strategiei mele: reziduuri emoţionale şi alte gânduri şi imagini de regulă negative îmi puteau afecta capacitatea de a menţine această perspectivă sexualizată asupra relaţiei.

În timp ce mergeam cu maşina, mi-am amintit că citisem un articol despre un fenomen pe care cercetătorii îl etichetaseră drept „paradoxul intimităţii sexuale". Descoperiseră că strategiile de terapie maritală menite să sporească intimitatea emoţională erau corelate cu un declin al dorinţei sexuale. Mai mult de atât, citau şi alte studii care afirmau că tehnicile de terapie de cuplu menite să îmbunătăţească abilităţile de comunicare şi calitatea generală a relaţiei erau uneori asociate cu o accentuare a problemelor sexuale. Poftim?? Cercetătorii descoperiseră că în relaţiile cele mai egalitare, mai confortabile, bazate pe comunicare, pasiunea era la gradul cel mai scăzut. Iar factorii responsabili pentru *creşterea* libidoului erau distanţa, noutatea, pericolul şi diferenţele în raportul de putere.

Ceea ce nu prevestea nimic bun pentru relaţiile pe termen lung.

Niciodată nu iau prea în serios studiile de acest gen, deoarece când citeşti aşa de multe articole, ajung să prezinte toate rezultate contradictorii şi, într-un final, să se anuleze reciproc. Dar nu puteam să nu mă întreb în ce fel se aplica această teorie Kashei şi lui Alex. Ei aveau acel gen de relaţie comodă, pe picior de egalitate, care pare să aibă şanse să funcţioneze; cu toate acestea, Kasha voia ceva mai mult. Oare noul ei simţ al aventurii o atrăsese în acea legătură amoroasă? Voiam să aflu ce căuta, de fapt. Care erau toate posibilele ingrediente ale acestei fragile poţiuni pe care o numim dorinţă sexuală?

– Povesteşte-mi despre partidele tale de sex cu Alex, i-am spus Kashei.

– La început a existat atracţie, dar acum s-a topit, este foarte, foarte mică, a spus Kasha, făcând un gest estimativ pentru a arăta cât de mică era dorinţa ei.

L-a descris apoi pe Alex ca fiind „tandru şi blând", iar partidele lor de sex se desfăşurau în „poziţia misionarului de cele mai multe ori", ceea ce pentru o vreme nu a deranjat-o, deoarece se simţea iubită.

– Mă săruta cu patimă, mă privea în ochi, mă îmbrăţişa. Căldura lui Alex îmi dădea siguranţă şi lucrul ăsta mă mulţumea.

Kasha s-a încruntat.

– Dar?

– Dar cu timpul a părut că el îşi dorea lucrul ăsta mai mult decât mine. Eu mă mulţumeam s-o fac o dată pe săptămână, dar el voia sex în fiecare noapte. Eu eram obosită pentru că muncisem toată ziua şi abia aşteptam să mă culc, dar el voia sex.

– Şi cum te făcea să te simţi lucrul ăsta?

– Mă irita, sinceră să fiu. Dar o făceam ca să scap. La început n-a fost mare lucru, dar până la urmă am început să mă opun. Dar el *tot* mai încerca, ceea ce îmi tăia şi mai tare cheful. Acum, pur şi simplu mi-am pierdut de tot interesul.

– Deci, acceptând să faci sex când nu voiai, de fapt, un act de iubire a fost transformat într-o datorie sau o obligaţie.

– Presupun că trebuie să satisfaci un bărbat ca să nu te înşele, a izbucnit ea.

– Chiar crezi că Alex e fericit când accepţi să faci sex, deşi nu vrei?

– Sigur. Habar n-are. Am şi eu fanteziile mele. Joc teatru. Gem un pic, mă zvârcolesc, simulez un orgasm dacă e cazul. Nimeni nu are de suferit din asta.

Perfect logic, după părerea Kashei, dar am recunoscut asta ca fiind prima fază dintr-un tipar care duce cuplurile la un

adevărat deșert sexual. Când sexul devine „sex din datorie", atunci deja este o corvoadă, o însărcinare, o obligație. În cel mai bun caz, te simți perfect detașată; în cel mai rău, îi porți pică. Ce plăcere e în așa ceva?

Tonul Kashei față de mine era ușor condescendent. Vorbea cu o încredere care sugera că îmi împărtășea o străveche mostră de înțelepciune est-europeană despre bărbați. Însă ceea ce nu știa Kasha era că bărbații își dau deseori seama că femeile nu sunt realmente implicate. De fapt, Alex descrisese partidele de sex cu Kasha ca fiind „lipsite de suflet". Sărutările ei, spunea el, erau superficiale și grăbite, atingerea ei, rigidă și mecanică, ochii goi, iar aspectul ei era neglijent acasă, dar sexy când se ducea la serviciu. În ciuda „teatrului" Kashei, prezența emoțională se evaporase. Drept reacție, Alex a încercat și mai mult s-o satisfacă pe Kasha. Și, cu cât se străduia mai tare, cu atât mai puțin interesată era ea și cu atât mai respins se simțea el. Era înnebunit după un semn cât de mic de căldură, iar ea îl percepea ca fiind disperat. Sesizându-i acceptarea detașată, a început să scurteze relațiile lor amoroase, gândindu-se că sunt o povară pentru ea, astfel satisfăcând-o și mai puțin.

– E ca și când aș face sex cu o păpușă, mi-a spus Alex. Arată în regulă și face tot ce trebuie, dar nu pare că trăiește cu adevărat momentele acelea.

Alex era supărat din cauza conexiunii pierdute cu Kasha, dar nu o lăsa niciodată să-i vadă lupta interioară. Asta nu ar fi făcut decât să înrăutățească situația, se gândea el. Dar într-un final, când nu a mai putut suporta nesiguranța, Alex a venit la mine.

– Deci, nu e nimic rău pentru Alex, nu? am spus, repetându-i Kashei propriile cuvinte. Aș fi vrut să-i pot spune că Alex îi ghicise artificiul. În schimb, mi-am îndreptat atenția asupra ei. Dar cum rămâne cu răul pe care ți-l cauzează ție toată șarada asta?

Kasha a zâmbit și și-a ferit privirea, dar nu avea un răspuns. Atunci am înțeles că, indiferent cum apărea în fața lui Alex, indiferent cu câtă pricepere se comporta în pat, indiferent cât de naturală era frumusețea ei, Kashei îi lipsea încrederea autentică în sexualitatea ei. Pur și simplu juca un rol.

– Nu te plictisești să pretinzi că îl placi pe Alex? am întrebat-o eu.

– Cu rusul nu mă plictisesc, a venit replica ei.

Nu am întrebat ce îi plăcea cel mai mult la relația ei cu rusul. Hm, mie îmi făcea impresia că rusul era destul de sexy.

– Te simți mai sexy cu Alex sau cu rusul?

– Cu rusul, evident.

– Oare de ce? De ce se schimbă lucrul ăsta la tine în funcție de cel cu care ești?

Kasha nu a știut să-mi răspundă, iar răspunsul nu este așa de evident cum te-ai putea gândi. De fapt, aventura ei pasională cu rusul îmi întărea părerea că ea nu era deloc încrezătoare în propriile-i forțe.

– Când ai descris întâlnirile cu rusul, realizezi că jucai un rol, cel de supunere? Și că alături de Alex joci un rol pasiv? *Tu* ce putere ai în interacțiunile astea?

În esență, întrebarea mea era: Tu ce rol joci aici? Tu ce-ți dorești?

– Ba am putere! a insistat Kasha, enervată. Puterea de a-l face pe rus să mă dorească, puterea de a-i menține interesul lui Alex.

– În felul ăsta descrii confirmarea, nu puterea, am spus. Dar *tu* știi ce vrei? Care sunt nevoile *tale*? Dorințele *tale*? Ce te excită pe *tine*?

Kasha a căzut pe gânduri. Eu am stat și am așteptat în timp ce ea căuta un răspuns. Am sperat că avea să se deschidă, nu să se închidă în sine la modul defensiv.

– Nu știu, a spus într-un final.

Exact asta voiam să realizeze. *Nu știa*. Da, era pricepută în arta seducției. Știa ce vor *bărbații*, într-o anumită măsură, dar nu avea nici cea mai vagă idee ce voia ea. Ei bine, de fapt voia să fie dorită și cam atât, fără să trebuiască să facă prea multe. Aceasta este mai degrabă o nevoie *emoțională* și o trăsătură tipică femeii care ar cădea în capcana apetitului sexual scăzut ca problemă cronică. Sexul menit pur și simplu pentru a-ți mângâia propriul orgoliu este satisfăcător, dar numai pentru o vreme. Pe termen lung, nu se susține. Voiam s-o ajut pe Kasha

să ia în calcul ce altceva ar putea-o motiva sexual *pe lângă și în afară* de confirmare. Dar, mai întâi, trebuia să înțeleagă că deocamdată *nu știa*.

– Kasha, ești puternică, atunci când știi ce vrei, i-am spus în încheierea ședinței noastre. Să fii conștientă că nu știi este un bun început. Data viitoare ar trebui să începem de aici.

Kasha părea iritată sau perplexă sau și una, și alta. Și frustrată. Nu știa ce însemna acest concept abstract de motivație sexuală. Dar știam că avea să mediteze la discuția noastră. Era un spirit analitic. Cu toate acestea, îmi făceam griji că avea să fie orbită de entuziasmul imediat și de atractivitatea rusului.

Sincer, nu voiam să o pun la colț pe fată pentru că se bucura de frumusețea și de priceperea ei în materie de sex, eu apreciez aceste aspecte ale feminității și este adevărat că femeile vor sex mai des când se simt sexy și dezirabile, dar aventura Kashei îi satisfăcea narcisismul, iar nevoia ei de a fi admirată o împiedica să găsească alte surse de motivație sexuală. Kasha știa ce vor *bărbații*, așa că miza pe asta și se bucura de atenția lor. Dar era vorba tot despre falsa atractivitate a femeilor care dau crezare tuturor generalizărilor despre bărbați. Într-un fel, era ca o reclamă falsă: se îmbracă sexy, este seducătoare și, odată ce-l cucerește pe tip, își pune din nou aparatul dentar și ochelarii și speră ca el să n-o deranjeze în timp ce urmărește reluările la *Lege și ordine*. De ce? Pentru că este obositor să joci mereu un rol, într-un final vrei să te relaxezi și să te arăți așa cum ești.

Alex o mirosise pe Kasha, și la fel și eu. Știa că ceva nu era în regulă și se învinovățea pe sine. Dar el era numai o parte a ecuației. Kasha nu era ea însăși nici măcar cu rusul. Cu toții avem capacitatea înnăscută de a sesiza când ceva nu este autentic. Copiii știu când mama lor nu le arată dragoste. Pacienții mei își dau seama când nu-mi pasă. Pe bărbați nu-i excită întotdeauna ideea unui club de striptease. (Ei bine, da. Bărbații știu că este doar un spectacol și ar fi mult mai excitați dacă cea care le dansează în poală *chiar* i-ar dori.)

Le adresez mereu o întrebare simplă pacienților mei, la care deseori le este greu să-mi răspundă: „Ce îți dorești, de fapt?"

Cei mai mulți nu știu răspunsul, ceea ce înseamnă că trebuie să îmbunătățim cunoașterea de sine. Însă, în definitiv, eu vreau să-mi ajut pacienții să-și exprime cu adevărat iubirea și pasiunea, nu să se prefacă, nu să alerge după o himeră. Este uimitor câți oameni *se manifestă* în plan sexual și, cu toate acestea, își reprimă sau nu-și cunosc impulsurile naturale. Kasha nu-și cunoștea erotismul înnăscut, deoarece era prea stăpânită de imperativul orgoliului ei de a fi dorită. E drept, sexul satisface nevoile emoționale, dar sexul înseamnă mai mult de atât. Sexul are în același timp o componentă fizică; voiam s-o ajut pe Kasha să-și găsească dorința, deoarece dorința este o forță vitală importantă.

Kasha nu era conștientă că era dreptul ei să pretindă și să primească plăcere fizică. Aceasta este o lecție pe care o putem învăța de la bărbați, pe care societatea îi învață că au dreptul să ceară. Contrar așteptărilor, bărbații cu care am vorbit se bucură când femeile se abat de la rolul lor sexual, când nu se definesc doar în termenii pasivității și receptivității. Le plac femeile care știu ce vor și cer. Vor să știe că partenerele lor sunt conștiente de propria sexualitate și că le place să o exploreze. Femeile trebuie să știe cine sunt și ce vor, și nu să se aștepte ca bărbații să facă toată treaba și să fie singurii responsabili pentru satisfacerea lor.

Deși mă întâlnisem de două ori cu Kasha, oficial nu era pacienta mea. Alex era pacientul meu și mă temeam că se afla într-o situație aproape imposibilă. Sexul cu Kasha devenise mai întâi mecanic, apoi cvasiinexistent. Cine era de vină? Îmi amintesc ce-mi spunea mama când mă plângeam că eram plictisită: „Iubito, dacă ești plictisită, înseamnă că ești plicticoasă".

Ca să nu te plictisești, trebuie să te ocupi de propria distracție. Același principiu se aplică și în cazul sexului. Amândoi trebuiau să se implice. Însă Alex nu știa ce să facă, iar Kasha se aștepta ca toată plăcerea să-i vină de la bărbații

cu care se culca. Iar în acest caz, bietul Alex nu avea nici o şansă în faţa rusului.

– Nu cred că ea mă mai iubeşte, mi-a spus Alex într-o zi.

Ceva se schimbase de la primele şedinţe, când se simţea destul de sigur de relaţia lor încât să sugereze să mă întâlnesc cu ea. Acum se afla pe buza prăpastiei, îşi contempla înfrângerea, îngrozit că o putea pierde pe Kasha. Mi se rupea sufletul de mila lui.

– Suntem încă foarte buni prieteni şi ne arătăm afecţiune, dar nu se simte pasiunea. Înainte purta lenjerie sexy în pat, acum se îmbracă în tricou şi boxeri. Nu face nimic ca să-mi arate vreun minim interes şi ca să mă seducă. E...

– Dar tu ce faci ca s-o seduci? l-am întrerupt.

I-am spus ce zicea mama despre plictiseală.

– Păi încerc s-o aduc la orgasm. O întreb ce pot face pentru ea, dar ea nu reacţionează. De fapt, e mereu la fel. O sărut, îi ating sânii, îi mângâi clitorisul până când are orgasm, apoi facem sex.

Alex mi-a mărturisit că îşi cumpărase mai multe cărţi de dezvoltare personală despre cum să satisfaci sexual o femeie, dar nu reuşea să înţeleagă de ce cu cât aplica mai mult tehnicile, cu atât mai puţin interesată era Kasha. Abordarea lui sortită eşecului m-a mâhnit profund. Fără îndoială că majoritatea femeilor au îndurat la un moment dat tortura lentă a sexului monoton.

– Înţeleg că tu chiar vrei s-o satisfaci.

– Da, cu disperare.

– Şi tu crezi că o satisfaci făcând-o să ajungă la *orgasm?*

Am sperat că îmi sesizase tonul vag ironic.

– Ar trebui să fie fericită că am grijă de ea. Nu?

– O partidă de sex reuşită vizează ceva mai mult decât orgasmele.

În ochii lui Alex am zărit o fărâmă de înţelegere, dar nu reuşea încă să pună totul cap la cap.

– Ai o abordare orientată doar spre atingerea scopului, am continuat eu. Aruncă teancurile de maculatură despre anatomia feminină şi tehnicile sexuale. O partidă de sex reuşită nu funcţionează după un algoritm!

Alex a râs jenat.

– Procesul în sine, dansul care precedă sexul, ceremonia, dinamica dintre voi doi face ca sexul să fie captivant.

Am luat un volum subţire de poezie de pe raft.

– Uite, am un nou manual de instrucţiuni pentru tine, am spus şi i-am întins cartea. Din moment ce-ţi place poezia, ia asta. Pablo Neruda, *Versurile căpitanului.*

Era una dintre cărţile cele mai pasionale pe care le citisem vreodată. Nu i-am spus asta lui Alex, deoarece speram că avea să-şi dea şi el seama. Şi poate urma exemplul lui Neruda.

Neruda, poet şi activist politic chilian, iubea cu autoritate, îşi purta sensibilitatea pe piept cu mândrie, cum îşi poartă un soldat decoraţiile, şi vorbea despre dorinţa sa sexuală făţiş şi cu patimă. Neruda a fugit din Chile când comuniştii erau măcelăriţi şi a scris aceste poeme în exil, pe insula Capri. I-au fost inspirate de soţia sa, Matilde. Chiar aşa, dorinţă animalică şi neobosită nu faţă de o amantă sau de o necunoscută, ci faţă de soţia sa. Eu credeam că omul înţelesese.

Alex a luat cartea, a aruncat o privire la copertă şi şi-a vârât-o în geantă.

– Hai să vedem cum stai în momentul de faţă, am spus. Mă întreb dacă încercările tale de a o satisface pe Kasha au părut nu pricepute, ci servile şi linguşitoare.

Văd acest lucru tot timpul la clienţii mei: învaţă câteva trucuri, dar nu au tupeul, stăpânirea de sine şi curajul să le ducă la bun sfârşit.

– Mda, a spus Alex după o clipă de gândire. Probabil că nu sunt chiar cele mai sexy calităţi.

– Cum o seduci în afara dormitorului?

– Nu m-am gândit că trebuie să fac un efort conştient de a o seduce. Mi se pare că m-aş strădui prea tare.

– Că te-ai strădui prea tare?

– Dacă mă iubeşte, ar trebui să meargă de la sine.

– Nu prea merge aşa, Alex. Faci un efort să îi oferi stabilitate, prietenie şi iubire. E cea mai bună prietenă a ta, dar scapi ceva din vedere. Pentru ea probabil eşti ca un obiect sexual.

– Poftim?

– Ai auzit bine, Alex. Ești un obiect sexual!

Știu că unii oameni s-ar putea înfiora la auzul sintagmei, dar dacă nu se referă la subjugarea ta ca individ sau în scopuri politice, în dormitor acest lucru este necesar. Voiam ca Alex să se perceapă pentru o clipă ca pe o ființă sexuală. Eu încă mai credeam că Alex putea fi un *amant senzual desăvârșit*, cum și era de fapt, dacă ar fi fost dispus să-și asume responsabilitatea.

– Kasha nu este doar prietena ta, am spus. E iubita ta.

– Și vreau să mă iubească așa cum sunt.

– Nu despre asta vorbesc, am spus. E *iubita* ta.

M-am gândit la conceptul de tabu al incestului la Freud. Amanții se contopesc așa de tare, se implică așa de tare în cuplu, încât încep să se perceapă unul pe celălalt ca obiecte familiale, nu ca obiecte sexuale. Ajung să se desexualizeze unul pe celălalt.

Voiam să-i creez lui Alex noi puncte de referință. Voiam să pornească în direcția opusă și să își resexualizeze relația. La asta excelase Neruda; a reușit să-și sexualizeze soția. Își obiectualizase fizic soția, iubind-o în același timp cu pasiune. Se pare că Neruda își dăduse seama cum să capete deopotrivă siguranță și pasiune în căsnicie.

Poate că Alex avea să reacționeze la câteva exerciții de vizualizare, un mod de a transforma pe cât posibil disperarea lui nevrotică într-un lucru pozitiv. Mi-am dat seama că nu le pot impune pacienților ideile mele despre fanteziile sexuale, trebuie să-i las să înceapă de unde sunt.

– Hai să vedem ce putem face în privința sentimentelor tale. Ți-e teamă să n-o pierzi. Cum resimți fizic asta?

– Mi se strânge stomacul.

– Poți să-ți imaginezi că îți canalizezi sentimentul ăsta de anxietate în pasiune, într-o dorință de nestăvilit față de Kasha?

Alex a ridicat din umeri, nesigur. I-am spus să închidă ochii și l-am întrebat ce simte sau ce fantezie are.

– Sunt trist. Aș vrea să rămână cu mine.

– Bun. Încearcă s-o sexualizezi. Pune un pic de fantezie.

– Aș vrea... s-o țin în casă... să nu fugă. Să fie numai a mea.

– Perfect. Ce ai să faci ca să te asiguri că nu fuge?

– Pot s-o leg.

– Bun, continuă.

– Am s-o leg și am s-o fac să-mi promită c-o să fie a mea. Am să i-o trag de câte ori am chef.

– Ai să-i ceri să te satisfacă.

– Da, am să mă înfrupt din ea. Am s-o mușc și am să-i marchez corpul.

L-am întrebat pe Alex ce părere avea despre acest exercițiu.

– M-a excitat, a spus.

Perfect. Voiam ca Alex să continue să gândească așa, să-și transforme toate temerile în fantezii puternice. Am realizat acest exercițiu timp de câteva minute pe parcursul următoarelor câteva ședințe, și i-am cerut lui Alex să încerce singur. Într-un final, i-am dat temă pentru acasă.

Alex era mereu un bun învățăcel, iar maleabilitatea lui îmi permitea să-i arăt ce are de făcut. Îmi făceam griji că-l pregăteam pentru un eșec. Îmi asumam un mare risc, deoarece Kasha se putea să nu fie pregătită pentru Alex, dat fiind că era așa de înnebunită după rus, dar cum știam că încă își dorea ca relația cu Alex să meargă, credeam că merită riscul.

I-am spus lui Alex că atunci când el și Kasha se duceau la culcare în noaptea aceea, trebuia să-și elibereze energia sexuală și dorința din fantezia sa cu posedarea.

– De exemplu, du-i ambele mâini la spate, imobilizeaz-o și întoarce-o pe o parte. Vorbește-i ușor la ureche și spune-i că iubirea ta pentru ea este așa de intensă încât vrei s-o iei prizonieră și s-o posezi. Că e frumoasă, că vrei ca trupul ei să fie doar al tău. Freacă-ți corpul de ea. Apuc-o de păr și sărut-o cu pasiune. Apoi oprește-te. Nu începe să faci dragoste cu ea. Las-o să te dorească.

Nu dădusem niciodată așa de multe detalii unui pacient, dar credeam că Alex avea nevoie de tot ajutorul din lume. Speram să exploatez nerăbdarea lui și vedeam în ea o oportunitate prin care să depășească simplele *discuții* despre sex, spre crearea unei *experiențe vii* care să tulbure homeostazia sexuală a cuplului.

Desigur, întrebarea mai importantă era dacă poți învăța un bărbat să fie sexy. În mare măsură, terapia sexuală este orientată spre tehnici specifice care vizează o disfuncție fizică identificabilă, ca de exemplu menținerea erecției sau îmbunătățirea controlului asupra ejaculării. Însă eu nu operam în domeniul anatomic sau în cel al aspectelor ușor cuantificabile; voiam să-l ajut pe Alex să-și schimbe *atitudinea*. Acest lucru era pur subiectiv; putea ajunge să aibă cu adevărat sex-appeal?

Am plecat de la birou și mă gândeam cu bucurie că Alex avea să meargă acasă și s-o scoată pe Kasha din complezența ei. Mă simțeam mândră. Credeam că această intervenție putea fi un adevărat succes.

Când Alex a venit săptămâna următoare, l-am întrebat cum îi mersese la teme.

– Nu le-am făcut, mi-a spus.

Prima mea pornire a fost să-mi fac autocritica. Oare împinsesem lucrurile prea departe înainte ca el să fie pregătit? Poate nu făcusem decât să-i sporesc anxietățile sau să-l împing spre eșec, deși, dacă așa stăteau lucrurile, eu nu am perceput situația ca fiind una negativă. Dezvoltarea presupune expunerea la anxietate. În multe dintre cazurile mele, am remarcat că o temă „nereușită" se dovedește a avea succes dintr-un cu totul alt motiv. Când îi cer unui client să-și exploreze potențialul, acesta vede obstacolul real ce trebuie vizat și-l scoate la propriu din domeniul inconștientului.

– Mi-au trecut prin cap câteva fantezii, a spus. Din nefericire, Kasha a lucrat la un articol și nu prea a stat pe acasă. Și când venea, era obosită și se ducea direct la culcare. Așa că nu am găsit un moment potrivit să fac ce mi-ai sugerat.

– Dar cel puțin ai avut fantezii. Cum a mers aspectul ăsta?

– Mi-a stârnit emoții, dar a fost bine. Îmi oferă o altă modalitate de a concepe sexul cu Kasha.

– Ai abordat vreo temă anume în aceste fantezii?

Dat fiind rolul dominator din fantezia lui, voiam să mă asigur că nu avea de gând să fie prea violent sau dur.

– Am încercat doar să mă gândesc ce-mi doresc. În mare măsură, am realizat că mă gândeam numai la ceea ce vrea Kasha. Așa că mi-am închipuit cum mă satisface.

– Și cum te-ai simțit?

– Mai încrezător în anumite privințe.

– Dar...?

– Dar și neplăcut pentru că nu mă mai gândeam cum s-o satisfac și pe ea. Alex s-a foit pe canapea, încercând să-și găsească o poziție mai confortabilă. Am fanteziile astea... și apoi când o văd pe Kasha întinsă în pat, deși n-am de gând să fac nimic în momentul ăla, înghet. Mă îngrijorează că va fi diferit de ceea ce facem în mod normal. Ce-o să creadă? Nu vreau să creadă că mă prefac.

– E logic ce spui, Alex. Dar problema este că *înainte* te prefăceai. Acum, de fapt, încerci să fii tu însuți.

– Mi se pare ciudat.

– Vreau să îți derulezi iar și iar în minte partea aia în care aveai încredere în tine, am spus în timp ce se pregătea de plecare.

Cum îl puteam face pe Alex să uite de preocuparea față de ceea ce voia Kasha sau, și mai rău, față de ceea ce avea să creadă ea despre el? Întotdeauna o punea pe ea pe primul plan și voiam ca acum să se gândească mai mult la el. Desigur, poate că ea avea să se întrebe ce se petrece; poate că nu avea să reacționeze imediat sau poate niciodată. Dar dacă Alex nu-și depășea temerile și continua ca și până atunci, nu avea nici o șansă să facă vreo schimbare și, cel mai probabil, relația urma să se încheie.

Eram surprinsă cât de mulți dintre clienții mei de sex masculin erau preocupați până la disfuncție de dorința de a satisface o femeie. Pe de o parte, prindeam curaj când vedeam că bărbații pot aprecia sincer plăcerea unei femei, într-atât încât să uite sau să o amâne pe a lor. Dar, în același timp, e trist dacă totul ajunge să se reducă la o nevoie obsesivă de a satisface și de a fi bun. Ce mai situație: bărbații își fac griji că nu le satisfac pe femei, în vreme ce femeile au probleme cu acceptarea dreptului lor de a primi. O orgie de anxietăți.

O prietenă îmi spusese nu demult că începuse să iasă cu un avocat. Era un tip puternic la serviciu, a spus ea, dar „un mare pămpălău" cu ea.

– E ca un lemn în pat, așa că a trebuit să iau eu frâiele. I-am spus să mă plesnească la fund. N-a putut. S-a blocat. Ce naiba au bărbații ăștia?

Alex avea o nevoie exacerbată de a face pe plac și trebuia să găsesc o cale prin care să-l ajut să-și construiască un rezervor de încredere în sine, care să-i domolească focul anxietăților și s-o ajute pe Kasha să-și recapete libidoul. Alex juca și el, categoric, un rol în libidoul scăzut al Kashei. Voia să facă sex cu ea în fiecare noapte din cauză că se simțea nesigur de legătura lor și avea nevoie de confirmări. În plan simbolic, faptul că ea accepta să facă sex cu el însemna că încă îl mai dorea, dar disperarea lui îi tăia orice chef.

Uneori, când mă gândeam la toată această dinamică, mă simțeam epuizată. Cine are nevoie de toate complicațiile astea în jurul simplului act al introducerii penisului în vagin? De ce trebuie să analizăm atât? Sexul e sex. E simplu.

Numai că nu e așa.

Suntem oameni și atașăm o semnificație sexului; sexul satisface niște nevoi psihologice și ne folosim de el ca de o unealtă pentru a obține ceea ce dorim. Iată, deci, ce face subiectul așa de interesant. Dacă sexul ar fi doar sex, ar fi plictisitor. Când am studiat dorința sexuală a femeii, am descoperit că sursa libidoului scăzut este de regulă multistratificată. Este o chestiune de ordin psihologic, relațional, cultural. Una dintre teoriile biologice pe care le-am studiat avea o componentă fatalistă: odată ce ne îndeplinim scopurile reproducătoare, dorința dispare. Eu nu credeam asta. Pentru mine, dorința este ca o plantă ce are nevoie de îngrijire și de condiții adecvate pentru a rămâne în viață.

Câteva săptămâni mai târziu, am ajuns la birou udă leoarcă. Umbrela mea de trei dolari, cumpărată de pe stradă, se dăduse peste cap, lăsându-mă la mila ploii furibunde, așa că eram deja stresată încă dinainte de a ajunge la cabinet. Când mi-am

verificat mesageria vocală, am găsit un mesaj de la Kasha. Voia să știe dacă aveam o fereastră s-o primesc și pe ea de urgență.

Încă nu-mi era pacientă, dar trebuia să mă lămuresc în privința seriozității relației sale cu Alex înainte să iau în calcul sugerarea unor ședințe de terapie de cuplu. Aveam o fereastră după masa de prânz.

– Azi de dimineață am primit la birou un pachet fără numele expeditorului, mi-a spus. Înăuntru am găsit o rochie neagră de seară și un bilet în care mi se spunea să vin în seara asta în holul Hotelului Four Seasons, la ora opt. Nu era nici o semnătură. Sunt sigură că e rusul. Ce să fac?

– Care a fost prima ta reacție?

– Nerăbdare. Entuziasm. Umblam prin birou simțindu-mă cumva deasupra tuturor albinuțelor alea care trudeau pe brânci la computerele lor, deoarece eu aveam un secret senzual. Un bărbat puternic și misterios mă soma să vin și să fiu a lui. Kasha se pricepea la cuvinte. Toată ziua m-am gândit înnebunită ce accesorii să port și cum o să fie seara.

– Și cu toate astea ai insistat să ne întâlnim astăzi, urgent. Asta înseamnă că o parte din tine nu vrea să te duci? Vorbește-mi despre acest aspect al conflictului.

– Chiar îl iubesc pe Alex, a spus ea și, brusc, ochii i s-au umplut de lacrimi. Am început să mă simt vinovată. E tot ce mi-am dorit. Mă simt bine în prezența lui și îmi place să vorbesc cu el. Mă simt iubită și adorată. E cel mai bun prieten al meu. Mi-e teamă să nu-l pierd.

– Dar ai nevoie de pasiune, entuziasm și aventură.

– Și asta. Am avut așa ceva. Nu știu ce s-a întâmplat. Nici nu-mi pot imagina viața fără asta, așa că... Am sesizat o schimbare bruscă de atitudine. Așa că mă gândesc să-l părăsesc pe Alex.

– Aceste aspecte sunt o importantă sursă de vitalitate, i-am dat eu dreptate. Rusul a trezit sau a retrezit acea parte latentă din tine, făcându-te să pui la îndoială o relație care te-a făcut să te simți împlinită în atât de multe privințe.

– Dar rusul e al naibii de sexy, zise ea cu un oftat. De ce nu pot să simt la fel cu Alex?

Bună întrebare. Excelentă întrebare. I-am spus Kashei să uite de Alex și de rus pentru o clipă. Se crease breșa de care aveam nevoie. În loc să caut surse externe care să-i alimenteze sexualitatea, am întrebat-o ce avea ea de oferit.

– Îți poți asuma răspunderea pentru cultivarea propriei energii sexuale?

– Dar *sunt* sexy, a insistat ea, de parcă întrebarea mea ar fi fost complet ridicolă.

– *Pari* sexy, am spus. Poți *să te prefaci* că ești sexy. Dar ești fie pasivă, cu Alex, fie supusă, cu rusul. Ce vrei, de fapt?

Kasha nu avea încă un răspuns și mă privea pe mine în speranța că aveam să i-l ofer pe tavă.

– Nu știi, pentru că ești ruptă de propria senzualitate. De aici și toată teama asta.

– Și eu ce fac? a șoptit Kasha, cu ochii încă în lacrimi.

– Alex *ar putea fi* pentru tine o bază sigură de unde să pornești în explorarea propriului erotism. Dar trebuie să fii capabilă să tolerezi riscul și nesiguranța. Trebuie să privești în interiorul tău.

Cred că cei patru factori asociați cu dorința sexuală, din studiul menționat anterior – distanța, noutatea, pericolul și puterea –, sunt simple prilejuri de excitație, stimuli pasageri și, s-o spun pe-a dreaptă, doar o porție de dopamină pentru centrul recompensei din creier. E distractiv să te joci cu ele într-o oarecare măsură, și fiecare atrage după sine o ușoară mahmureală. Pasiunea exclusivă, fără siguranță, până la urmă epuizează-și ea dorința.

Sexologii s-au străduit dintotdeauna să gestioneze echilibrul dintre siguranță și pasiune când dau câte o „temă pentru acasă". Iar pacienții se plâng de mult că teme precum întâlnirile și sexul cu planificare par prea aranjate. Se opun sau încearcă o dată și apoi renunță. Apreciez faptul că sesizează artificialitatea, mai ales după o perioadă de reprimare din cauza propriilor artificii sexuale. Vor să fie motivați să facă sex spontan, iar soluția este să fie creativi în mod natural. Întrebarea este cum

ajungi acolo, în miezul autenticității, mai ales când sunt atâtea mesaje culturale pe care ni le însușim.

Dorința sexuală nu are legătură numai cu aparențele, cum îi plăcea Kashei să-și imagineze. *Dorința este energie.* Libidoul este un curent natural pe care îl posedăm cu toții în adâncul nostru și nu este rezervat exclusiv oamenilor frumoși sau conferit de surse externe precum Afrodita sau rușii misterioși. Uneori se întâmplă să întrezărim doar această dorință, dar de avut o avem cu toții și o recunoaștem imediat când o simțim sau o vedem. Libidoul este o forță mai mare decât sexul, este ceea ce ne alimentează pasiunile, creativitatea și vitalitatea. Cu toate acestea, senzațiile noastre sexuale viscerale sunt fragile și pot fi cu ușurință îngrădite, ignorate sau reduse la tăcere de anumite împrejurări din relațiile noastre, de cultură sau de factori interni. Ca o consecință directă, adesea se instalează apatia sau lipsa motivației sexuale.

Voiam s-o învăț pe Kasha să-și cultive energia sexuală, să-și declanșeze singură pasiunea. Dacă înveți cum să îți stimulezi energia sexuală, te asiguri că dorința va fi de durată. Multe dintre femeile care au venit la mine din cauză că aveau libidoul scăzut nu au suferit traume sexuale, nu aveau impedimente de ordin religios sau relații conflictuale, iar în aceste cazuri, dorința scăzută nu se datorează unei traume externe, ci lipsei dezvoltării în plan sexual. În absența afirmării explorării sexuale feminine, femeile precum Kasha pur și simplu internalizează idealurile iubiților lor. Am descoperit că dorința de durată presupune un proces mult mai amplu decât simplul act al copulației, este o călătorie a autocunoașterii și dezvoltării personale.

Mi-am amintit de o scenă emoționantă din filmul *De bună voie și nesilită de nimeni*, în care personajul interpretat de Julia Roberts comandă la restaurant întotdeauna ouăle la fel ca bărbatul cu care este, unul dintre multe alte gesturi prin care caută aprobarea partenerului. Apoi înțelege că niciodată nu fusese ea însăși, motiv pentru care și fuge mereu. Așa că, într-un final, prepară ouăle într-o mulțime de feluri și le gustă

ca să vadă cum le preferă de fapt. Asta însemna să o iei de la început. Şi asta trebuia să facă şi Kasha.

Kasha a plecat, entuziasmată, dar nesigură în privinţa întâlnirii ei. Iată ce mi-a descris, cu lux de amănunte, ca de obicei, după aceea:

În seara aceea, la opt fix, a ajuns în foaierul Hotelului Four Seasons. Lumina care se revărsa din candelabrul masiv îi scotea în evidenţă rochia neagră de seară ce-i venea ca turnată, părul castaniu lung până la umeri şi privirea misterioasă. Încăperea opulentă în care i se ceruse să vină zumzăia de glasuri, şi mai multe capete s-au întors înspre Kasha în timp ce ea trecea ca o boare pe holul pavat cu marmură, în căutarea rusului. Brusc s-a oprit, iar zgomotul de fond a amuţit, nu-şi mai auzea decât bătăile inimii. El stătea la bar, relaxat, îmbrăcat într-un costum negru, elegant, cu un martini în mână. Dar nu era rusul.

– Foarte drăguţ. Îmi place, a spus Alex când Kasha s-a apropiat de el. I-a dat cheia de la o cameră. Du-te sus. Vin şi eu imediat.

În apartament, Kasha a descoperit pe pat o cutie în care era lenjerie intimă. A desfăcut-o uşor în timp ce-şi aduna gândurile. Alex, nu rusul. Spre surprinderea ei, simţea căldură, bucurie şi uşurare. A realizat în clipa aceea că aventura ei cu rusul era pur şi simplu un substitut pentru ceea ce-şi dorea cu adevărat de la Alex. Şi de la ea însăşi.

Kasha s-a dezbrăcat, şi-a întins hainele pe un fotoliu şi a îmbrăcat lenjeria intimă, gândindu-se la ce voia să facă după sosirea lui Alex.

Când Kasha a plecat de la întâlnirea noastră în acea după-amiază, era încă nehotărâtă. Ideea cultivării propriului erotism nu i se conturase limpede în minte şi se simţea copleşită de rochia pe care o primise şi de promisiunea aventurii.

Nu am ştiut că Alex îi trimisese rochia până la următoarea noastră şedinţă. A venit însoţit de Kasha. Erau entuziasmaţi după noaptea petrecută împreună şi voiau să-mi împărtăşească toate detaliile.

Mersese mult mai departe cu tema pe care i-o dădusem decât îi spusesem eu. Făcuse o mişcare riscantă. Nu ştiu de ce am fost aşa de surprinsă. Alex era un pacient foarte dedicat şi studios. Îmi venea să mă ridic în picioare să-l aplaud. Trebuise să sape adânc, să facă apel la încrederea în propriile fantezii sexuale şi să-şi asume riscul. Nu-i uşor să înveţi pe cineva cum să facă asta; eu le pot doar arăta pacienţilor mei încotro s-o apuce. Alex reuşise să-şi domine frica şi să-şi atingă potenţialul.

Eram mândră de amândoi.

Şi surprinsă că nu au mai venit la mine.

Deciseseră oare să pună capăt prematur terapiei, crezând că o singură victorie presupunea că munca lor se încheiase? Pacienţii fac în mod frecvent această greşeală şi riscă să sufere apoi o dezamăgire. Renunţă după primele succese, dar energia şi speranţa pe care le simt le întunecă drumul anevoios ce se întinde înaintea lor.

Alex şi Kasha au avut o noapte extraordinară, dar pentru cei mai mulţi oameni, procesul de transformare este lent şi presupune o descoperire asiduă. Noile gânduri şi sentimente îşi croiesc până la urmă drum la suprafaţă şi se concretizează prin acţiuni. Implementarea unui nou comportament este un proces complicat de practică şi regresie. Deşi Alex şi Kasha simţiseră potenţialul de transformare şi revigorarea relaţiei lor sexuale, eu eram sceptică şi nu-mi puteam da seama cât aveau să dureze efectele nopţii lor la Four Seasons.

Dar nu din cauza lui Alex. El îşi îndeplinise misiunea. Însă nu credeam că fusesem extraordinar de eficientă cu Kasha. În timpul scurt petrecut cu ea, fusese defensivă şi competitivă, şi deloc dispusă să renunţe la ceea ce dădea rezultate imediate în favoarea împlinirii pe termen lung. Kasha era inteligentă, dar capacitatea ei de autoanaliză era slabă, în mare măsură pentru că era o femeie frumoasă care se bucura de adoraţia celorlalţi, neobişnuită cu recompensele care se ascund dincolo de laude. Iar când adoraţia dispare... ei bine, mă aşteptam să fie destul de dureros pentru ea.

De asemenea, nu eram convinsă că avea să renunțe la rus. Speram că Alex și Kasha chiar țineau la relația lor, iar acest lucru, alături de succesele din ce în ce mai mari, avea să-i mențină pe drumul cel bun. Poate că relația lor avea să fie unul dintre acele cazuri rare în psihoterapie când chiar are loc o schimbare rapidă. Poate că noaptea petrecută la Four Seasons a fost un catalizator pentru transformare. Acest gen de criză într-o relație, cu toate dezamăgirile și temerile adiacente, poate fi un test atât de important încât duce la acea schimbare profundă și de durată spre care numai iubirea ne poate împinge.

PAUL

La câteva luni după ce am deschis cabinetul particular, am venit acasă într-o după-amiază toridă de vară și am găsit un ordin de evacuare pe ușă. Curentul fusese oprit, și colegii mei de apartament erau în culmea disperării. Am aflat că „gazda" noastră, Nestor, ne subînchiriase ilegal apartamentul nouă, celor opt chiriași, luase banii și dispăruse. Proprietarul clădirii a descoperit că locuiam acolo, ne-a acuzat că îi ocupăm ilegal proprietatea, a tăiat cablurile de electricitate din subsol și a amenințat că pune poliția să ne arunce lucrurile în stradă a doua zi. Când am ajuns eu, în apartament era cald, întuneric și un haos de nedescris. Mi s-a părut interesant să urmăresc reacțiile oamenilor într-o situație de criză. Câțiva au dat o petrecere în pielea goală, Sophie mi-a furat un teanc de haine și a plecat în Queens (n-am mai auzit niciodată nimic de ea), iar eu împreună cu alte trei colege am închiriat primul apartament pe care l-am găsit pe Craigslist, prilej cu care am ajuns să locuiesc în imediata apropiere a cabinetului meu, chiar în Times Square.

Fiind sub presiunea timpului, nu am ajuns tocmai într-o clădire obișnuită. La parter era un pub irlandez gălăgios, la etajul al doilea se afla un salon de masaj, iar eu și prietenele mele am închiriat un apartament care ocupa cel de-al treilea etaj, ultimul. Trebuie precizat că intrarea în apartament se făcea pe la etajul al doilea, ușă în ușă cu salonul de „masaj". Eram patru chiriașe, fericite că găsiserăm un loc și în al nouălea cer că fiecare avea camera ei, deși spațiul fusese ocupat înainte de o firmă, iar podelele erau acoperite cu genul acela de mochetă

ieftină, gri, din birouri, care îmi amintea constant că probabil dormitorul meu fusese un compartiment de lucru.

În ciuda faptului că era situat în centru, apartamentul era convenabil într-un singur moment al anului, de Revelion. Puteam să mergem pe acoperiș, să ne bucurăm de spectacolul de artificii și să bem șampanie privind de sus vacarmul străzii. În rest, în timp ce veneam cu cumpărăturile acasă prin mulțimea de turiști fascinați de reclamele scânteietoare, o alună uriașă de la Planters, logoul enorm al companiei Target, mă întrebam de ce băteau drumul până aici de cine știe unde ca să fotografieze asemenea lucruri. Era o veritabilă paradă corporatistă, un Disneyland al produselor banale cu lumini strălucitoare. Eram veșnic îmbrâncită, împinsă sau pur și simplu lovită de cei care se îmbulzeau să fotografieze un M&M uriaș. Când ieșeam pe ușă, mă simțeam de parcă aș fi fost aruncată în mașina de spălat.

În fiecare zi când plecam la serviciu, îi vedeam pe clienții așa-zisului salon de masaj mergând tiptil pe hol, fie în căutare de plăceri, fie după ce abia le obținuseră. Momentul în care treceam unul pe lângă celălalt era deseori stânjenitor. De regulă, bărbații treceau în grabă, cu capul plecat, cu ochii pironiți în podea, timp în care eu încercam să le văd fețele, curioasă să descopăr ce fel de bărbați alcătuiau clientela acestui tip de stabiliment.

Dar indiferent cât de mulți bărbați vedeam, nu reușeam să identific un prototip al clientului. Am văzut tineri, bătrâni, frumoși și urâți. Am văzut costume și salopete de lucru. Am urmărit o întreagă paradă a Națiunilor Unite, de la indieni și până la evrei hasidici. M-am întrebat câți dintre ei erau soți și iubiți, și dacă soțiile și prietenele lor știau de vizitele acestea.

Uneori încercam, împreună cu colegele mele de apartament, să tragem cu ochiul în interiorul salonului de masaj, când ușa opacă se întredeschidea și o coreeancă între două vârste își întâmpina clienții cu un zâmbet timid. Din când în când, inventam chiar motive ștrengărești să batem la ușă, de pildă să le cerem prosoape de hârtie sau o foarfecă. Odată am încercat să solicit și eu un masaj, dar mi s-a spus clar și răspicat:

„Nu oferim masaj doamnelor."

Dar noi găseam noi și noi modalități prin care să ne distrăm pe socoteala celor de la salonul de masaj. Când clienții sunau la interfon ca să intre în clădirea noastră, se auzea așa de tare ce spuneam, încât totul ajungea inevitabil la urechile oricui se nimerea să treacă în acel moment pe 47th Street. De fiecare dată când suna, speram să fie unul dintre prietenii care treceau pe la noi, dar la fel de bine puteam să răspundem și să auzim pe cineva întrebând „Masaj?" Oh, scuze. Ați apăsat greșit.

De mult prea multe ori, interfonul suna noaptea târziu. Drept răsplată, una dintre noi striga în interfon:

„Dacă vreți un sex oral, apăsați tasta doi!", știind foarte bine că toți trecătorii din jur aveau să audă. Părea amuzant și o răzbunare la îndemână.

Într-o seară, pe când ieșeam, un bețiv a urcat împleticindu-se scările spre coridorul de la etajul al doilea și a urinat pe podeaua de lemn. Coreeanca a ieșit cu o găleată de apă și am curățat amândouă într-o liniște amiabilă, fără ca ea să scoată vreun cuvânt, probabil prefăcându-se că nu știe engleză, așa că am avut timp să-i analizez în detaliu fața puternic machiată și hainele demodate, ieftine și sexy. Și m-am întrebat dacă asta își doreau cu adevărat bărbații.

Un răspuns la întrebarea mea mi-a fost oferit de Paul, un director de bancă proaspăt căsătorit, de patruzeci și ceva de ani. Paul, un mascul alfa arogant, la prima întâlnire a intrat în biroul meu și, spre deosebire de majoritatea pacienților, care așteaptă să încep eu, a trecut rapid peste formalități și a început să turuie chiar înainte să ia loc.

– Asta e problema mea, a spus cu un glas răgușit. Nu fac sex cu soția. Mi-e greu să-mi mențin erecția. Așa că mă duc la prostituate. Îți acord cinci ședințe să rezolvi problema.

– Ai o limită de timp?

– Nu sunt genul de om căruia îi place să stea tolănit pe canapea și să vorbească săptămână de săptămână.

Nu prea știam cum aveam să stabilesc o legătură cu tipul ăsta. O parte importantă în psihoterapie o constituie stabilirea unei relații, ceea ce necesită timp, dar, în esență, el încerca să capete ajutor sărind peste această etapă. Paul mă privea în ochi, deși părea că se uită prin mine. Mă trata ca pe un chelner dintr-un restaurant, fără pic de respect pentru mine ca om, de parcă aș fi fost acolo doar ca să-l servesc pe el. Acest tip de interacțiune nu poate fi prea diferit de prostituție, am gândit, un context intim lipsit de intimitate.

– Hai să discutăm despre onorariu, a izbucnit el.

– Am discutat la telefon, am spus. Costă o sută cincizeci de dolari ora.

– E prea mult.

Știam că Paul își putea permite serviciile mele. Dar nu banii erau, de fapt, problema. Părea să încerce să preia controlul.

– Încerci să preiei conducerea, am spus.

Paul a ridicat din umeri.

– *Eu* plătesc pentru ședințele astea.

Evident, Paul se simțea în elementul lui afișând aroganță și control în fața femeilor pe care le plătea. Nu-i puteam permite să rămână în această postură.

– Da, tu chiar *plătești* terapia, i-am dat eu dreptate. Ce îți spune acest lucru?

Răspunsul său a fost un nou atac.

– Mai spune-mi o dată ce experiență ai în domeniu, doamna doctor.

Lovitura lui Paul m-a atins în punctul sensibil și începeam să mă enervez. Ca să pot continua, mi-am închipuit că în spatele acestei fanfaronade se ascundea un om aflat în suferință.

– Ai venit să te ajut, am spus. Îți recunosc meritul de a fi venit aici. Te-ai fi putut duce la o prostituată. Dar, Paul, în loc să te îndoiești de valoarea mea, încearcă să te gândești că investești în tine și în căsnicia ta. Faptul că vrei să te tratezi demonstrează cât de mult te apreciezi *pe tine însuți*. L-am lăsat să mediteze la asta. Și, în orice caz, n-o să mă plătești mai puțin decât

pe o prostituată, am spus zâmbind, în timp ce îmi dădeam seama că probabil ele chiar câștigau mai mult decât mine.

Paul a chibzuit.

– Bine, doamna doctor, a spus el, de parcă întreg schimbul de cuvinte ar fi fost absolut inutil. Rămâne tariful ăsta. Și acum hai să trecem la treabă.

– Bun. Mă bucur că ai ales să vii la mine, am spus și am încercat să îmi imaginez în ce fel se raporta la femeile din viața sa. Am să fac tot ce pot să te ajut.

Paul mi-a povestit cum uneori chema femei în limuzină în timp ce se deplasa cu afaceri și că frecventa saloanele de masaj. Ooh!... saloanele de masaj, misteriosul salon de masaj, abia așteptam să aud ce era așa de interesant la fetele alea, m-am gândit eu. Pe ele le vedeam rareori intrând și ieșind, doar pe clienți, și eram curioasă în legătură cu frumusețea lor exotică. Totuși, Paul părea mai dornic să discute despre neputința de a face sex cu soția sa, așa că mi-am propus să-l întreb mai târziu despre salon.

– De cât timp ai probleme cu erecția? l-am întrebat.

– Am început să am de când am cunoscut-o. Am nevoie de multă stimulare și uneori mă lăsa în pană în timpul actului. Mă și mir că s-a căsătorit cu mine.

– Cum reacționează soția ta... cum o cheamă?

– Claire se enervează, evident. Crede că nu mă simt atras de ea, ceea ce nu e adevărat, de fapt. Atâta că nu *simt* chiar așa de multă plăcere în timp ce facem dragoste. Pur și simplu... nu mi se scoală.

– Dar te simți *atras* de ea?

– Da. Foarte tare. Este genul minion, scundă, cu forme frumoase, cum îmi place mie.

Și atunci care e problema? O iubește, o consideră atrăgătoare, și cu toate astea nu își poate menține erecția? Înainte să pot formula o ipoteză solidă, trebuia să iau în considerare vârsta lui Paul, starea lui de sănătate și nivelul de stres, toți factorii care pot contribui la disfuncția erectilă. Paul nu avea nici un fel de probleme medicale grave și, cu toate că un bărbat

de patruzeci de ani poate avea nevoie de mai multă stimulare decât un băiat de optsprezece, disfuncția lui Paul era specifică relațiilor stabile. Acest lucru indica o cauză psihologică.

Trebuia să aflu mai multe despre Claire. Paul mi-a spus că erau căsătoriți de opt luni și, cu toate că ea avea o personalitate puternică și îi „freca ridichea", lui îi plăcea așa.

– Cred că unii bărbați o consideră intimidantă, dar eu o găsesc provocatoare și captivantă. Ne potrivim perfect. Îmi place să fiu cu o femeie de care să mă simt un pic amenințat, asta mă face să fiu mereu pe fază. Amândoi suntem firi competitive și ne războim pe putere.

– Poți să mi-o descrii din punct de vedere sexual?

Lui Paul i s-au luminat ochii.

– Adoră sexul. Cred că e mai însetată de sex decât mine.

– Cine începe?

– Cel mai adesea Claire. Îmi spune ce vrea în pat. Nu are rețineri. Îmi place asta la ea…

– Dar? Voiam ca Paul să-și continue ideea.

– Dar, după cum am spus, se enervează când nu mai am erecție.

– Tu ce simți?

– Mă simt cumplit. Devine ostilă.

– În ce fel?

– Mă întreabă ce problemă am și apoi începe să plângă și crede că n-o mai doresc.

Chestiunea aceasta cu privire la cine inițiază partida de sex este una complexă. Aduce în discuție o mulțime de întrebări deodată: trezesc dorință? Sunt iubit sau nu? Cine este mai disperat? Cine deține mai mult controlul emoțional? Uneori, când femeia este cea care începe, bărbatul se poate simți extrem de neliniștit în privința erecției. L-am întrebat ce a făcut ca să rezolve problema erecției.

– Am început să iau Viagra fără ca ea să știe, a spus, încetinind puțin ritmul alert al dialogului. Dar nu îmi place ideea de a lua pastile pentru ceva ce ar trebui să se petreacă natural cu soția mea.

Când i-am atras atenția lui Paul asupra acestei afirmații, subliniind presiunea pe care o simțea în legătură cu menținerea erecției, a aprobat cu entuziasm.

– Numai la asta mă gândesc în timp ce facem sex. Îmi fac în permanență griji: dacă îmi pierd iar erecția?

– Deci nu te bucuri de partidele de sex cu Claire, chiar dacă ți le dorești cu disperare.

– Cea mai mare plăcere o simt când *ea* este satisfăcută, a spus. Dar chestiunea asta mă stresează.

– Și asta ți se întâmplă numai cu soția, nu și cu prostituatele?

– Da. De fapt, am mai avut problema asta și în unele dintre relațiile anterioare mai serioase, a spus, vădit încurcat.

Disfuncția erectilă, explicată în diverse moduri de la: „Nu mi se scoală" sau „Nu simt nimic în penis" la „Am o prietenă frumoasă, dar…", este cea mai frecventă dintre nemulțumirile pe care începusem să le aud din partea bărbaților de toate vârstele. De fapt, pare să fie aproape o epidemie și, în mod straniu, cel mai adesea are o cauză în principal psihologică, nu medicală. Viagra și alte medicamente similare au devenit la modă inclusiv în cluburi, unde tinerii care nu au nevoie de adjuvanți chimici au la ei o pastilă, pentru orice eventualitate, împreună cu un prezervativ, în caz că agață vreo fată.

Însă disfuncția erectilă a lui Paul era situațională. Putea avea erecție, numai cu Claire nu.

– Nu am nici o problemă când mă masturbez, a spus Paul. Sau când mă duc la saloanele de masaj. De fapt, îmi place mai mult sexul atunci.

– Spune-mi ce-ți place la experiența din saloanele de masaj.

– Nu simt nici o presiune. Nu-mi pasă de fetele alea. Le plătesc să mă satisfacă; de regulă este vorba despre sex oral sau stimulare manuală. Îmi place să iau două odată, le pun să-și dea bluzele jos și le mângâi în timp ce mă ating pe rând și îmi fac sex oral. Mă excită mult mai mult, și partea cea mai interesantă este că nu trebuie să mă gândesc la satisfacția lor. Nici nu le percep ca pe niște ființe.

Mi-am notat în carnet această ultimă afirmație. Iar m confruntam cu atitudinea dezagreabilă a unui client. M-ar întrebat de ce eu sau orice altă femeie ne mai deranjăm s mergem la sală și să cheltuim o grămadă de bani pe machiaj scumpe și șuvițe perfecte când un bărbat precum Paul, cu o soție frumoasă, se excită numai cu o femeie care își cumpără colanți ca-n anii '80, din latex negru, cu găurele, din sex-sho-purile de pe 48th Street? Oare femeile chiar nu știu un adevăr esențial despre ceea ce-și doresc bărbații? Oare refuzăm să acceptăm un lucru evident? E de meditat la asta, mi-am zis în timp ce-i făceam o nouă programare lui Paul.

Ascultându-i pe bărbați vorbind despre femei, am deschis un cufăr tainic cu informații despre ceea ce vor ei de fapt, ce consideră sexy sau frumos, dar această pespectivă nu mi-a oferit ceea ce credeam eu, și m-am trezit la rândul meu ușor amenințată și oarecum copleșită de aprecierea lor.

Unul dintre comentariile cu care nu mă obișnuiesc niciodată este: „Soția mea a luat în greutate și nu mă mai simt atras de ea". Bărbații respectivi sunt complet indignați de acest lucru și profită de sentimentul de dezgust ca să-și justifice infidelitatea sau ca să evite sexul, strângând în ei resentimente. Un pacient al meu se despărțise de soție și apoi pusese condiția ca aceasta să piardă în greutate înainte ca el să se mute înapoi acasă.

Apoi mă întâlneam cu aceste soții despre care se presupunea că îndrăzniseră să ia în greutate, dar de obicei descopeream că nu se îngrășaseră cu mai mult de zece kilograme. Înțeleg că bărbații sunt stimulați de factori vizuali, dar chiar reprezintă un afront atât de mare câteva kilograme în plus?

Când săpam mai adânc, de obicei aflam însă că mulți dintre acești bărbați nu se mai simțeau atrași de soțiile și iubitele care „se neglijau", deoarece se temeau ca ele să nu-și fi pierdut de fapt interesul sexual față de *ei*. Așa că supărarea bărbaților nu avea de-a face pur și simplu cu felul în care *arătau* femeile, cu faptul că nu se conformau clișeelor culturale de atractivitate. Luarea în greutate era o metaforă a respingerii directe,

un mesaj concret că bărbatul nu mai trezea dorință, că nu mai merita efortul ca ea să se păstreze în formă pentru el și poate chiar că nu mai ținea la el.

Poate contrar opiniei generale din societatea noastră, experiența m-a învățat că dorința bărbaților nu este complet legată de dimensiunile unei femei. Când le cer bărbaților să descrie calitățile femeilor de care se simt cel mai atrași sau iubitele cele mai încântătoare, desigur că cel mai adesea au să vorbească despre frumusețea lor. Și când le cer să dea detalii în privința a ceea ce consideră ei frumos, mai întâi discută despre anumite trăsături fizice, dar ceea ce se impune în analiza finală, ceea ce găsesc cel mai atrăgător este o femeie care se percepe pe sine ca pe o ființă sexuală, se bucură de sexualitatea ei și este dornică să și-o exprime.

Am remarcat în timpul practicii postuniversitare, într-o echipă de urgență din cadrul unui spital din Brooklyn, că același gen de corp feminin cu forme generoase stârnea o reacție diferită de o parte și de cealaltă a baricadei. În fiecare zi mergeam pe străzile din Brooklyn într-o furgonetă alături de trei bărbați: un bărbat din Republica Dominicană, unul din Puerto Rico și un altul din Trinidad. Tuturor le plăcea să privească pe fereastră după femeile latino-americane și africane, cu coapsele lor groase, îmbrăcate în jeanși strâmți, aleși special cu câteva măsuri mai mici. Tovarășii mei de drum le priveau pofticioși și entuziaști. Efectiv fornăiau și gâfâiau ca niște animale hămesite. Și deși eu fusesem obișnuită cu un cu totul alt standard de frumusețe, nu puteam să nu recunosc sex-appealul acestor femei.

Femeile acestea chiar erau sexy. Și înțelegeau un lucru important: totul depindea de felul în care își afișau trupurile. „Știu că mă dorești și ador lucrul ăsta", păreau să spună. Își stăpâneau trupurile cu mândria unui bărbat care pleacă la o plimbare cu mașina cea nouă și lustruită, doar ca să o afișeze în fața vecinilor. Aceste femei își arătau pe îndelete fiecare curbă, lăudându-se și ademenind cu fiecare pas fudul. Am văzut o latino-americancă, între două vârste, care mergea

cu paşi legănaţi pe bulevard, purtând pantaloni mulaţi, tocuri înalte şi o bluză cu volane, înflorată şi în culori aprinse. Avea umerii traşi în spate şi capul ridicat; privea drept înainte şi le zâmbea tuturor. Mergea de parcă ar fi flirtat cu întreaga lume, o sărbătoare a feminităţii, o odă închinată vieţii.

Cultura albă a fost supusă unor condiţionări sociale destul de puternice în legătură cu greutatea corporală, ceea ce îi împiedica pe unii dintre pacienţii mei să privească cu ochi buni femeile din viaţa lor care se abat de la „norme". Aceşti trei bărbaţi care căscau gura după femei şi alături de care lucram eu în Brooklyn păreau, nu ştiu de ce, mai neîngrădiţi în sexualitatea lor decât mulţi dintre bărbaţii de pe canapeaua mea, care le impuneau atâtea criterii de atractivitate partenerelor lor.

Însă majoritatea bărbaţilor ştiu că adevărata atractivitate se bazează pe ceva mai mult decât pe aspectul fizic. Femeile fac adesea această confuzie între a fi frumoasă şi a fi sexy, în vreme ce, pentru bărbaţi, o femeie sexy este o femeie frumoasă. Cred că acestea sunt veşti bune pentru femei. Să fii sexy înseamnă să manifeşti interes faţă de sex. De aceea este o alegere, un comportament şi nu numai un ordin impus dimensiunilor fizice.

Unul dintre pacienţii mei, un quaker slăbuţ şi cu glas blând, căsătorit de douăzeci şi cinci de ani, mi-a expus astfel problema:

– Vreau să încerc să fac sex pe la spate cu soţia mea, dar ea refuză. Spune că are fundul prea mare şi că nu vrea să i-l privesc. Sincer să fiu, nu-mi pasă cât de mare are fundul. Îmi iubesc soţia. Vreau doar să se simtă bine cu mine!

Asta vor bărbaţii.

La următoarea şedinţă cu Paul, am continuat de unde rămăseserăm, conform notiţelor mele.

– Deci tu nu le priveşti pe femeile pe care le plăteşti să-ţi ofere plăcere ca pe nişte fiinţe umane, i-am amintit. Lucrul acesta diferă foarte mult de felul în care o descrii pe Claire, care este puternică şi provocatoare. Mi-am luat un ton de reproş: şi ce interes erotic îţi suscită nişte femei care nu contează nici cât negru sub unghie?

– Nu mi-aş dori vreodată să mă implic într-o relaţie cu una dintre ele, a spus. Nu sunt atrăgătoare, sunt pasive şi supuse, aşa că pot să le dau tot felul de ordine şi sunt dispuse cam la orice. Eu nu le fac nimic rău, dar îmi place să le pun în situaţii în care sunt uşor expuse şi vulnerabile în timp ce mă satisfac.

– Dar cu Claire nu faci asta. Numai cu femei pe care le consideri inferioare.

– Da, şi exact asta mă excită.

Pe Paul îl stimula actul supunerii. Subjugarea acestor femei inferioare pe care aproape că nici nu le considera nişte fiinţe umane îl elibera de teama de eşec, pe care o avea când era împreună cu soţia sa, şi îi permitea să se simtă superior. Avusesem dreptate în legătură cu semnificaţia atitudinii lui Paul faţă de mine – la prima noastră şedinţă – şi faţă de celelalte femei pe care le plătea: simţea nevoia să stabilească imediat o ierarhie.

Anxietatea de performanţă este o sintagmă ce se referă la blocajul ce intervine atunci când te concentrezi obsesiv pe reuşita sexuală Această lovitură dată potenţei poate fi umilitoare, mai ales când se întâmplă în mod repetat sau, în cel mai rău caz, cu o persoană pe care vrei s-o impresionezi – şi tocmai atunci sunt cele mai mari şanse să se întâmple. Totuşi, mi-era greu să mă simt înduioşată pentru că se temea de un eşec, în timp ce trâmbiţa bucuriile agresiunii sexuale. Ca femeie, îmi era greu să-i ascult pe Paul şi pe alţi bărbaţi descriind cum se simt mai bine în propria piele când se poartă urât cu femeile. Eram dezamăgită că bărbaţii vor aşa ceva. Ce spune asta despre ei? Îmi doream să fi putut explica acest lucru prin faptul că Paul era o anomalie. Dar adevărul este că Paul nu era un bărbat atipic sau cu un comportament sexual deviant. Era un om obişnuit, care îşi iubea soţia. Am remarcat că mulţi dintre pacienţii mei care mergeau la saloane de masaj adesea aveau un soi de disfuncţie sexuală sau cel puţin o frică de natură sexuală cu femeile de care erau de fapt interesaţi. Poate că ceea ce mă tulbura cel mai tare era faptul că dezumanizarea şi degradarea păreau a fi o sursă preponderentă de excitare sexuală.

Cu numai o săptămână în urmă, când intrasem în clădirea în care locuiam, am găsit polițiștii pe holul etajului al doilea făcând o razie la salonul de masaj:

– Ridică-te. Ia-ți hainele pe tine!

Am încercat să descui repede ușa de la etajul al treilea și să mă ascund înăuntru, dar un ofițer s-a apropiat și m-a întrebat dacă poate să le caute la mine pe fetele care fugiseră. Nu credeam că putea să fi intrat cineva, dar l-am lăsat oricum să se uite.

A verificat și a plecat. Câteva ore mai târziu, după cină când eram în bucătărie cu niște prieteni, m-am dus la baie și am descoperit o adolescentă asiatică ascunsă în cabina noastră de duș. Părea speriată și spunea întruna: „Ajută-mă", cu un accent puternic. M-am dus să-mi iau telefonul mobil, și atunci fata a luat-o la fugă și a ieșit din apartament.

Habar n-am cum a intrat. Era cumva ninja? Printr-o trapă din tavan? Era femeia-păianjen, se cățăra pe ziduri și mergea pe pervazuri? Sau poate doar ne spărsese încuietoarea. Îmi făceam griji ca nu cumva să fie victima traficului uman, iar chipul ei tânăr mă obseda. A doua zi, cineva a lăsat la ușa noastră un coș uriaș cu fructe și un bilet: „Acum suntem prietene". Minunat, ai grijă ce-ți dorești, mi-am zis în sinea mea.

În fiecare zi trebuia să trec prin Times Square ca să ajung acasă. Primarul Giuliani transformase mult zona, dar Times Square încă abunda în oferta de servicii de natură sexuală, în special adresate bărbaților din sectorul financiar din centru. Într-o seară, pe când mă aflam într-un club frecventat de oameni de pe Wall Street și turiști, am fost abordată de o femeie elegantă care lucra pentru o firmă ce oferea escorte de lux. Spre surprinderea mea, mi-a oferit de lucru. M-am întristat. Ce impresie i-am lăsat? „Sunt doctor, nu prostituată", m-am zbârlit la ea. În același timp m-am simțit un pic flatată pentru că mă luase drept „escortă", iar propunerea ei m-a făcut să-mi dau seama că Times Square mustea de astfel de servicii și toate concurau pentru aceeași clientelă: bărbații cu bani. Îi vânau, îi încercuiau și-i luau prizonieri. Deplasare, masaje, fotomodele, asiatice, rusoaice, brazilience, femei sofisticate, femei

de duzină, tinere, ilegale etc. Și la muncă, și acasă, industria serviciilor sexuale era atotprezentă.

Și pentru a răspunde la întrebarea de mai devreme: *asta* vor bărbații? Unii dintre ei da. Dar nu mă refer numai la femeile anonime, cu haine ieftine, care oferă plăceri sexuale. Ce *vor* acești bărbați este să-și domolească într-un mod cât mai simplu și mai ieftin setea emoțională. Nu este pur și simplu o problemă sexuală, cât emoțională.

Deseori eram de părere că, în meniul saloanelor de masaj, ar trebui să scrie:

Servicii:
Meniu special 1: Te simți important
Meniu special 2: Te simți puternic
Meniu special 3: Primești încurajare și alinare

Acest lucru ar explica mai exact costisitorul rol pe care și-l asumă. Preț de o oră, acești bărbați își pot pune în scenă propria dramă, exprimându-și cele mai profunde dorințe și frustrări. Da, chiar acolo, în plin district al teatrului, iată remediul pentru cele mai mari vulnerabilități psihologice ale lor, vândut ca un bun, anunțat cu lumini strălucitoare roz și oferit de cele cărora nici că le-ar putea păsa mai puțin de ei. Dezavantajul acestei relații este că nu le rezolvă problemele, se prefac timp de o oră și apoi pleacă acasă cu același deficit emoțional cu care au venit, la care se adaugă o ruptură reală în relația lor.

M-am întrebat cum de-am ajuns eu în toată povestea asta. Eram încercuită, chiar și clienții sunau la mine în căutare de servicii. Nu mai știam ce să cred despre bărbați, începeam să fiu dezorientată. Ai crede că, în scurt timp, orice sexolog devine insensibil la poveștile bărbaților infideli. Dar, la vremea aceea, recunosc că mă cam stânjeneau. Cu cât auzeam mai multe povești despre infidelitate, cu atât îmi sporea anxietatea. Uneori bărbatul din fața mea se pierdea în ceață, iar cuvintele lui mă ocoleau în timp ce eu mă retrăgeam în propriile mele griji.

Uneori, în timpul unei şedinţe, mă simţeam de parcă până atunci aş fi dus o viaţă privilegiată, iar acum cineva m-ar fi dus noaptea în cel mai rău famat cartier şi m-ar fi lăsat acolo. Preferam vechiul meu univers al negării şi fanteziei, unde alergam cu iubitul meu pe câmpuri însorite, ţinându-ne de mână. Dar nu puteam scăpa, aceasta mi-era meseria. Acum eram forţată să privesc direct faţa hâdă, pocită a relaţiilor interumane: da, uneori, bărbaţii vor să exploateze femeile, să le facă rău, să le înşele, să le folosească. Mă aflam într-o etapă de maturizare în viaţa mea. Suprapunerea experienţelor mele cu Rami şi prietenii lui, pe de o parte, şi pacienţii mei, de cealaltă, a dus la prăbuşirea violentă a tuturor fanteziilor şi idealurilor mele înalte. Şi a fost un moment dureros.

Ştiam că trebuie să găsesc un nou mod de abordare, care să integreze în sistemul meu de gândire tot ceea ce învăţasem. Trebuia să îmi înfrâng prejudecăţile şi teama sau să-mi transfer pacienţii la alţi psihoterapeuţi. Strategia şi lupta mea erau să rămân un observator ştiinţific detaşat, să analizez, să iau notiţe şi să încerc să înţeleg. De asemenea, mi-am amintit mie însemi că nu trebuia să generalizez: nu toţi bărbaţii erau ca aceia pe care îi tratam eu. Cunoscusem destui bărbaţi extraordinari în viaţa mea. Trebuia să mă agăţ de acel gând şi de acele amintiri.

Am meditat la fata ce se ascunsese în cabina mea de duş, tremurând, neştiind dacă era mai în siguranţă cu mine sau pe stradă, şi m-am gândit la faptul că aceste servicii sexuale nu erau doar nişte distracţii inofensive, ci cineva avea serios de suferit. M-am hotărât să fac o schimbare în această lume în care intrasem. Fantezia lui Paul legată de exploatare era o afacere înfloritoare şi evident că exista atât cerere, cât şi ofertă. Am decis că eu aveam să joc un rol în ceea ce priveşte cererea. Uneori mă amuza gândul că, terapeut fiind, de fapt făceam concurenţă industriei sexuale. Ce-i făcea pe unii dintre aceşti bărbaţi să mă aleagă pe mine? Cum puteam concura eu cu satisfacţia imediată, cu fanteziile pe care le căutau, cu meniul nelimitat de femei frumoase? Unii bărbaţi mergeau la bordel. Alţii veneau la mine. Dar eu eram alt fel de madamă. Nu eram distracţia pe care o căutau aceşti bărbaţi. Eu nu oferearm plăcere, ci mai degrabă adevăr. Le dădeam exact ce nu voiau, dar le era necesar.

Paul venea întotdeauna la şedinţele noastre după ce pleca de la serviciu şi deseori îmi cerea să rămân până târziu. Într-o seară, a venit vizibil stresat. A intrat, s-a aşezat şi, ca de obicei, a început să vorbească imediat, fără oprire şi fără să aştepte vreo introducere din partea mea.

– Cred că firma mea trece printr-o criză financiară, mi-a spus. Presa a început să investigheze firma noastră. Tonul lui Paul nu prevestea nimic bun, iar el părea să fi băut ceva înainte de a veni. Era tensionat şi împrăştiat, iar privirea îi devenea rătăcitoare pe când se adâncea în propriile gânduri. L-am ajutat să se elibereze de stres, ceea ce ne-a ocupat mare parte din şedinţă. Dar deşi vorbea cu pasiune, simţeam răceală. Nu exista o legătură reală între noi. Pentru el, eram parcă un manechin fără chip asupra căruia îşi putea vărsa durerea. M-am întrebat dacă soţia lui simţea la rândul ei această ruptură.

– Cum faci faţă stresului? l-am întrebat.

– În mare măsură stau mult la serviciu, deşi am chemat şi azi la prânz o prostituată, a spus lipsit de entuziasm.

Vizitele lui Paul la saloanele de masaj creşteau direct proporţional cu problemele de la serviciu.

– Sesizez un sentiment de vinovăţie în seara asta?

– Da. Claire ar fi distrusă dacă ar afla. O iubesc sincer. Mi-aş dori doar să simt mai multă plăcere în relaţia noastră amoroasă.

– În loc de asta ai găsit un supliment sexual.

– Presupun că tocmai am înţeles că întotdeauna o să am nevoie de aşa ceva, mi-a spus el, resemnat. Dar nu e mare scofală. Mulţi dintre prietenii mei gândesc la fel.

Iar asistam la aceeaşi atitudine indiferentă faţă de eliberarea tensiunilor sexuale în afara căsniciei..., mai ales a unei căsnicii pe care Paul voia s-o păstreze. Se purta de parcă ar fi fost firesc ca bărbaţii să aleagă să se căsătorească, *ştiind* că, până la urmă, urmau să aibă nevoie sau să-şi dorească un „supliment sexual".

Nu înțelegeam cum, din punct de vedere emoțional, Paul putea face sex cu altcineva decât cu soția lui. Nu înțelegeam cum de putea crede că-și iubește soția. Dar se pare că el înțelegea. Și nu era primul pacient care pretindea acest lucru. Până și genul de băieți de treabă pe care nu i-ai crede niciodată capabili de infidelitate mi-au mărturisit același lucru și țin minte că-mi ziceam de fiecare dată: „Nu se poate. Și tu?" Întotdeauna fusesem de părere că, dacă un bărbat e cu adevărat îndrăgostit, nu va căuta sex în altă parte. Dacă o face, atunci nu poate fi cu adevărat îndrăgostit. Pentru mine, iubirea și fidelitatea mergeau mână în mână.

Dacă aș fi descoperit că Rami a călcat strâmb, primul meu gând ar fi fost că nu mă mai iubește. De fapt, dat fiind că ne despărțeau mulți kilometri și ținând cont de trecutul nostru, ca să nu mai pomenesc de firea sociabilă a lui Rami, deseori mă temeam de ceea ce se putea întâmpla, mai ales acum, că ascultam toată ziua mărturisirile bărbaților și aflam că dragostea pe care ți-o poartă un tip *nu* este o garanție că nu te va înșela. Puteam eu, sau orice femeie, să am vreodată încredere într-un bărbat?

Când pacienții discutau cu mine despre motivațiile lor sexuale, mă întrebam mereu ce-i face pe bărbați să acționeze sub impulsul momentului și în special pe cei care spun că iubirea nu are nimic de-a face cu infidelitatea, ei fiind în continuare nebuni după soțiile și iubitele lor. Există anumite tipare emoționale identificabile sau trăsături de personalitate asociate cu infidelitatea?

Am căutat motive dincolo de cele evidente, le cunoașteți: dacă a mai înșelat sau dacă te-a înșelat pe tine, atunci este un infidel prin definiție. De asemenea, am implicat în discuția asta toate femeile pe care le-am avut la îndemână, ca să văd ce le-a oferit lor experiența. În general, se convenea asupra unor idei precum aceea că bărbații în cauză nu au pic de moralitate sau se apela la scuza obișnuită: e o chestiune biologică. Bărbații au fost concepuți să-și împrăștie sămânța.

Dar această concluzie pare prea facilă, previzibilă, în special când iei în calcul și aspectele mai complexe de ordin emoțional, social și psihologic.

Voiam să văd care erau motivațiile profunde ale lui Paul. Ce obținea de fapt din sexul extraconjugal lipsit de presiuni, în afară de o erecție și un orgasm? Care era rostul? Nu cumva evita ceva cu Claire? Paul realizase un proces de compartimentare între soție și prostituate, dar nu părea a fi bine-cunoscutul complex Madona – Târfa. Paul spunea că soția sa adora sexul și că ea iniția relațiile lor intime. Categoric nu era genul feciorelnic.

I-am cerut lui Paul să îmi relateze în detaliu cea mai recentă experiență sexuală cu Claire.

– Noaptea trecută eram în pat și a început să mă sărute pe gât și să mă mângâie între picioare, mi-a spus el fără ocolișuri.

– Ce ai simțit?

– Sincer? Dorința ei mi-a părut ca un ordin și nici nu mă excit așa de repede. Aș vrea să mă lase pe mine să încep.

– Ai putea.

– Da. Dar, sincer, uneori prefer s-o evit. După cum am spus, încep să-mi fac griji că nu o să fiu excitat și că ea o să se supere din cauza asta. În orice caz, nu vreau s-o resping, așa că încep să am o fantezie ca să mă excit. Noaptea trecută m-am gândit la o fată drăguță de la salonul de masaj care mi-a frecat-o în timp ce eu eram cu mâna pe sub fusta ei. M-a excitat faptul că nu mi-a spus s-o ating și probabil că era prea pasivă sau poate prea înspăimântată să-mi spună să mă opresc.

Ceea ce mi-a spus Paul chiar ridica semne de întrebare cu privire la teoria conform căreia bărbații vor mereu sex în orice moment și cu oricine, dezvăluind faptul că, în realitate, chiar și în cazul bărbaților, trebuie îndeplinite niște condiții.

– Și lucrul ăsta te-a excitat?

– A trebuit s-o întorc pe Claire pe burtă, ca să nu fiu nevoit s-o privesc în ochi și să mă pot gândi în voie la fantezia mea. Oricum, ei îi place poziția aia și pot s-o ating și s-o cuprind cu brațele. Se excită ușor, slavă Domnului.

Paul voise doar ca experienţa sexuală să nu fie un eşec şi, pentru asta, trebuise să se detaşeze complet. Totuşi, în ciuda a ceea ce-mi spusese, cum că o iubea mult pe Claire, eu nu vedeam nici urmă de aşa ceva în timpul partidelor lor de sex.

– Eu nu mă gândesc aşa, a spus când l-am întrebat despre asta. Vreau doar să am erecţie şi s-o satisfac. Încerc s-o aduc la orgasm.

– Dai mai multă importanţă erecţiei tale şi satisfacţiei pe care i-o procuri ei decât legăturii propriu-zise cu Claire.

– Păi, erecţia mea chiar este importantă, altfel nu putem face sex.

Tare mi-ar fi plăcut s-o am pe Claire în birou, ca să-mi descrie experienţa vieţii lor sexuale. Îmi imaginam că ar fi fost foarte diferită de ceea ce şi-ar putea imagina Paul. Totuşi, asemenea multor bărbaţi care vin la mine, nu voia ca soţia lui să ştie că urma un tratament.

– Vorbeşti foarte mult despre satisfacerea ei, dar pari foarte concentrat asupra ta, am spus. Din descrierea ta, raporturile sexuale dintre voi sunt dominate mai degrabă de nelinişte decât de erotism. Înţeleg de ce faci asta, dar eşti cu mintea în altă parte, eşti un spectator şi te laşi în voia fanteziilor. Nu poţi să te relaxezi şi s-o laşi pe Claire să te satisfacă precum fetele de la salonul de masaj, deoarece pe ea o priveşti ca pe o fiinţă umană. Aşa că, pentru a compensa, te concentrezi asupra penisului tău şi a orgasmului ei.

– Dacă n-o fac, se supără.

– Şi tu ce simţi în privinţa asta?

A chicotit la această întrebare stereotipă.

– Chiar vreau să răspunzi la întrebarea asta, am insistat. Cu un cuvânt care desemnează un *sentiment*.

– Umilit. Necorespunzător. Paul privea fix o pată de pe covor. Desigur, vreau să evit sentimentele astea.

– De ce?

– Mă îngrozeşte gândul că nu sunt destul de bun pentru Claire – şi apoi gândul că aş putea fi respins. Nu ştiam de ce Paul îmi dezvăluise brusc o teamă aşa de primitivă, dar mă bucuram că o făcuse, în loc să o ascundă în spatele unei aparente bravuri. Paul s-a foit stânjenit pe scaun.

Mi-a trezit simpatie pentru o clipă, şi ochii mi s-au umezit, deoarece simţeam la el o suferinţă sinceră. Am remarcat că privea în jos şi genunchiul îi tremura. Îmi era clar că discuţia îl tulbura şi începuse să se închidă. Era un moment neaşteptat. Eu eram plină de compasiune, şi totuşi acest lucru îl făcea pe Paul să se simtă vulnerabil, ameninţat. A devenit tăcut. M-am oprit o clipă, apoi am decis să insist asupra anxietăţii sale.

– Ce simţi acum, Paul?

– Neliniştit.

– Începi să mă laşi să te cunosc la un nivel mai profund şi lucrul ăsta îţi creează anxietate?

– Nu am spus anxietate, am spus *nelinişte*, m-a repezit el.

– Bine, nelinişte. Vreau să înţeleg exact ce simţi.

– OK. Simt anxietate, la fel ca atunci când sunt cu soţia mea. Nu vreau să-mi vezi slăbiciunea.

– Cu toate astea o văd, iar tu vrei să ataci şi să te ascunzi.

– Nu pot să sufăr analizele astea, le percep ca pe nişte critici.

– Eşti foarte curajos că vorbeşti cu mine despre asta. Mă simt mult mai apropiată de tine şi nu te-aş respinge niciodată pentru că îţi împărtăşeşti sentimentele.

Pur şi simplu şi-a coborât privirea, şi şedinţa noastră s-a încheiat aici. Paul progresa, dar nu putea suporta ca eu să oglindesc aceste lucruri. Pentru el, observaţiile mele nu făceau decât să-i reflecte imperfecţiunile. Încercările mele de a-l cunoaşte i se păreau intolerabile. Respectul său de sine se prăbuşea în prezenţa unui om important. Îi respinsesem încercările de a mă minimaliza şi acum vedea că sunt în postura din care îl judecam, iar acest lucru îi genera anxietate, îl făcea să se simtă neputincios în faţa mea. Aveam o revelaţie. Fusesem aşa de surescitată din cauza relaţiilor extraconjugale ale lui Paul încât scăpasem din vedere şi aproape ignorasem problema reală: vulnerabilitatea lui. Teama de eşec era doar un simptom.

Cu cât mă gândeam mai mult la asta, cu atât înţelegeam mai bine că ceea ce mă supărase cel mai tare la Paul era că voia

să caute calea cea mai simplă. Evita anxietatea de performanță prin interesul excesiv manifestat față de plăcerea soției lui. Se concentra pe a oferi pentru a evita anxietatea de a primi. Cât de mult sau cât de puțin te simți îndreptățit să primești plăcere reflectă cât de mult sau de puțin te respecți pe tine ca om. Cu prostituatele, Paul încerca să-și recapete sentimentul propriului eu și, odată cu acesta, credința că era dreptul lui să primească plăcere. Acasă, Paul era prea preocupat să-și ascundă anxietatea, și acest lucru îl împiedica să simtă plăcere.

Rezultatul tuturor acestor compensări era pentru Paul și Claire o ruptură, o deconectare totală. Printre cele mai comune soluții găsite de bărbați pentru a scăpa de această înstrăinare se numără solicitarea serviciilor sexuale, precum cele oferite de salonul de masaj din clădirea mea. Cunoscusem chiar bărbați care, ca urmare a acestui sentiment de înstrăinare, își petreceau fiecare seară într-un club de striptease și încercau să le cunoască pe femeile care lucrau acolo, pretinzând că, de fapt, erau prieteni.

Voiam ca Paul să ia în calcul posibilitatea de a discuta cu Claire situația lui de la serviciu. Aceasta putea crea cadrul adecvat pentru o discuție mai intimă, fără rezerve.

– Nu-mi place să discut despre serviciu cu soția, a spus el.

– De ce e atât de greu?

– Am crescut într-o familie din clasa de mijloc și m-am luptat să ajung la statutul pe care îl am acum, mi-a explicat Paul. Claire provine dintr-o familie bogată, iar părinții ei nu m-au acceptat niciodată cu adevărat. Încă mă fac să mă simt ca un outsider. Ba chiar o obligă pe Claire să-și păstreze banii într-un cont separat, la care eu nu am acces. Am muncit mult să le dovedesc lui Claire și familiei ei cine sunt, dar acum, că afacerea mea amenință să se prăbușească, nu vreau ca ea să știe lucrul ăsta.

– Ce anume încerci să dovedești?

– Părinții ei se gândeau s-o mărite cu altcineva, dar ea m-a ales pe mine. Presupun că m-am întrebat întotdeauna dacă mă ridic la nivelul așteptărilor. Vreau să dovedesc că pot

fi acceptat. Că ea mă poate accepta. Că sunt cum trebuie. Nu vreau să regrete că m-a ales pe mine.

– Deci, niciodată nu te-ai simțit pe picior de egalitate cu Claire sau cu familia ei?

– Nu. Ea are succes, e inteligentă. Toată familia ei e așa. Poate n-o să-ți vină să crezi, la cât de vorbăreț sunt de obicei, dar la reuniunile de familie eu sunt cel tăcut. Mă închid. Mă simt de parcă aș participa la un concurs și nu pot să câștig. E cel mai neplăcut sentiment.

Paul se chinuia să rostească aceste cuvinte, de parcă i-ar fi fost greu să recunoască, chiar și față de sine.

– Așa că te simți obligat să afișezi o imagine de succes și la serviciu, și în pat. Vedeam pe fața lui Paul că făcuse legătura.

– Dar *sunt* un om de succes, mi-a răspuns defensiv.

– Da, ești un om de succes, dar acest lucru are un preț. Faptul că ești stresat, ca acum, și alegi să te ascunzi de Claire tot nu pare să ajute.

– De-aia merg la prostituate.

Părea epuizat.

– Da, și de-aia nu poți să-ți menții erecția cu Claire. Ți-ai creat o falsă imagine perfectă ca să ascunzi anumite aspecte ale personalității tale de soția ta și familia ei, și tu bănuiești că ei te citesc chiar și așa. Dar în loc să ceri ajutor, tu te retragi și ești și mai izolat, și te simți îngrozitor. Rezultatul este că resimți și mai multă presiune când ești cu Claire sau cu familia ei. Înțeleg că, pentru tine, este important să te integrezi în familie, dar te străduiești așa de tare să-ți depășești neajunsurile pe care le percepi și să fii acceptat, încât te epuizezi.

Paul a lăsat capul jos.

– Nu vrei să trebuiască să dovedești în permanență cine ești, am adăugat cu tandrețe. Tu vrei iubire necondiționată. Ești așa de mândru că ești căsătorit cu Claire; o iubești și ți-e teamă că nu ești destul de bun pentru ea și că vei fi dat în vileag, iar ea o să înceteze să te mai iubească.

A încuviințat din cap.

– O iubești pe Claire, Paul?

O nouă încuviințare din cap.

– Spune cu voce tare.

– Îmi iubesc soția.

A început să plângă.

– Ajunge, Paul, am spus. Acum ești mânat de frică, nu de iubire. Trebuie să schimbăm situația. Iubește-ți soția. Dacă vrei să fii un soț bun, trebuie să existe intimitate între voi. Las-o să te vadă, Paul. Las-o să te cunoască.

Într-un sfârșit, a rămas în tăcere și m-a ascultat. Voiam să-l încurajez, simțeam compasiune față de acest om.

De asemenea, am înțeles de ce inițial eram copleșită de teamă când ascultam poveștile pacienților mei. Supărată din cauza nevoii unor bărbați de a înșela sau de a pune femeile în posturi abjecte, trăsesem concluzii neplăcute și generalizasem. Dacă puteam simți compasiune față de Paul, atunci trebuia să mă detașez un pic și să-mi aduc aminte că e foarte simplu să vezi numai cât de „rău" este comportamentul cuiva, să emiți judecăți morale, să le pui bărbaților etichete negative, să crezi că pur și simplu așa sunt ei, prin natura lor.

Când Paul s-a deschis, m-a ajutat să ies din această nebuloasă și mi-am dat seama că interacțiunile sexuale cu soția și cu prostituatele dezvăluiau un adevăr foarte important: femeile sunt incredibil de puternice în ochii bărbaților. De fapt, femeile sunt așa de puternice încât îi copleșesc pe aceștia. Bărbații au nevoie de femei ca să supraviețuiască emoțional: au nevoie de aprobarea noastră, de sprijin și de încurajare, iar toate acestea le permit să aibă succes în lume, să se simtă încrezători. Grija și alinarea unei femei îi ajută pe bărbați să se simtă în siguranță și cu picioarele pe pământ. Toate femeile din viața lui Paul erau puternice. Își idealiza într-atât soția, încât se simțea mărunt. Le disprețuia așa de tare pe prostituate, încât se simțea mare. Și, drept urmare, a devenit nesigur de propria lui valoare.

Problemele lui nu aveau prea mare legătură cu sexul. Nu aveau de-a face cu gustul pentru sex sau cu nevoia firească a unui bărbat de a lua suplimente sexuale, ci cu părerea lui Paul despre sine și cu capacitatea lui de a-și menține respectul

de sine în prezența femeilor pe care le iubea. Un aspect important, deoarece aici se află raza de speranță în această poveste. Tot aici se găsește și răspunsul la întrebarea mea: „Ce vor bărbații?"

Paul voia să-și iubească soția și să se iubească pe sine în același timp, și avea nevoie disperată de iubirea ei. Voiam să-l ajut să găsească acea iubire și s-o păstreze, ca să poată fi prezent în mod activ lângă Claire.

Tratându-i pe Paul și pe alții, am remarcat o temă recurentă. Vulnerabilitatea. Toți acești bărbați păreau prinși între nevoia și frica de iubire. Ca reacție, își creau aceste relații bizare și aproximări sexuale, apoi le transformau în substituenți ai iubirii – căutarea plăcerii, satisfacerea orgoliului sau aventura romantică – pentru a-și împlini nevoile și a se simți în siguranță. Veneau la mine pretinzând că erau îndrăgostiți sau că voiau să fie, dar nu erau nici măcar pe aproape. Acești bărbați fugeau de iubirea reală. Trebuiau să reexamineze definiția pe care o dădeau iubirii.

Cu toții apreciem sentimentul de iubire, starea aceea de căldură, euforie, dar dragostea nu este pur și simplu un sentiment. Și nici simplă nu este. Odată cu bucuria vin și sentimentele mai dificile, precum mânia, plictiseala, durerea. Apoi se declanșează înspăimântătoarea și inevitabila avalanșă a fricii: frica de respingere, de dezamăgire, de pierdere a identității, de abandon, de a te dovedi nedemn de iubire. Aceste temeri pot fi iraționale, dar de asemenea se pot adeveri.

Iubirea este mai mult decât un sentiment. Este o abilitate. Acești bărbați păreau să aleagă calea cea mai simplă. David (din primul capitol) voia să fie dorit. Paul voia putere. Alții voiau siguranță. Nu-mi venea să cred, privindu-i pe toți acești bărbați din fața mea, că se concentrau pe ceea ce primeau și nu primeau, și nu se gândeau nici o clipă la ceea ce ofereau.

Nimeni nu voia să-și asume vreun risc.

Voiam ca Paul să înceteze să se mai ascundă de Claire, să înceteze să mai caute soluții în afara căsniciei și, în schimb, să se apropie de ea. În sfârșit, Paul era dornic să încerce orice îi sugeram eu.

– Am să-ți dau o temă, am spus, uitându-mă la ceas ca s
mă asigur că aveam destul timp să-i explic.

Așa-zisele teme pentru acasă sunt esențiale în terapia sexu
ală. Pacienților li se dau diferite exerciții menite să le reprogra
meze reacțiile sexuale. În mare măsură, bărbații reacționeaz
sexual din reflex, iar acesta poate fi și el reprogramat. Erecți
lui Paul era asociată cu timiditatea, căreia trebuia să îi ia locu
o senzualitate relaxată.

– Tema ta este să eviți să ai erecție, am spus.

M-a privit surprins, dar presiunea reușitei era ultimul lucru de care voiam să fie preocupat.

– Dacă totuși ai erecție, nu ai voie să ai orgasm. De asemenea, îți este interzis să îi oferi un orgasm lui Claire. De fapt, nici n-ai voie să te apropii de organele ei genitale. Voiam să încerce să trăiască activ clipa aceea. În schimb, am continuat, vreau să te concentrezi asupra restului corpului ei. Nu te grăbi și încearcă să o simți cu adevărat prin atingeri. Concentrează-te cu toate simțurile asupra iubirii tale pentru ea. Vreau s-o miroși, s-o guști și s-o privești cu adevărat pe această femeie pe care o iubești și să apreciezi ceea ce vezi. Privește-o în ochi, sărut-o ușor. Din suflet. Când te atinge, nu te gândi la erecția ta, observă orice senzație de plăcere și bucură-te de ea, dar nu încerca s-o manifești. Concentrează-te asupra dreptului tău de a simți plăcere, același pe care îl ai la salonul de masaj. Și vreau să faci asta chiar diseară, când ajungi acasă.

Paul a căzut pe gânduri, nesigur, dar hotărât, în același timp, cum îi stătea în fire, să-și îndeplinească misiunea cu succes.

– Ne vedem săptămâna viitoare și îmi poți spune atunci cum a mers.

Am plecat de la birou cu trollerul după mine, căutând un taxi. Eram în drum spre aeroport ca să iau un avion spre Florida; mergeam să-l văd pe Rami. Uneori chiar voiam ca Rami să divorțeze; alteori mă gândeam că oricum nu vreau să mă mărit și să am copii și că eram mai fericită având

o relație neconvențională. Desigur, pe fundal existau probleme de încredere pe care încercam încă să le rezolv, ca să nu-mi fie teamă că voi face o greșeală dacă plec sau dacă rămân.

Din nefericire, vineri seara este greu să prinzi o mașină spre centru. Cuprinsă de disperare, am văzut un taxi cu luminile stinse, care stătea la semafor. Am bătut în geamul din dreapta și un indian cu un chip împietrit mi-a aruncat o privire și a coborât puțin geamul.

– Am ieșit din tură, a strigat el.

– Știu, am spus. Dar dacă mergeți acasă și locuiți în Queens sau în Brooklyn, mă puteți lăsa și pe mine la LaGuardia?

S-a gândit o clipă.

– Vă rog. Trebuie să ajung să mă văd cu prietenul meu!

S-a mai gândit un pic, și chipul părea că începe să i se lumineze.

– În numele iubirii! am spus cu un zâmbet.

Judecând după expresia lui, termenul „iubire" nu părea să facă parte din vocabularul bărbatului, cel puțin deocamdată.

– Bine, am strigat. Vă dau șaizeci de dolari.

– Mă omorâți cu zile, a spus, dar m-a lăsat să intru. A oprit aparatul de taxat și a luat-o din loc.

Aveam obiceiul să stau de vorbă cu șoferii de taxi despre iubirile mele, despre crizele mele existențiale, despre orice. Și, spre surprinderea mea, deseori ascultau cu o plăcere de voyeur și îmi dădeau sfaturi serioase. Unul chiar mi-a citit în palmă. Abia așteptam să-l văd pe Rami, dar Paul mă pusese pe gânduri și simțeam nevoia să-mi analizez gândurile. Nu mă simțeam bine când îmi împărtășeam nevrozele personale, nici măcar prietenilor mei. Presupun că mă temeam să nu gândească „Și ea e psiholog...", de parcă un psihoterapeut ar trebui să fie capabil să-și rezolve toate problemele pocnind din degete. Anonimatul oferit de statutul de pasager al unui taxi îmi permitea să mă deschid și să-mi spun păsurile.

Nu puteam să nu evoc ironia situației. Asemenea lui Paul, în loc să fiu sinceră și vulnerabilă în relațiile cu cei apropiați, mă foloseam de surogate anonime ca să-mi satisfac nevoile

emoționale. Nici măcar eu nu puteam evita satisfacția instantanee a unei legături artificiale.

Nu credeam că acest șofer avea să fie receptiv. Când i-am privit imaginea în oglinda retrovizoare mi-am dat seama că figura lui părea la fel de împietrită. M-am așezat pe bancheta din spate, în diagonală față de el, și am privit linia orizontului zorind – și uneori târându-se pe lângă noi. Dar nu după mult timp, liniștea aceea impersonală m-a făcut să mă simt jenată. M-am apropiat de mijlocul banchetei, m-am apropiat de geamul despărțitor și i-am citit licența.

– Cum te simți în seara asta, Mohinder? l-am întrebat.

– Obosit.

– Cum e să fii șofer de taxi? Probabil că ai niște conversații foarte interesante.

– Da. Odată o femeie chiar a născut pe bancheta din spate.

– Nu se poate!

– Unde te grăbești așa?

– În Florida, la iubitul meu. Ne vedem în weekenduri.

– Pare complicat.

Acum era rândul meu să meditez.

– De fapt, îmi place. Dar el vrea să mă mut înapoi în Florida și să locuiesc cu el.

– Și ce-ai să faci?

– E căsătorit încă. Așa că de ce aș accepta?

– Nu pricep. E căsătorit și vrea să te muți cu el și cu soția lui? Am chicotit.

– Nu, sunt despărțiți de ani de zile. Nici măcar nu locuiesc în același stat.

– Ah. Lui îi convine așa, nu? Poate îi e teamă să-și asume responsabilități.

– Nu, nu cred, am spus, deși îmi dădeam seama că se vedea de la o poștă că mă mințeam singură.

– Da? Știu cum poți să-l verifici.

– Cum? Nu eram sigură că voiam să aflu răspunsul.

– E simplu. Spune-i că ești pregătită să te muți cu el imediat și vezi ce face.

Mohinder avea dreptate. Dar mi-era teamă să fac asta. Nu voiam. Poate mai târziu. Poate.

Când în sfârșit ne-am apropiat de aeroport, m-am gândit la Paul și la faptul că toți ne jucăm cu intimitatea. Ne apropiem, apoi ne îndepărtăm, ne deschidem și ne închidem, ca o meduză care se relaxează și se contractă în timp ce plutește prin ocean. În specia umană, ambii parteneri se prind în dansul ăsta și, dacă au noroc, ajung la un soi de armonie. Paul se străduia foarte tare să fie soțul perfect, cel care oferă, penisul ideal, dar niciodată nu era el însuși cu Claire. Mă întrebam cum vedea ea lucrurile.

Paul nu a așteptat până la următoarea noastră ședință programată ca să îmi dea raportul. A solicitat o întrevedere de urgență în ziua în care m-am întors din Florida, a dat buzna în biroul meu și m-a luat la rost.

– De ce naiba te plătesc? a izbucnit el, s-a trântit pe canapea și s-a aplecat în față. Primesc mai mult ajutor de la salonul de masaj! a țipat.

Paul s-a plâns că tema pe care i-o dădusem nu avusese rezultatul scontat.

– M-am dus acasă după ședința noastră, mi-a explicat Paul. Claire era deja în pat, citea o carte. I-am luat cartea din mâini și am pus-o pe noptieră. Am prins-o de talie și am tras-o aproape de mine. Mi-am amintit ce mi-ai spus și am început s-o privesc atent. Trupul ei, fața ei, chiar voiam să văd toate astea. Am atins-o pe obraz și i-am spus cât de mult o iubesc. I-am spus că iubesc fiecare părticică din corpul ei, sânii, picioarele lungi, abdomenul plat, sexul, degetele de la picioare, ochii. Gura. Îmi tot plimbam mâinile pe ea, dar în timpul ăsta *nu simțeam nimic*. Nu am avut erecție. Eram amorțit.

– Paul, ideea era *să uiți* de erecție. Dacă s-a întâmplat, foarte bine. Dacă nu, nici o problemă. Indiferent de situație, important era să nu faci nimic în privința asta.

– Știu, a spus furios. Dar nu asta e problema. Am făcut ce mi-ai spus, dar Claire părea neliniștită și încordată. Totul părea foarte

mecanic. Când m-am uitat în ochii ei, și-a ferit privirea. Apoi mi-a spus că e obosită și că vrea s-o țin în brațe, ca să adoarmă.

– Deci nu participa.

– M-am simțit ușurat. Dar, doamna doctor, tema ta nu m-a ajutat nici un pic!

Nu îl împinsesem special pe Paul spre un eșec, dar rezultatul neașteptat dezvăluise informații importante. Uneori, „greșelile" oferă răspunsuri.

– Dimpotrivă, eu cred că a mers! i-am spus. Am să-ți explic, dar mai întâi hai să analizăm descrierea ta. Spune-mi ce ai simțit când ai început s-o privești *cu adevărat* pe Claire.

Paul a intrat în joc și mi-a răspuns:

– M-am simțit inert și chiar un pic plictisit.

– Dar atunci când ai început să-i explorezi corpul și să te concentrezi asupra lucrurilor pe care le apreciezi?

– M-am concentrat asupra iubirii mele față de ea, cum mi-ai spus, și chiar am simțit-o.

– Și când ai privit-o în ochi?

– Atunci m-am simțit stânjenit. Chiar încercam s-o văd... iar ea și-a ferit privirea. A întors capul. M-am simțit respins... și vulnerabil.

Tema pe care i-o dădusem lui Paul generase reacția lui Claire și oferise un răspuns. Privitul în ochi arată măsura în care te simți în largul tău într-o relație intimă și deseori scoate la iveală o stânjeneală neașteptată. I-am cerut lui Paul să se plaseze în această situație, să-și trădeze emoțiile, să se lase văzut și s-o vadă pe ea, să simtă iubire în timp ce fac sex și să-i împărtășească soției sale erotismul. Claire îl respinsese, refuzase să-l vadă. Iar el se simțea jignit.

Acum știam că problema nu era numai a lui Paul, în parte era și vina lui Claire.

Paul nu era conștient de acest lucru, dar își alesese o parteneră care se raporta la intimitate cam la fel ca și el. Între ei exista un fel de homeostazie: când el încerca să se apropie, ea se retrăgea, probabil pentru a se menține la obișnuita distanță de siguranță. Paul și Claire aveau impulsuri sexuale puternice, dar tolerau

cu greu apropierea emoțională. Ca urmare a încercării lui Paul de a stabili o legătură, de a simți iubire și de a tolera vulnerabilitatea, Claire se crispase și se retrăsese. Paul, și poate și Claire, aveau ceea ce eu numesc „anxietate amoroasă". Paul voia să creadă că el își controla propriul univers, la serviciu, în pat etc. Dragostea îi afecta capacitatea de a deține controlul. Cu toții avem o teamă latentă de iubire, de care uneori nici nu suntem conștienți, până nu *ne îndrăgostim*. Atunci începem să ne întrebăm dacă merităm să fim iubiți. Merităm iubirea pe care o primim, pe care o trăim? Deoarece Paul se simțea neliniștit, ceea ce ducea la disfuncții erectile, se retrăgea într-un mediu care îi restabilea sentimentul propriei valori, al puterii, al controlului: salonul de masaj. Totuși, controlul era o iluzie pe care Paul o căpăta contra cost. Fetele din industria sexului care își desfășurau activitatea în modernele cartiere cu felinar roșu vindeau o iubire mincinoasă, la fel de falsă ca gențile, parfumurile și DVD-urile contrafăcute.

Voiam ca Paul să poată simți și accepta iubirea adevărată.

– Adevăratul preț pe care îl plătești pentru că mergi la prostituate este acela că nu trăiești cu adevărat pasiunea.

– Simt pasiune față de Claire, dar *în afara* patului, a spus nedumerit. Dar când chiar facem sex, nu mai rămâne nimic.

– Mintea ne face să ne simțim inerți ca să ne protejeze de temerile pe care le simțim cu toții.

– Și atunci ce să fac? m-a întrebat.

Bună întrebare. Credeam că Paul trebuia să accepte puterea dragostei. Trebuia să învețe să se ofere pe sine, fără teama că ar putea fi respins, și să persevereze.

– Ce-ar fi să privești acest sentiment ca pe o celebrare a faptului că ai găsit pe cineva la care ții cu adevărat? În loc să te retragi în carapacea ta, acceptă-l. Transformă-l în pasiune.

– Și dacă ea n-o să-mi răspundă la fel?

– Nu e grav, am spus pe un ton neutru, căci voiam să-i alung convingerea că lipsa aprecierii imediate este un lucru traumatizant.

– Și eu cum naiba o să mai am erecție? m-a întrebat Paul râzând.

– Ar ajuta dacă soția ta ar înțelege ce încerci să faci. Trebuie să-i spui ce vrei. Du-te acasă și mai încearcă o dată ce ți-am spus. Poate că de data asta o să fie mai receptivă, deoarece n-o s-o mai iei prin surprindere chiar așa de mult.

N-am aflat niciodată dacă Paul și Claire au avut mai mult succes a doua oară. A plecat de la cabinet spunând că avea să revină săptămâna următoare, ceea ce nu s-a întâmplat. După ce am așteptat zece minute la următoarea noastră întâlnire programată, am sunat să văd ce s-a întâmplat, dar a trebuit să las un mesaj. Este un sentiment îngrozitor și frustrant pentru un psihoterapeut să stea și să aștepte un client care a omis să-i spună că nu mai vine la o întâlnire programată.

În seara aceea am luat metroul spre casă întrebându-mă dacă fusese o greșeală că îi dădusem iar aceeași temă. Poate că îl împinsesem cu adevărat spre un eșec. Poate că intervenția mea fusese prematură, pripită. Mă temeam că poate forțasem o expunere spre o deschidere pentru care nici Paul și probabil nici Claire nu erau încă pregătiți. Îi cerusem ceva simplu, să se privească unul pe celălalt, dar nu luasem în considerare cât de dificil era acest lucru. Totuși, cred că dacă Paul ar fi fost supărat pe mine, ar fi venit înapoi să mă facă cu ou și cu oțet.

Am încercat să-l mai sun pe Paul o dată înainte să plec de la cabinet. Nu a răspuns. M-am gândit că ar trebui să avem măcar o ultimă ședință pentru a trage niște concluzii. În mod normal, în terapie există tulburătoarea etapă a descoperirii reciproce, cu timpul se formează o legătură și apoi vine finalul, ca o recunoaștere a tot ceea ce a avut loc. Dar Paul nu era genul de client care simte nevoia să treacă prin etapa finalizării relației sau chiar care să spună mulțumesc sau la revedere. Cred că a plecat pur și simplu când a considerat că s-a încheiat. M-am simțit îndurerată că ținusem la el, iar el nu îmi confirmase că relația noastră fusese importantă pentru el.

În seara aceea, în metrou, i-am privit pe pasageri cum se înghesuiau, cum trupurile li se atingeau, fiecare străduindu-se să nu bage în seamă prezența celuilalt. Citeau cărți și ziare,

ascultau muzică la iPod, priveau în podea sau citeau reclamele de pe pereți, evitând cu grijă contactul vizual.

Toată lumea caută intimitate, m-am gândit. Oamenii vor cu adevărat să fie văzuți și cunoscuți, totuși ridică atâtea obstacole pentru a nu-i lăsa pe ceilalți să se apropie. Reacția emoțională a lui Paul la privirea pierdută a lui Claire și la trupul ei lipsit de reacție dovedea că el își dorea cu adevărat intimitatea. Speram că ședințele noastre îi oferiseră câteva clipe din legătura reală spre care tânjea, dar când trenul s-a oprit, și pasagerii s-au răspândit în valuri pe peron, am înțeles cu tristețe că, de fapt, Paul era cel care devenise o „non-ființă".

CHARLES

CHARLES: Spune-mi că vrei să ți-o tragi cu cel mai bun prieten al meu!

KELLY (pe un ton placid): Vreau să mi-o trag cu cel mai bun prieten al tău.

CHARLES: Spune-mi cum o s-o faci!

KELLY: În baie, în timp ce tu ești în camera alăturată.

La cererea mea, Charles și logodnica lui Kelly – un cuplu tânăr care avea de gând să se căsătorească în curând – reinterpretau dialogul din cea mai recentă experiență sexuală a lor. De fapt, Kelly interpreta ambele roluri în timp ce stătea cocoțată pe brațul canapelei dinspre mine, iar ochii îi scăpărau. Pe de altă parte, Charles, în celălalt capăt al canapelei, strângea în poală două pernițe și abia dacă ne privea pe Kelly sau pe mine.

Brusc, Kelly s-a oprit și a oftat, furioasă:

– Sunt așa de sătulă de chestia asta. E o prostie! E singurul lucru pe care vrea să-l interpretăm, că îl înșel. De fiecare dată! Singura variație e că-l înlocuim pe cel mai bun prieten cu șeful, cu fratele... sau chiar cu tatăl lui. Dacă nu încetează odată cu chestia asta, anulez logodna!

Lucrul ăsta i-a atras atenția lui Charles.

– Iubito, știi doar că am un apetit sexual scăzut, și lucrul ăsta mă excită. E doar o joacă. Nu înțeleg de ce te deranjează. Nu vreau să mă prefac că te înșel eu pe tine. Nu e nici o amenințare în asta. E doar o fantezie.

Afirmația respectivă, că fanteziile și jocurile erotice sunt întotdeauna inofensive și ar trebui acceptate fără o cercetare amănunțită, se regăsește adesea atât la pacienți, cât și la sexologi. Sunt de acord că jocurile erotice pot constitui un aspect vital, creativ al unei relații sexuale. Este un act intim, ce reprezintă acceptarea într-un loc privilegiat. Charles sărise imediat în apărarea jocurilor erotice de acest gen, prezentându-le ca pe ceva total inofensiv, dar eu mă întrebam dacă nu cumva, dincolo de asta, existau anumite probleme.

Deși petrecusem deja câteva ore doar cu Charles, Kelly domina ședința. Reacționa la orice, iar de regulă izbucnea în lacrimi sau se înfuria. Exprima fără preget ce avea de spus și nu lăsa prea mult loc pentru punctele mele de vedere. Pentru ea, emoțiile erau fapte. Dacă ea simțea ceva, trebuia să fie adevărat. Nu se punea problema să-și pună la îndoială sentimentele sau să caute alternative raționale.

Charles nu se simțea bine printre oameni, era genul de tocilar retras. Dăduse examenul meu legat de statutul sexual la a doua ședință și acesta dezvăluise că nu avusese prea multe experiențe intime. Mare parte din timp îl dedica hobby-urilor solitare, de exemplu îi plăcea să construiască aeromodele. Totuși, Charles avea o firmă de inginerie, iar afacerea mergea bine și, deși banii îi permiteau să atragă femei frumoase, mi-a mărturisit că nu se simțea prea confortabil în preajma lor.

– Cel mai adesea ele mă aleg pe mine, nu invers.

Relațiile pe care le avusese Charles începuseră după ce femeile respective îi arătaseră un interes agresiv.

Spre deosebire de Charles, totul la Kelly era strident și dramatic, efervescent, plin de viață. Era mândră de afacerea ei, de moștenirea ei italiană, de rădăcinile ei din New Jersey. Era genul de femeie la care Charles visase în adolescența lui petrecută în Hoboken.

Kelly avea părul lung, bogat și negru, ochi mici, negri și migdalați, conturați cu dermatograf negru. Nu era o frumusețe clasică, ci mai degrabă genul provocator. Cu hainele ei mulate,

machiajul complet și geanta de firmă, era genul de fată care se îmbrăca sexy tot timpul, chiar și când mergea la piață.

Kelly îl abordase pe Charles, dar le luase aproape un an să ajungă în acel punct. Fuseseră doar prieteni la început, se înțelegeau de minune, stăteau și se uitau la televizor, în pijama. Într-o noapte Kelly l-a sărutat și de acolo a început totul. Lui Kelly îi plăcea să fie cu Charles, firea lui introvertită o făcea să se simtă în siguranță. Și, spre deosebire de cuceritorii de profesie care îi făceau de regulă avansuri, Charles arăta fățiș că o adora pe Kelly. Dar acum, Charles simțea nevoia să-și închipuie că ea face sex cu alți bărbați ca să se simtă potent. Relația lor, altădată mulțumitoare, era pusă acum sub semnul întrebării, deși el se străduia să-i domolească mânia. Era doar o fantezie. Nu se întâmpla cu adevărat. Nu erau genul care să aibă relații cu alți parteneri, nu frecventau cluburile de gen, deci nu se întâmpla nimic rău.

Kelly se alăturase ședințelor noastre cam la două luni după ce începusem să îl tratez pe Charles. Cu entuziasmul tipic, mi-a spus că, în vreme ce Charles era rezervat din punct de vedere emoțional, anxios și evita uneori sexul, ea avea un puternic apetit sexual.

– La început mi s-a părut distractiv. Sunt deschisă din punct de vedere sexual și dornică să încerc orice. Dar acum numai asta vrea. Nu simt că aș fi femeia pe care o iubește, a spus și a podidit-o plânsul. Mă simt ca o păpușă gonflabilă. E așa de dulce când nu suntem în pat. Ne potrivim. Dar în timpul partidelor de sex, se ascunde în spatele meu, la propriu, și evită contactul vizual. Dacă mă uit la el, își pierde erecția.

În timp ce ea vorbea, mă uitam cu coada ochiului la Charles, dar el nu schița nici un gest și avea o expresie opacă. Kelly tocmai spusese, în multe cuvinte, că suferea cumplit. Părea obosită să repete ceea ce lui îi plăcea în mod deosebit; nevoile lui o făceau acum să simtă că întrecuse limita jocului erotic și că poate Charles își proiecta problemele psihologice asupra ei. Dar el rămânea impasibil, nu încerca să o liniștească și nu trăda nimic din ceea ce simțea.

Deoarece sunt sexolog, prietenelor mele le place să-mi ceară sfaturi. Câteva dintre ele m-au întrebat despre jocurile erotice. De obicei, partenerul vrea să încerce ceva „ciudat" în pat, iar ele vor să știe dacă e în regulă. Nu pot generaliza, pentru că fiecare percepe diferit aceste lucruri. Cred că întrebarea pe care trebuie să și-o adreseze fiecare este: ce părere am eu despre asta?

O prietenă, pusă în fața acestei întrebări, a decis să experimenteze cu iubitul ei pur și simplu pentru a descoperi care îi sunt limitele. Până la urmă a început să evite întâlnirile care o făceau să se simtă prost și îi afectau respectul de sine, dar aceasta este, desigur, o decizie personală, diferită de la caz la caz. Dar astfel îți poți da seama dacă un anumit joc sau postură erotică ți se potrivește sau nu. Examinează-ți reacția emoțională de după aceea. Și nu-ți asculta doar trupul, deoarece chiar și în împrejurări negative te poți simți excitat sau, cel puțin, corpul tău va avea o reacție proprie. (Lubrifierea naturală a vaginului femeii în timpul unui viol este un semn că organismul ei se protejează, nu că, în secret, îi place să fie posedată împotriva voinței ei.)

Linia de demarcație dintre fantezie și realitate este incertă. O prietenă îmi spunea că iubitul ei voia să scuipe pe ea și s-o stranguleze, iar după aceea, ea nu mai reușea să scape de sentimentul că dorințele lui izvorau dintr-o latură reală, întunecată a personalității lui.

Un alt tip simțea nevoia ca, în timp ce se masturba, să sperie femei necunoscute. Când știa că fata de alături este acasă, deschidea fereastra și făcea gălăgie, deoarece voia ca ea să-l audă. Avea înclinații exhibiționiste. Probabil că New Yorkul este locul ideal pentru locatarii cu asemenea porniri.

Eu cred că orice comportament sexual are o semnificație. Ne transmite ceva. Sexul este o pânză albă pe care oamenii își proiectează universul psihic interior. Aceste pânze pot fi acoperite cu expresii ale iubirii și bucuriei. Sau pot deveni o uriașă groapă de gunoi, plină cu reziduuri ale inconștientului, cum ar fi vechi traume, nevroze și fixații. În acest ultim caz este

vorba despre un proces de purificare; emoţiile neîmplinite sunt redirecţionate către sex şi se manifestă sub forma dorinţelor sexuale. Acest lucru li se întâmplă adesea bărbaţilor, deoarece ei au prilejuri limitate de eliberare a tensiunilor sociale şi de abordare directă a sentimentelor proprii.

Un semn că această himeră sexuală există este acela că omul rămâne blocat în anumite tipare, ca în cazul lui Charles; ideea infidelităţii era *singura* cale prin care îşi putea elibera tensiunile, era obsedat de această activitate limitată. Deşi lui i se părea ceva nevinovat, după cum afirma şi Kelly, aceste jocuri erotice păreau să ascundă ceva. Cu alte cuvinte, groapa de gunoi din inconştientul lui Charles dădea acum pe afară, afectând integritatea relaţiilor lor sexuale, dându-le un aer bolnăvicios. La ce încerca Charles să facă faţă, sau ce încerca să evite? Acesta era strigătul lui de ajutor? I-am cerut să vină singur.

– Cine te-a înşelat? am întrebat înainte să apuce să se instaleze confortabil.

Mi-a aruncat o privire ucigătoare, ascunzându-şi cu greu stupoarea. Atinsesem un punct sensibil.

– Ce sens are să vorbesc despre un lucru care mă face să mă simt prost?

– Deci chiar s-a întâmplat ceva...

– Da, dar la ce bun să readuci în memorie trecutul? S-a întâmplat cu mult timp în urmă.

– La ce bun? Pentru că nu a rămas în trecut, i-am explicat. Indiferent ce s-a întâmplat, tu retrăieşti experienţa asta. În ciuda opoziţiei lui Charles, nu aveam de gând să renunţ şi mă simţeam îndreptăţită să întreb. Da, o să te simţi prost, am spus înţelegătoare, dar hai să înfruntăm problema asta.

Mai întâi fără tragere de inimă, apoi cu din ce în ce mai multă energie, Charles mi-a povestit că fusese logodit la douăzeci de ani. Fusese iubirea vieţii lui şi o considerase „un înger".

– Aveam sentimente foarte puternice pentru ea, a spus Charles posomorât. Nici măcar nu pot spune că simt acelaşi lucru pentru Kelly. Abia aşteptam să ne căsătorim. Eu sunt genul

monogam. Aşa am fost întotdeauna, chiar şi în adolescenţă. Voiam doar să îmi întemeiez o familie.

Charles a început să se foiască, şi privirea îi rătăcea prin cameră.

– Dar cu o zi înainte de nuntă, am descoperit că se culcase cu cel mai bun prieten al meu. Cu cavalerul meu de onoare. I-a prins fratele meu împreună. Ce-mi amintesc cel mai clar este momentul în care mi-a spus. Era în dimineaţa nunţii, iar eu tocmai mă dădeam jos din pat, copleşit de fericirea cea mai pură pe care o simţisem vreodată. Apoi fratele meu a intrat, s-a aşezat pe pat şi mi-a spus. Am fost distrus. Am rămas ca o stană de piatră şi am zăcut acolo. Îmi simţeam mâinile şi picioarele grele, abia puteam respira. Îi auzeam pe ai mei foindu-se prin casă şi simţeam căldura soarelui care intra pe fereastră, dar cred că, în momentul ăla, sufletul mă părăsise. Fratele meu le-a spus tuturor în locul meu ce se petrecuse, dar nu a venit nimeni la mine în cameră să vadă ce fac. Au plecat cu toţii de-acasă şi s-a făcut linişte. Am continuat să zac în pat, paralizat. Asta s-a întâmplat acum opt ani.

– Da, traumatizantă experienţă.

Suferinţa lui era palpabilă, iar eu îi percepeam fizic durerea în timp ce vorbea. Am simţit o gheară în piept, ochii mi s-au umezit fără să vreau şi, pentru o clipă, am rămas fără cuvinte. Mi se părea că un val puternic venise şi ne măturase pe amândoi, trăgându-ne în adâncuri. Am rămas o clipă în tăcere, să ne tragem sufletul, să ne adunăm. Voiam amândoi să ne ferim de emoţia aceea puternică, să continuăm să vorbim. M-aş fi putut retrage în vreun fel de analiză intelectuală, dar Charles avea această traumă de atât timp încât, indiferent cât de mult ar fi vrut să evite suferinţa, aceasta refulase, iar el trebuia acum să reziste şi să facă faţă suferinţei.

– Erai aşa de îndrăgostit...

– O adoram. Eram complet deschis.

– Iar ea te-a abandonat pur şi simplu.

– M-a *înşelat*, a spus furios. Tot ce am crezut eu a fost o *minciună*. Nu mă iubea. M-am simţit aşa de prost, a suspinat Charles.

– Te-a făcut să te întrebi dacă ai fost vreodată iubit *cu adevărat*. Dacă era ceva real din toate astea.

– Am pierdut totul într-o zi: inocența, visurile, percepția asupra realității și, mai presus de orice, femeia pe care o iubeam.

Fusese genul acela de moment care îți schimbă radical viața, un cataclism psihologic, când trauma trădării ți se imprimă în suflet atât de puternic încât îți schimbi pentru totdeauna percepția asupra lumii. Mă gândeam la felul în care Charles trebuie să fi stat în pat îngrozit, împietrit în timp ce mintea îi lucra frenetic. Iar rezultatul era că asociase imediat și irevocabil iubirii o senzație cu totul nouă, frica. Nici o altă traumă nu ne afectează atât de mult ca trădarea. Rezultatul este un fel de tulburare de stres posttraumatic, o teamă ce sfidează orice logică, pătrunde în fiecare gând și duce la generalizări în legătură cu femeile.

– Nu mă pricep să abordez femeile, am emoții. Încă nu am încredere în ele. Am decis că sunt toate duplicitare. Când am cunoscut-o pe Kelly, nici măcar nu luam în considerare posibilitatea de a avea o relație cu ea. Era așa de dorită, încât am decis imediat că n-ar fi avut cum să-mi rămână fidelă. Era obișnuită să primească multă atenție din partea bărbaților, așa că eu am hotărât să adopt rolul unui bun prieten.

– Când ai început să ai fantezia că ești înșelat? am întrebat.

– În primele câteva luni nici n-am ieșit din casă, mi-a explicat el. Prietenii mei au încercat să mă ajute, dar eu nu voiam să vorbesc cu nimeni. Nu știam cum să mă eliberez de ceea ce simțeam. Într-o zi m-am gândit să mă calmez masturbându-mă. Mi se luase de lacrimi și de furie și am descoperit că mă excita când mă gândeam la ea cum mă înșală. Îmi imaginam că face sex cu el și asta mă ajuta să termin. Știu că pare ciudat.

De fapt, era o manevră psihologică inteligentă. Am un mare respect pentru capacitatea inconștientului de a domina asemenea sentimente umilitoare. Prin intermediul fanteziei, acum reușea să controleze ceea ce mai demult îi fusese imposibil de controlat. *Charles își erotizase durerea.* Rușinea dă naștere imediat unei reacții genitale, la propriu, evitând orice proces conștient. Este un fel de victorie mentală, un triumf pe tărâmul imaginarului care îl face pe cel în cauză să uite de durere și să resimtă plăcerea. Și ori de câte ori își oferea un orgasm, această relație era accentuată în creierul lui, creând o legătură inexorabilă între infidelitate și erecție.

Nu recurgea la asemenea jocuri erotice din plăcere. *Era prizonierul durerii.*

M-am întrebat cât de frecvent era acest lucru și apoi mi-am amintit că citisem o relatare a unei foste prostituate care scria că una dintre solicitările cele mai frecvente din partea clienților era reproducerea unor vechi traume la modul sexual. Bietul Charles, șablonul său erotic fusese marcat. Cum puteam eu să îndrept acest lucru?

Am stabilit un plan prin care să-i abordăm trauma. I-am sugerat să încercăm să reprogramăm ceea ce-l excita. Am vorbit cu Kelly și am făcut-o să accepte faptul că evitarea relațiilor ei sexuale cu Charles pentru o scurtă perioadă făcea parte din tratamentul lui. I-am dat ca temă să aibă altfel de gânduri, imagini și fantezii care îl puteau excita, oricât de puțin, și să înceapă să se masturbeze. Voiam să-i creez noi asocieri în creier. Kelly îl sprijinea, iar Charles a reușit să ducă la bun sfârșit unele exerciții, dar a întâmpinat probleme la următoarea etapă, când i-am cerut s-o introducă și pe Kelly în fanteziile acestea.

– Ce s-a întâmplat când ai încercat să te masturbezi gândindu-te la Kelly?

– Nimic. Inerție totală. Nici măcar nu am reușit să îmi mențin erecția.

– Da, ceva te blochează. Sunt probleme între voi în momentul de față?

– Nu facem sex, după cum ne-ai spus. Petrecem mai puțin timp împreună. A tot ieșit cu o mulțime de prieteni și... sunt gelos.

I-am cerut lui Charles să-mi spună cum se manifestă temerile lui.

– Am întrebat-o unde a fost și cu cine.

– Ce-ți imaginezi că se întâmplă?

– Nu știu. Mă cuprinde paranoia.

– Nu-i nimic dacă ai gânduri și sentimente iraționale. Hai să le analizăm.

– Mi-e teamă că vorbește cu alți bărbați, flirtează, chiar mă înșală.

– Te excită?

– De fapt, nu.

– Minunat! Deci facem progrese.

Charles încerca acum sentimente proprii în loc să recurgă la vechile fantezii erotice. Dar complimentul meu nu a avut nici un efect. Terapia începuse să-i scoată la iveală fricile, cu atât mai mult cu cât Kelly începea să se distanțeze. Când se gândea că ea ieșea în oraș, cea mai mare temere a lui era ca nu cumva ea să se întâlnească cu altcineva. Mă gândeam că trebuia să-i arăt lui Charles cum să gestioneze aceste momente grele când îl copleșea frica. I-am sugerat un dialog intern.

„Cu toții ne simțim nesiguri, e un sentiment neplăcut, nu trebuie să reacționez, nu e mare lucru, o să treacă, adevărul este că..."

În loc să se concentreze și să se calmeze, Charles părea gata să mă plesnească. S-a înroșit la față, s-a încruntat și m-a privit de parcă ar fi spus: „Pe mine mă apucă panica, și tu asta îmi dai? Câteva fraze răsuflate? Niște clișee tâmpite?"

Avea dreptate. Charles eliberase un gheizer emoțional care bolborosise în adâncuri vreme de opt ani, iar câteva fraze de duzină nu aveau să-l salveze. Adevărata provocare era ceea ce urma, cum avea să gestioneze furia cauzată de această anxietate puternică.

Kelly solicitase o ședință individuală cu mine. N-o mai văzusem de ceva timp și mă întrebam de ce se îndepărta de Charles și dacă mai continua cu planificarea nunții. Era supărată de schimbarea din comportamentul lui Charles. El începuse să facă ceva ce nu mai făcuse niciodată, ceva ce ea nu-și închipuise vreodată că avea să facă. Să fie interesat de alte femei.

„Nu se poate!", m-am gândit. „Acum ce face...?"

Kelly era atrasă de Charles deoarece părea să fie o variantă sigură, bărbatul nu prea chipeș, dar totuși loial, care „ar trebui" să se simtă norocos că este cu ea, s-o idolatrizeze și s-o pună mereu pe un piedestal. Exact asta primise până acum și astfel își controla ea propriile anxietăți amoroase. Acum se simțea nesigură, la fel ca atunci când ieșea cu băieți bine, cuceritori de profesie. Era plină de resentimente.

– Charles îmi spunea tot timpul că sunt frumoasă; ba chiar prea mult. Brusc, s-a oprit. Și e și mai puțin afectuos. Și când ieșim, îmi dau seama că se uită după alte femei. Kelly era în culmea furiei, iar eu cunoșteam prea bine senzația aceea. Suntem la restaurant și efectiv se uită peste umărul meu în timp ce vorbesc. Nu-mi place că trebuie să mă lupt să-i captez atenția. Acum, dintr-odată, îmi dau seama că mă uit eu la femei înaintea lui, ca și când aș căuta amenințările. Și dacă îl văd că observă pe cineva, mă enervez. În definitiv, ce naiba e cu el?

– Ce îți spune ție faptul că alte femei i se par atrăgătoare? am întrebat-o eu.

– Nu m-am mai gândit niciodată la asta. Am presupus dintotdeauna că sunt tipa cea mai sexy cu care a fost vreodată.

– Așa că n-ar trebui să mai remarce pe nimeni?

– Exact.

– Exact, cum îndrăznește? am spus, ca să-i subliniez lipsa de rațiune. Dar știam cum se simțea. Reacția lui Kelly era asemănătoare cu reacția mea la comportamentul lui Rami și, în timp ce o provocam pe ea, de fapt mă provocam pe mine însămi.

Nu demult, într-o după-amiază de vară petrecută în Florida, eu și Rami am mers la o petrecere organizată de unul dintre prietenii lui. Casa uriașă era înțesată de oameni care de care mai arătoși dansând pe muzică latino live. Când am trecut întâmplător prin bucătărie, l-am văzut pe Rami prins într-o discuție animată cu o tipă din Venezuela sau Columbia, una dintre țările acelea unde toată lumea este copleșitor de sexy. Familiaritatea cu care Rami discuta cu această frumusețe stranie m-a făcut să mă simt prost. Când m-a văzut, m-a chemat

ca să ne prezinte. Era prietena unui prieten sau ceva de genul ăsta. Nu mai țin minte povestea acum, dar sunt convinsă că, la vremea respectivă, am întors-o pe toate părțile. Rami s-a purtat foarte frumos cu mine, dar când s-a oferit să-i aducă un pahar de băutură, a părut puțin prea înflăcărat pentru gustul meu. Am rămas acolo afișând un zâmbet politicos și apoi mi-am cerut scuze, m-am dus într-o altă încăpere și m-am așezat.

Când m-a găsit Rami, a văzut imediat că sunt supărată. M-a luat în brațe și mi-a șoptit vorbe dulci preț de câteva momente. Apoi a trecut o tipă pe lângă noi, altă sud-americancă, o bombă sexy, cu părul lung și negru și forme perfecte. Era atât de sexy încât părea deplasat până să o și privești. Era pornografia în haine de stradă. Rami s-a luminat la față și a strigat-o. Habar n-aveam cine era.

– Dumnezeule, Rami, bună, a ciripit ea.

Am plecat să stau de vorbă cu o prietenă care asistase la toată scena.

– N-aș rezista să fiu în locul tău, a spus prietena mea. Nu știu cum poți.

Atât mi-a trebuit să mă enervez rău de tot. Da, fir-ar să fie, m-am gândit. Așa se întâmpla mereu, oriunde mergeam. Uneori primea telefoane de la aceste femei despre care pretindea că erau „doar niște cunoștințe". Apoi îmi spunea, relaxat: „Ah, e doar Marcella (sau Luz sau Maria), n-ai de ce să-ți faci griji", de parcă prin simplul fapt că întrebam eram o nebună paranoică.

Cel mai neplăcut lucru era entuziasmul de pe fața lui când răspundea la telefon sau când le vedea. Părea foarte dornic să impresioneze. În acele momente, simțeam că-mi era furat ceea ce era deosebit la mine. Nu mai eram o femeie dinamică și inteligentă, cum mă știam, mă simțeam măruntă și neimportantă.

Începeam să-mi pierd calmul.

La scurt timp după aceea m-am enervat din cauză că, după părerea mea, Rami petrecea prea mult timp în cursul săptămânii cu avocata lui cea nouă, la prânz, la cină, la un pahar de vorbă. Voiam să știu de ce.

– Nu te simți amenințată. Ne-am împrietenit. În plus, nu e atrăgătoare, a spus.

Câteva zile mai târziu, m-a anunțat că aveam să luăm cu toții cina împreună. Credea că ajută dacă mă prezintă acestei femei „neatrăgătoare". Când a ajuns, cu un zâmbet uriaș pe față, am văzut că era de o frumusețe răpitoare și am fost cât pe ce să fac o criză de nervi. Era așa de amabilă și de prietenoasă cu mine, la modul cel mai sincer, încât mi-am ținut gura, deși în sinea mea fierbeam. După ce a plecat, voiam să stau de vorbă cu Rami, dar el a adormit.

M-am întins lângă el, trează și clocotind de furie: cum îndrăznește să adoarmă, când eu sunt nervoasă?

M-am ridicat imediat din pat. M-am dus în bucătărie și am luat o găleată cu apă rece ca gheața, am intrat ca o furtună înapoi în dormitor și am turnat apa pe el în timp ce sforăia. A sărit din pat și eu am țâșnit afară din dormitor. M-a alergat prin casă ud leoarcă și amândoi țipam. Până la urmă ne-a pufnit râsul și, o jumătate de oră mai târziu, stăteam îmbrățișați pe partea uscată a patului.

Am avut multe episoade de nebunie de acest fel, și gelozia se făcea simțită de ambele părți. Se întâmpla să fim în oraș și deodată îmi zicea:

– Te uiți la un bărbat! Pun pariu! Îi zâmbești! Se supăra și nu voia să mai vorbească cu mine. Apoi spunea: Până aici, hai să mergem!

Plecam acasă și făceam dragoste. Devenise ceva normal pentru noi.

După acel incident cu avocata, eu și Rami am stat de vorbă și a recunoscut că într-adevăr încerca să mă facă geloasă, pentru că așa se simțea mai în siguranță, pentru că uneori *el* era gelos pe mine. După ce m-am calmat, am început să înțeleg că indiferent cum încerca Rami să mă manipuleze, de fapt propria mea vanitate scăpase de sub control.

Kelly suferea de pe urma comportamentului lui Charles, iar eu încercam să-i domolesc furia.

– De ce ți-e frică? am întrebat-o.
– Cred că își pierde interesul față de mine.
– Vrei să spui că, dacă observă alte femei atrăgătoare înseamnă că tu nu mai ești atrăgătoare?
– Nu destul de atrăgătoare. Vreau să spun că...
– Îți place să fii specială pentru Charles. De fapt, te-ai asigurat că-ți alegi un tip care să fie recunoscător că te are. Care să te adore.
Vedeam după expresia lui Kelly că aveam dreptate. Dar nu voia să insiste pe acest subiect.
– Un lucru e clar, se poartă ca toți ceilalți tipi cu care am ieșit în trecut, a spus ea.
– Ai mai fost înșelată?
– Poate. Dar din câte știu eu, nu. Însă am fost cu bărbați care se purtau de parcă ar fi putut oricând să facă lucrul ăsta, care îmi arătau pe față cum ar putea ei să cucerească alte femei.
Aceasta este o dinamică destul de corozivă. Amenințarea permanentă a infidelității poate fi chiar mai rea decât infidelitatea în sine. O privire subtilă către o altă femeie, o ocheadă evidentă, faptul că zâmbește sau se entuziasmează în prezența alteia, că vorbește cu o altă femeie, că de fapt îi face avansuri chiar sub nasul tău. Arma constă în a-l face pe celălalt să creadă că *s-ar putea* întâmpla ceva. Astfel îți sunt stârnite cele mai mari temeri și apoi intervin inevitabila îndoială de sine și întrebările. Sunt suficient de bună pentru el?
Dacă îți pui măcar această întrebare, nu e bine. Este o întrebare-capcană. Poate că nu te întrebi direct: „Hm, oare sunt suficient de bună?", dar sentimentul acesta există și-ți cauzează o mulțime de griji și incertitudini. Îmi amintesc perfect momentul în care mi-am dat seama că și eu îmi puneam întrebarea asta.
Era o dimineață obișnuită, chiar înainte să plec la serviciu. Mă aranjam, ca în fiecare zi. Totul a fost în regulă până când m-am uitat mai atent în oglindă. Dumnezeule! m-am gândit. Cred că tocmai îmi descoperisem primele riduri. Două, pe frunte, chiar deasupra ochiului stâng. M-am apropiat mai mult de oglindă ca să le cercetez în amănunt, să le măsor lungimea, adâncimea. M-am dat înapoi. Mi-am întors capul dintr-o parte în alta, ca să le văd din toate unghiurile posibile. Am fost îngrozită. Să recurg la botox? Să-mi las breton? Să mă mut în suburbii și să mă pensionez? Mă cuprinsese rău de tot panica. M-am uitat în toate oglinzile, din toate luminile. Se mai vedeau? Dar acum? Uneori ridurile dispăreau și mă simțeam ușurată, apoi apăreau din nou. Am început să-mi analizez toată fața în căutarea semnelor de îmbătrânire. Ochiul stâng părea să-mi atârne, aveam pielea decolorată din cauza soarelui. Gata, viața mea a luat sfârșit! (Sau, altfel spus, l-am pierdut pe Rami.)
Din ce în ce mai des, mergând spre metrou, în drum spre cabinet, eram într-o dispoziție proastă înainte ca măcar să înceapă ziua de muncă. Cum ajunsesem așa? Cum începea o femeie, obișnuită să se simtă destul de bine în pielea ei, să creadă cu atâta ușurință că este nedemnă de a fi iubită, neimportantă, neatrăgătoare? Eu nu eram așa. De obicei mă trezeam fericită; mergeam cu pași vioi, ba chiar mă legănam ușor. Acum nu făceam altceva decât să mă uit în toate oglinzile, concentrându-mă asupra semnelor de îmbătrânire ca simbol al lipsei mele de farmec. Cum de mă rupsesem așa de tare de mine însămi?

Tuturor ne place să ne bucurăm de atenție și afecțiune. Unui om îi strălucesc ochii când te privește, dornic să te cunoască, să te asculte, plin de dorință să te atingă. Vrem să credem că aceste reacții ne sunt rezervate numai nouă, datorită calităților noastre unice și farmecului nostru personal, deoarece, asemenea tuturor oamenilor, ne dorim să fim speciali.
Kelly se confrunta acum cu realitatea că și alte femei sunt atrăgătoare și că, da, Charles ar putea remarca acest lucru și chiar ar putea s-o părăsească într-o zi. Realitatea incertitudinii și lipsei de statornicie într-o relație este un adevăr care zace în fiecare dintre noi și deseori ne hrănim cu iluzia faptului că, fiind noi înșine speciali, acest lucru va asigura stabilitatea relației. Noul comportament al lui Charles o forța pe Kelly să privească altfel lucrurile.

Se înțelege de la sine că relațiile pe care le avem cu ceilalți sunt indisolubil legate de relația cu noi înșine. Ceilalți acționează ca o oglindă, ne reflectă propria imagine de sine. Mamele reflectă imaginea copiilor lor, psihoterapeuții, pe cea a pacienților, iar cuplurile, unul pe celălalt. De fapt, în psihoterapie folosim această tehnică. Se numește, deloc surprinzător, oglindire. Efectul este acela de a organiza concepția pacientului față de sine și față de realitate. Când psihoterapeutul îi reflectă forța – oglindire pozitivă –, impactul este benefic. Nu e de mirare că uneori pacienții simt că se îndrăgostesc de psihoterapeutul lor.

Oglindirea ne validează existența. Într-o lume a interacțiunilor impersonale, când cineva vrea să te privească în profunzime, experiența este una puternică. Cel mai mare compliment este să fii cu adevărat privit de un alt om. Iar faptul că ești întâmpinat cu dragoste și entuziasm reprezintă o confirmare puternică. În asta constă cu adevărat unicitatea, în *conexiune*, nu în individ.

Instinctiv, ne dorim ca imaginea reflectată să fie una pozitivă. Este un lucru firesc pentru om, ființă socială, și nu ar trebui interpretat ca o dovadă de narcisism. Narcisismul *poate* apărea dacă această nevoie devine exagerată, iar tehnicile de oglindire a sinelui pot fi folosite în manipulare, o abilitate extraordinară folosită de mulți seducători celebri. Acești bărbați trec dincolo de complimentele superficiale ghicind esența unei persoane și reflectându-i multiplele straturi într-o manieră pozitivă. („Oh, văd tristețea din tine, câtă frumusețe!")

Problema este că atunci când o persoană devine atât de dependentă de această reflectare, privind-o ca pe o sursă de informații despre sine, toată perspectiva asupra sinelui se pierde. Când capătă efectul acesta de oglindire o putere atât de mare încât ajunge să înlocuiască propria judecată despre sine? Când începi să te întrebi dacă ești destul de bun.

Charles încetase să mai reflecte imaginea lui Kelly și, drept urmare, sentimentul pe care îl trăise ea, cum că este specială, frumoasă și iubită, îi era acum pus la încercare. Voiam s-o încurajez să păstreze legătura cu ea însăși în absența atențiilor lui și să creadă că valoarea ei nu ar trebui să depindă de capriciile partenerului.

Charles și Kelly avuseseră o legătură specială la început, dar, prinși în drama lor, au pierdut această perspectivă. Acum Kelly era obsedată de motivul pentru care, brusc, Charles simțea nevoia să se uite la alte femei și opunea rezistență când eu încercam să o redirecționez spre propriul sine.

Într-o seară luam cina cu un grup de prietene la un restaurant la modă din Lower East Side. După ce ne-am așezat toate la o masă mare, am întrebat:

– Fetelor, voi vă enervați când tipul cu care sunteți se uită după alte femei?

De aici a pornit o dezbatere aprinsă și cu multe acuzații în legătură cu nesiguranța. Câteva au spus că nu le deranjează când privirea iubiților lor rătăcesc în jur; este normal și nu se simt amenințate. Unele ziceau că se implică și ele, uitându-se la fete sau arătându-le chiar ele o femeie frumoasă, atât timp cât situația nu se prelungește prea mult. Altele credeau că acest comportament este în cel mai bun caz o dovadă de proastă educație, în cel mai rău caz, complet dezagreabil.

Una dintre cele mai bune prietene ale mele rămânea în general indiferentă la poveștile „de groază"despre infidelitate pe care le relatam. Mă privea întotdeauna ca și când ar fi spus: „Biata de tine, nu înțelegi". În seara aia mi-a spus că o liniștește un sfat pe care i l-a dat un fost iubit de-al ei, și anume: „Bărbații se gândesc la sex toată ziua. Își imaginează că le-o trag tuturor femeilor pe care le văd. Secretarei, doamnei grase aflate la coadă la poștă în fața lor, mamei celui mai bun prieten, fetei de la Starbucks cu părul roz și cu un tatuaj pe gât, contabilei lor de un metru optzeci și tuturor actrițelor de la televizor".

Nu știu cum de o liniștea pe ea gândul ăsta.

– Când sunt la restaurant și iau o cină romantică cu iubitul meu, nu vreau să-și imagineze cum arată dezbrăcată chelnerița noastră, am protestat eu.

– Important e să nu facă nimic în sensul ăsta, a spus ea. E tot ce contează.

– Slabă consolare pentru orgoliul meu, am răspuns. Vreau ca pentru iubitul meu să fiu cea mai frumoasă, cea mai dezirabilă

femeie pe care a cunoscut-o vreodată. Vreau să fie aşa de captivat încât nici să n-o remarce pe chelneriţa cu sânii oferiţi pe tavă care se uită la el galeş şi-i spune: „Cu ce vă servesc în seara asta?"

Dat fiind că prietenele mele fuseseră martore la unele dintre crizele mele de gelozie faţă de Rami, ştiam toate cine era „tipa nesigură", dar aveam senzaţia că nu doar eu aveam o problemă. Da, am aruncat o găleată cu apă pe Rami, dar cum rămâne cu tipul care îi stârneşte intenţionat gelozia iubitei lui?

Era vremea pentru o şedinţă exclusivă cu Charles. Voiam să aflu cu ce se alegea din faptul că o făcea pe Kelly geloasă. Şi voiam un răspuns şi pentru mine.

– Kelly atrage întotdeauna atenţia, a spus Charles. Tipii îi fac avansuri în faţa mea. Şi ei îi place, deşi ştie că sunt şi eu de faţă, mi se scurg ochii după ea şi mă gândesc ce noroc pe capul meu că sunt cu ea. Nu pot să sufăr sentimentul ăsta. Şi, la dracu', acum mi-a venit şi mie rândul.

– Dar ce anume vrei să transmiţi cu asta?

– Că mai sunt şi alte femei.

– Şi asta te face să te simţi bine?

– Sincer, da. Mă simt mult mai bine. Să lupte şi ea un pic ca să-mi capteze atenţia. Să creadă că trebuie să se lupte. Charles se umfla în pene de mândrie.

– Şi cum ai vrea să se simtă ea în situaţia asta? am întrebat din ce în ce mai indignată.

– Norocoasă să mă aibă. Să-mi aprecieze iubirea.

– Ea cum ţi-a spus că se simte din cauza asta?

– Furioasă.

– Mie asta nu îmi pare a fi apreciere, Charles. Cred că are legătură cu ceea ce vrei tu să simţi. O faci să se întrebe în legătură cu valoarea ei, nu a ta. Vrei să capeţi echilibru, control, siguranţă, dar pe socoteala ei.

– Nu e ca şi când aş înşela-o. E un lucru nevinovat.

– Cred că ar trebui să găsim o cale mai bună prin care să-ţi controlezi temerile legate de relaţii. Cum te simţi când bărbaţii îi arată multă atenţie lui Kelly?

– Neimportant. Nu pot să nu mă întreb ce au tipii ăştia de oferit şi eu nu.

– Bun, Charles, am înţeles, am spus. Nu vrei s-o pierzi pe Kelly. Dar nu trebuie să recurgi la strategii de manipulare ca să te simţi mai bine în pielea ta.

I-am sugerat ca, atunci când mai simte nevoia s-o manipuleze pe Kelly, să inspire adânc, să se analizeze pe sine şi să se concentreze asupra propriei valori.

– Vreau să încerci următorul lucru: concentrează-te pe *aprecierea* acelei temeri. Frica aceea înseamnă că o iubeşti pe Kelly şi nu vrei s-o pierzi. Asta e un lucru *bun*. În loc de frică, încearcă să te simţi recunoscător pentru că aveţi o legătură specială, una pe care nu o mai are nimeni cu Kelly.

– Iar eu am distrus legătura asta?

Charles a vrut s-o ia pe scurtătură. Descoperise că manipularea sinelui îl făcea să se simtă mai bine şi că, mai mult de atât, o putea pedepsi pe Kelly pentru nesiguranţa lui în loc să se ocupe de anxietatea relaţională care îl chinuia de ani de zile. Acum, înfruntându-şi direct temerile, speram că Charles putea cu adevărat face o schimbare. Înţelesese conceptul şi simţeam că-şi putea îndeplini scopul. Însă una dintre marile probleme cu care se confruntă pacienţii în psihoterapie este aceea că schimbarea emoţională nu se produce imediat doar pentru că au discutat despre asta în una-două şedinţe sau pentru că au plâns. Nu există o eliberare magică, după care toată durerea dispare o dată pentru totdeauna. Acest lucru se întâmplă exersând şi programând direct şi constant noi modalităţi de a trata emoţiile care revin iar şi iar. Charles m-a anunţat în următoarele câteva şedinţe că a înregistrat un uşor progres, apoi a adus-o şi pe Kelly. Eu credeam că aveam să discutăm despre cum trebuie abordată problema geloziei, dar Kelly avea alte priorităţi.

– Charles, a zis ea brusc, după ce ne-am instalat, trebuie să-ţi spun ceva. Când am ieşit noaptea trecută cu prietenul meu Justin, ne-am cuplat. Kelly l-a privit tăios pe Charles. Nu părea să aibă remuşcări, era rece şi aspră.

Charles semăna cu o căprioară prinsă în lumina farurilor.

– Nu pot să cred aşa ceva, a şoptit.

Şi-a ferit privirea de amândouă şi a început să respire scadat.

– M-ai neglijat, Charles. Nu credeam că mă mai placi.

– Ba da. Am...

– Justin mă face să mă simt ca tine pe vremuri. Aveam din nou nevoie de atenția asta.

– Kelly, nu simt nici un fel de remușcare, am intervenit.

– Ai dreptate. Sunt supărată pe el. A început să plângă.

– Acum încerci să-l pedepsești.

– Vreau să ne despărțim, a spus cu hotărâre în glas, iar Charles a scâncit.

– Kelly, am spus ridicând ușor glasul, te rog să te oprești. Nu mai spune nimic până nu reușești să-ți controlezi sentimentele.

– Las-o baltă, a spus. M-am săturat, mai întâi jocurile alea sexuale, iar acum mă ignoră, a spus cuprinsă de o furie narcisistă.

– Știam eu, știam că așa o să se întâmple, a izbucnit Charles, complet înfrânt. Știam că până la urmă avea să mă înșele.

Kelly s-a ridicat, s-a șters la ochi și a ieșit.

Pierdusem controlul asupra ședinței de terapie. Minunat, m-am gândit, după toată munca pe care o depuseserăm în privința fanteziilor cu infidelitatea, acum Charles avea să sufere o nouă traumă. După ce ea a ieșit pe ușă, Charles a rămas împietrit din cauza șocului dezvăluirii, la fel cum i se întâmplase în ziua nunții. Ochii i-au devenit goi, chipul prelung, și corpul, inert.

– Charles, concentrează-te, i-am ordonat. Rămâi în corpul tău. Ridică-te. Respiră. Lovește din picioare. Simte, Charles, ești în siguranță.

Și-a încleștat pumnii și am văzut că privirea îi redevenise normală. A scos un geamăt adânc și atunci m-am ridicat și eu în picioare alături de el. A avut câteva convulsii din pricina tulburării, apoi s-a lăsat copleșit de oboseală.

Charles avea parte de ceea ce-l speriase cel mai tare. Recrease trauma inițială. O pusese pe Kelly să joace exact rolul de care avea nevoie, în ciuda protestelor ei. O idealizase, apoi îi ceruse să interpreteze trauma în dormitor și își proiectase temerile asupra ei, jucând el rolul Don Juanului, până când i-a produs iubitei lui o furie care o reflecta pe a lui. O furie ținută captivă în cele mai ascunse unghere ale ființei lui de această fantezie erotică ce funcționa ca un dop. Charles nu reacționase până

la capăt în incidentul inițial, procesul acesta fusese întrerupt. Simțise doar suferință, dar niciodată nu parcursese etapele durerii; nu trecuse prin furie, negociere sau acceptare, pur și simplu încercase să depășească momentul sexualizându-și lipsa de forță în fața capriciilor unei femei.

Eram dezamăgită că ciclul reactivității dintre cei doi dusese la infidelitate. Ei chiar se iubeau. Au avut reacții exagerate numai la gândul trădării și, într-un final, Kelly a și acționat. M-am gândit la toate căile prin care să abordăm această gelozie înnebunitoare. Charles, Kelly, Rami, eu. De fapt, nimeni nu își înfrunta această frică, doar o dădea repede la o parte ca pe un cartof fierbinte. Mulți oameni își trăiesc relațiile în echilibru între nevoia de iubire și teama de ea. Dar, ca să ne lămurim, nu este frica de iubire. De fapt, nimeni nu este îngrozit de iubire. Iubirea este minunată. Este, mai precis, frica de nu a pierde iubirea. Astfel plasăm o mare responsabilitate pe umerii celorlalți, aceea de a ne face să ne simțim în siguranță. În realitate, nimeni nu poate să ne garanteze siguranța emoțională, fidelitatea sau să ne alunge nesiguranța.

În definitiv, dominarea temerilor personale este doar treaba noastră.

Charles a rămas alături de mine. A înțeles că era pregătit să întrerupă acest ciclu.

– I-am întins o cursă. Eu sunt de vină. Trebuie să rezolv problemele astea, a spus. Proceda bine. A vorbit și și-a căutat drumul pe bâjbâite de data asta, reușind să scape de sexualizarea traumei. Înțeleg de ce i-a fost greu. Gelozia, frica și furia sunt o triadă cumplită și îmi dau seama de ce a luat-o pe ruta ocolitoare a sexualizării.

Totuși, gelozia are în definitiv legătură cu echilibrul de sine. Deoarece aprecierea propriei persoane ne influențează relațiile, căutăm un echilibru care să ne mențină starea de bine. Kelly l-a înșelat pe Charles pentru a-și recăpăta sentimentul că este dezirabilă, o parte importantă a identității ei. Faptul că dorea în același timp să-l pedepsească era un bonus pentru că el lovise în rana ei narcisică.

Cât despre mine, ajutându-l pe Charles mi-am înfruntat aceleaşi temeri. M-am oprit asupra deteriorării lente a respectului meu de sine şi asupra măsurilor pe care le luam în această privinţă. Asemenea lui Kelly, mă simţeam coborâtă de pe piedestalul meu. Totuşi, în loc să mai arunc găleţi cu apă rece în capul iubitului sau să mă mut în suburbii, am decis să nu-mi pierd sentimentul propriei valori, indiferent de situaţie. Îl puteam trage la răspundere pe Rami pentru comportamentul lui, dar felul în care mă simţeam eu era problema mea. În definitiv, îmi spusesem mie însemi la începutul relaţiei noastre că voiam să-mi deschid inima şi să fiu mai vulnerabilă.

Cât despre „problema celeilalte femei", trebuia să înţeleg că nu e drept să fac comparaţii. În loc să-mi fac griji şi să mă întreb unde mă plasam eu, am decis să mă relaxez şi să apreciez calităţile celorlalte. Am început efectiv să aplic această tactică. Dacă ieşeam cu Rami, şi o rusoaică frumoasă sau o australiancă tânără şi drăguţă venea să-l salute pe dragul ei prieten Rami, îmi păstram calmul, respiram uşor şi mă convingeam că totul e în regulă.

Era pentru mine un moment de cotitură, hotărât cu bună ştiinţă, în gestionarea nesiguranţelor pe care le acumulasem. Nu voiam să mă simt minimalizată, voiam să-mi accept frumuseţea, să mă bucur de ea în fiecare clipă şi să mă mândresc cu fiecare pas făcut, indiferent dacă el remarca sau nu.

Cât despre riduri? Şi ce dacă? Criza aceasta nu avea legătură cu ridurile. Nu avea legătură nici cu Marcella, Luz sau Maria. Era timpul să mă vindec de răul pe care mi-l făcusem singură. Nici un rid nu avea să-mi şteargă farmecul. Aveam să mă privesc în oglindă pe mine, şi nu ridurile de pe faţă. Aveam să privesc femeia în întregul ei şi să-mi amintesc cine este ea. Aveam să mă apreciez pe mine în prezenţa celor pe care îi admiram.

Asta ne dă puterea de a trece peste vulnerabilităţile iubirii.

GRUPUL BĂRBAŢILOR: EUFORIA

Am primit un e-mail de la un bărbat despre care credeam că nu o să mai aud nimic niciodată. Steve era un tip destul de chipeş, dezvoltator imobiliar de succes, şi avea o ambarcaţiune cu pânze drăguţă. Avuseserăm o relaţie scurtă înainte să-l cunosc pe Rami.

E-mailul lui Steve era la obiect: spera că-mi aminteam de el, spunea că trebuia să-mi pună o întrebare importantă şi să nu-mi fac griji dacă eram căsătorită sau aveam pe cineva. Intenţiile lui erau platonice. „Acum locuiesc în San Francisco, dar nu mă deranjează să vin unde locuieşti tu, deoarece trebuie să discut cu tine personal."

Asta era tot. Fără amabilităţi, fără informaţii despre viaţa lui sau întrebări pentru mine. Mă îndoiam că această întâlnire avea să facă ceva mai mult decât să-mi prilejuiască un prânz agreabil şi sincer, deoarece nu mă mai gândisem deloc la Steve de când ne văzuserăm ultima oară.

La vremea aceea ieşiserăm de mai multe ori împreună, apoi mă dusese la el acasă. Avea un apartament luxos pe plajă. Deşi era mobilat cu gust, apartamentul părea mai degrabă o reşedinţă scoasă la vânzare decât o casă locuită. Nu am văzut nici o fotografie, corespondenţă sau lucruri personale etc. Putea fi un adept al minimalismului sau un tip extrem de ordonat, dar intuiţia îmi spunea altceva. Am rămas întinşi în pat un timp, sărutându-ne, dar când s-a scuzat ca să meargă la toaletă, am sărit imediat şi am deschis dulapul. Complet gol. Nici măcar o şosetă murdară. Dumnezeule! Mi-am dat seama că nu locuia acolo.

L-am luat la întrebări pe Steve și mi-a mărturisit că era însurat, avea copii și că închiriase acel apartament cu câțiva ani în urmă ca să aibă unde merge cu femeile. Am fost distrusă. Mi-a explicat că era prins într-o căsnicie nefericită și că aceasta era singura soluție. Dar nu voia să divorțeze de soție până nu găsea pe cineva de care să se poată îndrăgosti și mi-a mărturisit că avea sentimente profunde pentru mine.

Nu prea conta lucrul ăsta. N-aș fi putut avea niciodată încredere într-un om capabil de atâta duplicitate, așa că am plecat imediat. Dar Steve nu terminase cu mine. Mi-a trimis mesaje și e-mailuri săptămâni la rând, în care spunea că se simțea cu adevărat legat de mine. S-a oferit chiar, un mare sacrificiu din partea lui, să nu mai iasă și cu alte femei. Aveam să fiu singura. Cu excepția nevestei. Ce onoare! Preferata sultanului din întreg haremul. Tot ce mai trebuia să fac era să scap de nevastă și aveam să devin regina.

I-am spus să nu mă mai caute niciodată.

Acum nu aveam nici un motiv să mă întâlnesc cu el. Dar eram curioasă. Mă gândeam chiar că aș putea învăța ceva ce mi-ar fi de folos în cazul clienților mei. I-am scris că locuiesc în New York și că era bine-venit să mă viziteze și să bem o cafea. Steve mi-a răspuns că putea pleca peste câteva zile.

Între timp, nu m-am gândit deloc la el. Eram prea ocupată. Pe lângă ședințele individuale, organizam sesiuni cu un grup de bărbați o dată pe săptămână. Aveam cinci membri și cu fiecare dintre ei mă întâlneam și individual. Fiecare membru semna un contract de confidențialitate pentru a se simți liber să mărturisească tot ce îi stătea pe suflet.

Nu aveam un subiect anume de discuție și nu-mi pregăteam nimic dinainte. Puteau vorbi despre orice voiau și nu știam niciodată încotro avea să se îndrepte discuția. De asemenea, nu era nici o structură prestabilită, așa că oricine putea lua cuvântul oricând și era foarte interesant să văd cum reacționau în această situație. Îi privam de orice rol social, erau egali pe terenul de joc.

Deseori surveneau momente de liniște stânjenitoare, care scoteau la iveală tot felul de anxietăți sociale. Se punea mereu problema cine va rupe tăcerea, iar asta atrăgea după sine alte întrebări: cine crede că are ceva de spus ce merită ascultat? Cine va lua rolul de lider? Cine va monopoliza discuția? Și cine va reacționa la asta? Oare unii se considerau o povară asupra grupului? Simțeau că merită sprijin? Îl puteau primi? Erau în stare să se deschidă față de ceilalți și să tolereze acest gen de intimitate în spațiul public? Trebuiau să fie ei cei care rezolvă problemele celorlalți? Încercau să preia rolul de lider sau se retrăgeau?

Mi se părea fascinant să privesc ce rivalități se nășteau și, adeseori, cineva se impunea ca mascul alfa, pe când ceilalți acceptau rolul de supuși.

Membrii grupului erau Buddy, Oscar, John, Antoine și Andrew.

Antoine, un muzician francez, era sexy de-ți lua mințile și se chinuia să-și revină după o relație care îi frânsese inima. Se îmbrăca precum James Dean, iar întreaga lui personalitate reflecta acea revoltă emblematică. Era genul acela de artist neconvențional, sentimental, frumos și neînțeles.

Andrew se îmbrăca la costum și cravată. Deseori era crispat, rafinat și nepriceput în arta conversației, ca orice funcționar de bancă. Era singur de zece ani după ce decisese să-și părăsească soția, deoarece nu o mai iubea.

Buddy era directorul unei sucursale a poștei. Era slab și chelea. Plin de sine în numeroasele sale opinii, accepta oricând să intre într-o polemică.

John iubea la nebunie femeile. Hainele lui tipice clasei muncitoare veneau în contradicție cu manierele alese. Din nefericire, nu avea destulă încredere în femei încât să rămână cu vreuna dintre ele prea mult timp.

Oscar era genul macho. Își înșela soția la modul compulsiv și detesta femeile în general. Avea propria lui companie și nu-și ascundea bănuiala cum că îl consideram dezagreabil și că, de fapt, nici nu-mi păsa de el.

Într-o seară, Oscar a declanşat o amplă polemică. Nu ştia dacă ar trebui să divorţeze sau nu de soţia sa, Nora, în favoarea unei tinere chinezoaice. Shelly era asistenta lui personală, o imigrantă sosită de curând, pe care o plătea la negru. Avea şi un copil pe care-l creştea singură. Aveau o aventură care dura de aproape un an şi o instalase pe ascuns într-un apartament situat convenabil în apropierea biroului său din centru.

După ce, vreme de o lună, se arătase permanent nedecis cu prilejul şedinţelor private, Oscar a hotărât să-şi exprime îngrijorările şi în cadrul întâlnirilor de grup. Spera că părerea celorlalţi avea să-l ajute să-şi clarifice sentimentele.

– Nu sunt sigur dacă sunt cu adevărat îndrăgostit de Shelly, a explicat el. Poate e doar o obsesie. Dar cel puţin simt *pasiune*. Pentru soţia mea nu simt nimic. Cred că asta înseamnă că totul s-a terminat între noi.

– Ce nevoi îţi satisface Shelly? a întrebat John. Pe el îl tratam de cel mai mult timp şi uneori punea întrebări folosind terminologia clinică.

– Ce nevoi? Tot ce nu primesc de la soţia mea, a spus Oscar. Atenţie, afecţiune, sex. Doamne! Soţia mea este aşa de preocupată de copii încât abia dacă observă când vin acasă de la serviciu. În pat, Shelly ar face orice pentru mine.

Descrierea incitantă a entuziasmului sexual al lui Shelly a captat imediat atenţia grupului.

– Ce înţelegi prin „orice"? a întrebat John.

Răspunsul ne-a dat pe spate, iar eu speram ca discuţia să nu devieze şi mai mult. Oscar a povestit că Shelly se înregistra în timp ce se masturba şi îi trimitea filmuleţele la serviciu.

– Am luat unul acasă şi l-am urmărit cât timp soţia mea era cu copiii, a explicat. Şi m-a prins, în mama mă-sii.

Toţi bărbaţii din încăpere au oftat la unison.

– Nevastă-mea m-a ameninţat cu divorţul, dar nu am cedat. Înainte să plec i-am spus că, dacă voia să mai fiu cu ea, trebuia să-mi îndeplinească fanteziile sexuale.

– Şi ea ce a spus? l-am întrebat.

– S-a enervat.

Şi apoi lucrurile s-au înrăutăţit. La câteva zile după ce Oscar a împărtăşit grupului această poveste, am primit un telefon de la Nora, soţia lui.

– Este foarte dureros, a spus ea. Şi în loc să zică „Ai grijă de tine, te iubesc" sau să discutăm despre copii, el îmi spune că trebuie să-i îndeplinesc fanteziile sexuale şi trânteşte uşa. De atunci urmărise acea înregistrare şi alte câteva pe care le găsise într-un sertar. Târfa îşi băga tot felul de obiecte... în anus! a zis ea îngrozită. Nici nu pot să spun tot ce-am văzut, atât e de dezgustător.

Într-un final, Oscar s-a întors acasă, şi Nora l-a primit, dar i-a refuzat accesul în dormitorul lor. Cu toate acestea, părea dornică să rezolve problemele pe care le aveau. Însă Oscar era în continuare nesigur şi nu ştia pentru ce să opteze. Poate părea o nebunie că Oscar era cel care voia să pună capăt căsniciei, dar eu bănuiam că, în mare măsură, motivul îl reprezenta sentimentul lui de neputinţă în cadrul relaţiei de cuplu. Oscar spusese în timpul unei şedinţe individuale, dar nu şi cu grupul, că Nora era mai şcolită decât el şi că familia ei avea bani.

– Nu o pot impresiona cu statutul sau cu bogăţia mea, s-a plâns el. Mă intimidează.

Am adus în discuţie această idee la următoarea sesiune de grup şi i-am spus lui Oscar:

– Ultima oară mi-ai zis că ceea ce îţi place la Shelly este că ar face orice în pat şi că ceea ce-i cereai Norei era să-ţi îndeplinească fanteziile sexuale, ca o condiţie pentru ca tu să te întorci la ea. Ce înseamnă că este atât de important pentru tine ca o femeie să facă orice îi ceri? am întrebat.

Buddy a intervenit înainte ca Oscar să apuce să răspundă.

– Putere. Control sexual deplin asupra cuiva.

Ceilalţi bărbaţi au dat aprobator din cap.

– Tu ce zici? l-am întrebat pe Oscar.

– Ce să mai zic? Asta e.

– Ai afacerea ta, a spus John. Asta nu te face să te simţi destul de puternic?

– Nu e la fel, a spus Oscar.

– La fel cu ce? Cu puterea în plan sexual? a contracarat John.

– Cred că puterea schimbă oamenii. Pe mine m-a făcut avid de şi mai multă putere, a recunoscut Oscar.

– E adevărat, a spus Buddy. Puterea te îmbată, îţi doreşti din ce în ce mai multă. Îţi pierzi perspectiva.

– A existat vreun moment în viaţa ta când te-ai simţit lipsit de putere? a întrebat John şi mi-a aruncat o privire, să vadă dacă-l aprob.

Oscar a căzut pe gânduri. Nerăbdător, John a început să vorbească:

– Cred că tu...

I-am făcut semn să tacă. John şi Buddy, amândoi bărbaţi încrezători în sine, de regulă tindeau să fie liderii grupului şi se luptau să-mi cucerească atenţia. Amândoi se purtau ca nişte elevi-model şi-şi construiau întrebările după ale mele. Uneori nimereau terminologia, dar asta nu demonstra că au evoluat. John avea tendinţa de a se lua la întrecere cu ceilalţi bărbaţi, iar Buddy reacţiona. Îşi expuneau deschis orice problemă, dar dacă nu aveam grijă, monopolizau întreaga şedinţă. Mă gândeam să le atrag atenţia, dar Oscar părea pe cale să ne spună ceva.

– Lăsaţi-l pe Oscar să se gândească o clipă la asta, am spus.

John s-a bosumflat. Nu-i plăcea să fie redus la tăcere.

Într-un final, Oscar a răspuns cu glas şoptit, şovăielnic şi crispat:

– Ani de zile am fost abuzat sexual de fratele meu mai mare. S-a străduit să păstreze contactul vizual cu grupul, care nu se aşteptase la o asemenea dezvăluire de proporţii. Şi nu-i puteam spune mamei, pentru că îl iubea mai mult pe el.

Nimeni nu ştia cum să reacţioneze la această bombă, nici măcar eu, deoarece era o noutate pentru mine. În cameră s-a instalat o linişte apăsătoare.

– Sunteţi îngrozitor de tăcuţi..., am spus într-un final.

Deseori celor din grup le era greu să se arate compătimitori, cum li se întâmplă celor mai mulţi bărbaţi, dar acum, că Oscar riscase o asemenea mărturisire, avea nevoie de susţinerea lor.

Oscar aştepta, vădit jenat, iar eu mă simţeam la fel. Începeam să mă şi înfurii pentru că nimeni nu voia să vorbească.

Buddy a rupt tăcerea.

– Nu ştiu ce să spun, s-a apărat el.

– Uau, mersi că ne-ai împărtăşit chestia asta, frate, a spus Antoine.

Eu credeam că medita în tăcere, dar ascultase cu atenţie întreaga discuţie.

– Mda, nasol, a spus John.

– Îţi mulţumim că ne-ai împărtăşit lucrul ăsta. Ce te-a îndemnat să te deschizi acum? am întrebat.

– Fratele meu m-a abuzat sexual în toţi anii ăia, a spus Oscar. Acum mă simt bine când deţin eu controlul. Pentru o vreme, mi s-a părut că aveam controlul deplin cu Shelly, dar acum nu îl mai am, pentru că m-am îndrăgostit de ea.

– Te simţi vreodată puternic în preajma soţiei tale? l-a întrebat Buddy.

– Nu.

– Te înţeleg, a spus Buddy cu un chicot ironic.

– Soţia mea ia toate deciziile în casă, a explicat Oscar. Ştiu, asta pentru că eu nu sunt niciodată acasă, dar şi când sunt acolo mă simt inutil. Pentru ea sunt doar ăla care aduce banii în casă. Simt că nu apreciază nimic.

Auzisem aşa de des lucrul ăsta, încât tare mi-aş fi dorit să pot transmite un mesaj tuturor femeilor. Ascultaţi cu atenţie: este foarte important pentru un bărbat să se simtă apreciat.

– Deci, te înfurii când cineva încearcă să te domine, să te controleze, a intervenit Antoine.

– E de înţeles, având în vedere abuzul sexual la care ai fost expus, am spus.

– Prefer o femeie săracă şi care apreciază ce îi ofer şi ar face orice ca să mă mulţumească, a spus Oscar.

– Te-ar face să te simţi puternic, a spus Buddy, care, din câte îmi dădeam eu seama, chiar se identifica cu Oscar.

– Da, şi acum mă simt dependent de asta.

Bărbații care au probleme legate de dominație și control creează deseori dezechilibre de putere, în ambele direcții. Pot fi atrași atât de femei cu un statut înalt, cât și de cele cu un statut modest, în percepția lor. Desigur, Shelly fusese inteligentă. Intuise nevoia de putere a lui Oscar și profitase de ea. Era sclava lui sexuală și îi permitea să simtă toată puterea pe care o voia. Chiar se umilea în fața lui. În schimb, el o întreținea. Dar insista ca aranjamentul lor să devină permanent. Voia ca el să-și părăsească soția și să se căsătorească cu ea. Oscar îi spusese clar că nu avea să divorțeze de Nora, dar Shelly nu se lăsa. Pentru a spori presiunea, îi spunea la serviciu că, mai târziu, ea și prietenele ei se duceau la un club de noapte să se îmbete – în timp ce Oscar se ducea acasă la familia lui. Apoi îi trimitea un mesaj să-i spună ce bine se distra și ce dor îi era de el. Shelly nu-l amenința niciodată direct pe Oscar, dar îi dădea de înțeles că ea, femeia atrăgătoare care îi îndeplinea lui orice fantezie, era teoretic singură și putea îndeplini fanteziile oricărui bărbat pe care îl cunoștea.

Amenințarea implicită îl speria pe Oscar. Se juca cu sentimentul lui cum că deținea controlul asupra ei. În fiecare zi se simțea fericit la culme că tot pe el îl alesese din toate variantele posibile, deși acestea erau doar o iluzie creată și întreținută de ea. Toată seara nu se mai gândea decât la ce ar putea face ea. Devenise obsedat.

De fapt, este destul de simplu să faci pe cineva să devină obsedat de tine. Pur și simplu îi hrănești respectul de sine; apoi este simplu de manipulat. Secretul îl constituie unul dintre principiile de bază din cadrul studiilor comportamentale: recompensarea. Poate exista o recompensare previzibilă, programată. De exemplu, îți primești salariul în fiecare vineri sau faci sex de fiecare dată de Ziua Îndrăgostiților. Știi că asta o să primești și te supui – vii la serviciu toată săptămâna sau, pe la mijlocul lui februarie, faci cadou o cutie cu bomboane în formă de inimioară. Dar, în același timp, chestia asta mai reduce din entuziasm.

Recompensarea intermitentă este mult mai puternică. Momentul în care are loc este aleatoriu. Nu poți să ghicești

când o să-ți primești recompensa. Recompensarea intermitentă funcționează pe principiul jocurilor mecanice din Las Vegas. Calculată sau experimentată, Shelly înțelesese acest lucru. Oferă un pic, apoi ia înapoi. Îl lăsa pe Oscar pradă confuziei, iar când primea din nou ce voia, simțea entuziasm. Da, da, da!!! Asta interpreta Oscar ca fiind pasiune.

– Ai simțit vreodată pasiune față de soția ta? a întrebat Buddy.

– Da, multă vreme. Adoram personalitatea ei puternică, dar acum lucrul ăsta ne domină întreaga relație.

– Se pare că ești tare mânios pe soția ta, am spus. Mă întreb dacă asta are legătură cu mânia pe care o simți față de fratele tău și față de mama ta, care îl prefera pe el?

– Vrei să spui că transfer totul asupra soției mele? a întrebat Oscar.

– Poate, am spus. Mânia profundă poate să refuleze și să-ți întunece sentimentele. Poate că încă o iubești, dar nu-ți mai dai seama. Se întâmplă des. Oamenii cred că iubirea este moartă. De fapt, mânia ta îmi spune că ceva a rămas.

– Când se termină, se termină pur și simplu, a intervenit Andrew. De-asta mi-am părăsit soția, și a fost o decizie bună. De atunci mă distrez foarte bine.

– Și atunci de ce te tratezi? a izbucnit Oscar. Ești singur de zece ani. Asta cum se cheamă?

Andrew avea un răspuns pregătit, pe care fără îndoială că-l servea pe tavă tuturor celor care-l luau la rost.

– Nu am cunoscut pe nimeni cu care să am genul ăla de legătură, a spus. Chimia, magia aceea...

Andrew era, de regulă, outsiderul grupului. Întotdeauna își așeza scaunul ușor separat de ceilalți. Ocazional intervenea în discuții la începutul și la sfârșitul ședințelor. Rareori spunea ceva când ceilalți cereau ajutor, și când vorbea, își oferea opiniile cu un aer de superioritate.

De asemenea, cu Andrew era cel mai greu să stabilesc o legătură în ședințele individuale. Mă aștepta să interpretez și apoi decidea dacă aveam dreptate sau mă înșelam. Avea o atitudine neutră, o furie latentă, dar în rest spunea că nu simțea

mare lucru. De fapt, consuma alcool ca să-și „intensific trăirile, deoarece „viața e pustie fără un whiskey de calita sau o femeie bună". Andrew detesta rutina vieții de zi cu zi mă privea la fel ca pe sticla de whiskey sau ca pe femeile c care se întâlnea – voia să-i ofer ceva.

– Ies tot timpul cu câte o femeie, și când nu mă mai di trează, mă despart de ea. Pur și simplu nu am cunoscut ni o femeie destul de fascinantă încât să mă facă să rămân, i spus lui Oscar pe un ton care sugera că nu voia să intre în m multe detalii pe acest subiect.

– Poate că tu nu ești destul de fascinant, a replicat Oscar

Voiam să intervin, dar Antoine mi-a luat-o înainte.

– Dacă vrei să simți, trebuie să-ți pese de cineva, omule Știu, pentru că problema mea e că îmi pasă prea mult. Sim prea mult. Mă îndrăgostesc așa de tare încât nu-mi mai revi niciodată de pe urma unei relații. Sunt încă îndrăgostit de toat femeile cu care am fost în trecut.

Andrew a strâns din dinți și a clătinat din cap.

– Andrew, la întâlnirile de grup nici nu încerci să ne cunoșt mai bine – a continuat Antoine, și presupun că la fel faci și cu femeile. Trebuie să te *implici* în viață, frate. Trebuie să te deschizi în fața femeilor, să le vezi frumusețea, să descoperi poezia. Fiecare ființă umană este fascinantă, inclusiv tu.

Spre surprinderea mea, Andrew nu a încercat să găsească punctele slabe ale analizei lui Antoine.

– Credeam că am o viață frumoasă, o carieră extraordinară, un apartament drăguț, a spus ridicând din umeri. Dar niciodată nu mi-am imaginat că o să mă simt așa de gol pe dinăuntru.

– Eu credeam că iubesc prea mult femeile, a spus Antoine. Mă gândeam tot timpul la ele. Mă copleșesc chipurile lor, sunt fermecat de trupurile lor adorabile, îmi doresc atingerea lor. Mă îmbolnăvesc de iubire, nu pot dormi când sunt singur și nu pot scrie fără o muză. Nu pot funcționa. Când pleacă, îmi vine să mor. Dar acum înțeleg că pur și simplu nu m-am iubit destul pe mine, a conchis el.

– Și eu vreau să încerc sentimentul ăla euforic, a spus Andrew. Știu că există. L-am mai trăit.

– Andrew vrea să se simtă îmbătat, am spus adresându-mă întregului grup. Este asta iubire?

Iată ce voia de fapt să afle fiecare dintre bărbații aflați în încăpere. Cu toții aveau sentimente puternice, dar care erau acestea? Iubire? Obsesie? Satisfacerea orgoliului? Un cocktail de hormoni? Era vreunul dintre aceste sentimente suficient pentru a susține o relație pe termen lung?

– Antoine ridică un subiect care este relevant pentru toți cei prezenți aici, am spus. Ce nu vă oferiți vouă înșivă?

– Am o idee, a spus Antoine. Putem face exercițiul ăla de meditație în grup de acum câteva ședințe?

Nimeni nu a obiectat. Au închis cu toții ochii, iar eu i-am ajutat să ducă la bun sfârșit un exercițiu de vizualizare despre generarea sentimentului de bunătate izvorâtă din iubire. Este o tehnică la care recurg adeseori. Pare cam de prost gust, dar nu-mi pasă, pentru că dă cu adevărat rezultate. De data asta am văzut lacrimi în ochii lui Oscar și ai lui Andrew.

M-am întâlnit cu Steve într-o marți după-amiază, la o cafenea din West Village. Am întârziat câteva minute, dar el nu venise, așa că m-am așezat la o masă mică din spate, am comandat un cappuccino și am răsfoit *New York Times*.

Steve a sosit în sfârșit afișând un zâmbet larg și câteva kilograme în plus, dar în rest neschimbat. Nu cunoștea Manhattanul și se rătăcise la metrou. Însă era destul de entuziasmat și ușor agitat. Nu a vrut cafea și a sărit peste conversația de complezență.

– O să trec direct la subiect, a spus. Sunt căsătorit încă, dar de curând i-am spus soției despre toate aventurile pe care le-am avut și cât de nefericit mă simțeam într-o căsnicie lipsită de iubire. Ea vrea să rămânem împreună și să încercăm să avem o relație romantică. I-am spus că îi acord zece luni, până la următoarea noastră aniversare. Dacă nu mă îndrăgostesc din nou de ea, vreau să divorțăm. Deci, Brandy, a continuat după ce

a tras adânc aer în piept, voiam să aflu un lucru pentru liniștea mea, înainte de a face un mare efort emoțional ca să-mi salvez căsnicia. Am să încep prin a spune că am obținut tot ce am visat: succes în afaceri, călătorii prin toată lumea, aventuri cu sute de femei. Dar n-am mai trăit niciodată entuziasmul pe care l-am simțit cu tine. Mă gândesc la tine zi de zi, de ani întregi. Te rog, nu mă minți, e prea important pentru mine. Vreau să știu dacă și tu ai simțit același lucru.

Poftim? Nici măcar nu știam ce să spun. Dar liniștea mea l-a tulburat pe Steve, așa că a continuat.

– Simt că am realizat așa de mult, încât totul și-a pierdut farmecul. Ești femeia cea mai radioasă pe care am cunoscut-o vreodată. Lumea pare să se lumineze când sunt cu tine.

Instinctiv, am adoptat discursul profesionistului.

– Vrei deci să te simți din nou viu.

– Da! Euforia aia. E minunat. Culorile lumii par mai vii!

Steve era pregătit să-și părăsească soția ca să simtă din nou starea aceea de euforie. Dar, în același timp, era speriat că sentimentul nu avea să dureze și nu era sigur dacă voia să renunțe la tot pentru acea beție de moment. Așa că voia să știe dacă simțisem și eu vreodată același lucru pentru el, dar eu nu mă puteam gândi decât: „Asta crede el că e iubirea?"

Asta caută bărbații, noi toți? Înțelegeam. Euforia era în prezent subiectul pe care-l abordam în discuțiile de grup și cred că încă mă agățam de această idee și în privința lui Rami. Dar, în același timp, începeam să văd mai limpede cum stau lucrurile.

Euforia este extraordinară. Ar trebui să ne bucurăm cu toții de ea. Dar, asemenea mie și pacienților mei, Steve voia să aibă *tot timpul* experiențe puternice. Aceasta nu este, desigur, o așteptare realistă pe care ar trebui să o ai de la o relație. El confunda, se pare, entuziasmul cu pasiunea. Nu-și putea tolera starea obișnuită. Își proiectase asupra mea fanteziile în legătură cu ceea ce ar trebui să fie dragostea. Mi-era milă de el. Steve era pierdut și confuz, rămăsese blocat în aceeași situație în care se afla când îl văzusem ultima oară. În plus, nefiind deloc

interesată de Steve, nu aveam nici cea mai mică dorință să fiu cu un vampir emoțional care voia să se hrănească din energia mea.

Sunt convinsă că Steve își dădea seama că nu mă cucerise, așa că s-a lansat într-o poveste despre cum se căsătorise de tânăr pentru că ea era cea mai frumoasă fată pe care o văzuse vreodată. Dar a înțeles curând că nu se potriveau și că nu-i plăcea compania ei. Era însă prea târziu, pentru că au făcut imediat copii și se simțea vinovat să-i părăsească pe ea și copiii. În mintea lui, era prizonier. Pentru a compensa, căuta compania altor femei și alte ocupații, dar niciodată nu a învățat cum să obțină ceea ce dorește.

A spus că în mine văzuse ceea ce căuta: pasiunea pentru viață, o apreciere a lucrurilor mărunte, abilitatea de a descoperi aventura în fiecare zi, o minte iscoditoare și o dorință de a comunica cu oamenii. Problema era că el căuta acest lucru la mine, iar eu doream ca el să poată înțelege că fericirea vine din implicarea în propria lui viață.

– Sigur că te simți foarte legat de mine, i-am spus. Este un talent pe care mi l-am dezvoltat. Sunt plătită să fac asta. Poate că e ceva ce ar trebui să înveți și tu și să încerci să aplici cu soția ta, în loc să-i ceri să te uimească în fiecare clipă.

– Încerci să-mi analizezi motivațiile, de parcă aș fi un pacient al tău, a spus. Uite, vreau doar să știu dacă ai simțit și tu același lucru sau dacă mi-am construit singur fantezia asta de-a lungul anilor.

– Nu am simțit la fel. Nu m-am gândit deloc la tine, am spus stânjenită.

– Îți mulțumesc pentru onestitate. M-ai ajutat, îți mulțumesc.

A ieșit din cafenea, aparent mulțumit. Nu am mai auzit niciodată nimic de el.

ÎNSEMNĂRI DIN CARNETUL MEU DE PSIHOTERAPIE

Ce vor bărbații. Două discuții cu Michael

Bărbații îmi spun exact ce vor. Deseori se trântesc pe cana peaua mea, ridică hotărâți capul și, fără să șovăie, îmi spun direct: „Vreau partide de sex fără obligații“. „Vreau să fac sex sălbatic, complet dezinhibat.“ „Vreau pasiune.“ Un domn mi-a explicat: „Pur și simplu îmi plac femeile goale“, de parcă ar fi vrut să spună: „Auzi, cucoană, analizezi totul mult prea mult“.

În orice caz, se părea că întrebările mele neîncetate pe marginea simplelor lor comentarii dezvăluiau adesea adevăruri complexe.

Michael este un exemplu amuzant. Burlac, originar din Oklahoma, era energic și îndrăzneț, se amuza copios pe seama analizelor mele fistichii și mă provoca mereu cu o logică simplă, greu de combătut, mai ales că avea un accent sudist adorabil:

– Mă masturbez în fiecare zi și tot mai simt nevoia de sex, e vreo problemă? a întrebat chicotind pe sub mustață și provocându-mă ușor, pentru că mă vedea așa de serioasă.

În loc să analizez nevoia lui de a lua totul în glumă, am decis ca eu să-l iau pe el în serios.

EU: De unde știi că simți *nevoia* de sex?

MICHAEL (zâmbind): Cum adică? Știu, pur și simplu.

EU: Ce simți?

MICHAEL: Sunt agitat și mă gândesc la fiecare femeie care trece pe lângă mine.

EU: Te simți mai bine când te masturbezi?

MICHAEL: Nu. Poate că trebuie s-o fac mai des, poate că sunt genul de bărbat cu porniri sexuale mai puternice. Cât de mult înseamnă prea mult?

EU: Nu pot să spun exact, Michael, dar dacă tot nu ești satisfăcut, deși te masturbezi în fiecare zi, nu cred că soluția este s-o faci și mai des. Poate că vrei altceva. Încerc să te ajut să fii mai conștient de motivațiile tale sexuale. Ce vrei cu adevărat?

MICHAEL: Doamnă doctor, jur că nu știu. Când trece câte o femeie pe lângă mine, nu mă gândesc decât cum arată goală.

EU: Bine, dar *te simți* agitat. Hai să ne dăm seama de ce. Cred că energia sexuală în sine îți dă un sentiment extraordinar. Este o importantă sursă de vitalitate pentru noi toți, ne ascute simțurile, ne simțim revigorați și plini de viață. Cu toate astea, pe tine nu te bucură; te simți neîmplinit. De ce?

MICHAEL: Pentru că nu am mai făcut-o de patru luni.

EU: Dar te eliberezi fizic în fiecare zi.

MICHAEL: Nu cu o femeie adevărată.

EU: De ce ți-e dor la o femeie adevărată?

MICHAEL: Atingere, afecțiune, vreau o persoană cu care să flirtez, să vorbesc...

EU: Bun, deci ești singur?

MICHAEL: Da. Așa e. Doar că până acum nu am recunoscut lucrul ăsta față de mine.

EU: Ești singur. Cum te simți când recunoști asta?

MICHAEL: Trist.

EU: Ce e trist în asta?

MICHAEL: Mă simt un ratat.

EU: Pentru că îți eviți propriile sentimente, dorința de a stabili o legătură cu o femeie se manifestă prin excitație sexuală. Cred că substitui o motivație alteia.

Ca în cazul multora dintre pacienții mei, s-a dovedit că Michael nu știa de fapt ce voia. Nu era conștient că se simțea singur, iar corpul său resimțea senzația excitației sexuale, o sublimare fizică. În cazul lui Michael, ca și al altor bărbați

pe care îi sfătuiam să fie mai conștienți de natura rea
a dorințelor lor, o multitudine de aspirații emoționale păre
implicate în ceea ce credea el că își dorește.

Am văzut des acest lucru în psihoterapie. Există o perioa
de intensitate emoțională: o despărțire, o schimbare de dom
ciliu, pierderea cuiva drag. Pacientul este copleșit de emoți
Când este doborât de durere sfâșietoare, când se simte bru
plin de dorință trupească și, la scurt timp după aceea, ai
o partidă de sex pasional sau se îndrăgostește până peste ca
Problema este că eu știu că nu este real, dar ei nu.

Mintea are multe moduri interesante de a încerca să con
troleze durerea emoțională. Apatia, disocierea, proiectarea et
Acest mecanism este unul dintre exemplele mai erotice. E ca ș
când ai lua Ecstasy și apoi, în loc să te simți pierdut sau speria
simți nevoia să îmbrățișezi pe toată lumea. Nu îți potoleșt
sentimentele, de fapt le transformi. Încerc să-mi fac pacienți
mai conștienți de motivațiile și emoțiile lor interioare. Știu
asta îți poate strica rău de tot cheful.

Michael avea niște probleme, după cum reieșea din faptul c
era mereu agitat și dornic să facă sex. Dar nu avea să găsească
ceea ce căuta dacă se încredea în continuare în himerele
propriului subconștient. După cum ați văzut, Michael nu era
conștient de faptul că se simțea singur. Și, după cum veți citi
în continuare, dincolo de singurătate mai este un strat.

Acest exemplu subliniază importanța conștientizării
sexuale. Fantezia sexuală și chiar experiența fizică a excitației
sexuale se suprapun deseori altor dorințe, ce reprezintă o altă
nevoie, fără legătură cu sexul. Și de ce apare sublimarea? De
ce nu știi pur și simplu ce vrei și nu pornești în căutarea acelui
lucru? De unde acest complex labirint emoțional?

Următorul dialog ilustrează de ce nu este întotdeauna
simplu să îți dai seama ce vrei și să poți obține acel lucru.

MICHAEL: Vreau doar să fac sex. Nu mă interesează o
relație cu o femeie în momentul de față. Cred că-i mai practic să
merg la prostituate. Plătesc, obțin ce vreau, fără vreo obligație.

Mi-aș dori doar să nu trebuiască să plătesc și să pot pur și simplu să fac sex. De ce să plătesc pentru asta? De ce pentru o femeie trebuie să fie mereu atâta tevatură? Dacă am chef de sex, ar trebui să-i pot spune unei femei că sunt excitat și s-o întreb dacă am putea face sex. De ce trebuie să se pună și problema unei relații? De ce trebuie să ne implicăm mereu și sentimental? Nu sunt și femeile excitate? Nu vor și ele doar să și-o tragă?

EU: Ai încercat să întrebi o femeie așa ceva?

MICHAEL: Nu, nu vreau să-mi bat capul cu asta. E greu să găsești femei, e greu să le abordezi. Mi-e greu să le interpretez semnalele. Prefer să nu-mi mai fac griji cu toate astea. E mai simplu să apelez la o prostituată.

EU: Bun, păi atunci se pare că nu ai nici un fel de problemă.

MICHAEL: Atâta doar că e greu să găsești prostituate așa cum îmi plac mie, care sunt dispuse să facă ce vreau eu.

EU: Și ce vrei tu?

MICHAEL (face o pauză, pare stânjenit, privește într-o parte, se foiește): Ha, ha, ha. Tu nu obosești deloc, nu?

EU: O anumită poziție sexuală sau o interacțiune mai specială?

MICHAEL: Și una, și alta. Vreau să facă lucruri pe care ele nu sunt dispuse să le facă, împotriva cărora au reguli.

EU: Ca de exemplu.

MICHAEL (ezită): Ca de exemplu să ne sărutăm. Să avem preludiu. Știi, să se poarte ca o „fată normală".

EU: De parcă ar vrea să fie și ea să se afle acolo, de parcă ar simți și ea nevoia?

(Mai auzisem exprimată dorința asta, în mod repetat.)

MICHAEL: Exact. Vreau să-și dorească și ea. Să se poarte de parcă ar vrea și ea să facă sex.

EU: Deci nu are legătură doar cu orgasmul.

MICHAEL: Exact.

EU: Ai nevoie de atingeri, de o legătură umană, afectivă. Nu ești doar excitat...

MICHAEL: Sunt singur, dar nu caut dragoste, doamnă doctor.

EU: Mi-ai spus, îmi aduc aminte, că un prieten ți-a sugerat să-ți comanzi o mireasă prin poștă. Cred că e o idee bună.

MICHAEL: Poftim? De ce?

EU: E practic. Poţi evita să te confrunţi cu problema găsirii abordării unei femei, lucru care spui că ţi se pare prea greu.

MICHAEL: Ce o să creadă lumea despre mine? Ar părea că a trebuit să-mi cumpăr o nevastă.

EU: Un alt mod de interpretare ar fi că e doar alegerea ta. Este o opţiune eficientă pentru a-ţi gestiona dilema. Iar ea va fi mereu disponibilă, nu va trebui să mai cauţi pe cineva când eşti excitat şi poate că va şi face tot ce vrei tu.

MICHAEL: Ar trebui să facă ce vreau eu. Ar fi drăguţ să am o femeie frumoasă mereu la dispoziţia mea. Hmmm... Ba nu. Aşa ar fi mereu lângă mine. Dacă nu vreau să ies cu ea? Dacă nu avem nimic în comun? Probabil că nici nu ar vorbi engleza.

EU: Nu ar vorbi engleza. Ar fi perfect.

MICHAEL: Chiar mă enervezi, doamnă doctor. Vreau să găsesc o femeie cu care să fiu fericit. Chiar vreau să am o relaţie!! De ce nu-mi spui că trebuie să învăţ cum să fac faţă fricii ăsteia de a interacţiona cu femeile? Îmi dai sfaturi smintite. Mai am un pic şi plec.

EU: Smintite? Folosesc logica ta. Ce te enervează?

MICHAEL: Îmi spui că trebuie să cumpăr pe cineva! Spui că nu pot să îmi găsesc singur o femeie. (Îşi fereşte privirea.)

EU: Ba nu. Asta spui tu.

MICHAEL (face o pauză, zâmbeşte): Psihologie inversă?

EU: Da.

MICHAEL: Te urăsc.

EU: Serios. Merită să fii iubit. Ştiu că îţi poţi găsi o femeie. Eşti şi tu conştient de asta?

Dorinţele şi fanteziile lui Michael i-au scos la iveală nu numai teama de a interacţiona cu femeile, dar şi dorinţa de a *evita* această teamă. Ducând fantezia până la capăt, vede că este de neconceput. Dezvăluie că, dincolo de toată fanfaronada, de fapt *vrea* să aibă o relaţie. Obstacolul este că Michael se simte stânjenit în preajma femeilor, se teme de ele. Alege interacţiunea contra cost pentru ca orgoliul să nu-i fie niciodată

pus la încercare. Şi când încerca să se justifice în faţa lui însuşi, părea destul de rezonabil. Da, poate că bărbaţii vor doar să şi-o tragă, după cum spune Michael, dar, în mod cert, pentru el nu este singura motivaţie.

Motivul pentru care mulţi dintre pacienţii mei nu ştiu ce vor este că nu sunt pe deplin atenţi la nevoile lor. Deseori îşi doresc ceva imprecis, tânjesc brusc după *ceva* şi pur şi simplu acţionează fără să se stea prea mult pe gânduri. Obiectivul meu este să-i învăţ să-şi ia un răgaz când au un impuls sexual şi să mediteze la această întrebare: Ce vreau cu adevărat?

GRUPUL BĂRBAȚILOR: FURIA

– Femeile sunt toate niște scârbe, a spus Will, un nou membru al grupului. A rostit-o ca pe o sentință, nu era o simplă ipoteză sau o reacție de moment. Pentru Will, aceasta era realitatea crudă. M-am uitat în jur să văd dacă avea cineva să reacționeze la afirmația sfidătoare a lui Will. Nu a spus nimeni nimic. Mă întrebam câți dintre ceilalți bărbați credeau acest lucru într-o oarecare măsură. Și, sincer, liniștea lor mă îngrijora. Această convingere nu trebuie tratată cu ușurință; ea stă la baza multor disfuncții de ordin relațional și sexual.

Speram că liniștea era doar un rezultat al dinamicii sociale a grupului. Will avea personalitatea tipică masculului alfa, era agresiv, iar ceilalți bărbați nu-l provocau așa de mult cum se provocau unii pe alții. Într-un târziu, am luat eu în discuție afirmația lui Will.

– Este o afirmație unidimensională despre femei, Will. Știu cât de inteligent ești și îți dai seama că oamenii sunt complecși, așa că de ce ți s-a pus astăzi pata pe femei?

– Femeile au toată puterea și ele știu asta, a spus el, privind fix un punct de pe perete, de parcă ar fi fost în transă. Toate manipulează, controlează și seduc.

– Și cum te simți tu când o femeie încearcă să te seducă?

– Femeia asta a început să-mi spună o poveste tristă despre viața ei. Se purta de parcă ar fi vrut un sfat, dar am mai văzut eu faza asta cu domnița la ananghie și n-o cred!

– Asta ai crezut tu despre ea. Cum *te simțeai* în timp ce vorbea?

– Vulnerabil. Nu vreau să aibă un asemenea control.

Atunci a intervenit Antoine.

– De ce te temi, frate?

– Să nu mă îndrăgostesc, a răspuns Will, de parcă s-ar fi mândrit că își dăduse seama.

În ședințele individuale cu Will aflasem că, pentru el, iubirea era asociată cu umilința și respingerea, pe baza primelor sale experiențe. Compensa înjosind sexual femeile și dominându-le într-o încercare de a-și gestiona aceste sentimente.

În ședințele individuale aveam o problemă majoră cu Will. Mă plictiseam. Mi se mai întâmplase cu alți pacienți. După ce trec de dansul primei întâlniri, de noutatea poveștii, de descoperirea secretelor și de zbuciumul sexual al unui bărbat, de contradicțiile din relația sa, se poate să-mi pierd interesul. Pătrund până în miezul muncii mele cu un pacient, după ce am trudit, ședință după ședință, să-i contruiesc respectul de sine centimetru cu centimetru, și brusc simt că am stors deja tot sucul și începe să mă irite lupta lui.

Într-o zi, după o ședință cu Will, am ajuns acasă și am sunat-o pe mama.

– Ce plictisitoare e psihoterapia, am spus. Bărbații ăștia sunt ai naibii de plicticoși! Serios, mă distram mai bine servind la mese! Poate că ar trebui să fac altceva.

– Brandy! a spus ea, străduindu-se să vorbească pe un ton hotărât, matern, dar râzând.

Ar trebui să mă opresc o clipă să explic că mama este o femeie frumoasă, seamănă izbitor cu Elizabeth Taylor, are un păr negru strălucitor, ochi mari, albaștri, pielea albă și o abilitate de a răspândi iubire pretutindeni în jurul ei demnă de o făptură magică. Este o femeie foarte spirituală, care le-a oferit iubire neobosită tuturor – persoanelor cu probleme psihice, săracilor și mie când nu meritam. Emană acea lumină pe care o găsești deseori la cei care își dedică viața spiritualității; este ca un fel de câmp energetic care radiază bunătate. Un exemplu: odată, prin cartierul ei bântuia un violator. Bătea la uși și le viola pe femeile care îi deschideau. Într-o zi, a bătut și la ușa mamei.

Ea habar n-avea cine era. L-a poftit înăuntru şi a ajuns să stea d vorbă cu ea, apoi s-a rugat şi a plâns. Mama l-a dus la biseric De fiecare dată când îmi aduc aminte, mă amuză gândul c violatorul habar n-a avut la uşa cui bate.

Aşadar, nu e de mirare că mama a sărit imediat în apărare pacienţilor mei.

– Trebuie să le arăţi compasiune, mi-a spus ea. Nu te d bătută. Fii luminiţa de la capătul tunelului.

– Mda. Am înţeles că trebuie să fiu compătimitoare, am spus, şi m-am lăsat alinată de glasul ei. Dar cred că este ceva în neregulă cu mine. Chiar trebuie să simt compasiune *tot timpul*

Mie îmi părea a fi un ideal spiritual. Nu poate fi ceva normal. Cine simte tot timpul compasiune pentru toată lumea? Ştiu că psihoterapia dă cele mai bune rezultate când simt compasiune pentru pacienţii mei, dar adevărul este că nu simt asta întotdeauna.

Totuşi, învăţasem cum să procedez. Ştiam ce să spun şi cum să mă port, dar, credeţi-mă, pacienţii simt diferenţa. E ca sexul mecanic: doi oameni pot face tot ceea ce trebuie şi, cu toate astea, să nu simtă nimic. Adevărul este visceral.

Aceasta este o problemă fundamentală în ceea ce priveşte ataşamentul uman, m-am gândit eu; dacă nu pot stabili o legătură cu mine, persoana pe care o plătesc ca să le spună adevărul, atunci cu cine ar putea stabili o conexiune? Cum fac aceşti bărbaţi sex dacă nu au abilităţi reale pentru a se simţi legaţi de o femeie?

Tot încercasem să simt compasiune faţă de Will, dar acest lucru s-a întâmplat numai când a făcut acel comentariu în cadrul întâlnirii de grup, exprimându-şi furia iraţională faţă de femei. A fost genul de moment în care te simţi iluminat: atât de mult timp, Will nu-mi dăduse nici un element pe baza căruia să pot stabili o conexiune cu el. Dar când a răspuns cu sinceritate la întrebarea lui Antoine, chiar am simţit suferinţa din spatele fanfaronadei. Şi am putut stabili o legătură. Uneori, în timpul şedinţelor cu bărbaţi, m-am simţit de parcă aş fi fost în prezenţa unor stane de piatră, a unor indivizi care abandonaseră rasa

umană, androizi cu chipuri inexpresive, împăiaţi parcă de către un taxidermist. Apoi plecam de la birou, obosită şi învinsă, dornică să nu mă mai străduiesc atât. Dar acum înţelegeam că acest grup de pacienţi avea cel mai mult nevoie de mine. Era meseria mea să-i scot din carapace, să-i ajut să-şi găsească sentimentele, să le trăiască şi să vorbească despre ele cu mine, ca să-mi poată păsa.

Pentru ca în această încăpere să fie exprimate sentimente, bărbaţii aceştia trebuiau să-şi asume riscul de a mă lăsa să văd dincolo de suprafaţă şi, am presupus eu, probabil că acelaşi lucru era valabil şi în cazul sexului. Ca să existe pasiune în timpul sexului, trebuie să intre în joc şi sinele. Dacă ceea ce vedeam aici era un semn al incapacităţii lor de a se ataşa cu adevărat, în toate aspectele vieţii lor, atunci voiam să le sporesc capacitatea de a stabili o legătură cu mine şi cu restul grupului. Ceea ce ar necesita înţelegerea faptului că ei contează şi că relaţia noastră terapeutică nu este un simplu serviciu, ci o relaţie semnificativă, că sunt importanţi pentru mine, şi eu pentru ei, că şi alţi oameni din viaţa lor contează, că sexul contează.

Am decis chiar în clipa aceea că trebuie să-i învăţ cum să stabilească o legătură. În loc să mă plictisesc şi să mă las cuprinsă de frustrare pentru că nu ştiau cum s-o facă, mi-am propus să-i fac să iasă din carapace, să-i ajut să se comporte normal. Am decis că unicul fel în care puteam face lucrul ăsta era să încerc să apreciez totul la ei, chiar şi ceea ce detestam. Probabil că învăţaseră să se închidă şi să renunţe la ei înşişi, la mine, din motive întemeiate. Aveam să fac un efort deliberat să pornesc cu aceşti bărbaţi într-o căutare în psihicul şi-n corpul lor, în adâncurile de nepătruns din pieptul şi măruntaiele lor, şi să-i scot la lumină, să dau căldură acelor locuri, afecţiune, compasiune. Aveam să caut cel mai mic semn de viaţă şi să-i acord toată atenţia mea.

– Am visat de o grămadă de ori că îi dădeam mamei un pumn în faţă, a spus Antoine brusc.

Uau. Furia asta profundă şi primitivă era atipică pentru Antoine. Grupul a părut şocat, şi eu la fel, dar din alte motive.

Antoine se supărase pe mine în timpul şedinţei individuale din acea săptămână. Îmi aminteam că se plimbase prin birou clătinând dezamăgit din cap.

– Ce e cu aerul ăsta?

– Ce aer?

– Nu ştiu, Antoine. E ciudat.

– Sunt supărat pe tine.

Momentul în care un pacient îşi îndreaptă furia spre mine este unul important. Nimic nu contează mai mult decât materia brută care îţi este oferită. Este un bun prilej de transformare atât timp cât eu nu reacţionez. Eram uşor defensivă din fire, dar voiam să ţin acest lucru sub control, deoarece astfel se crea o ocazie să întâmpin acea furie cu grijă şi încurajări, ca să operez o modificare în sentimentele lui faţă de femei, în general.

– Ce s-a întâmplat?

– Mi-ai înşelat încrederea. Nu cred că mă mai pot deschide în faţa ta.

– Cum ţi-am înşelat încrederea, Antoine? am întrebat, cu adevărat confuză.

– Ai spus în grup că sufăr de ejaculare precoce. Nu voiam să se ştie asta. Mi-ai încălcat viaţa privată.

Nu-mi aminteam să se fi întâmplat aşa ceva. Niciodată nu pomenesc în cadrul întâlnirilor de grup despre problemele medicale personale ale unui pacient, dacă nu le pomeneşte el însuşi de faţă cu toţi ceilalţi.

La Antoine, problema ejaculării precoce era una serioasă. Exerciţiul standard spune că un bărbat trebuie să se ducă acasă şi să se masturbeze până când este aproape să aibă orgasm, apoi să încetinească, să aştepte să se linişteasă un pic, să o ia de la capăt şi să repete procesul de mai multe ori până când învaţă să o ia uşor. Cu Antoine nu mergea. Nu rezista mai mult de un minut, aşa că, deşi avea numai douăzeci şi cinci de ani, a început să ia Viagra ca să reziste mai mult. Dar se ruşina teribil. Înţelesese că avea obiceiul de a mânca, de a bea, de a şofa, de a ajunge la orgasm pe nerăsuflate, că nu putea s-o ia pe îndelete, ca să savureze pe deplin aceste experienţe. Şi puseserăm acest

lucru pe seama copilăriei lui nesigure pe străzile Parisului, fără să se fi simţit vreodată sigur că avea să primească ce-i era necesar pentru a supravieţui. Astfel învăţase să consume rapid şi cu nesaţ, temându-se veşnic că nu avea să se sature.

– De fapt, Antoine, cred că *tu* ai pomenit asta acum câteva săptămâni, i-am spus. Mai ţii minte ziua aia în care ai discutat în şedinţa de grup despre cum faci totul prea repede?

Antoine şi-a amintit, dar a rămas de nezdruncinat.

– Nu cred că pot continua şedinţele cu tine. O să caut pe altcineva. Nu am încredere în tine.

– Nu ai încredere în *siguranţă,* Antoine, am spus. Niciodată nu ai avut parte de siguranţă în viaţă. Ai rămas orfan de mic şi nu ştii ce înseamnă siguranţa. Dar cu mine eşti în siguranţă.

– Acum nu mă simt în siguranţă.

– Ba eşti în siguranţă. Te simţi vulnerabil. Şi ai dreptate. Datorită muncii noastre, te văd aşa cum eşti. În întregime. Asta înseamnă intimitatea. Nu-i comod.

Antoine s-a foit un pic în timp ce medita la cuvintele mele.

– Înţeleg, *simţi* că îţi încalc intimitatea, dar gândeşte-te un pic. Şi nu fugi, Antoine. Vreau să tolerezi starea asta. Eşti în siguranţă.

Trecuserăm peste momentul de criză, iar acum povestea în faţa grupului un vis tulburător. De unde izvora, de fapt, furia lui?

– A fost ceva tulburător. Eram foarte furios. Îmi venea s-o nimicesc. Acum mă simt ca naiba. Cine îşi pocneşte mama?

– Mă identific şi eu cu asta, a spus Buddy. Mama mi-a spus că, în copilărie, eram furios tot timpul, dar numai pe ea. Cred că odată, pe când aveam şase sau şapte ani, am şi lovit-o.

– Eu nici măcar nu vorbesc cu mama, a spus Oscar. Nu m-a crezut când i-am spus că fratele meu abuza de mine. I-a oferit lui toată afecţiunea, şi pe mine m-a ignorat. A spus că voiam doar atenţie şi că lucrul ăsta o dezgusta.

– Şi eu, a spus Andrew. Mama e singura persoană pe care sunt furios. Ştiu că e mama, dar mă enervează la culme. Uneori nu judec limpede. Este aşa de autoritară, de tiranică. Îmi vine s-o strâng de gât.

– Ştiu. Asta simt şi eu faţă de soţia mea, a spus Oscar.

– Nu te simți prost, Antoine, a spus John. Am avut și e fantezii în care îi făceam rău mamei și uneori le mai am și acun

– Ce se ascunde în spatele acestor fantezii? l-am întreb pe John.

– Era excesiv de critică și mă compara întotdeauna cu fraț mei, a explicat John. Nu am fost niciodată prea tare la școal dar ei au mers cu toții la facultăți din Ivy League. Mie mi-a fi fost imposibil să intru. Niciodată nu mă simt în largul me când e și ea prin preajmă. Credeam că rolul unei mame est să te facă să te simți bine în pielea ta.

Băieții mergeau la foc continuu, nu se opreau nici o clipă s cugete asupra poveștilor fiecăruia dintre ei. Simțeam ostilitate din cameră și m-am gândit la puterea maternității. Avem c toții așteptări uriașe de la mama. Ea trebuie să ne încurajeze, s ne aline, să ne sprijine, să ne iubească, să fie atentă, ocrotitoare Iar când nu ne împlinește toate așteptările, furia ne cuprind ca un tsunami care amenință să distrugă totul în cale.

– După cum puteți vedea, băieți, este o reacție destul d normală să te enervezi când nu primești ceea ce simți că trebui să primești de la cei pe care îi iubești, am spus, după ce și-a expri- mat fiecare punctul de vedere. Problema este că, inevitabil, e ne vor dezamăgi. Nimeni nu îți poate satisface nevoile perfect și necondiționat. Și atunci ce ar trebui să facem în această privință?

– Pur și simplu nu mai vorbi cu ea, a spus Andrew.

– Da, așa am făcut, a răspuns Oscar.

– Și ce efect a avut asta asupra furiei tale? a întrebat Buddy.

– Tu nu știi cum era, s-a supărat Oscar. În plus, e inutil. Oamenii nu se schimbă.

– Eu cred că mama e altfel, a spus Buddy. Acum am o relație bună cu ea. Trebuie doar s-o accept așa cum e, să-i recunosc limitele.

– Ușor de spus, a intervenit Oscar. Atunci de ce nu încerci asta și cu soția ta?

Era momentul să mă implic.

– Bine, băieți. E multă furie în momentul de față în încă- perea asta; hai să nu ne-o aruncăm unul altuia în față. Cred

că, dacă nu avem așteptări prea mari, ne scutim singuri de o dezamăgire. Femeile nu sunt perfect capabile să vă satisfacă nevoile, și invers, dar asta nu este o justificare să te ferești de ele pentru totdeauna, să le bați sau să le înșeli. Ce-ar fi să aveți puțină compasiune pentru femeile din viața voastră și pentru problemele pe care le-ar putea avea și ele, la rândul lor?

– Sau ce-ar fi să-i spui soției sau mamei tale ce aștepți de la ea? a întrebat John.

– Asta e întotdeauna o idee bună, am spus.

– Și când nu vrea să facă ce-i ceri? a întrebat Oscar.

– Controlează-o, a spus Buddy râzând. Leag-o și oblig-o. O să-i placă la nebunie.

– Vino, iubito. Hai să-ți acord puțină atenție, a glumit John.

– O să te iau la șuturi. Ce zici de afecțiunea asta? a spus Oscar.

– Eu zic să te descurci și singur. Poți să-ți satisfaci singur anumite nevoi, a intervenit Antoine.

– Mda, mie chiar îmi place să fac dragoste singur, a spus Oscar.

– Și mie. De trei ori pe zi, a chicotit Buddy pe când grupul izbucnea în râs.

Nimic nu se compara cu clasicul umor de vestiar pentru a risipi mânia.

În seara aceea, în timp ce luam notițe pe marginea ședinței de grup, m-am mirat de faptul că toți acești bărbați adulți acumulaseră atât de multă furie față de mamele lor încă din copilărie. Ajunseseră la o stare de frenezie. M-am întrebat de ce natură era furia lor.

Bărbații nu sunt neapărat conștienți de furia aceasta care își are rădăcina în copilărie, m-am gândit eu; își duc viața simțindu-se frustrați pentru că nu au parte de iubirea unei femei. Ceea ce le stârnește cu adevărat furia este faptul că nu pot obține ceea ce vor, deoarece, undeva în străfundurile ființei lor, nu au cu adevărat încredere că femeia le-o poate oferi. Am ajuns să cred că dorința neîmplinită de iubire stă la baza dorinței lor inconștiente de a ucide, pângări, pedepsi și distruge femeile. Vedem acest lucru înfățișat simbolic peste tot

în jurul nostru și cred că este un protest furios pentru stabilirea legăturii bazate pe sinceritate. După cum mi-a spus un tip: „O urăsc pentru că o iubesc".

Mi se pare fascinant în ce măsură propria noastră capacitate de a iubi se leagă de o singură ființă, de mama. Când un băiat își percepe mama ca fiind lipsită de afecțiune, distantă sau crudă, întreaga sa viziune asupra femeilor devine distorsionată, negativă și dureroasă. Majoritatea bărbaților din grupul meu aveau o relație defectuoasă cu mama lor și un stil propriu de a le respinge și pe celelalte femei din viața lor. Nu cred că vor în mod conștient să se ferească de femei. Când bărbații folosesc în prezența mea cuvinte precum „târfă", „curvă" sau „nebună" pentru a descrie o femeie, încerc să depistez originea acestui sentiment. Este interesant faptul că, dincolo de ranchiună, am descoperit ascunsă o dorință profundă de iubire. Problema intervine atunci când femeile pe care le doresc îi refuză sau îi disprețuiesc, prin urmare se simt rușinați și proiectează acest lucru asupra lor.

Mai mult, am mai remarcat că atunci când femeile sunt promiscue sau tratează sexul cu indiferență, ca pe un simplu act sexual, cuvântul „târfă" le este adesea aruncat în față. De ce ar exista atâta ostilitate din partea unui sex și a unei culturi care, teoretic, celebrează relațiile amoroase în afara căsniciei? Cred că atitudinea ei afirmă că sexul, respectiva relație intimă, nu are nici o importanță pentru ea și, mai important, că nici bărbatul respectiv nu înseamnă nimic pentru ea. Poate că bărbații nu știu asta întotdeauna, dar ei vor ca sexul să conteze, vor să fie special. Din păcate, majoritatea se tem prea tare ca să-și permită vreodată să facă asta.

Chiar înainte de următorul grup de bărbați, m-am întâlnit cu Oscar și cu soția sa într-o ședință de cuplu. Voia să ia în calcul posibilitatea de a-și rezolva împreună problemele. Uneori, ea își comunica sentimentele cu calm și claritate, dar apoi avea brusc o izbucnire de furie față de el pentru că îi distrusese viața, tinerețea și pentru că era un tată îngrozitor. I-am cerut să mă privească numai pe mine, nu pe el, ca să-i

pot alina durerea în timp ce vorbea. S-a lansat din nou într-o serie de insulte și atacuri la adresa caracterului soțului său și a trebuit s-o opresc și să-i spun că nu puteam permite așa ceva în timpul unei ședințe de psihoterapie. Deși îi înțelegeam pe deplin furia și știam că provenea dintr-o suferință adâncă, în același timp îmi părea rău pentru Oscar. Știam cât de mult îl chinuiau remușcările și cât de tare se străduia să schimbe lucrurile. Se deschidea cu sinceritate și, chiar în acel moment de vulnerabilitate, soția lui îl ataca.

Vorbeam cu o prietenă în seara aceea despre ședință și am spus:

– Cum de-am ajuns în postura de a-i lua apărarea tipului ăstuia? Fustangiului. Am intrat în meseria asta din dorința de a le ajuta pe femei.

Prietena mea a râs și mi-a spus:

– Asta și faci. Mai mult decât crezi.

Când l-am văzut pe Oscar la următoarea ședință individuală, mi-a mulțumit că îi luasem apărarea. Era emoționat. Mi-a zis că mama lui nu făcuse asta când îi spusese că fratele lui abuzase de el în copilărie. Și-a exprimat îndoiala față de căsnicia lui; nu era sigur că putea face față furiei pe care o resimțea soția lui. I-am spus că era furioasă, dar că a decis să nu-l părăsească. O dezamăgise, dar avea să-l sprijine, să-i rămână alături în timpul tratamentului, avea să-l aștepte. Se gândise că poate asta era iubire?

Oscar a decis să-și părăsească soția și să rămână cu Shelly. Mi-a spus lucrul ăsta pe un ton îndrăzneț și mi-a pus în vedere că nu trebuie să încerc să-l fac să se răzgândească. Am ridicat din umeri, dar, sincer, eram dezamăgită. Ne străduiserăm de atât timp să definim dragostea și obsesia și să stabilim diferența dintre ele. În schimb, el a decis că sentimentele lui față de Shelly nu erau doar o obsesie. Ea îl iubea, era sigur de asta.

Două zile mai târziu, Shelly l-a părăsit pe Oscar pentru alt bărbat. Acum era singur. Nu l-am mai văzut după aceea. M-a sunat să-mi spună că pleacă în Spania și că asta a fost tot. Eram dezamăgită că munca noastră nu dăduse mai multe rezultate

vizibile, dar de fapt psihoterapia nu vizează întotdeauna scop în sine, adesea pentru pacient este doar un aspect călătoriei. Procesul schimbării este lent, iar eu învățam să răbdătoare. Oamenii aceștia veneau săptămână de săptămână meditând la aceleași conflicte și repetând aceleași lucruri care nu dădeau rezultate în cazul lor. Priveam cum se adânceau depresie, furie, tristețe și temeri, frământându-se neîncetat luptându-se cu ele. Totuși, am învățat să privesc psihoterapia pe o artă înrudită cu sculptura: dăltuim o masă amorfă până când începe să se materializeze ceva splendid, surprinzându-ne și încântându-ne pe amândoi.

L-am visat pe Antoine. Găsisem o piatră pe plajă, netezită de apele oceanului. Am scris pe piatră: „Ești în siguranță" și i-am dat-o s-o pună în buzunar.

I-am povestit visul meu cu prilejul ședinței noastre și am discutat că trebuia să se obișnuiască cu ideea că este în siguranță. De fapt, nu avea să-și poată menține nici o relație cu o femeie dacă nu învăța să tolereze sentimentul neliniștitor pe care îl implică orice apropiere. Ori de câte ori voia să se distanțeze de mine, ca atunci când își închipuise că îl trădasem, i-am spus că trebuie să se învețe să tolereze disconfortul deoarece acest lucru îi era necesar pentru a evolua.

Eu și Antoine am mai vorbit și despre percepția sa asupra femeilor fie ca figuri idealizate, poetice, fie ca seducătoare malefice care voiau să-i distrugă sufletul.

– Totul este o închipuire, am spus. Trebuie să te obișnuiești să vezi femeile așa cum sunt ele cu adevărat.

– Cum pot trece peste asta? m-a întrebat. Dă-mi ceva de care să mă agăț. Ce să fac? M-am săturat să tot discut pe tema asta.

– Închide ochii. Vreau să te imaginezi copil. Întoarce-te la o imagine a ta din copilărie, când erai singur, furios. Încearcă să vezi dacă poți să te simți din nou așa pentru o clipă. M-am oprit pentru a-i lăsa răgazul să-și imagineze acel lucru.

– Copilul acela este încă o parte din tine, Antoine. Vreau să vorbești cu el acum, din postura omului mai înțelept, mai matur.

Spune-ți în gând: „Sunt alături de tine... Eu sunt certitudinea ta... O să am grijă de tine... Sunt mereu aici... O să te iubesc... O să ai tot ce-ți lipsește... Nu-i nimic dacă o iei mai ușor".

Apoi am tăcut. Antoine a rămas cu ochii închiși. Mi-am dorit să-l pot lua în brațe. La naiba cu normele astea deontologice, uneori totul pare foarte inuman.

Am adresat o întrebare grupului:

– Ce vreți, ce așteptați voi de la o femeie? Lucrasem cu fiecare în parte ca să reușească să-și identifice nevoile emoționale profunde, așa că acum învățau să răspundă într-un mod nou la această întrebare.

– Vreau să mă consoleze, a spus John. Vreau să mă facă să mă simt bine în pielea mea.

– Vreau să mă provoace, nu suport plictiseala, a spus Andrew.

– Vreau totul de la o femeie, a spus Buddy. Vreau acest statut. Vreau să le exploatez. Vreau să mă simt puternic. Vreau afecțiune. Și când nu primesc ce vreau, mă enervez. Trec la următoarea. Golul este în mine, a spus Buddy. Nu am ce face în privința asta.

– Cum puteți umple voi înșivă acel gol în loc să luați ceva de la o femeie? am întrebat.

– Nu știu, a spus Will.

– Poate făcându-ne viețile palpitante? a spus John.

– Presupun că ne putem iubi pe noi înșine, a spus Antoine. În cazul meu merge cu spiritualitatea. Simt iubire din partea Creatorului.

– Mda, prin recunoștință. Să mă apreciez pe mine, a spus John.

– Dar să oferiți dragoste altora? am întrebat.

– E la fel cum procedăm în sensiunile de grup, oferim și primim sprijin de la ceilalți, a spus Antoine. Să învățăm să nu mai judecăm, să nu mai fim în competiție. În schimb, trebuie să ne iubim unii pe ceilalți, așa cum suntem. Să ne oferim compasiune.

Dar mai știam și că Antoine învăța încetul cu încetul să facă ceea ce era cel mai important pentru el: să se îmbrățișeze pe sine.

Apropo de lecții învățate treptat, Rami a venit la New York să mă vadă și am ieșit la o cină romantică. Toate bune și frumoase până când mi-am dat seama că avea același comportament dintotdeauna. A început să flirteze numaidecât cu chelnerița noastră.

Mă săturasem. Am rupt-o cu el și a plecat în Maroc. Deși eu pusesem capăt relației, nu mi-a fost ușor. Săptămânile treceau și eu mă străduiam să-mi fac meseria, după care veneam acasă, mă întindeam pe mormanul meu de perne pe care îl numeam pat și zăceam așa nemișcată. Alteori puneam la nesfârșit o melodie tristă a Sarei McLaughlin și cântam cât mă țineau plămânii. Nici una dintre colegele mele de cameră nu s-a plâns până când, într-o după-amiază, când am pus melodia pentru a suta oară, au dat buzna în camera mea, ținând fiecare câte o perie de păr în mână pe post de microfon și cântând cu patos. Au izbucnit în hohote de râs și s-au tăvălit pe podea, chipurile pradă agoniei. Asta mi-a smuls un zâmbet, dar n-au reușit să mă scoată din casă când au plecat la o petrecere.

Însă într-o noapte, în timp ce colega mea de cameră Doreen, la care venise în vizită o prietenă nouă, se pregătea să iasă în oraș, au intrat amândouă în camera mea, iar Doreen a început să-i ofere hainele mele prietenei ei. Atunci am sărit ca o apucată, cu părul vâlvoi, și am început să țip:

– Ieși! Ieși dracu' din camera mea!

Biata prietenă a fost așa de speriată încât a plecat mâncând pământul.

– Brandy, până aici, a spus Doreen. Trebuie să faci un duș. Schimbă-te. Ieșim în oraș.

Am ieșit din camera mea îmbrăcată cu un maiou verde milităresc și cu un tutu roz.

– Așa te îmbraci? a întrebat Doreen.

Am dat din cap că da.

– Ești sigură? m-a întrebat politicoasă.

– Da. Voiam să arăt ca o nebună pentru că așa mă și simțeam.

Prietena lui Doreen voia să meargă la un club din Soho, dar eu am insistat să mergem într-un club din West Village.

În noaptea aia l-am cunoscut pe Tariq, un egiptean înalt, frumos, cu tenul măsliniu. L-am abordat. Abia venise în Statele Unite cu o săptămână în urmă. Lucra în pizzeria fratelui lui, avea douăzeci și cinci de ani și nu vorbea engleză. Și astfel a început o relație non-verbală vijelioasă.

Prietenii mei, care îl adorau pe Rami, dar detestau stările mele, n-au putut accepta de la început noua relație. Îmi amintesc că Doreen m-a întrebat:

– Cum ziceai că-l cheamă?

– Khalid.

– Poftim?

– Khalid.

– Mă rog. Eu am să-i zic „băiatul cu pizza".

L-am dus pe Khalid peste tot prin New York. Aveam o relație pasională, intensă. Radiam de fericire, zâmbeam tot timpul. Chiar îl cunoșteam cu adevărat? Așa credeam. Credeam că „simt" cum comunicăm, prin priviri, prin atingeri.

Desigur, relația mea cu Khalid nu putea rezista și, după câteva luni, când Rami a apărut la ușa noastră, am fost fericită să-l văd.

CASEY

La început, Casey s-a arătat neîncrezător. Când a sunat să
programeze, m-a întrebat:

– Şi ce anume este terapia sexuală? Implică şi... sex?

Tipul ăsta glumeşte? m-am gândit, dar de fapt voia d
să se asigure că nu ofeream „servicii sexuale" şi m-a între
în detaliu despre pregătirea mea profesională. Când a sosi
prima şedinţă, mi-am dat seama că era destul de timid.
cufundat în canapea şi mi-a spus cam fără tragere de in
de ce avea nevoie de ajutor.

– Prefer pornografia decât să fac sex cu iubita mea, a sp
Ce-i cu mine? Casey aproape că mă implora din priviri
ajut să scape de acest chin.

I-am pus câteva întrebări preliminare şi, ca în ca
celorlalţi pacienţi noi, i-am explicat scopul terapiei. Mi-
dat seama că îmi analiza tonul vocii, încercând să stabilea
dacă ştiam să ascult, dacă eram o persoană cu care să poat
sincer şi să se simtă în siguranţă. Când i-am cerut să-mi
detalii despre atractivitatea pornografiei, a insistat în schi
să-mi spună despre iubita lui.

– Sunt îndrăgostit nebuneşte de Amy, a spus Casey. Nu
venit să mă plâng de relaţia mea.

Casey mi-a descris-o ca pe genul de fată din Upper E
Side, sofisticată, cu un aer princiar. Casey o cunoscuse pe A
într-o vară, în care îşi petrecuseră nopţile plimbându-se p
Greenwich Village, flirtând şi râzând.

– Când eram împreună, nimic altceva nu mai conta.

Şi totuşi, la câteva luni după ce s-au îndrăgostit, Casey îşi petrecea mare parte din timpul liber singur, în faţa computerului, uitându-se la imagini hardcore dure cu femei pe care – după cum mi-a mărturisit când în sfârşit a încetat să mai vorbească despre Amy – nu le găsea atrăgătoare. Îi plăceau în mod deosebit femeile cu un aspect neîngrijit: cu părul ciufulit, cu machiajul întins, asudate sau murdare de spermă. Un contrast perfect faţă de Amy, pe care Casey o asemuia cu o păpuşă de porţelan fără cusur.

– Probabil crezi că e dezgustător sau ciudat, a spus el, dar aşa mă excit eu. A adăugat că nu se poate imagina făcându-i iubitei lui ceva din ce vedea pe ecran. Drept urmare, Casey mi-a spus că nu mai voia să facă sex cu Amy.

– Ea vrea să facem sex numai dacă sunt dispus să facem dragoste, a spus. Dar este foarte banal.

Automat, şi poate nepoliticos din partea mea, m-am gândit că, de fapt, şi Casey avea un aspect cam banal: un american alb, simplu, din clasa de mijloc, de aproximativ treizeci de ani, care purta o cămaşă albastră şi pantaloni gri. Nu mi-l puteam imagina altfel decât ca pe un om cu gânduri banale. În mod ironic, lucrul ăsta m-a făcut să-l găsesc şi mai interesant, deoarece mă captiva posibilitatea de a asculta fanteziile genului de bărbat anonim pe lângă care treceam pe stradă în drum spre serviciu în fiecare dimineaţă.

Pe Casey îl tulburau profund gândurile pe care le avea.

– Sunt sus, în biroul meu, şi mă masturbez uitându-mă la nişte poze, a spus când i-am cerut să descrie o situaţie tipică, în timp ce Amy, o femeie *reală*, pe care o iubesc, mă aşteaptă la parter. Eu cred că sunt un bărbat respectabil şi, de fapt, sunt doar un pervers.

Când Casey mi-a povestit mai multe despre el, am început să înţeleg de unde i se trăgea critica de sine. Era un intelectual cu studii înalte şi fusese crescut de o mamă feministă. Se mândrea că era un bărbat emancipat, care nu credea orbeşte în societatea tradiţională de tip patriarhal. Aprecia egalitatea socială şi se simţea stânjenit pentru că „obiectualiza femeile". Avea un fel

de virtute vecină cu perfecționismul moral și astfel era tulb
de aceste înclinații sexuale care intrau în contradicție cu i
ginea tipului respectabil și corect politic pe care și-o constr

Însă lipsa de respect a lui Casey față de sine era palpabil
chiar dacă se temea să nu-l judec prea aspru, nu puteam av
părere mai proastă despre el decât o avea el însuși. Totuși
remarcat că nu eram deloc înclinată să-l judec; de fapt, m
din ce în ce mai puțin teamă de poveștile pacienților
Ajunsesem că cred că orice comportament sexual, indife
cât de disfuncțional ar fi fost, avea la bază niște motivații
mai degrabă trebuiau investigate și înțelese decât catalo
imediat drept o stare patologică.

– Te judeci prea aspru, i-am spus eu. Dar hai să anali
lucrurile din următoarea perspectivă: faptul că ești amato
pornografie are o cauză *pozitivă*.

– Poftim? Nu înțeleg cum ar putea fi ceva pozitiv în a

– Hm, deocamdată se pare că ți-ai compartimentat se
litatea. Ești tandru și afectuos cu Amy, dar latura erotică
reprimată. Poate că latura ta erotică cere și ea să fie exprim
O parte din vitalitatea ta se luptă să iasă la suprafață.

– Dar de ce mă preocupă asemenea tâmpenii? *Asta* e la
mea erotică?

Casey pusese o întrebare pertinentă. Iar eu nu știam
punsul. Mi-e greu să-mi dau seama care este natura ero
a unui om când aceasta îi este tulburată de pornografie.
cauza omniprezenței pornografiei pe internet, putem
greșeala de a crede că, dacă bărbații o consumă și le pl
atunci asta vor. Trebuie să avem grijă.

Pornografia nu dezvăluie un adevăr incontestabil de
bărbați.

Pornografia pe internet oferă o varietate infinită de ima
inedite, bizare și dure, menite să ofere o satisfacție imed
pe care n-o găsești în viața reală. Cei mai mulți oameni
reacționa fizic la aceste imagini, ceea ce are un efect pute
asupra creierului, și fiecare orgasm este amplificat de
amestec puternic de recompense neurochimice. Erecția

o reacție condiționată biologic ce poate fi atașată oricărei imagini pe care un bărbat o vede în timp ce se masturbează, iar erecțiile lui Casey erau condiționate de femeile cu aspect neîngrijit din spațiul virtual.

Totuși, nimic din toate astea nu-l învăța pe Casey ceva despre natura sa erotică.

I-am explicat că pornografia online este pseudoerotism, produsul unei industrii. Scopul unui site este să aducă profit creând scenarii sexuale. Iau o varietate de acte sexuale și adaugă o gamă limitată de teme emoționale menite să se joace cu psihicul spectatorului. Temele cele mai comune sunt demonstrațiile de forță și furie. Am vorbit cu oameni care lucrează în această industrie și mi-au spus că apelează intenționat la pornirile noastre sadice și masochiste. Deși spectatorii de sex masculin sunt ființe complexe, a căror sexualitate nu se rezumă pur și simplu la excitație, aceste teme apelează în mod deliberat la motivațiile primare ale unui bărbat. Ei vor să-și crească profitul oferind imagini exagerate ale conflictelor emoționale subiacente, deoarece acestea au cea mai mare șansă să ducă la viciu. Se pare că granzii industriei pornografice îl citesc pe Freud.

Știu că adepții pornografiei afirmă că ideea acesteia este să vândă fantezii pentru a-i excita și inspira pe adulți la modul inofensiv, dar efectul asupra unora dintre pacienții mei este alienarea, atât față de ei înșiși, cât și față de oamenii cu care interacționează. Prietenele mele râdeau de bărbații care consumau prea multă pornografie. De obicei ne dădeam imediat seama de unde se trăgea atitudinea erotică a băieților cu care ieșeam. Dacă vreunul părea dornic să pună în aplicare scenarii fanteziste, în loc să arate vreun interes real de a stabili o legătură cu noi, spuneam:

– Am ieșit cu un tip porno.

Aceștia erau bărbații care voiau să aplice de la prima sau a doua întâlnire fantezia cu școlărița. Mă bucuram că iubitul meu crescuse cu *Playboy*, nu cu internetul. Era o mare diferență.

O altă prietenă s-a întâlnit de câteva ori cu un tânăr med rezident și, după ce au făcut dragoste, mi-a spus că experien fusese la început tandră și senzuală și credea că își exprimau adevărat atracția unul față de celălalt, până când, din senin, a spu

– Spune-mi că ești o târfă sexy!

– Am fost așa de speriată încât am înghețat, a spus.

Izbucnirea fusese atât de arbitrară și de nepotrivită situația aceea, având în vedere sentimentele pe care începu să le aibă pentru partenerul ei, încât nu a mai ieșit nicioda cu el, deși tipul a continuat s-o sune.

M-am gândit la această prăpastie dintre bărbați și fem în privința semnificației sexului. Este un act intim, un sau și una, și alta? Eu, desigur, preferam să nu mă gândesc problema dominației pornografiei. Voiam să trăiesc în prop mea realitate, atașând propriile mele semnificații diferite fantezii sexuale. Nu luam în considerare faptul că parten meu putea avea idei foarte diferite. Mă gândeam că mie mi se putea întâmpla așa ceva. Cel puțin știam că Rami nu uita la filme porno în timp ce eu îl așteptam în dormitor. D mă întrebam dacă făcea asta vreodată când eu nu eram p preajmă. Aveam, în definitiv, o relație la distanță.

Dar fiind impulsivă din fire, l-am sunat imediat.

– Rami, l-am întrebat, când nu ești cu mine, te uiți la fil porno?

– Da, a spus fără ezitare.

Nu se poate! mi-am zis. M-au năpădit o groază de gând iraționale. Mă trăda! Cum îndrăznește să aibă o lume sec despre care eu nu știu nimic? Cum adică să nu-i cunosc fie lucru și fiecare dorință? Realitatea mi-a fost zdruncinată pen o clipă. Apoi mi-am venit în fire.

– Ce fel de pornografie? am întrebat, pe un ton com detașat, neutru.

– Dau pe *Showtime* de vreo două ori pe săptămână și un film pentru adulți.

Cele *soft* nu puneau probleme.

– Și pe internet?

– Nu folosesc computerul. Nu mă pricep.

– Te masturbezi în timp ce privești?

– Uneori, a spus fără ocolișuri.

În următorul weekend petrecut în Florida, pentru o clipă m-a lovit paranoia. M-am dus în dormitorul lui Rami și am început să cotrobăi peste tot. Într-un sertar, am găsit un teanc de DVD-uri piratate cu femei tinere, aproape dezbrăcate, pe copertă. Am turbat. Cu DVD-urile în mână, l-am luat la rost:

– Mi le-a dat Yousif, s-a explicat Rami când le-am aruncat pe masă în fața lui.

Yousif era unul dintre prietenii căsătoriți ai lui Rami. Întotdeauna fusesem de părere că Yousif e un libidinos și mă scotea din minți.

– Yousif e un pervers, a spus Rami. Se uită toată ziua la filme porno la birou. A făcut cópii și mi le-a dat. Jur că nici măcar nu le-am văzut.

– Atunci de ce nu le-ai aruncat?

Rami nu mi-a răspuns, dar a scăpat imediat de ele.

Aș fi putut sta să analizez de ce păstrase Rami DVD-urile acelea, dar am acceptat răspunsul lui pentru liniștea mea interioară. Am încercat să nu uit că nu trebuia să cad în capcana de a gândi că, într-un fel, dacă îi plăcea ce vedea, era din cauză că îmi lipsea mie ceva.

M-am gândit la celălalt pacient, de douăzeci și patru de ani, care, asemenea lui Casey, a venit la mine pentru că îl îngrijora faptul că urmărea prea multă pornografie pe internet, iar acest lucru îi scădea interesul față de iubita lui. Spunea că era extrem de îndrăgostit de ea, dar cu toate astea nu se putea gândi decât la ceea ce văzuse pe internet. Se simțea „poluat" și voia să se întâlnească cu ea „dintr-o perspectivă mai bună". Părea o afirmație matură din partea unui tip atât de tânăr. Când i-am cerut să-și descrie viața sexuală de *dinainte* de-a vedea primul film porno, mi-a spus:

– Pornografia a făcut *mereu* parte din viața mea.

Extraordinar! M-am minunat de felul în care trebuie să-i fi modelat internetul dorințele; cele două păreau indisolubil

legate, iar acest tânăr voia să-și elibereze sexualitatea. Voia să devină mai conștient de sexualitatea lui și m-am întrebat dacă el și Casey își puteau elibera dorințele de ceea ce fuseseră învățați să le placă sau dacă ar trebui să accepte pur și simplu ceea ce-i excită și să le împărtășească fanteziile lor și partenerelor.

L-am întrebat pe Casey dacă îi vorbise vreodată lui Amy despre preferința lui pentru pornografie.

– Îți pot spune că nu i-ar plăcea.

– Așadar, ai încercat?

– Ea e mai romantică, îi place să facă dragoste.

– Nu i-ai împărtășit, deci.

Casey încerca să ocolească întrebarea.

– Am încercat un pic. I-am sugerat câte ceva, a spus. Dar o respect și-o admir. Nu m-aș simți în largul meu făcând cu Amy c văd pe internet. Nu vreau să știe de toate porcăriile la care mă u eu. Și sunt lucruri pe care nu le-aș face cu ea. O respect prea mul

– Sigur că nu vrei să pui în practică majoritatea lucrurilo cu ea, dar ce contează nu este conținutul imaginilor pe ca le privești. Mie mi se pare că din relația voastră lipsește m degrabă erotismul. Faptul că nu-ți dezvălui latura erotică es cel puțin în parte cauza deconectării.

– Nu înțelegi? O iubesc pe Amy și vreau să mă simt excit când fac dragoste cu ea, a spus. Dar am să-ți spun sincer: m plictisesc.

– Crezi deci că e plictisitor să faci dragoste, dar vrei să ajut eu să fii excitat când o faci? Cred că te plictisești pent că nu ești destul de erotic.

– Nu vreau s-o jignesc.

– Dar de ce ar fi ăsta un lucru rău?

Casey mi-a aruncat o privire tăioasă, întrebându-mă par „Unde vrei s-ajungi?" Începuserăm să nu ne mai înțelegem

Voiam să-l fac pe Casey să înțeleagă că teama de reacția l Amy era o parte a problemei. Era așa de preocupat de reac ei încât dorințele erotice îi erau reprimate și apoi idealiza izbucnind în altă parte sub forma apetenței pentru pornogra

Dar niciodată nu aveam să-l fac pe Casey să pună cap la cap cele două aspecte ale sexualității lui, înainte de a-l elibera de sentimentul de rușine. Voiam să înceteze să se mai judece pe sine ca să-i pot explora cu adevărat psihicul. Așa că i-am cerut să se gândească o clipă de ce i se părea că lucrul ăsta este o „porcărie". Ce însemna, de fapt?

– Am ascultat multe fantezii sexuale și am aflat că ceea ce-i excită de obicei pe oameni nu este deloc corect politic, am explicat. Ciudățeniile, lucrurile dezgustătoare, abuzurile ne surprind adesea și ne bulversează. Dar tu speri că dorințele tale erotice nu te reprezintă și te temi să nu fie așa, de fapt.

Ca să devină mai conștient de propria-i sexualilate, Casey trebuia mai întâi să accepte faptul că oamenii sunt pur și simplu programați să reacționeze la imagini sexuale de toate felurile. Nu avea de ce să-și facă griji dacă acestea îl excitau.

Casey era copleșit de conținutul pornografiei, dar aici nu conținutul conta, ci relația sa cu acesta. Pornografia poate îndeplini mai multe funcții psihologice. Cei care recurg la pornografie, în loc să aibă acte sexuale propriu-zise, își depășesc eficient teama de intimitate. Pornografia îți dă un sentiment de siguranță. Nu ești respins. Poți face sex cu orice femeie vrei. Ea este tot timpul pregătită și dornică să facă tot ce vrei tu. Nu există implicare emoțională, nu ești judecat, nu simți presiunea de a te descurca bine. Și, cel mai important, partenerei îi place întotdeauna să fie cu tine.

Casey credea că înclinația spre pornografie îi cauzase problema, dar aceasta avea de fapt cauze mai profunde. Casey trebuia să accepte faptul că era o ființă erotică. Și mai trebuia să ne dăm seama ce însemna asta. Altfel avea să rămână prins într-un ciclu de reprimare și simulare. Nu voiam să-l împing să i se confeseze lui Amy în acest moment, voiam doar să înțeleagă că lipsa de comunicare era, în parte, motivul identității sale sexuale fracturate. Casey mai avea mult de lucru. Voiam să trec dincolo de condiționarea culturală superficială și de psihicul lui pentru a ajunge la esența identității sale sexuale. Voiam

să văd dacă își poate descoperi creativitatea și dacă asta avea să implice o explorare conștientă în locul unei reacții pasive la ceea ce-i era cel mai la îndemână.

Am decis să explorez dezvoltarea lui sexuală. Când părinții lui Casey, amândoi din generația de hipioți de la Woodstock, i-au vorbit despre sex, au subliniat necesitatea de a respecta femeile și de a considera actul sexual ca fiind sacru.

– Eram de acord cu asta, mi-a spus Casey. Încă mă mai raportez la acel ideal. Dar în adolescență nu prea făceam sex, așa că varianta cea mai la îndemână erau filmele ilegale de la prieteni. Consum pornografie de atât timp, încât, sincer, o consider un comportament masculin normal.

– Te-ai învățat deci să apelezi direct la pornografie ca să-ți eliberezi tensiunile erotice. Ce te-a învățat lucrul ăsta despre tine?

Casey a râs.

– Că mă excită lucrurile pe care mama mi-a spus să nu le fac.

Desigur, actul subversiv în detrimentul idealurilor proprii poate fi în sine extrem de senzual. Dar de unde provenea preferința lui Casey pentru „aspectul neîngrijit"? Cu siguranță că nu de la mama sau de la iubita lui.

– Serios, Casey, ce ai învățat despre tine?

– Dacă mă gândesc serios la asta... ceea ce remarc... hmmm... presupun că mă excită agresiunea, postura dominatoare, lipsa de sentimente. E greu de recunoscut așa ceva, a continuat Casey, pentru că este împotriva tuturor principiilor mele.

Casey era perplex.

– Dar nu am nici un fel de problemă de dominație cu părinții mei, jur. Nu mă simt neputincios în viața de zi cu zi. Nu mă simt nesigur în privința lui Amy. Pur și simplu asta îmi place.

Sincer, mă stânjenea când auzeam că pe bărbați chiar îi excită să vadă o femeie într-o postură umilitoare, cu atât mai mult din partea clientului de sex masculin cel mai conștient din punct de vedere social. Poate că nu era necesară o analiză profundă. Poate că motivul era simplu: puterea îți dă un sentiment plăcut. Iar pornografia îi oferea lui, și bărbaților în general, un mijloc de a domina și de a se bucura de asta.

– Poate pe socoteala femeii, am spus.

– Pe socoteala unei femei. Uau, dacă o iei așa, pare o dovadă de egoism, a spus Casey. Dar bărbații se simt bine când controlează o femeie. E o chestiune de statut.

Mi se părea o modalitate jalnică prin care să te simți bine în pielea ta. Încă de când am găsit un teanc de reviste cu femei goale într-un „fort" pe care îl foloseau niște băieți din cartier, am fost curioasă să aflu ce-i interesează pe bărbați și ce știință secretă împărtășeau. Credeam că era o formă de a povesti despre masculinitate, mesaje transmise din generație în generație. Dacă era așa, poate reușeam să scot ceva bun din acest trop cultural al dominației, chiar și pentru un singur bărbat. În disperarea sa de a se accepta pe sine, Casey părea destul de deschis și mă bucuram că era dispus să exploreze acest subiect. De regulă, majoritatea bărbaților sunt destul de defensivi în privința pornografiei, gata să-i minimalizeze efectele nocive. Mă simțeam de parcă aș fi atentat la sfintele moaște, la un drept sfânt pe care femeile ar trebui să-l accepte ca pe ceva firesc pentru un bărbat, ceva ce nu constituie nici o amenințare și nu trebuie, așadar, să ridice nici un fel de întrebări din partea noastră.

– Bărbații își transmit mesaje care le influențează percepția asupra a ceea ce consideră ei că este sexy, am spus. Dar adevărata ta personalitate unde este în toată povestea asta?

– Nu m-am gândit niciodată. Cum mă găsesc pe mine?

– Ce-ar fi să începi să iei în considerare și alte surse de erotism decât pornografia online?

– Ca de exemplu?

– Literatura erotică, poezia erotică, Tantra, propria imaginație...?

– Poate așa aș reuși s-o atrag și pe Amy în asta, a spus. Ar semăna mai mult cu dragostea...

Ajunseserăm din nou în punctul de plecare. Ceea ce voia Casey era să aibă o relație sexuală cu Amy, care să includă acte pe care le considera și el erotice. Bun. Erotismul e în regulă. Problema era linia de demarcație dintre iubire și erotism.

Nu știam exact unde putea duce explorarea sa. Încă aveam nici un plan propriu-zis pentru el. Credeam doar trebuia să existe o cale prin care Casey și Amy să aibă pa de erotism în relația lor, ceva ce el putea integra în identit sa, în idealurile sale, în iubirea lui pentru Amy. Nu pute vorbi în numele lui Amy, deoarece aveam doar punctul vedere al lui Casey, dar era limpede că îl inhiba. Nu se sim în siguranță din punct de vedere emoțional, pentru a se pu explora pe sine în prezența ei. Faptul că pornografia reușea s scoată din carapacea lui și ducea la satisfacție temporară făcea decât să-i creeze o confuzie în legătură cu dorințele sa Speram să putem întrerupe acest ciclu și să clădim o pun între aspectele personalității lui.

Aveam propriile mele idei în legătură cu ceea ce put constitui un act sexual erotic și trebuia să am grijă să nu i impun lui Casey. Îmi plăcea ideea de a sărbători acest act, a ne bucura fiecare de corpul celuilalt. Îmi displăcea tema c mai comună din pornografie, care face din penis și sperm arme de distrugere, când, în definitiv, adevăratul lor rol es acela de a genera viață.

În general, eu definesc „eroticul“ ca pe o experiență carnal animalică, fizică bazată pe plăcere. Este un fel de senzualitat primară. De fapt, nu este separat de iubire, cum părea să cread Casey, dar este separat de conceptul defocalizat și romantic d iubire de care credea Casey că se simte atașată Amy.

Când ne gândim la natura noastră erotică, este importan să nu uităm de influența contextului cultural. Este o abordare limitată să privești doar moravurile moderne și să faci generalizări. În studiile mele pe tema curentelor istorice de exprimare a sexualității din diferitele culturi, am descoperit o imensă varietate. Mai demult, credeam că jocul de putere era ceva excitant în întreaga lume, până când am descoperit tradiții populare inclusiv în taoism, Tantra și în cultura europeană precreștină care puneau accentul atât pe femei, cât și pe bărbați. Apoi lucrurile s-au schimbat în fiecare dintre aceste culturi.

Dar este important de subliniat că a existat o perioadă însemnată din istoria omenirii în care oamenii nu păreau să aibă nevoie de dominație ca să se excite. În China antică, în vremea în care gândirea taoistă era extrem de populară, aproape că nu există dovezi de comportament sado-masochist, iar anatomia masculină și feminină nu erau utilizate în contexte peiorative ca acum. În loc de cuvintele explicite, foloseau cuvinte precum „lujer de jad“ și „vas de jad“. Femeile erau privite ca ființe profund sexuale și se considera că orgasmele lor aduceau sănătate și vitalitate ambelor sexe, așa că deseori bărbații erau învățați cum să le satisfacă.

Chiar și arta străveche reflecta aceste idei. Răsfoind o carte pe acest subiect, am comparat imaginile artistice europene preistorice înfățișând femei cu pornografia modernă. În aceste surse străvechi nu se făceau aluzii obscene și nici măcar nu exista conceptul de obscenitate. Imaginile înfățișând sâni și trupuri goale erau simboluri ale fertilității. Sexul era pur și simplu un mod de a celebra viața. Semnificațiile atașate sexului aveau legătură cu creația, abundența, potența și forța vitală.

Îmi plac aceste perspective străvechi. De fapt, chiar mi se par profund erotice; ideea că păgânii făceau sex pe câmpuri pentru a crește astfel fertilitatea solului este deosebit de atractivă. De asemenea, am descoperit că, de-a lungul istoriei, femeile au fost percepute ca ființe extrem de erotice, poate chiar mai mult decât bărbații. Îmi place să-mi imaginez cum a influențat acest context cultural libidoul feminin. De fapt, concepția conform căreia femeile au un apetit erotic mai scăzut decât bărbații datează doar de câteva sute de ani. În istoria europeană, femeile au fost considerate extrem de erotice până la prăbușirea feudalismului și apariția capitalismului. Curând, femeile agresive în plan sexual au început să fie arse pe rug pentru vrăjitorie și, de atunci, femeia occidentală a fost educată să rămână pasivă și să respecte mereu dorințele soțului ei.

Cu asta vreau să spun că, pentru înțelegerea comportamentului sexual al bărbaților, este foarte important contextul cultural, deoarece, într-o anumită măsură, acesta reflectă ceea

ce se petrece în mediul social. În prezent, psihicul nostru e
invadat de ideea de dominație, competiție și putere.

Când Casey a sosit la următoarea ședință, mi-am dat in
diat seama că se întâmplase ceva. A început să vorbească ch
înainte să ajungem în birou, lucru cu totul atipic pentru ac
bărbat pe care ajunsesem să-l cunosc destul de bine: contro
cerebral, dur cu el însuși. Era de parcă își dăduse frâu lib
de parcă își spusese „la dracu"" și se decisese să fie liber, să
lepede de pielea moartă a rușinii și să scoată la suprafață
spirit animat, vibrant.

– Am înțeles, mi-a spus radiind de fericire. Glasul lui Ca
era sigur, ochii măriți, întreaga lui postură emana încredere
sine. Mergeam prin Washington Square azi de dimineață și
văzut o femeie. I-am remarcat corpul așa cum se întâmplă
orice femeie atrăgătoare care trece pe lângă mine. Dar m-
întors și am urmat-o. A fost ca un impuls, nu fac niciodată
ceva. Am început s-o urmăresc și nu-mi puteam lua ochii
la fundul ei în timp ce mergea în fața mea.

– Cum te-ai simțit?

– Am simțit că iau foc. Eram ca un animal după pra
și tot ce voiam era să sar pe ea și să i-o trag.

Iată-l pe Casey așa cum îl cunoșteam eu.

– Te deranjează?

– Îți apreciez sinceritatea, i-am spus. Să vorbești desc
e un pas înainte, am spus, uluită de pasiunea care electri
atmosfera, făcându-mă și pe mine să mă simt ușor excitată

– Voiam doar să-mi dau voie să simt fără să mă cenzur

– Și ce ai înțeles?

– Simțeam că aș fi putut s-o devorez pe femeia aceea. Voia
să fiu viguros, să o pătrund. Aș fi fost în stare să o lipesc
un copac și să mă dezlănțui. Nu eram furios, doar primit
presupun. Mă simțeam cam vinovat, dar m-am săturat
obișnuita delicatețe și lentoare. Mi-e poftă. Vreau să mi-o tr
a spus cu un geamăt grav.

Mă neliniștea un pic patima lui. M-am foit ușor pe sca
mi-am controlat mai bine postura, mi-am îndreptat spa

și m-am aplecat într-o parte, devenind brusc conștientă de propriile forme când i-am surprins privirea rătăcindu-i pe corpul meu. Mai târziu, m-am întrebat dacă nu cumva, în mod inconștient, mă expuneam, într-un fel reacționând și eu în virtutea naturii mele primare.

– Vinovat? De ce? am întrebat și m-am concentrat din nou asupra noastră.

– Eu credeam că vrei să-mi explorez latura mai delicată, ca să mă potrivesc mai bine cu Amy.

– Nu. Voiam să te descoperi pe tine așa cum ești de fapt. Impulsurile agresive nu sunt ceva rău, Casey. Ele îți reflectă pasiunea.

– Am simțit ceva de genul: *asta vreau, ăsta sunt!*

– Hai să sărbătorim umanitatea acestei porniri. Asta e vitalitatea. Dar următoarea întrebare este: poți s-o atragi și pe Amy în direcția asta?

– În mod normal, nu... Dar... cred că sunt gata să încerc.

Deși Casey fusese inițial sedus de romantismul lui Amy, se plictisise de limitele acesteia în amor, după cum le percepea el. Ceea ce făceau ei era atât și nimic mai mult: *amor*. Casey voia să și-o tragă. Mai ținea minte cum era să ți-o tragi și voia să repete experiența. Avea o dorință profundă de a prădui carnea, de a penetra viguros, dar era inhibat de delicatețea lui Amy și de teama lui de a nu i-o distruge. Dar astăzi dovedise o agresivitate sănătoasă, diferită de cea inspirată de pornografie, acea furie otrăvitoare amestecată cu ură, sadism și subversiune. Casey milita pentru pasiunea amplificată de magnetismul trupesc sălbatic și era dornic să aibă și el parte de așa ceva.

Casey a fost plecat din oraș câteva săptămâni, iar înainte de următoarea programare, a sunat să vadă dacă poate veni însoțit de iubita lui, Amy. Firește, eram curioasă.

Când au venit, mi-am dat seama de ce era așa de îndrăgostit de ea. Amy era o prezență puternică. Își mișca trupul cu grația unei balerine, avea spatele perfect drept, capul sus. Postura

aceasta atât de corectă îi scotea în evidență curbele delic ale corpului ei suplu.

Când am intrat în sala de așteptare și am dat cu ochii de m-a surprins că nu avea aripi, nimb sau o rochie lungă, vapor și diafană. În schimb, Amy purta un compleu haute-coutu scump și foarte elegant, dar care nu o punea neapărat în valo Avea genul de gusturi vestimentare care atrăgeau mai deg atenția femeilor decât pe cea a bărbaților. Era meticulos coaf avea manichiura frumoasă și părea, în mod straniu, lipsit orice urmă de senzualitate pură. În prezența lui Amy te sim ca în casele acelea de o curățenie impecabilă, aproape teat în care admiri estetica, dar nu îți vine să iei loc.

I-am zâmbit aproape lingușitor în timp ce-i uram bun ven biroul meu, dar ea m-a salutat cam rece și m-am simțit deza gită. Eu eram pregătită să savurez farmecul ei personal, de care auzisem atâtea. Casey și Amy nu păreau așa de îndrăgo când au intrat în biroul meu și au luat loc. Când s-au așezat la capăt și la celălalt al canapelei, el dând impresia că era înfr iar ea, tensionată și închisă în sine, nu-mi puteam deloc imag plimbările lor prin West Village de care povestea.

Amândoi evitau să se privească și mi se adresau numai Prima ei afirmație a fost că pacientul meu este „dus", de par pâra sau îmi reproșa mie ceva, nu-mi dădeam prea bine sea Vorbea repede și pe un ton plin de reproș, iar grația i se ris pe măsură ce-i sporea neliniștea.

– S-a schimbat ceva la el, a spus cu dispreț. E tot tim ahtiat după sex, sugerează permanent poziții noi, locuri bondage și așa mai departe. Înțeleg că vrea să condimen puțin relația noastră, dar, ca să fiu sinceră, mi se pare că sexul îl interesează. De-asta a început să vină la tine? As spui tu să facă?

În loc să-i răspund la întrebare, am întrebat-o:

– Ce simți în legătură cu asta?

Însă Amy mi-a ignorat întrebarea.

– Și mai rău de atât, mi-a cerut să urmărim împreună porno.

Acum înțelegeam de ce era Casey așa de posomorât.

– Mă simt trădată, a continuat Amy. Adică nu-i mai sunt de ajuns?

Îmi pusese mie întrebarea, care de fapt îi era adresată lui Casey. Acesta și-a ferit privirea.

– Se pare că, în momentul de față, nu te simți iubită de Casey.

– Iubirea n-are nici o legătură aici. Mă simt folosită.

– Poate că vrea să condimenteze relația voastră *tocmai* pentru că te iubește?

– Poftim? Așa îmi arată el iubire? a întrebat ea sarcastic.

– În afară de comportamentul lui sexual din ultima vreme, ai vreo dovadă sau vreun motiv să crezi că nu te iubește?

– Nu. De-asta mă nedumerește.

– De ce te temi?

– Că începe să nu mă mai iubească și că nu-i mai pasă. Cred că se folosește doar de mine ca de un obiect sexual.

– E o afirmație dură.

Amy m-a străfulgerat cu privirea.

– Se poate ca faptul că îți cere să-i împărtășești latura erotică să fie un act intim?

Casey stătea posomorât, cu capul în piept de rușine, în timp ce furia lui Amy îi sporea sentimentul de vinovăție și îl împiedica în acea căutare a autenticității la care lucraserăm atâta. Mi-aș fi dorit să mă ajute și el intervenind în discuție, dar frustrarea ei îi provoca teamă.

– Ați avut vreo discuție despre aceste schimbări din viața voastră sexuală?

– Nu vorbim despre viața noastră sexuală, a spus Amy.

– De ce?

– Dacă suntem îndrăgostiți, atunci lucrurile vin de la sine.

Mi-am ținut gura și am lăsat afirmația ei să plutească un timp în aer.

– Este un mit periculos, Amy, am spus într-un târziu. În viața sexuală lucrurile nu vin întotdeauna de la sine, chiar dacă cei doi parteneri sunt foarte îndrăgostiți unul de celălalt.

M-au privit amândoi de parcă n-ar mai fi auzit în viața lo ceva așa de absurd, sau cel puțin de parcă nu m-ar fi crezut.

– Dacă nu există comunicare, vă expuneți la tot felul d neînțelegeri. Casey, i-ai impus lui Amy noile tale idei fără s o întrebi și pe ea ce părere are. Ea nu știe ce înseamnă toat astea pentru tine. Iar tu, Amy, ai presupus automat că aceast schimbare înseamnă că el nu te mai iubește și te simți trădată

Amy a dat ușor din cap, aprobator. Casey nu a schițat ni un gest.

Solicitările în materie de sex ale bărbaților pot atrage reacți foarte puternice din partea femeilor. Iar asta pentru că n înțelegem întotdeauna de unde provin. Suntem atente ca n cumva să fim „folosite" sau obiectualizate. Pentru o femeie c Amy, aceasta este o posibilitate de coșmar – la fel și pentr mine, care am crescut îndrăgostită de ideea de iubire. Toa percepem iubirea și adorația ca pe o confirmare a faptului c suntem deosebite. Este o interacțiune extrem de personal o formă de obiectualizare inversă care nu este în princip sexuală. Bărbatul devine un „obiect al iubirii".

Amy limita sexul la concepția pe care o avea ea desp „amorul fizic" și la cum își imagina ea că este acesta. Ori alt mod de expresie sexuală era o amenințare la adresa ei însemna că nu mai este iubită. Nu o puteam învinovăți, dat fii că sexul a fost folosit de-a lungul timpului ca o unealtă men să rănească femeile, să le știrbească puterea, să le umileas să le pedepsească, să le degradeze etc. De-a lungul istoriei, multe culturi, actul sexual a fost folosit în nenumărate fel ca un instrument al puterii împotriva femeii și s-au consemn multe exemple, așa că nu am să intru în detalii în cartea de fa

Totuși menționez acest lucru cu un scop: există un motiv în meiat pentru care solicitările în materie de sex ale unor bărb scot la iveală temeri adânci ale femeilor. Cred că femeii i-a fo răpită libertatea de a se bucura de actul erotic. Zona amoru romantic este una drăguță, sigură, protejată. Dar aceasta respiră, nu se dezvoltă, viața ei lâncezește. Până la urmă, amb

părți se simt constrânse. Într-adevăr, aduce mai degrabă a control decât a iubire. Pentru Amy și Casey, dansul sexului nu era unul armonios, nu avea loc nici un schimb de creativitate, nici un fel de libertate de a-și împărtăși dorințele spontane.

Sinceră să fiu, eu nu cred că bărbații și femeile au neapărat înclinații atât de diferite. Cred că și unii, și alții vor iubire, și unii, și alții vor să și-o tragă. Sincer, cred că distincția aceasta dintre a face dragoste și a face sex reprezintă o falsă dihotomie. Este o chestiune de percepție. Trebuie să privim semnificațiile pe care le atribuim diferitelor acte sexuale.

Am să fac o scurtă divagație pentru a ilustra felul în care un act sexual poate căpăta semnificații diferite. Din când în când, trec în carnetul meu de însemnări discuțiile din cadrul ședințelor mai interesante. Hank (desigur, nu acesta e numele lui real) era unul dintre acele cazuri și, din clipa în care a plecat din biroul meu, am început să scriu.

Hank era surescitat, furios la culme, înnebunit din cauză că soția lui nu-i făcea sex oral. Voia să mă facă să înțeleg, cu toată mânia lui chipurile perfect justificată, că merita acest favor. L-am lăsat să vorbească fără să-l întrerup, ca să structurez conversația. Pur și simplu am ascultat cu atenție, notându-mi în liniște îngrijorările lui și, din când în când, reacționând cu câte o confirmare. Diatriba aceasta mi-a oferit un material extrem de bogat despre tiparul său psihologic.

HANK: Ai văzut filmul cu Don Juan? Eu sunt ăla. Sunt seducătorul de profesie. Oare ea știe cine sunt eu? Cu ce femei aș putea să mă culc? Am avut așa de multe femei și m-am îndrăgostit de ea, am ales să devin monogam și acum mă simt ca un armăsar închis în grajd!

EU: Vrei să spui că nu apreciază faptul că ești un amant extraordinar?

HANK: Exact. Nu mă apreciază. Îmi irosesc talentele cu ea. Ar trebui să-mi găsesc pe altcineva, care să mă aprecieze. [face o pauză] Știi ceva? Vreau să fiu sedus. Soția mea este așa

de pasivă, se așteaptă să încep eu întotdeauna. Eu îi fac sex oral tot timpul, iar ea nu-mi face niciodată! Trebuie să-i cer asta și adevărul este că pentru ea e o povară. De parcă mi-ar face o favoare. Nu înțelege. Mă simt ca și cum aș avea de-a face cu o adolescentă neexperimentată. E foarte plictisitor. Vreau pasiune. În schimb, ea se poartă de parcă ar fi obosită sau ocupată. Și... deci? Sunt o povară pentru ea. Își face timp pentru toate celelalte treburi; eu nu sunt destul de important? M-am săturat să fiu ignorat. I-am spus că trebuie să înceapă să-mi facă sex oral, altfel divorțăm.

EU: Te simți respins de ea.

HANK: Mi-a trădat iubirea. Am renunțat la toate pentru ea.

EU: La toate celelalte femei?

HANK: Exact. Eu o tratez ca pe un diamant prețios. O ador și-i ofer totul. Dar nu primesc înapoi nimic.

EU: Deci, pentru tine sexul oral înseamnă că ea știe să te aprecieze. Să te adore. Să-ți ofere.

HANK: Da. Corect.

EU: Se pare că îi oferi ceea ce-ți dorești tu, de fapt. Crezi că ea știe că sexul oral reprezintă toate astea pentru tine?

Iată, așadar, ce înseamnă sexul oral pentru Hank. Pentru el este același lucru cu iubirea și aprecierea din partea soției. Psihic, el leagă iubirea de sex. Și crede că sexul oral este nevoia lui esențială, dar de fapt, nevoia lui esențială este aceea de a fi iubit.

Sexul oral este cu precădere încărcat de semnificații. Deseori este asociat cu subjugarea și uneori cu umilința sau considerat un mijloc pentru a obține ceva, în general de către bărbat, dar puterea se poate manifesta în ambele direcții. Dar să privești sexul oral ca pe un act de iubire, ca pe un dar făcut celuilalt?

Mi-am dat seama că ori de câte ori un pacient se aprinde în legătură cu orice tip de act sexual, adesea are o problemă de încredere. De fapt, nu crede că cineva îi va satisface permanent nevoile.

Când o nevoie emoțională este inconștient combinată cu una fizică, aceasta devine un act grav de respingere în caz de refuz. Este resimțit drept ceva profund personal.

Hank avea așteptări sexuale foarte mari de la soția sa: dacă îmi faci sex oral mă iubești, dacă nu, nu mă iubești. Dar Hank nu vedea nimic ciudat aici. Mulți bărbați fac lucrul ăsta: văd numai nevoia sexuală și apoi dau vina pe monogamie când sunt dezamăgiți.

Un alt pacient, care avea să se însoare în curând, mi-a confirmat acest lucru:

– Dacă în loc să mă culc cu multe femei sau măcar să cred că am această opțiune, mă însor și fac sex cu o singură femeie pentru tot restul vieții, atunci sexul ar trebui să fie extraordinar.

Asta da presiune pusă asupra unei femei! Totuși, serios vorbind, bărbații pot resimți acest conflict lăuntric între cele două dorințe rivale: diversitate contra monogamie. Dar nu este ca într-o bătălie în care o tabără câștigă, și cealaltă este înfrântă, diversitatea este zdrobită definitiv, iar monogamia iese învingătoare. Este mai degrabă o cursă permanentă în care una dintre dorințe se detașează ușor, pe când cealaltă îi suflă puternic în ceafă. Deși dorința de iubire și camaraderie poate câștiga competiția, persistă sentimentul că, pentru că *a ales-o pe ea*, doar pe ea, o alegere generoasă, în viziunea lui, ea ar trebui să se poarte frumos și să merite.

Acest proces mental este o mare greșeală din partea bărbaților. Când tratează dihotomia intrinsecă „sex cu una“ *versus* „sex cu multe“ cu teamă, își pregătesc singuri eșecul. Bărbatul donquijotesc citat mai sus era chiar îndrăgostit de logodnica lui și spunea că *se bucura* că alegea să facă sex doar cu ea. Dar așteptările lui presante cum că renunța la ceva, așa că sexul cu logodnica lui *ar trebui* să fie extraordinar, nu aveau să-i rezerve decât dezamăgiri, deoarece erau complet nerealiste.

Nici o relație sexuală nu este bună tot timpul. Iar dacă un bărbat vrea să-și spună că viața de burlac este mai fascinantă, și cea de familist îi va rezerva doar plictiseală, exact asta

va primi. Bărbații care pun presiune pe partenerele lor sunt, de regulă, cel mai puțin pricepuți în materie de seducție.

Bărbații al căror orgoliu sexual se bazează pe numărul de femei cu care s-au culcat au tendința de a tolera greu monogamia, ca să nu mai spunem că se consideră îndreptățiți să primească tot ce vor și-și fac cele mai multe idei false în legătură cu priceperea lor în materie de sex. Un pacient mi-a spus că într-o noapte, când avea chef de sex, iar soția lui nu, s-a simțit așa de frustrat și de furios încât i-a spus: „Tu ai idee câte femei mă doresc?"

De fapt răspunsul la această întrebare era: „Nici una".

Mulți bărbați se tem că o relație înseamnă să părăsească tărâmul mirific al oportunităților nesfârșite pentru a se pierde în temuta apocalipsă matrimonială: căsnicia lipsită de viață sexuală. Se gândesc doar la un „sfârșit", dar fără înălțare la cer, fără salvator și fără un paradis care să-i aștepte. Se simt abandonați. Între timp, toți ceilalți, burlacii, ies în lume, se distrează și fac sex.

Temerea aceasta este logică. Are legătură cu pierderea vigorii, a forței vitale. După cum mi-a spus una dintre prietenele mele: „Sexul înseamnă viață".

Așa este, m-am gândit, și încă într-un mod fundamental. Dar este și o chestiune existențială. Impulsurile sexuale arată că omul este plin de viață, creativ. Îngrijorarea bărbaților de a nu se trezi prinși într-o căsnicie fără sex nu se datorează pur și simplu faptului că sunt ființe de o sexualitate excesivă din punct de vedere biologic. Moartea sexului nu este în căsnicie, după cum afirmă unii specialiști din branșa mea, pur și simplu o frică de moarte. Mai degrabă, moartea sexului în căsnicie este o moarte *în sine,* o moarte a spiritului, a speranței. Probabil că Amy ar fi uimită să afle un adevăr pe care l-am descoperit la mulți dintre pacienții mei de sex masculin și m-a surprins și pe mine: subiectul față de care arată cel mai profund interes în timpul terapiei sexuale... este *dragostea.*

Totuși, acest lucru poate fi greu de observat, deoarece adesea ori sentimentele lor de iubire sunt amestecate cu alte impulsuri

aparent contrare ce intervin în timpul actului sexual – precum agresiunea și teama –, care îi derutează și adesea îi sperie pe acești bărbați. Și-și fac griji: „Îmi voi pierde puterea, controlul? Gândurile lor se îndreaptă și în altă direcție: Detest nevoia asta copleșitoare de aprobare. Mă simt dependent și nu pot să suport asta. Urăsc puterea pe care o are ea asupra mea. Sunt destul de bun pentru ea? Las-o baltă, nu e bună de nimic". Sau în cazul masochiștilor: „Vreau să fiu dominat și copleșit. Așa mă voi simți în siguranță".

După părerea mea, o abordare contraintuitivă ar fi mai productivă. Să renunțăm la ideea că bărbații și femeile au naturi sexuale complet diferite. Dacă bărbații și femeile l-ar recunoaște în ei înșiși pe „celălalt", ar putea începe să exploreze sexualitatea în cadrul cuplului.

După dificila noastră ședință comună, mă cam așteptam să mă sune Amy, și am avut dreptate. Voia să vină singură de data asta. Se simțea deprimată și nu își putea reveni.

– Credeam că sunt iubita perfectă, mi-a spus ea. Acum nu mai sunt așa de sigură.

Amy s-a instalat pe canapea și a început prin a-mi oferi o surpriză. Intrase în computerul lui Casey pentru a găsi site-urile porno pe care le vizita acesta, în speranța de a descoperi ce anume îl fascinase într-atâta și de ce ea nu mai era „de ajuns" pentru Casey. Ce a văzut i-a întrecut orice închipuire.

– Primul meu instinct a fost să mă compar cu femeile alea și să le iau pe bucăți: fața, corpul, hainele sumare pe care le purtau. Dar cu cât priveam mai mult, cu atât mai absurd mi se părea. Chiar m-a pufnit râsul. Și apoi, ei bine... m-am excitat – și m-am simțit totodată stupefiată – la scenele de sex pe care i le-aș fi refuzat lui Casey, dacă mi-ar fi cerut așa ceva. Și apoi m-am masturbat.

Amy intrase în lumea lui Casey și se simțea tulburată.

– Pornografia mă dezgusta și mă excita deopotrivă, a spus ea țintuindu-mă cu o privire în care se simțea o imensă nesiguranță. Vreau să știu ce înseamnă asta. Trebuie să aflu.

Nu mă surprinde pe deplin că Amy a fost excitată urmărind pornografie, deşi, la nivel mental, nu era interesată de ceea ce vedea pe ecran. Trupul şi mintea pot fi în dezacord în cazul femeilor.

Această întâmplare îmi aminteşte de un studiu fascinant realizat de nişte sexologi. Ei au arătat înregistrări cu o varietate de acte sexuale unui grup de bărbaţi şi unuia de femei conectaţi la un pletismograf, un dispozitiv care măsoară fluxul sangvin spre organele genitale, semn al excitaţiei fizice. Ambele grupuri au văzut imagini cu acte sexuale heterosexuale, acte homosexuale atât între femei, cât şi între bărbaţi, un bărbat care se masturba, o femeie care se masturba, un bărbat frumos care mergea pe plajă, o femeie goală care făcea gimnastică şi acte de împerechere între maimuţe bonobo. Au fost cu toţii întrebaţi dacă înregistrările respective îi excitau, apoi răspunsurile au fost comparate cu rezultatele pletismografului.

Ce au spus bărbaţii că-i excita se potrivea cu felul în care reacţionase corpul lor. Bărbaţii heterosexuali avuseseră un flux sangvin sporit când priviseră imagini cu femei sau acte heterosexuale; organismul lor nu a reacţionat la imaginile cu alţi bărbaţi. Bărbaţii homosexuali au reacţionat la scenele de sex homosexual între bărbaţi.

Însă rezultatele în cazul femeilor au fost complet diferite. Corpul lor a reacţionat la tot, chiar şi la înregistrările despre care spuseseră că nu le excitaseră deloc. Au reacţionat la actul sexual heterosexual, la actul sexual homosexual, la filmuleţul cu femeia care făcea gimnastică, ba chiar şi la cel cu maimuţele bonobo! Acest studiu pare să indice că sexualitatea feminină este mult mai amplă decât cea a bărbaţilor sau, după cum spun chinezii, inepuizabilă. Faimoşii cercetători contemporani în domeniul sexualităţii, Masters şi Johnson, afirmă: „Capacitatea femeii de a simţi plăcere ar umili orice bărbat".

Ştiam ce o excitase pe Amy, aşa că am întrebat-o ce o dezgustase.

– Imaginile erau jignitoare. Animale, fete minore, bunici, femei care erau tratate ca nişte gunoaie. Serios, ce naiba are lumea asta? Nici prin gând nu-mi trece să fac ce am văzut acolo.

– Ce ar însemna asta pentru tine?

– Nu vreau să mă pun în situaţii degradante pentru plăcerea lui, a spus ea, accentuând dispreţuitoare cuvântul „lui".

– Înţeleg de ce asta te împiedică să acţionezi într-un fel în plan erotic, am spus.

– Erotic? Faptul că îl excită mizeria asta mă enervează foarte tare.

Ideea de a se percepe pe sine ca pe un obiect ce poate fi desacralizat o supăra pe Amy. Iar eu o înţelegeam. Voia un bărbat care să-i privească trupul ca pe ceva sacru şi să considere faptul că ea i-l oferă ca pe un dar. Şi eu simţeam la fel şi uneori îmi făceam griji că sexul îşi pierduse esenţa. Şi eu, şi Amy proveneam din familii conservatoare care nu vorbeau liber despre sex, am fi vrut ca relaţiile să se menţină într-o stare de euforie perpetuă, în ciuda a ceea ce vedeam uneori cu ochii noştri.

Amy nu mersese mai departe. În schimb, accepta deseori jocurile sexuale ale lui Casey spre binele relaţiei. Iar acum, faptul că el îi vorbise deschis despre dorinţele lui îi stârnise lui Amy temerile că o folosea doar pentru „plăcerea lui". Deseori, oferirea şi primirea plăcerii au semnificaţii mai adânci. Amy avea de ales acum în privinţa felului în care trebuia să perceapă oferirea plăcerii, dar mai întâi trebuia să înţeleg ce însemna asta pentru ea.

– De ce te scoate din minţi lucrul ăsta? am întrebat, curioasă, dar fără să par că o judec.

– Parcă ar vrea să-mi arate că nu mă respectă, a spus ea încruntată, cu o privire intensă care îmi arăta că, dincolo de calmul exterior, zăcea o furie dispreţuitoare.

– Ce e rău în asta? am spus, încercând să o provoc.

M-a privit furioasă pentru că îi pusesem o asemenea întrebare, de parcă răspunsul ar fi trebuit să fie evident, dar eu o conduceam pur şi simplu spre miezul furiei ei.

– Vreau să mă iubească, a spus cu un glas blând.

– Deci, e important să te simţi iubită. Şi când activitatea sexuală începe să derapeze de la iubirea romantică, te simţi ameninţată?

– Îmi place sexul „normal". Îmi place când vrea să face dragoste.

– Desigur. Totuși, pornografia te-a excitat...

– Da... și nu înțeleg de ce.

– Asta înseamnă că preferi sexul cu o tentă pronunța de romantism, dar poate că este loc și pentru o extinde a experienței.

– N-o să fac nimic degradant, a insistat ea.

– Amy, reacționezi încă la ceea ce ai văzut pe intern Nu te condamn. Dar accepți faptul că internetul nu este *singu* sursă de erotism?

Poate că Amy avea să reacționeze la aceeași sugestie pe ca i-o făcusem și lui Casey.

– Nu știu.

– Hai să încercăm cu cea mai importantă resursă: mint ta. Poate că există o cale prin care să ai o experiență eroti fără să te simți înjosită.

– Cum adică? Ce vrei să spui?

– Ai înclinații erotice, dar totuși rămâi conectată la iubi Mare parte din ceea ce ai văzut pe internet este menit să lasciv și revoltător pentru a atrage atenția. În mare măsu urmează niște scenarii tipic masculine extrem de simp Ce-ar fi să-ți dezvolți propriul scenariu erotic, unul în care te bucuri pe deplin de sexualitatea ta?

Amy m-a întrebat ce avea de făcut.

– Reprogramează-te, i-am spus cu blândețe. Dar mai înt lăsând deoparte toate astea, tu ce crezi, Casey te iubește?

– Da. Presupun că da, dacă n-ar fi...

– Deci, da, am întrerupt-o.

– Da.

– Mai întâi va trebui să nu mai folosești sexul ca pe o co firmare a faptului că ești iubită. Poți să presupui lucrul ăst deoarece deja știi că ești iubită.

– Așa cred. Da.

Amy părea încă nedumerită.

– Ce vreau eu să spun este să uiți de ceea ce vor bărbații. Îl vei excita mai tare pe Casey dacă știi ce te excită pe tine. Știu, pe tine te excită să „faci dragoste". Dar credeai că ăsta este singurul lucru. Acum știi că nu e chiar așa. Deci, ce fantezii ai, căror fantezii te-ai deda *în afară* de cele tipice amorului romantic, mai ales știind că, indiferent ce vrea Casey, nu se folosește de tine, ci te iubește și te respectă.

Amy mi-a cerut să încep s-o consult individual și, după ce am discutat cu Casey, am fost de acord.

Cu trecerea săptămânilor, am aflat mai multe despre Amy. Avea treizeci și opt de ani și locuia de cincisprezece ani într-un apartament cu chirie din Upper East Side. Avea o diplomă în economie obținută la Universitatea din Dallas, Texas, dar brusc se decisese să se mute în Manhattan – de fapt, puțini dintre pacienții mei erau chiar din New York – pentru a face carieră în modă. Părinții ei nu au fost de acord, dar pentru ea a reprezentat un moment de cotitură. Amy avea destul de mult succes lucrând ca stilist independent la diferite cataloage. Contrar primei mele impresii, era o fată veselă, vorbăreață, de treabă, îndrăzneață în materie de haine și experimentând mereu cu tot felul de accesorii avangardiste. La fiecare întâlnire, trebuia să-mi rezerv câteva clipe pentru a mă delecta mai întâi cu acest festin vizual, altfel m-ar fi distras prea tare combinațiile ei fistichii, bijuteriile mari, anacronice, și ajungeam să irosim minute prețioase din ședință cu complimente reciproce pe tema vestimentației noastre. Ar fi putut fi foarte bine una dintre prietenele mele și trebuia să-mi amintesc mereu că mi-era pacientă.

Amy se pricepea la psihologie și mi-a dezvăluit că era obsedată de cărțile de dezvoltare personală. Însă lui Casey îi plăcea să glumească spunând că, deși avea o bibliotecă plină de sfaturi, niciodată nu le punea în aplicare.

Deși Amy era o femeie căreia în mod evident îi păsa de aspectul ei fizic, scopul nu era unul de natură sexuală; era mai degrabă un obiect de artă animat, îi plăcea să fie privită și nu voia să fie vulgarizată de „iefteșugul" inerent sexualității. De fapt, Amy

era un pic asexuală. Provocarea mea era s-o învăț să devi o ființă sexuală, care își putea depăși limitele pe care și le imp sese ei, și implicit lui Casey. Freud vorbește mult despre faptul ne suprimăm constant instinctele sexuale. Ei bine, m-am gând eu, dacă suntem capabili să le suprimăm, atunci suntem capab și să le sporim. Dacă este o chestiune de percepție, atunci ave de ales. Putem învăța să sexualizăm orice și pe oricine.

Poate că aceasta era o idee îndrăzneață pentru Amy, d am decis să încep cu ceva simplu: s-o ajut să-și cultive energ sexuală. Cu toții o avem, chiar dacă se manifestă doar s forma unei scânteieri slabe ascunse de ritmul frenetic al tr pului. Energia sexuală este pretutindeni în jurul nostru, un curent uriaș care străbate totul. Uneori este de ajuns să relaxăm ca să-l simțim, dar deseori trebuie să-l și vedem, s percepem. Avem lucrurile evidente: muzica sexy, materiale vaporoase, strălucirea unei lumânări, poezia. Dincolo de a mai este și talentul de a accede la o forță vitală mai putern decât luptele eului; capacitatea de a te bucura de simțuri de a-ți dezvolta înțelegerea, cea a unui cunoscător sau a un artist, un ochi avizat care poate vedea frumusețea – în ac caz, sexualitatea – în orice. În cazul meu dăduseră rezult dunele șerpuite din Maroc. La fel și o cameră mică de motel d sud-vest, o conversație intensă la un pahar de vin într-o cafen franțuzească, Cirque du Soleil în Montréal, malul noroios unui râu, un club de jazz prăpădit sau un cimitir din Ne Orleans. Golful Mexic, noaptea în arșița verii, când apa a douăzeci și șase de grade. Un club de salsa din New Yor unde bărbați latino necunoscuți te învârt așa de repede înc nu știi ce ți s-a întâmplat până când nu se termină melodi iar unul dintre tipi merge mai departe și tu pleci împle cindu-te, amețită, zâmbitoare, cu părul răvășit.

Pe parcursul zilei ne folosim corpurile în atâtea scopu pragmatice încât poți pierde cu ușurință legătura cu corp fizic în aspectul său senzual. Am încercat să-i explic lui Am cum să intre în contact cu propriul ei corp, dar acest lucr nu este cerebral sau abstract, ci visceral. Așa că am desch

sertarul biroului meu și am scos jumătate de baton de ciocolată neagră artizanală cu aromă de scorțișoară și ardei iute.

– Ia asta, am spus și i-am dat lui Amy ciocolata pentru un exercițiu simplu. Acum închide ochii. Respiră adânc și mușcă un pic din ciocolată. Nu mesteca. Ține-o doar în gură. Savurează-i textura și apas-o cu limba pe cerul gurii. Simți ardeiul iute? Acum înghite ciocolata și păstrează senzația gustativă de după. Fii atentă cum apare aroma scorțișoarei. Inspiră mirosul și acum concentrează-te asupra abilității tale de a-ți aduce la viață fiecare părticică a corpului și de a simți plăcere.

Amy a făcut ce i-am cerut.

– Și acum fii atentă. Inspiră și apoi expiră încet și imaginează-ți că expirația îți trece prin vagin. Strânge ușor mușchii vaginului și imaginează-ți că organele tale genitale se trezesc la viață. Și încă o dată. Trăiește senzația și relaxează-te. Și încă o dată. Acum vreau să-ți spui, doar în minte: „Am dreptul de a simți plăcere. Am dreptul de a simți plăcere". Observă ce imagini îți apar în minte, dacă îți apare vreuna. Lasă-ți mintea să dezvolte orice scenariu în care tu simți plăcere.

Respirația lui Amy s-a accelerat ușor.

– Acum spune-ți în gând: „Sunt o ființă sexuală". Imaginează-te pe tine însăți acceptându-ți sexualitatea și savurând-o, bucurându-te de dreptul tău de a simți plăcere. Observă cum arată și cum o percepi. Bun, acum deschide ochii.

Amy avea ochii în lacrimi.

– Cum a fost? am întrebat-o, schițând un zâmbet încurajator.

– Am uitat cât de supărată eram pe Casey. Și nu pot să cred că niciodată nu mi-am luat un răgaz să mă gândesc la ceea ce vreau eu.

– Bravo. Vreau ca din experiența asta să ieși plină de forță, nu amenințată.

Pentru a-i diminua resentimentele față de Casey, pentru că simțea că are dreptul la plăcere, voiam să se simtă și ea îndreptățită, iar primul pas era să-și acorde această permisiune. Dacă se simte în largul ei atunci când primește, atunci n-o să mai simtă că cedează chiar atât de mult din puterea ei când oferă.

– Cât de des te gândești la sex în timpul zilei? am întrebat-o pe Amy într-o după-amiază.

– Hm. Niciodată.

Interesant, mi-am zis în sinea mea. Și se mai miră de ce sexul nu face parte din viața ei de zi cu zi.

– Vrei să facem un experiment?

– Să aud mai întâi.

Amy era încă precaută în privința sexului.

– Să te gândești în mod conștient la sex cel puțin trei minute, de trei ori pe zi. Poți s-o faci oriunde, în metrou, în timp ce mergi pe stradă, vreau să observi energia sexuală din jurul tău.

– La piață? Legumele și fructele pot fi foarte erotice, a glumit ea.

– Da. Orice poate fi sexy. Așa că lasă-ți mintea să creeze în voie scenarii sexuale. Nu judeca, observă doar ce-ți vine în minte. Acest exercițiu este menit să te pună în contact cu propriul imaginar erotic.

– Bine, am să încerc.

Casey a continuat să vină și el separat. Deși episodul din Washington Square Park îl ajutase să înțeleagă că are dreptul să simtă dorință, Casey avea încă de lucru. Nu reușea să-i împărtășească lui Amy toate gândurile sale erotice, deoarece se temea că ea îl va refuza.

I-am cerut să se gândească de ce era cu mult mai importantă aprobarea lui Amy decât nevoile lui. Ideea într-o relație nu este să ai tot timpul aprobarea partenerului. Uneori nu ești de acord sau nu ai aprobarea celuilalt, dar asta nu înseamnă că nu vă iubiți.

Sexul este un prilej de vulnerabilitate. Suntem sensibili la afirmații precum: „Îhh" sau „E ciudat și dezgustător". Dar trebuie să fim dornici să tolerăm acea judecată, deoarece, pentru propria integritate, este important să împărtășești.

Nu numai că-mi întreb în permanență pacienții: „Ce vrei, de fapt?", dar le și spun să fie mereu ceea ce sunt. Cred că trebuie să ne respectăm pe noi înșine mai întâi și să fim autentici

chiar și când nu suntem aprobați. Altfel ne amăgim, iar până la urmă, minciuna va fi dată-n vileag.

Casey și Amy începuseră de pe poziții opuse, Amy preocupată de manifestările iubirii, iar Casey, amator de pornografie. Acest lucru se vede foarte diferit din exterior, dar ceea ce aveau în comun era faptul că amândoi erau victimele constrângerilor sociale. Încercasem să-l îndrum pe fiecare dintre ei prin hățișul comunicării sociale, al simbolismului personal și al semnificațiilor emoționale pentru a-i aduce la liman. Fusese nevoie să mă întâlnesc în particular cu Amy, pentru ca ea să fie mai puțin dură față de înclinațiile lui Casey decât dacă ar fi fost și el de față. Îi puteam menține atenția asupra ei înseși, nu asupra lui, și am avut grijă să-mi concep intervențiile ca pe o încercare de dezvoltare a sinelui. Dar scopul era să-i călăuzesc unul spre celălalt și fiecare și-a realizat călătoria personală timp de aproape un an de zile.

– Ai găsit un scenariu sexual? am întrebat-o pe Amy la următoarea noastră ședință.

– Da. La început mi s-a părut o povară, o temă de meditație, dar până la urmă a fost distractiv. Și nu m-am limitat la trei minute, de trei ori pe zi. Am simțit că descopăr o întreagă lume în jurul meu. Le-am făcut ochi dulci tipilor de la sală și mi-am imaginat cum arată la bustul gol. M-am înscris la un curs de judo, toată trânta aia mi se pare sexy. Am mers la o galerie de artă și unele dintre tablouri, în nuanțele lor sălbatice, păreau încărcate de tensiune sexuală. Ba chiar am flirtat cu bodyguardul de la supermarket. Și am inițiat eu o partidă de sex cu Casey, ceea ce nu fac în mod normal. De obicei așteptam până când voia el.

– Cum a reacționat Casey?

– I-a plăcut și chiar am remarcat că, de vreo două săptămâni, e mai afectuos cu mine.

Casey îmi spusese deja cum reacționase la schimbarea lui Amy și că dorința ei de a-și accepta latura erotică îl ajuta să devină mai tandru.

– Te descurci minunat, Amy. Pari foarte entuziasmat de dezvoltarea ta sexuală, am spus.

– Chiar sunt.

Acea Amy despre care îmi vorbise cu atâta patimă Casey la prima ședință devenise din ce în ce mai prezentă. Radia pur și simplu, era entuziastă și implicată. Îmi plăcea.

Alegerea lui Amy de a se strădui să-și îndeplinească fanteziile i-a dat o nouă vitalitate și forță. Reacția lui Casey la schimbările suferite de ea a fost pur și simplu un efect secundar cât se poate de plăcut. Cât despre Casey, simțea mai multă afecțiune pentru ea decât oricând. Și mai multă pasiune.

Încă un efect secundar demn de adus în discuție a fost acela că a devenit tot mai puțin interesat de sesiunile sale de pornografie nocturnă.

MARK

Chiar începea să-mi placă să practic psihoterapia cu bărbați, atâta doar că, după câteva ședințe, aveam mereu sentimentul că eram inutilă. Dacă puteam face un rezumat al orei, ar fi fost acesta:

„E bine. Am înțeles. S-a rezolvat."

Cu toate acestea, corpul îi trăda pe deplin. Remarcam maxilarele încleștate, spasmele genunchiului, fruntea încrețită. Îmi dădeam seama că bărbatul de pe canapeaua mea simțea *ceva*, dar se abținea, trupul lui se opunea efectiv unei dezvăluiri. Uneori, în timp ce-mi spun cât de bine se simt ei, gura li se face pungă, de parcă ar sufla într-un balon. Și, evident, când umfli un balon, aerul rămâne captiv înăuntru. În această situație, nu pot merge mai departe cu terapia până nu îi întreb cum e să aibă sentimente și, mai important de atât, îi rog să-mi arate.

Prin natura ei, psihoterapia vine în conflict cu părerea generală a bărbaților despre masculinitate. Așa că mă opresc și pun o întrebare importantă:

– Ce înseamnă să fii bărbat?

Acesta poate fi un moment stânjenitor, pentru că, evident, eu nu sunt bărbat. Și totuși, lucrând frecvent cu pacienți pentru a redefini masculinitatea, mă consider un fel de antropolog al sexului masculin, observ, iau notițe, împart pe categorii comportamente necunoscute și clasific subspecii.

Când îi întreb de ce se codesc să-și exprime sentimentele, de obicei primesc o versiune a acestui răspuns: „Slăbiciune". Vor cu toții să fie ca tipul din reclama la Marlboro, m-am gândit eu.

O excepţie notabilă era un tânăr bancher de la Bears Stern
cu o expresie placidă, care a intrat în biroul meu şi mi-a spu
cu un glas aproape robotizat:

– Vreau să învăţ să simt. Poţi să mă înveţi? Vreau să m
faci să plâng.

Cei mai mulţi bărbaţi, însă, îşi apără stoicismul. Davi
pacientul meu, mi-a spus o dată: „Ce încerci să-mi fac
Femeile nu vor un bărbat de treabă". Iar Paul mi-a mărturis
„Nu vreau să par prea moale, nu ar trebui să îi dai de înţel
unei femei cât de mult o iubeşti".

Când sugerez că bărbatul puternic este cel care îşi exprim
sentimentele, unii mă privesc de parcă aş fi dusă cu pluta şi le-
cere să renunţe la masculinitatea lor. Un pacient a strigat la mi
„Încerci să mă faci să vorbesc ca o fată", la care i-am răspu
„Ce mare scofală să recunoşti ceea ce simţi? E normal. Ţine
latura umană. Transmiţi nişte informaţii despre tine". Ştiu că u
bărbaţi sunt tentaţi să respingă acest punct de vedere – nor
că *o femeie* laudă virtuţile sentimentelor –, dar în sinea lor
că am dreptate. Odată spus acest lucru, înţeleg că împărtăşi
sentimentelor nu este un lucru practic în multe medii com
titive în care activează bărbaţii, de exemplu în sport, în afac
la bursă. Înţeleg că un soldat n-o să spună: „Auziţi, domn
sergent, să ştiţi că m-a durut ce aţi spus", dar când vine vo
de psihoterapie şi, mai important, de relaţiile personale, bărb
ar putea să-şi dea din când în când armura jos.

Ideea asta cu slăbiciunea nu li se aplică doar bărbaţilor c
plâng sau se întristează uşor. Deseori se extinde şi asupra al
sentimente precum nesiguranţa, frica şi chiar iubirea. U
bărbaţi îşi vor inhiba pornirea de a-şi exprima sentiment
de teamă să nu pară slabi. Consecinţa evitării oricărei disc
pe marginea sentimentelor poate fi aceea că sexul dev
depozitarul sentimentelor neexprimate ale bărbatului ş
nevoilor lui nesatisfăcute. Drept urmare, aceşti bărbaţi
caută masculinitatea prin intermediul sexului, în loc *să con*
masculinitate sexului.

Ca să vorbim deschis, în parte, bărbaţii se tem să-şi arate sentimentele deoarece acest lucru are consecinţe în plan real. Cred că vor pierde respectul unei femei sau, mai rău, relaţia. Şi există un adevăr în această posibilitate, în special din punct de vedere sexual. De curând, am avut o conversaţie cu câteva dintre prietenele mele despre arhetipurile masculine din care ne facem un fetiş şi toată lumea a dat răspunsuri precum: poliţişti, pompieri, soldaţi, ba chiar mafioţi. Nimeni nu voia să se culce cu Eckhart Tolle[1]. O prietenă mi-a spus pe tonul cel mai agresiv pe care îl auzisem vreodată din gura ei de altfel dulce, feminină:

– Uneori vreau să fiu tratată dur. Vreau să fiu spulberată.

Femeile astea voiau răufăcători, vampiri şi pe Christian Grey[2].

Cred că femeile sunt dornice să se bucure de masculinitatea unui bărbat. Vor să-i simtă puterea, atât bicepşii, cât şi forţa interioară. Când un bărbat îşi doreşte prea tare să facă pe plac şi devine neliniştit pentru că este aşa de atent la felul în care se descurcă, uneori pare slugarnic, genul care întreabă mereu: „E bine?" sau „Ce vrei să fac?" sau „Te-a durut?"

Nu pare a fi un bărbat care ştie ce face. Îi acordă femeii control în momentul în care ea nu şi-l doreşte.

Dezamăgite de lipsa de încredere în sine a bărbaţilor, multe femei pleacă în căutarea masculului alfa şi sfârşesc lângă un ticălos, un bărbat care ia şi nu dă nimic înapoi, care le exploatează şi poate le şi răneşte. Femeile nu-şi doresc nici acest gen de masculinitate.

Un tip mi-a spus cândva că există două tipuri de bărbaţi: gladiatorii şi grădinarii. Şi fie ai parte de genul puternic, macho, agresiv, care este grozav în pat, dar nu e un tovarăş prea bun în afara dormitorului, fie te alegi cu grădinarul, sensibil, poetic. Îţi perie părul şi-ţi aduce îngheţată când ai sindrom premenstrual, dar s-ar putea să nu fie cine ştie ce în

[1] Scriitor canadian de lucrări pe teme spirituale (n. tr.)

[2] Personaj al trilogiei erotice *Cincizeci de vicii ale domnului Grey* scrisă de autoarea americană E.L. James (n. tr.)

dormitor. Va face dragoste cu tine, dar nu cu acea forță ca
să-i demonstreze masculinitatea.

Personal, nu am vrut niciodată nici una dintre aceste tip logii. Gladiatorul în stare pură este puternic, dar distrugăt Grădinarul în stare pură devine inert și neputincios. Dar câ se combină cele mai bune aspecte din cei doi, atunci obții bărbat care reunește forța și tandrețea. Cred că, în general, d teoretic aceste atribute nu sunt specifice unui anumit sex, fem sunt atrase de bărbații care posedă abilitatea de a fi fermi, a-și asuma răspunderea, de a ști ce să facă, întruchipând a energie sexuală naturală, plină de testosteron și exprimând a lucru în dorința față de ea. În sfârșit, femeile adoră bărbații c emană pasiune, ceea ce, desigur, necesită sentimente.

Așa că, în mod normal, odată rezolvată problema legat trăsăturile masculinității, faptul că le ofer pacienților me cadru sigur în care să-și împărtășească sentimentele le ri zăgazurile. Chiar dacă unii dintre ei îmi dau de furcă, p la urmă chiar par dornici. Aveau doar nevoie de permisi Nimic nu mă face să mă mândresc mai mult decât faptu un tip dur din Queens îmi spune că se simte „mai conec la el însuși sau că astăzi s-a simțit un pic trist. Iar eu îi sp

– Dar e minunat. Felicitări. Ești uman. Ești capabil să s să iubești și să exprimi asta. Nu e nevoie să te panichezi.

Unul dintre pacienții mei de neuitat a fost Mark. Era u afabil din Midwest, cu un farmec sincer și prietenos, pe ca plăceai imediat. Poate felul lui de a fi, agreabil, sau zâmb acela natural și pistruii de pe nas și obraji îl făceau să par băiețel, deși avea în jur de treizeci de ani. Era burlac și lucr departamentul de creație al unei firme de publicitate. La p noastră ședință, a început stânjenit prin a face convers ușoară despre excentricitățile New Yorkului sau despre ult roman comercial pe care îl citea. Am remarcat că părea să s începutul ședinței de psihoterapie cu logoreea lui nelini

Când, în sfârșit, am început să-l întreb despre mo pentru care venise, disfuncție erectilă, Mark m-a întreru mi-a spus că mai era ceva.

– Problema e că... vreau să am o relație, dar dacă îi spun unei femei cum sunt *cu adevărat*, n-am nici o șansă.

Am așteptat, căci nu voiam să-l întrerup. Mark părea că voia cu disperare să spună adevărul; dar părea și teribil de speriat. Nu-mi imaginam ce putea ascunde.

– E în regulă, am spus. Aici ești în siguranță.

Mark a mărturisit imediat.

– Sunt sadic. Trebuie să lovesc o femeie ca să mă excit.

Nepotrivirea dintre preferințele lui sexuale și aspectul său docil a făcut ca, inițial, să-mi fie greu să procesez cuvintele lui. Am rămas încremenită, cercetându-l cu luare-aminte pe acest bărbat copilăros care stătea în fața mea și se juca nervos cu rucsacul. Purta un tricou imprimat și teniși Converse, o ținută care transmite instataneu mesajul: „Nu sunt corporatist, nu trebuie să merg zi de zi la birou, de aceea nu trebuie să par matur". Nu era tocmai genul de bărbat care să transmită acel tip de autoritate necesară celui cu porniri sadice.

– Fac parte din comunitatea underground, sado-masochistă a orașului, a explicat.

A spus că avea o colecție vastă de palete și bice și mergea la un sex-shop la un subsol în centru, dedicat exclusiv membrilor, la numai câteva străzi de atracțiile turistice din Times Square.

– Acolo cunosc femei. Niciodată nu stabilim o legătură personală. Nu știu unde locuiesc sau cu ce se ocupă. De obicei nici măcar nu le știu numele adevărate. Singura informație pe care o am este despre limitele și preferințele lor sexuale și „parola", ca să știu dacă vor să mă opresc. Dar în afara locului ăstuia, sunt timid și nu pot aborda femeile, mi-a spus cu un aer umil.

Vreau să fac o paranteză pentru a-mi exprima opinia despre comunitatea sado-masochistă. Aceasta este formată din adulți stăpâni pe comportamentul lor sexual, care își definesc limitele, se simt bine jucându-se de-a supunerea și delectându-se cu opiaceele pe care le generează durerea. Este un grup cu totul diferit de bărbații menționați în capitolele anterioare, care vor să domine o femeie pe care o consideră inferioară, care vor ca partenera lor să fie complet lipsită de control. Acestea fiind

spuse, întotdeauna abordez preferințele sexuale ale unui clien
afișând curiozitate mai degrabă decât acceptare discretă, lucr
despre care eu cred că interzice explorarea și dezvoltarea.

Eram intrigată de această ființă duală care ar fi putut foar
bine să îți fie vecin, un coleg de muncă de la care nu te-ai aștep
niciodată la așa ceva sau tipul cu care ai refuzat să mai mergi
a doua întâlnire pentru că era prea drăguț. Pentru a înțelege
adevărat pornirile acestui bărbat, trebuia să înțeleg ce anume
excită. Fanteziile sexuale mi-ar putea da indicii despre nevo
lui psihologice și conflictele emoționale nerezolvate. Vedea
că e stânjenit și nesigur în prezența mea, așa că l-am abord
fără să emit judecăți de opinie, dar direct.

I-am cerut să dea detalii despre ceea ce se petrecea la cl
și l-am întrebat dacă acolo se simțea neliniștit.

– Nu. Dimpotrivă, a spus. Există scenarii structurate. M
pot ascunde și pierde pe mine însumi în jocul erotic. Po
altcineva.

– Ce fel de joc erotic îți place?

– Îmi place ca femeia să stea în genunchi, cu mâinil
picioarele legate. Apoi o înconjor ușor, îi cercetez corp
O lovesc la nimereală undeva pe spate, fund sau sâni. Îmi pl
să-i privesc pielea roșie și ochii care încep să-i lăcrimeze.

Mark s-a îndreptat în scaun.

– Îmi place aerul ei speriat când mă imploră să n-o
lovesc. Îmi promite că o să-mi facă pe plac dacă îi dau drum
Spune că va face tot ce vreau. O ignor și las un răgaz în
lovituri, pentru ca între timp să tremure de frică. Chiar
place când mă imploră să mă opresc. Dar, desigur, e doar
joc, iar ea chiar își dorește asta.

– Îți place să stârnești teamă.

– Da.

– Și ea e cea care se teme, nu tu.

– Da.

– Ce-ți place cel mai mult când vezi că o doare?

– Faptul că este obligată să se supună.

– Cum te simți?

– Mă simt încrezător, dominator, puternic.

Interesantă inversare, am presupus. M-am întrebat dacă își proiecta temerile asupra lor, și psihicul lui încerca cumva să-și depășească frica dominând-o.

– Și apoi faceți sex?

– Rareori, a mormăit Mark. Știu, știu, e ciudat. Dar deși mă excit în timpul preludiului, întotdeauna îmi pierd erecția.

Faptul că își pierde erecția este o informație interesantă, dar pentru moment am lăsat-o deoparte.

– Bun, mi-ai oferit câteva informații despre ceea ce ți-ar plăcea să simți în preajma femeilor. Să vedem dacă putem pune asta în legătură cu vreuna dintre relațiile tale...

– În afara clubului, mă consider sensibil, chiar romantic, și cred că femeile mi se par intimidante, a spus el, un pic rușinat.

– În ce fel?

– Sunt greu de satisfăcut. Ultima mea iubită, Kathy, era foarte dominatoare. Am făcut atâtea pentru ea, iar ea nu a apreciat, și cu cât făceam mai mult, cu atât îmi cerea mai mult.

– Ce făceai pentru ea?

A dat ochii peste cap, vrând parcă să spună: „Dar ce nu făceam?"

– Să-ți dau un exemplu: avea un câine, un chihuahua afurisit pe nume Rudy. Era așa de agitat încât urina peste tot. Kathy îi punea un tampon, prins cu o bandană roz. Odată Rudy a fugit așa din casă și Kathy m-a pus să-l fugăresc, pe Houston Street.

Mi-am înăbușit un zâmbet.

– Da, știu că sunt genul care încearcă mereu să le facă celorlalți pe plac, a spus Mark, făcând el primul observația, dorind parcă să respingă o critică imaginară. Așa fac și la serviciu. Șefa mea e genul stresant, fac mereu ore suplimentare și preiau sarcini de la ea. Nu mă plâng niciodată. Sunt precum calul din *Ferma animalelor*, un muncitor dornic să-i facă pe plac șefului.

Acum aveam o idee vagă despre cel puțin două aspecte ale vieții lui Mark, și poate mai erau și altele. Dar cum se combinau ele?

– Cum era viața ta sexuală alături de Kathy? am spus. Ea știa de...

– Habar n-avea, m-a întrerupt Mark. Mi-am dat seama c nu e genul ei, așa că nu i-am sugerat niciodată nimic. În gener făceam ce voia ea. *Făceam dragoste.*

Un alt refren familiar, de regulă încărcat de resentiment față de ceea ce credeau pacienții mei a fi parametrii restricti feminini ai sexului „plăcut" sau acceptabil.

– Cum era pentru tine?

– De fapt, era destul de bine, a spus Mark cam posomorât, d de multe ori îmi pierdeam erecția chiar înainte de actul sexu

De aici motivul declarat al vizitei lui; mie nu mi se părea era „destul de bine". Cu această introducere, aș fi putut tre la explorarea disfuncției erectile a lui Mark, dar voiam să m opresc asupra vieții lui duble și compartimentate.

– Așadar, o latură a personalității tale o țineai ascunsă?

– Presupun. A făcut o pauză, deoarece și-a amintit de ce Dar aveam un scenariu care ne plăcea amândurora. Eu era băiatul în casă. Mergeam prin apartamentul lui Kathy în chil și ea îmi poruncea să spăl vasele și să mătur podeaua. Făc militărie cu mine și, pe măsură ce eu îi îndeplineam ordin mă mângâia ușor și spunea „Ce băiat bun" pe un ton blând

Fie în clubul sado-masochist, fie în lumea exterioară, vi sexuală a lui Mark avea ca temă supunerea. Cu femei nec noscute, el conducea. Cu Kathy, era în postura celui domin Deși Mark se simțea neputincios în afara clubului, își erotiz lipsa de putere. Dar ceva nu se lega.

– Dacă lui Kathy îi plăcea jocul ăsta cu băiatul în ca ce te-a împiedicat să-i spui despre celelalte fantezii ale tale

– Mă judeca mereu foarte dur. Nu voiam s-o supăr.

– Tu ce simțeai când Kathy era supărată?

– Se înfuria și mă insulta, apoi refuza să vorbească cu mi a spus, dornic să treacă mai departe. Așa că evitam s-o sup

Am remarcat că Mark își încleștase maxilarele.

– Simt ceva resentimente.

– Ah, nu. Deloc.

Mark tocmai îmi dăduse ocazia de a-i reflecta răspunsul.

– Prin urmare, *îți place* să te sacrifici?

Mark nu avea un răspuns.

– Se pare că, în relația voastră, Kathy era la conducere, am insistat eu.

– Nu sunt egoist, s-a apărat el. Mă mândresc cu faptul că muncesc din greu și că sunt generos. Întotdeauna am crezut că astea sunt principii importante. Am un foarte dezvoltat simț al dreptății...

Mark a continuat să peroreze despre virtuțile ajutorului acordat semenilor. Nimerisem într-o zonă în care el se simțea superior. Deși nu știam încă ce anume era, justificările lui reprezentau un indiciu că se proteja să nu simtă ceva. Poate că ceea ce simțeam dincolo de zâmbete și ceea ce mă irita era furia. Îmi imaginam că dincolo de fațada aceea de tip extrem de politicos, de o înaltă moralitate, Mark voia de fapt să-i spargă cuiva fața.

După ce ne-am luat rămas-bun, am înțeles că în ciuda iritării de la final, în mod curios, îmi plăcuse ședința cu Mark. Mi se părea interesant. Avea un fel de a fi onest, vesel, spiritual și, în esență, părea un băiat bun. Ca o ironie, era posibil ca aceasta să fi fost în parte problema lui și motivul pentru care nu-și putea păstra erecția, m-am gândit eu. Penetrarea unei femei necesită agresiune. Poate că Mark avea un conflict inconștient cu agresiunea, care în viața reală îl ținea captiv într-un rol pasiv.

Meditând la pasivitatea lui Mark, mi-am amintit ce-mi spusese o prietenă într-o dimineață, în timp ce ne plimbam prin Central Park. Tocmai începuse să iasă cu un tip. Era entuziasmată, în al nouălea cer. Părea genul de bărbat perfect, ca la carte: arătos, de succes, foarte inteligent, interesant, politicos... ce să mai, le avea pe toate. Dar defectul lui era că nu putea lua singur o decizie. Mi-a explicat că simplul proces de a stabili o întâlnire putea fi epuizant.

– Vrea să știe ce fel de mâncare îmi place, ce restaurante mă interesează, ce parte a orașului este mai frumoasă. Apoi mă suna să se asigure că ora la care a făcut rezervarea este potrivită, deși îi spusesem că aveam toată noaptea la dispoziție. De ce

nu spune pur și simplu: „Am făcut rezervare la restaurantu
cutare și vin să te iau la opt?", s-a plâns ea. „Preia tu controlul!
– În pat cum este? am glumit.

Din expresia ei mi-am dat seama că nu ajunseseră așa d
departe și acum începuse și ea să-și pună întrebări.

– Ce să fac? Când îi spun că îl las pe el cu mare plăcere s
decidă, se cam supără.

Și Rami era așa uneori.

– Odată mergeam cu Rami pe Lower East, căutam u
restaurant – i-am zis – și spunea întruna: „Unde vrei tu". M-a
gândit că, dacă mai aud o dată asta, țip. Am strigat la el: „Ram
zi-mi ce vrei *tu!*", iar el: „Nu-mi pasă, facem cum vrei *tu*".

– Și tu ce ai făcut?

– Primul lucru care mi-a trecut prin cap. Am striga
„Ia o decizie acum, altfel te las în mijlocul străzii!" și am pleca

– Și a luat o decizie?

– M-a luat de mână și m-a tras într-un restaurant mexica
două localuri mai încolo. Nu mi-a plăcut mâncarea, dar a
fost fericită.

În weekend, în timp ce mă aflam în taxi în drum spr
aeroport ca să mă duc să-l văd pe Rami, am privit prin panou
de plexiglas la carnetul de conducere al șoferului.

– Salut, Mohammed. Ești căsătorit?

– Da.

– Și cine deține controlul în relația voastră? Tu sau soția ta

A râs.

– Soția mea controlează totul. *Um krone.*

– *Um krone*? Ce înseamnă asta?

– O femeie cu corn. Așa numim noi femeia care stă cu
piciorul pe capul bărbatului.

– E de bine sau de rău?

– Ah, e de rău, foarte rău.

– Mă gândeam eu. Haide, ce e așa de rău dacă lași femei
să dețină controlul? l-am tachinat eu.

– Nimeni nu trebuie să dețină controlul deplin, a spus. Un
vechi proverb arab spune așa: „Dacă îi spui cuiva stăpâne,
o să te vândă ca sclav".

Mie nu mi se părea prea rău să fii femeie cu corn. Dar voiam
să aibă și bărbatul meu corn, și la propriu, și la figurat. Energia
să circule între cei doi, ambii parteneri să-și respecte puterea
personală; bătălia în sine creează doar tensiunea necesară
pentru pasiunea sexuală.

Mark a sosit la următoarea ședință și a început ca de obicei
să facă conversație în timp ce se așeza confortabil la marginea
canapelei și își potrivea o pernă în poală. M-a privit întrebător.
-am zâmbit ușor, dar nu am spus nimic. Și nici el. Am remar-
cat că pasivitatea lui Mark stimula partea din mine dornică de
control și începea să se dezvolte un tipar; cu cât ceda el mai
mult, cu atât impuneam eu ceea ce mă interesa. Eram sigură că
stârnea astfel de reacții și din partea altora. Am decis că trebuia
ă ne oprim asupra acestui aspect, așa că m-am hotărât să intru
u în rolul personajului pasiv. Simțeam că-l stânjenea liniștea,
lar nu am spus nimic. Fiecare dintre noi își ferea privirea
i apoi îl privea iar pe celălalt.

– Știi că ai o gaură în zid, chiar lângă biroul tău? a spus.

– Hm, am făcut fără să mă deranjez să mă uit la gaură.

– Ești tăcută astăzi, doamnă doctor.

– Aștept doar să începi tu.

– Asta nu e treaba ta?

– Vrei să decid *eu* despre ce ar trebui să discutăm?

– Nu de asta te plătesc? a spus cu un zâmbet crispat.

– Plătești pe cineva care să-ți spună ce să faci?

– Nu știu despre ce să vorbesc astăzi.

– Bun. Aștept, am spus. Mi-am pus o mână în poală și
u cealaltă mi-am răsucit indiferentă o șuviță de păr, dar nu
ni-am luat nici o clipă ochii de la Mark.

– Nu cred că obțin ceva de aici, a spus Mark într-un final. S-a
ntins supărat după geantă, amenințând voalat că e gata să plece.

– Pari supărat pe mine, am spus, ceea ce era evident.

– Nu mă ajută cu nimic că stăm aici şi ne privim unul ş
altul, a mormăit.

– Investeşti mulţi bani în dezvoltarea personală, am sp
Aş zice că ar trebui să fii mai proactiv în privinţa asta.

– Simt că m-am blocat, a spus.

– Înţeleg, i-am răspuns lui Mark. Te-ai învăţat ca feme
din viaţa ta să-ţi spună ce să faci. Credeam că nu-ţi place as

– Ai dreptate.

– Atunci de ce îmi ceri mie să-ţi spun ce să faci? Vezi că
superi pe mine pentru că nu te direcţionez? La un anume niv
chiar vrei ca altcineva să fie liderul. Dacă o fac eu în locul tă
atunci ce-ai să înveţi de la mine?

Era o manevră neplăcută din partea mea, deoare
detest liniştea şi inactivitatea. Îmi scot la iveală teama d
incompetenţă, teama că trebuie să spun sau să fac cev
De asemenea, nici nu-mi plăcea ca pacienţii mei să se supe
pe mine, dar, de regulă, tehnica asta dădea rezultate.

L-am lăsat pe Mark să se gândească la ce i-am spus. Înt
timp, m-am întrebat dacă dorinţa lui de a avea pe cineva ca
să-şi asume răspunderea provenea dintr-un incident semnifi
cativ din copilărie. Tot întrebându-l, am primit în sfârşit câtev
indicaţii, mi-a explicat că tatăl lui murise subit de un ata
de cord când el avea doisprezece ani. Durerea o destabilizas
complet pe mama sa. Era foarte deprimată şi abia reuşea s
meargă la serviciu, darămite să-şi mai şi crească cei doi băieţi

Mark era cel mai mare şi resimţise din plin suferinţa mame
sale. Nu voia să facă nimic care s-o supere şi mai tare.

– Voiam doar s-o fac fericită.

De aceea o ajuta la treburile casei şi se ferea de necazuri
De asemenea, a avut grijă de fratele lui mai mic şi s-a asigura
că acesta nu o supăra pe mama lor. Când se întâmpla aşa ceva,
Mark îl certa.

– Uneori mă supăram.

– Deci, ai luat rolul băiatului bun? am spus, alegându-mi
cu tact cuvintele.

– Da.

– Ai trecut şi tu prin faza rebelă?

– Nu, nu puteam, trebuia să am grijă ca mama să fie fericită. Nu puteam să nu fiu de acord cu ea sau să n-o ascult.

– Ce s-ar fi întâmplat?

– Era aşa de fragilă şi de neliniştită! Nu suportam s-o văd aşa. M-aş fi simţit foarte vinovat, aşa că mi-am menţinut rolul de băiat bun şi am încercat să fiu mândru de asta. Fratele meu a fost cel care s-a revoltat şi, din acest motiv, l-am urât.

– Se pare că încă joci rolul ăsta şi în prezent cu femeile.

– Da, cu fosta mea iubită, dar şi la serviciu.

– Ce te costă pe tine lucrul ăsta?

– Cum adică?

– Cum eşti tu din cauza asta? Ce ţi s-a întâmplat?

– Nu-mi iau apărarea în faţa celorlalţi? a spus. Las... las femeile să mă calce în picioare? Mark o nimerise.

– Nu vrei să fii nesupus, să te enervezi, să ieşi în lume şi să faci nebunii.

În mod ironic, problema lui Mark nu putea fi rezolvată prin tradiţionalele tehnici de terapie sexuală, deoarece nu era de origine sexuală. Situaţia din copilăria lui Mark cauzase o fractură în personalitatea lui. Dorinţa lui de a fi responsabil era exacerbată, în vreme ce nevoia de independenţă zăcea undeva ascunsă şi ieşea la iveală numai cu ajutorul sexualităţii. Lumea fanteziei compensa ceea ce-i lipsea în viaţa de zi cu zi, dar în acelaşi timp, îl împiedica să obţină ce-şi dorea cu adevărat într-o relaţie.

Scopul meu era să-l ajut să integreze cele două lumi, aşa că trebuia să mă concentrez nu asupra comportamentului lui sexual, ci asupra furiei faţă de mama lui. Atunci poate îşi găsea forţa interioară în loc de falsa putere pe care o manifesta în localul de la subsol.

Mark nu avea nici o problemă să ceară ce voia de la o femeie care nu însemna nimic pentru el. Însă, într-o relaţie, era obsedat să-şi facă iubita fericită în detrimentul a ceea ce voia, dar nici măcar nu îndrăznea să ceară. Imediat ce o femeie devenea importantă în viaţa lui, reintra în vechea dinamică dintre el şi mama lui. M-am gândit că, fără voie, îşi proiecta acea furie.

– Aşa că atunci când nu primeşti ce vrei, pentru că nici nu îndrăzneşti să ceri, dai vina pe partenera ta şi eşti furios pe ea.

– În mare parte din timp nici măcar nu ştiu că sunt furios. Pur şi simplu devin irascibil şi deprimat. Şi pe femeia din viaţa mea n-o las niciodată să vadă asta, cum am făcut cu Kathy, până când decid că vreau să ne despărţim. Asta a fost acum doi ani şi mă simt încă vinovat. Părea foarte rănită. Ea era încă îndrăgostită de mine. Mark a tăcut pentru o clipă. De ce am făcut asta?

– Aveai nevoie de o pauză, pentru că nu puteai să fii tu însuţi. Refularea mâniei şi a altor forme spontane de exprimare a propriilor sentimente duce la irascibilitate şi la depresie.

– Poate de-aia m-am simţit aşa de liber după ce am părăsit-o. Nici măcar n-am fost îndurerat. Dar vina nu m-a părăsit încă.

– Iată de ce ţi-e aşa de greu să te înfurii. Vina este sentimentul care te blochează. Încă îţi protejezi mama sensibilă.

Mark a părut să-şi aducă aminte de ceva şi mi-a spus următoarea poveste:

– Stătea la masa din bucătărie, nu spunea nimic, privea doar un teanc de facturi. Odată, fratele meu a căzut de pe bicicletă şi şi-a crestat destul de urât obrazul. Mama a văzut şi a început să plângă, apoi s-a înfuriat. L-a înşfăcat şi l-a privit mânioasă. Părea să-şi fi pierdut de tot cumpătul. M-a cuprins panica şi am intervenit. Dar n-am uitat niciodată imaginea aia.

Faptul că Mark se simţea responsabil pentru echilibrul mamei lui era o povară pentru el.

– Tu pe cine aveai ca sprijin? am întrebat.

Mark a ridicat din umeri.

– Pe nimeni. Aşa că eu îmi primeam recompensa făcând-o pe ea fericită. Păstrând casa curată, având grijă ca fratele meu să se poarte frumos. Când se oprea din plâns, zâmbea şi atunci totul era bine, iar eu puteam fi liniştit.

– Tot echilibrul tău depindea de fericirea ei. Asta însemna că nu aveai tot timpul ocazia să te exprimi?

Eram sigură că furia ce se ascundea dincolo de pasivitatea lui Mark avea să fie cheia de boltă, acel moment din psihoterapie în care uşa se descuie, permiţând o modificare

de paradigmă personală şi accesul la forţa proprie. Oamenii cred adesea că furia este un sentiment negativ, unul de evitat din motive evidente, dar furia este unul dintre sentimentele mele preferate, deoarece, când apelezi eficient la ea, indică existenţa conştiinţei de sine. Înseamnă că ţi-au fost încălcate drepturi şi limite şi că pretinzi respect. Mark suferise un blocaj şi trebuia să-l ajut să fie capabil să-şi iubească în continuare mama, dar şi să acceadă la propriul sine.

Recurgând la faimoasa tehnică a „scaunului gol“ din terapia gestaltistă, ne-am prefăcut că mama lui era în biroul meu. I-am cerut să se întoarcă cu faţa spre scaunul acela şi să-i spună mamei lui tot ce simţise în adolescenţă. Am ieşit din câmpul lui vizual, intervenind ocazional doar pentru a reacţiona delicat la ceea ce simţea el. Ca de obicei, am încercat să-i amplific emoţiile pe care le resimţea:

– Spune-i toate motivele pentru care eşti supărat, l-am îndemnat. Mark se străduia din răsputeri să spună ceva, dar abia dacă a reuşit să mormăie vreo două cuvinte. Haide. Spune-i de ce aveai tu nevoie.

Brusc, Mark s-a pornit.

– Trebuia să te opreşti naibii din plâns şi să-ţi asumi rolul de părinte, a izbucnit. La aceste cuvinte, s-a sfiit puţin, încercând poate să-şi reţină valul de emoţii care-l cuprinsese. Dar era prea târziu.

– Spune-i ce altceva ai mai fi vrut de la ea.

– Voiam să mă vezi, dar tu erai prea măcinată de propria ta durere. De ce n-ai putut să-ţi vii în fire? a strigat el.

– Erai foarte furios pe ea, l-am îndemnat eu.

– Mă simţeam de parcă nici n-aş fi existat. Ai uitat de noi. Nu ne-ai fost aproape. Roşu la faţă şi tremurând, s-a aplecat spre mama sa imaginară. Eu trebuia să fac *totul*. Eu trebuia să fiu tatăl. Mark şi-a încleştat pumnii. Eram prizonier. Prizonier, fir-ar să fie.

Spun că îmi place furia, dar, sincer, când mă aflu în cameră cu un bărbat furios peste măsură, mă sperie. Cu cât mai tare se enerva Mark, cu atât mai mult speram să nu îşi piardă de tot controlul. Pe de altă parte, *trebuia* să se înfurie şi lucrul

cel mai rău pe care îl puteam face era să-l împiedic să-și manifeste furia, căci exact așa procedase și el ani de zile. Ba chiar mai mult, avea nevoie ca *o femeie* – eu, în cazul de față – să fie destul de puternică încât să facă față acestor sentimente.

Mark respira greu, sacadat.

– Tata a murit... și m-ai părăsit și tu.

Durerea lui Mark își croise în sfârșit loc pentru a ieși la suprafață, învingând furia. Și-a acoperit fața cu mâinile și s-a întors cu spatele la mine. Tremurul și suspinele lui îmi spuneau că plângea nestăpânit. După o vreme, i-am dat lui Mark o pernă și i-am spus să o țină strâns în brațe. Era teribil de emoționant să văd pe cineva suferind. Nu voiam să plâng și eu alături de Mark, dar nu puteam rămâne indiferentă. Simțeam că mă sufoc.

Acum că, în sfârșit, Mark începuse să-și elibereze furia și durerea, întrebarea era ce avea să facă după această experiență tulburătoare. Avea să-și depășească sentimentul de vinovăție și să-și folosească furia și durerea la modul constructiv sau avea să se închidă din nou și să se întoarcă la tiparul familiar? Avea să fie în stare să se impună de aici încolo? Putea profita de această ocazie ca să-și dezvolte în sfârșit masculinitatea?

Am mai avut o programare în după-amiaza aceea, apoi am mers să fac o plimbare în Bryant Park. Speram să găsesc o partidă de șah. Mă gândeam să pun capăt relației mele cu Rami, din nou, dar de data asta avea să fie serios, despărțirea finală, Cea Mare. Îmi începusem pregătirile mentale, crearea unui plan de siguranță și strângerea de provizii.

Îmi derulam în minte o seară petrecută cu câteva luni în urmă, după una dintre nenumăratele noastre despărțiri mărunte, când Rami a venit la New York neanunțat și m-a sunat dintr-un mic restaurant spaniol din East Village. Avea atitudinea aia relaxată, de genul „Sunt pe aproape, beau ceva", și m-a întrebat dacă nu vin și eu. Inima mi-a sărit din piept, eram deopotrivă entuziastă și temătoare, dar îl cunoșteam destul de bine încât să-mi dau seama că, dincolo de tonul detașat, de fapt voia să mă vadă. Și asta însemna că nu era pregătit să renunțe.

Chiar și așa, am sosit la restaurant hotărâtă să nu fiu de acord cu împăcarea, doar să stăm de vorbă, să luăm împreună cina și să bem un vin bun. După o jumătate de sticlă de vin visam amândoi iarăși la viața pe care voiam s-o avem împreună. M-a luat de mâini și mi-a spus:

– *Habibi*, nu trebuie să muncești. Nu trebuie să-ți faci griji. Mă ocup eu de banii pentru studii, de tot. Vom călători unde vrem, tu poți să scrii sau să faci ce-ți dorești.

Ce propunere! Am simțit familiara euforie. Ne-am ținut de mâini. Niciodată nu m-am gândit că aș putea să scap de muncă sau de împrumuturile pentru studii. Proveneam dintr-o familie din clasa de mijloc și întotdeauna se așteptase de la mine să muncesc din greu. De fapt, niciodată nu crezusem pe deplin că stilul de viață al lui Rami putea deveni o realitate pentru mine, dar totuși promisiunile lui apelau la dorințele mele cele mai profunde de a fi salvată și îngrijită de un bărbat frumos, mai în vârstă, o figură paternă, binevoitoare. Și împreună aveam să trăim fericiți și lipsiți de griji.

– Și mai vreau să înveți arabă, în caz că vrem să stăm în casa din Al-Bireh o vreme, a spus.

Îmi veneau tot felul de idei nebunești în cap, iar imaginea vieții de vis care îmi era fluturată prin fața ochilor îmi tăia efectiv răsuflarea. Vedeam narghilelele, iasomia arabă și toate locurile în care voiam să merg. Voiam să explorez tot Orientul Mijlociu – Tunisia, Libanul, Iordania. Da, aveam să fiu o Freya Stark a vremurilor noastre, celebra autoare de cărți de călătorii și una dintre primele exploratoare ale Orientului Mijlociu. Să călătoresc oriunde, oricând, să mă implic în orice întreprindere creativă? Cine nu ar profita de această ocazie? mi-am zis eu. Mă gândeam la o activitate nonprofit, la o carte, la un documentar. Voiam să merg în Brazilia, în Tanzania și în Grecia. Și, la vremea aceea, eram obsedată de un orășel din centrul Mexicului, pe nume Guanajuato, un fost avanpost colonial al comerțului cu argint, celebru pentru frumusețea sa și pentru felul în care celebrează iubirea.

Voiam această viață exotică, extraordinară. Poate reușeam să facem relația asta să meargă. Într-un fel sau altul.

– Baza noastră o să fie Florida, a spus Rami.

Am simțit că mi se strânge stomacul. O luam de la capăt. O declarație-capcană. Rami m-a citit imediat.

– Rami, am spus. *Știi* că nu vreau să locuiesc în Florida!

– Nu-ți face griji, mi-a zis el râzând. N-o să fii niciodată acasă.

Să plec din New York? Nici vorbă! Poate că eram chiar mai îndrăgostită de New York decât de Rami. Nu voiam să merg acasă în Florida. Nu voiam să renunț la prieteni, la carieră. Eram fericită, mulțumită. Îmi dădeam seama că oferta lui avea un preț mare: tot ceea ce aveam în prezent. Dacă acceptam, aveam să câștig sau să pierd totul?

Acum, în timp ce stăteam în parc, m-am gândit la cina de seara trecută. Rami stătea de partea cealaltă a mesei, tăcut, cu ochii ațintiți undeva, deasupra umărului meu. Nu arăta aproape nici un interes față de ceea ce aveam eu de spus despre călătorii, politică, munca mea, viața lui. Parcă aș fi vorbit cu pereții. M-am întrebat dacă îl plictiseam. Îmi cunoștea așa de bine poveștile încât nici măcar nu mai putea mima interesul? Mă simțeam ca vechea rochie preferată, pe care o aveam de atâta vreme încât nu-i mai percepeam frumusețea, în ciuda calității care se păstrase în timp.

Tot tumultul părea să-și fi lăsat amprenta asupra noastră și cea mai mare temere a mea devenea reală. Pasiunea noastră se stingea. Mai mult, Rami era mereu stresat și preocupat. Economia se prăbușea, iar el pierdea o mulțime de bani în afaceri. Ar fi fost mai simplu dacă mi-ar fi spus, dar nu era stilul lui. Rami se retrăgea în acel loc secret din psihicul unui bărbat, „locul cu probleme“, unde se duc ei să rezolve singuri toate problemele lumii. Și, în cel mai macho stil posibil, nu voia ca eu să observ că era în pragul disperării. Totuși, ochii îi rătăceau din nou și nu mă simțisem niciodată așa de invizibilă. După fiecare despărțire ne împăcam până la urmă, în mare parte uniți de fantezii despre viitor. Urma o scurtă perioadă de euforie, ne îmbătam cu propriile noastre iluzii, iar câteva

luni mai târziu ne trezeam mahmuri și ne priveam indiferenți unul pe altul peste platourile cu paste.

Știam că trebuie să renunț la Rami. În noaptea aceea, singură în apartamentul meu, am început să înțeleg că pierderea visului părea mai descurajantă decât pierderea bărbatului.

Tot ce mai trebuia să înțeleg era dacă îmi puteam oferi singură propria viață de vis.

Într-o zi, Mark a venit la mine teribil de deprimat. De fapt, era o schimbare bine-venită după veșnica fațadă politicoasă și agreabilă. Când l-am întrebat cum merge, mi-a spus:

– Greu. Dar îmi place că mă simt viu. Mi-am spus punctul de vedere și la serviciu, și mă simt foarte liber.

– E un pas important!

Eram mândră de el. Mark se impusese treptat în toate aspectele vieții lui în ultimele câteva luni. Eu îi susțineam această nouă autenticitate și i-am spus-o.

– Mi-e mai simplu să stabilesc o legătură cu tine. Te simt mai aproape. Asta o să te ajute în relații.

– Ei bine, dacă tot vorbim despre asta, trebuie să-ți spun ceva, mi-a zis, cu un entuziasm subit. M-am îndrăgostit de tine.

– Da?

Atât am reușit să scot. Eram roșie la față, dar nu pot să zic că mă simțeam complet surprinsă. Simțisem ceva în aer și, ca să fiu pe deplin sinceră, eram și eu un pic îndrăgostită de el. Lucram împreună de multe luni și abia așteptam ședințele noastre. Odată m-am trezit că-mi verific machiajul înainte să ajungă.

Eu sunt de vină? m-am întrebat. Doamne, sper că nu am făcut ceva să-l încurajez să se îndrăgostească de mine. Oare flirtam cu el într-un mod subtil? M-am gândit la toate momentele în care se poate să fi flirtat ușor cu el. E drept că mă simțeam mai legată de el decât de cei mai mulți dintre pacienții mei și conversația era uneori mai degrabă obișnuită decât terapeutică. Am decis să mențin interesul asupra lui, nu asupra mea.

– Spune-mi mai multe despre aceste sentimente.

– Simt că tu mă înțelegi.

Am simțit că mi se pune un nod în stomac.

– Pare a fi o experiență nouă pentru tine. Cum e să ai pe cineva care chiar încearcă să te înțeleagă? am întrebat.

– Nu m-am simțit niciodată privit sau îngrijit cu atâta atenție. Nu am avut niciodată o astfel de relație cu o femeie. Nici măcar cu mama.

Fusesem o figură feminină puternică pentru Mark, îl aju- tasem, cu calm și răbdare, să scot la suprafață furia îndelung reținută, îl îndrumasem, lucru pe care mama lui nu-l putuse face din cauza propriei suferințe. Ținusem seama de cuvintele unui fost mentor al meu: „Să-i oferi întotdeauna pacientului ceva din forța ta interioară; forța ta este chiar tratamentul p care i-l poți oferi. Instinctiv, oamenii reacționează la asta. Le d un sentiment de siguranță". Îi creasem lui Mark un adăpost în care putea renunța la rolul de fiu ascultător și se putea dezvălu pe sine, ca ființă umană.

– Totuși, este o relație puternică, am explicat. Vrei ca cinev să te vadă pe tine, așa cum ești cu adevărat. Iar eu te accep necondiționat. Asta cauți în viață.

Speram ca Mark să înțeleagă că se îndrăgostise de min din cauza naturii elementare a relației noastre profesionale d succes: aceea că eu de fapt îi cunoșteam și îi acceptam fiin cea mai intimă. Întotdeauna mă uimise cât de dornici sun oamenii să se facă auziți astfel. Asta este meseria mea, dar este un lucru special. Mark nu avea idee nici cum eram eu afara biroului, nici nu știa de chinurile mele romantice.

– Mă simt ca un prost pentru că ți-am mărturisit luc ăsta, a spus, ferindu-și privirea.

Nu-mi plăcea să-l văd jenat.

– Ai avut nevoie de curaj ca să fii sincer, am spus. Te resp pentru asta.

– Mi-ar plăcea să pot face asta cu celelalte femei pe car întâlnesc, a continuat Mark. În weekendul ăsta am ieșit cu grup de colegi de la serviciu și, la un moment dat, am in în vorbă cu o fată. Eu am început discuția, ceea ce e o nou pentru mine. Era foarte deșteaptă și interesantă; am vorbit to

noaptea și am plecat împreună de la bar. Am mers la ea acasă și ne-am sărutat în fața ușii. Apoi, și lucrul ăsta m-a surprins, a început să mă atingă între picioare și m-a invitat în casă. Am refuzat. Îmi dădeam seama că n-o să pot să-mi mențin erecția.

Prima mea reacție a fost gelozia. Apoi m-am simțit ușurată că schimbase subiectul discutând despre altă femeie. Exact de asta avea nevoie, să înceapă să se întâlnească cu femei în împrejurări sociale normale. Trebuia să-mi mențin profesio- nalismul, aproape ca un robot, ca să resping această reacție personală necunoscută mie.

– E minunat că în cazul ăsta ai stabilit, ba chiar ai inițiat o legătură cu cineva. Când lucrurile se îndreptau spre sex, acolo a intervenit anxietatea, așa că hai să ne oprim asupra acestui lucru.

– Mi-a plăcut faptul că era agresivă. Asta mi-a plăcut pe loc la ea.

– De ce?

– Mă eliberează de presiune.

I-am spus lui Mark că trebuia să înfrunte acea presiune în oc s-o evite.

– Bun. Păi, am avut o fantezie sexuală cu tine, a spus Mark rusc.

Nu se poate, ne întorceam la mine. La ce se gândise oare, că mi dă palme peste fund? Acum, indiferent cât era de jenant, rebuia să-i ascult fantezia și să mă folosesc de ea la modul erapeutic.

– Bine. Povestește-mi.

– Nu știu...

– E evident că vrei să aflu, am spus, un pic confuză, ba chiar șor neliniștită. Nu trebuie să-mi dai detalii. Exista o temă?

– Căldură, mângâieri delicate, sărutări apăsate. Mi te-am naginat în apartamentul meu, întinsă în patul meu și cum ăteam îmbrățișați.

– Cum te simțeai în fantezia ta?

– Excitat de propria mea tandrețe față de tine.

– Vreau să te gândeşti la ceea ce spune dorinţa ta despre nevoia pe care o simţi în prezent.

Spre încântarea mea, Mark şi-a dat singur seama.

– Că sunt capabil să iubesc şi să fiu excitat în acelaşi timp?

Era un real progres. Iubirea îşi găsise locul în fanteziile lui Mark, iar el devenise mai hotărât în viaţa de zi cu zi. Pe lângă încrederea proaspăt dobândită, părea mai puţin serios. Atmosfera era mai relaxată. Zâmbetele lui nu ascundeau o furie clocotitoare. Mark era cu adevărat mai fericit.

Când s-a ridicat să plece, a păşit spre uşă mai încet decât de obicei şi s-a oprit lângă mine, gânditor. Eu am zâmbit şi nu am spus nimic. Dar obrajii mi s-au îmbujorat şi m-am gândit cum ar fi să mă lipească de uşă şi să mă sărute. Am trecut în spatele scaunului, protejându-mă inconştient de propria mea fantezie şi – Doamne fereşte! – de propria mea transparenţă. Era foarte neobişnuit. Nu mă gândisem niciodată în felul ăsta la un pacient şi, credeţi-mă, pe canapeaua mea stătuseră mulţi bărbaţi atrăgători şi interesanţi, dintre care unii flirtau cum respirau. Şi, cu toate astea, nu mă simţisem niciodată atrasă de vreunul dintre ei.

Mark a trecut pe lângă mine privindu-mă lung şi m-a lăsat singură să mă împiedic prin birou, răvăşită şi vinovată, de parcă aş fi făcut cu adevărat ceva rău.

Când am reflectat asupra acelei şedinţe, mi-am dat seama că fusesem martoră la ceva mai mult de o simplă îndrăgostire, ce poate interveni în orice relaţie pacient – psihoterapeut. Am înţeles că, prin relaţia lui cu mine, personalitatea lui Mark suferea o mutaţie importantă. Se transforma din bărbatul împărţit între pasivitate şi agresivitate într-un bărbat decis, îndrăzneţ, curajos. Nu era nici gladiator, nici grădinar, ci devenea un bărbat complet.

Mark şi-a asumat riscul de a-mi împărtăşi sentimentele lui, iar dezvăluirea aceasta m-a inspirat. Curajul, am meditat eu, este necesar pentru ca o relaţie să se menţină. Mark demonstra o calitate pe care eu nu o puteam dovedi în viaţa mea. Preferam să mă despart de Rami, sau cel puţin să mă gândesc

că mă despart de el, în loc să mă confrunt direct cu problemele noastre. Cu toate astea, nu-mi puteam abandona pacienţii. Trebuia să rămân cu ei şi să le dau sentimentul de acceptare necondiţionată, şi acest proces în sine îmi dădea o nouă putere pe care nu o cunoscusem niciodată alături de un bărbat. Nu vorbesc despre filosofia potrivit căreia trebuie să stai mereu alături de bărbatul tău, să fii dependentă de el şi el de tine; mai degrabă problema care se pune este dacă ai sau nu curajul să iei măsuri îndrăzneţe în loc să te complaci în automulţumirea laşă care te face să te simţi în siguranţă. E simplu să decizi că vrei o relaţie pentru că îţi place compania cuiva sau vrei pur şi simplu să fii iubit, dar actul de a oferi iubire presupune riscuri şi acceptarea nesiguranţei.

Intimitatea necesită curaj. Mark mi-a dezvăluit dorinţele lui, ştiind probabil că avea să fie respins, şi de aceea i-aş fi acordat o medalie pentru curaj. Mulţi dintre clienţii mei nu pot face o schimbare reală în viaţa lor sexuală pentru că le este greu să-şi expună dorinţele erotice. De ce? Acest lucru scoate la suprafaţă îndoiala de sine, teama de a nu fi respins, de a nu fi considerat diferit sau ciudat. De aceea, munca în domeniul psihoterapiei sexuale ajunge deseori să se confrunte cu problema încrederii în sine la modul general, deoarece de asta este nevoie ca să faci faţă intimităţii. Dezvăluirea pe care mi-o făcuse Mark era un pas spre acceptarea de sine şi, în definitiv, spre începerea unei relaţii.

Când mă gândesc la idealurile masculinităţii, acestea sunt în esenţă aceleaşi pentru ca o relaţie să fie de succes. Faptul că am vorbit cu bărbaţii despre cum *ar vrea* ei să fie într-o relaţie m-a ajutat să identific întrebările importante pe care ar trebui să şi le pună femeile când caută un partener. Cum îşi gestionează sentimentele? Poate face faţă furiei şi tristeţii, va exploda sau le va reprima? Se va manifesta şi va ataca sau se va retrage? Cum face faţă stresului, deoarece viaţa e plină de aşa ceva, iar femeile ar trebui să ştie dacă bărbatul cu care îşi împart viaţa poate face faţă dificultăţilor alături de ele. Tolerează bine iubirea, ştie să ofere *şi* să primească? Poate exista sprijin reciproc, fiecare

să fie ca un adăpost? O poate iubi în continuare și când ea îl descurajează și lucrurile sunt complicate între ei? Poate iubirea lor să nu fie locul în care se pierd pe ei înșiși și glasurile lor individuale, ci locul în care se regăsesc pe sine?

Îmi amintesc că îmi exprimasem îngrijorarea față de o prietenă pentru că, la început, când mi-am deschis cabinetul particular, chiar voiam să le ajut pe femei, dar acum lucram în principal cu bărbații și mă întrebam dacă nu cumva îmi pierdusem viziunea inițială.

– Le ajuți pe femei mai mult decât îți dai seama, mi-a spus ea.

Am meditat cu grijă la rolul meu în conturarea felului în care se raportau pacienții mei la femei. Descopeream frecvent variațiuni pe tema condiționării culturale a bărbaților de a fi gladiatori, chiar și în cazul bărbaților aparent blânzi, și vedeam acest lucru ca pe un real obstacol în calea dezvoltării personale. Eram hotărâtă să joc un rol în redefinirea bărbaților. Voiam să-i ajut să acceadă la blândețea lor naturală, dar și la forța interioară. I-am ajutat să redefinească ce înseamnă pentru fiecare dintre ei să fie bărbat. M-am gândit: cum este pentru mine bărbatul ideal? Rămâne constant în fața incertitudinilor iubirii, neclintit în fața unei femei care dă din picioare, urlă și amenință să plece. Își gestionează nevoia de putere într-un mod onorabil; își folosește puterea ca să construiască și să creeze. Nu se simte puternic luând de la alții (în special de la femei), ci împărtășind și oferind. Se simte puternic prin aceea că este o forță a binelui în lume. Luptă să-i ajute pe alții să-și împlinească potențialul, inclusiv pe partenera sa. Are un mare respect pentru sine și pentru persoana pe care o iubește. Nu vede succesele altora ca pe o amenințare, deoarece își cunoaște propria valoare. Nu simte nevoia de a exploata slăbiciunile altora pentru a-și consolida puterea.

Nu a fost simplu să-i fac pe acești bărbați și pe mine însămi să punem aceste idealuri în practică. Când mă simțeam descurajată din pricina pacienților mei, o sunam pe mama și îi spuneam că vreau să renunț.

– De ce îl ajut pe omul ăsta? întrebam în momentele de dispreț,

Odată, mama mi-a spus să caut în Biblie. Corinteni, capi-olul 13.

– Citește al patrulea verset.

Am făcut-o. „Dragostea e îndelung răbdătoare." E plictisi-or, m-am gândit. Ce urmează?

Stai puțin, asta e problema mea. De fapt mă luptam cu propria ea capacitate de a iubi. Dragostea nu-i deloc simplă, nu-i ca omantismul. Nu e doar un sentiment cald; iubirea necesită o numită duritate, o anumită tărie de caracter. Ajunsesem să țeleg că bărbații sunt frustranți și imperfecți. Nu-și trăiesc viața cercând să ne fie nouă pe plac, și chiar dacă ar face-o, probabil ă i-am urî pentru asta. Adevărul este că nici un bărbat nu poate salvatorul meu, Iisus, Buddha sau mama. Este doar bărbat.

Când vine vorba despre tolerarea intimității, cu toții avem limită proprie a suportabilității într-o relație. Eu și Rami eram tr-o dinamică permanentă. Eu mă apropiam, el se retrăgea. ă retrăgeam eu, se apropia el. Nici unul nu voia să fie cel care apropie. Amândoi voiam să fim urmăriți. Se deschidea în fața ea, apoi se lua la harță cu mine. Când mă simțeam vulnerabilă, ă luam eu la harță cu el. Toate astea proveneau din nesiguranță, din pasiune. Nici unul nu era curajos sau îndrăzneț.

Am scris mult în jurnal în timpul aventurii mele cu Rami, tocmind liste confuze și umplând la nesfârșit paginile în cercarea de a-mi clarifica lucrurile. În miezul meditațiilor ele părea să stea întrebarea: „Chiar mă iubește?"

Dar adevărata întrebare era: „Sunt în stare să iubesc?"

Ceea ce voia să știe și David.

Răbdare, curaj, toleranță. Acestea sunt calitățile care ne oferă spunsul. Deoarece le pusesem chiar această întrebare pacienților ei și îi ajutasem să răspundă la ea, am început să înțeleg ce esupune de fapt capacitatea de a iubi. Este vorba despre cele mai norate, cele mai puțin fascinante aspecte ale iubirii.

Mark mi-a spus că în ultima vreme își limitase vizitele la clu-l sado-masochist și petrecea mai mult timp cu prietenele lui.

Nu acesta era scopul terapiei, pentru că nu vreau să modific obiceiurile sexuale ale unui om dacă acestea nu cauzează o problemă. Dar psihoterapia îl ajutase pe Mark să devină mai hotărât în afara cabinetului meu, iar acest lucru îi reechilibrase în mod evident nevoile. Cu cât se simțea mai puternic, cu atât părea mai puțin interesat să biciuiască femei, deși recunoștea că acest lucru avea să fie mereu în repertoriul său de stimulente sexuale. Dar acum voia să aibă o relație bazată pe iubire.

Următoarele câteva ședințe nu au fost prea productive, am pălăvrăgit mult, dar lipsea profunzimea emoțională. Nici unul nu vorbea despre ceea ce se petrecuse între noi. L-aș fi putut invita să discutăm direct despre impasul în care ajunseserăm; știam ce să fac când întâmpinam împotrivire. Dar am ales să n-o fac. Voiam să evit discuția, deoarece în mintea mea știam că avea să fie ultima oară când îl mai vedeam. Mark a fost cel care a rupt tăcerea.

– Sentimentele mele față de tine sunt serioase, mi-a spus încrezător. Nu îmi proiectez o fantezie asupra ta. Crede-mă. Așa că am o întrebare și vreau să-mi răspunzi fără interpretări psihologice. Nu mai fi psihoterapeutul meu, fii tu însăți.

– Care e întrebarea?

– Simți și tu la fel?

Voiam să spun că nu. Voiam să mint, dar nu voiam să-l privez de adevăr. Eu promovam autenticitatea și adevărul era că simțeam ceva și nu voiam să-și pună la îndoială intuiția.

– Da, dar..., m-am bâlbâit. Este o relație unidirecțională, Mark. Chiar crezi că mă cunoști? Nu cred că e posibil.

– Prostii. Te cunosc, Brandy. Poate nu știu unde locuiești sau de unde ești. Nu-mi spui nimic despre tine, dar îți cunosc privirea și felul în care zâmbești, căldura și inteligența. Le cunosc prea bine. Te știu de un an de zile. Nu te poți ascunde.

Mă luase complet pe nepregătite. Avea dreptate. Simțeam ceva. Ce era oare? Nu știam sigur. Poate că eram măgulită. Poate că apelase la dorința mea profundă de a fi privită. Pacienții mei rareori încearcă să mă cunoască și, în mod normal, îmi cer informații despre mine doar ca să le garantez că sunt pregătită

să-i ajut. Mare parte din ceea ce știu despre mine se bazează pe propriile lor proiecții. Simțeam că eu, cea adevărată – femeia, și nu psihoterapeutul –, deveneam invizibilă. În timp ce pe ei îi încurajam să fie deschiși, îngropam, disimulându-mi clipă de clipă, cu migală, stările, gândurile. Poate că eram plictisită, obosită, îngrijorată sau, din contră, plină de exuberanță, și mă străduiam să-mi alung zâmbetul de pe față în favoarea unei seriozități implacabile necesare pentru a le crea un adăpost sigur în care să-și dea frâu liber lacrimilor, temerilor, disperării. Studiam cu atenție fiecare emoție subtilă manifestată de corpul lor, urmăream fiecare nuanță a discursului lor, tonul, cuvintele alese, căutând cu lupa miezul acestora și oglindind ceea ce nici ei nu vedeau în sine, în vreme ce propria mea lumină era ascunsă în umbrele lor teribil de întunecate, acolo, în mica mea încăpere întunecoasă.

Mi-era dor să mă plimb pe la soare, să-mi împărtășesc poveștile, să dezvălui mici părți din mine. Uneori spuneam o poveste despre drumul cu metroul din acea dimineață, despre piesa pe care o văzusem cu o seară în urmă sau cartea pe care tocmai o citisem. Dar când făceam acest lucru, deseori eram liniștită în grabă, mesaj din care psihologii trebuie să înțeleagă că nu e cazul să folosească timpul plătit de clienți pentru a pălăvrăgi despre ei înșiși.

Psihoterapia este o relație parazitară, în general. În unele zile mă simțeam folosită, plină de resentimente. Mark voia să mă cunoască pe mine, trecuse de fațadă, iar atenția lui m-a umplut de energie, reanimându-mi spiritul vlăguit, așa cum o plantă ofilită este readusă la viață de apă. Nu mai simțisem niciodată lucrul ăsta. Voiam să mă dezvălui în fața lui, iar asta mă făcea să mă simt vinovată.

Nu puteam interpreta lucrul ăsta cum făceam în cazul celorlalți pacienți care procedau așa cu toate femeile pe care le întâlneau, precum David sau Bill. Cu ei foloseam o strategie îndelung repetată de a-i trata pe ei cum tratau ei toate femeile. Pentru Mark, toate astea erau noi. Își asuma un mare risc și era cinstit. Trebuia să am mare grijă să nu-i rănesc sentimentele.

– Da, Mark, am spus într-un târziu. Am şi eu sentimente faţă de tine, dar nu se cade să ţin seama în vreun fel de ele.

– Asta e o prostie, a spus. Oamenii se întâlnesc în tot felul de locuri; întâmplarea face că noi ne-am întâlnit cu prilejul şedinţelor de psihoterapie. Vrei să spui că, dacă te-aş fi întâlnit în altă parte, ar fi fost altfel?

– Uneori ne simţim legaţi de persoane pe care nu le putem avea.

– M-am interesat care sunt regulile, a contraatacat Mark. După doi ani am putea fi împreună.

– Mark, niciodată nu aş lua în calcul posibilitatea unei relaţii cu tine. Să lucrez cu tine a însemnat foarte mult pentru mine, după cum bine ştii, dar rolul meu în viaţa ta a fost să te ajut să evoluezi. Este doar un rol temporar.

Aceasta a fost ultima mea şedinţă cu Mark. Am căzut amândoi de acord că nu ar fi util să mai lucrăm împreună. Trebuia să-l trimit la altcineva. I-am recomandat un psihoterapeut de sex masculin din Lower East Side. Ştiam că aşa prevedea regulamentul; doar că nu mi-am imaginat niciodată că am să ajung în situaţia asta.

Adevărul este că interesul lui Mark faţă de mine a fost în unele privinţe un succes pentru el. Capacitatea lui de a spune adevărul a fost admirabilă, exista curaj în vulnerabilitatea lui, hotărâre în faţa respingerii. Era al naibii de sexy. Privirea lui era hotărâtă. Aveam în faţa ochilor mei un cu totul alt om. Părea puternic, hotărât. Îl transformasem în genul de bărbat pe care îl admiram, genul de bărbat pe care mi-l doream cu adevărat.

M-am gândit bine la felul în care reacţionasem la prezenţa lui Mark. După etapa iniţială, mai anevoioasă, discuţiile noastre veneau adesea de la sine. Parcă am fi fost gemeni, simţeam acea naturaleţe pe care o ai în prezenţa unui suflet familiar. Eram mai destinsă, mai relaxată în preajma lui, într-un fel, eram *eu însămi,* chiar dacă trebuia să ţin şedinţele şi să nu uit să-mi fac meseria.

Mark nu era genul de bărbat exotic. Era un om obişnuit, din clasa de mijloc, un american tipic, cu un aspect obişnuit, cu o stare materială şi o inteligenţă de nivel mediu. Nu era loc de proiecţii, de fantezii efervescente, de aventuri îndepărtate. Interacţiunea era curată, deplină, pură prin afinitate. Îl vedeam ca pe o persoană reală şi simţeam o plăcere autentică în prezenţa lui. Mark m-a învăţat ceva important despre ceea ce-mi lipsea: o legătură bazată pe omul real, nu numai pe ceea ce îmi trebuia mie de la el, pe ce voiam eu să fie sau în ce credeam că pot eu să-l transform. Interacţiunea era pur şi simplu aceea dintre două persoane reale, care se bucurau fiecare de compania celeilalte pentru ceea ce erau cu adevărat.

Şi totuşi, deşi mă simţeam atrasă de Mark, mă tulbura să constat cât de mult îmi semăna. Aşa cum eu le ţineam oglinda pacienţilor mei, Mark era, fără să-şi dea seama, dar în mod evident, oglinda mea. Mă vedeam pe mine în el, o parte necunoscută din mine, o fată simplă dintr-un orăşel din Florida, şi ceea ce-mi imaginam că este viaţa mediocră, insipidă, moartă de care voisem să fug. Totuşi, în Mark vedeam o frumuseţe care mă ajuta să scap de acea percepţie greşită şi să accept realitatea.

Câteva săptămâni mai târziu, m-a sunat Rami.

– Am rezervat bilete pentru Mexic, a spus. Ca să mergem în locul ăla despre care vorbeai tu, Guanajuato...

BILL

Pacienţii sunt deseori circumspecţi la prima întâlnire cu un psihoterapeut şi eram obişnuită să fiu testată în şedinţele iniţiale. Este o luare de contact similară întru câtva cu un prim rendez-vous: cei doi stau vizavi unul de altul, într-un restaurant romantic, şi, ca potenţial cuplu, se întreabă: „Oare putem stabili o legătură? Ne potrivim? Am avea o relaţie bună?"

Însă Bill nu voia să aştepte.

– Înainte de a începe, vreau să ştiu cum o să fii, a spus, lăsându-se pe spate şi încrucişând braţele.

Curtea se întrunise, şi el era judecătorul.

– Te întrebi dacă voi putea să te ajut? am spus, ridicând din sprâncene şi zâmbind.

– Exact.

Multe întrebări au ca menire să afle dacă o să fiu de ajutor sau nu. Am auzit întrebări despre experienţa mea profesională, despre studiile pe care le aveam şi dacă mă mai confruntasem cu problema lor. Poate că răspunsul nu e cel pe care-l aşteaptă, aşa că am învăţat să fiu abilă.

– Nu sunt căsătorită, dar am tratat cu succes cupluri căsătorite. Nu am copii, dar am tratat mame. Tratez bărbaţi cu disfuncţii erectile, dar nu am penis. Poate că nu reuşesc să mă identific personal cu împrejurările din viaţa ta, dar mă plăteşti pentru că am o specializare, nu pentru că semănăm.

Uneori, rar, ce-i drept, am fost judecată chiar înainte de a deschide gura. Odată, o femeie în vârstă a intrat în sala de aşteptare şi, când am deschis uşa să o poftesc înăuntru,

-a uitat la mine şi a zis: „A, nu", apoi s-a ridicat şi a plecat. Am urmat-o pe hol şi am întrebat-o dacă nu doreşte totuşi să intre şi să-mi spună ce se petrece. A fost de acord şi mi-a spus ă nu crede că o femeie aşa de tânără ar putea s-o trateze cu ucces. Din fericire, m-a lăsat să o investighez mai în detaliu i s-a dovedit că îi era pur şi simplu ruşine să ceară ajutorul uiva mai tânăr decât ea. Până la urmă, am lucrat împreună şi, dată ce a trecut peste prejudecăţile iniţiale, totul a mers bine.

Dar în cazul tipului ăstuia, Bill, neîncrederea faţă de mine epăşea cu mult media; parcă ar fi plecat de la premisa că nu veam să-i fiu de nici un ajutor. Părea genul de bărbat greu e mulţumit, care se aştepta ca nimeni să nu-i poată satisface evoile. Eram în situaţia de a mă apăra pe mine însămi chiar inainte de a începe.

– Spune-mi ce aştepţi de la un psihoterapeut, l-am întrebat.

– Nu vreau pe cineva care să stea şi să dea din cap vreme e o oră, a spus Bill.

– Vrei, prin urmare, nişte îndrumări directe, i-am spus lui Bill.

– Da, dar încă nu sunt sigur în privinţa ta. Bill m-a privit ı un aer admirativ, apoi a spus: Poate ar fi trebuit să aleg n psihoterapeut de sex masculin. S-ar putea să mă distragi :ea mult.

– În cazul ăsta, s-ar putea să fiu *exact* ce îţi trebuie ţie, i-am ›us, cu gândul că dacă vizez stârnirea unei reacţii, atunci cine a mai potrivit să se ocupe de reacţia aceea?

– Da, poate, a spus Bill chicotind pe înfundate. Oricum, ı eşti genul meu. Bun. Am nevoie de mult ajutor. Poate că ar ebui să vin în fiecare zi.

Încă un test, cel al disponibilităţii mele.

– Te cam grăbeşti să primeşti ajutorul de care ai nevoie.

– Ei bine, sunt dependent de sex. Ştii şi tu cum e?

Provocările lui începeau să mă irite, dar mă străduiam rămân calmă.

– Ce-ar fi să-mi spui cum e pentru tine?

Bill s-a adunat şi mi-a explicat:

– Uite cum e pentru mine... Îmi place să-i duc pe copi[ii]
la culcare. Îmi place să văd cum îi fură somnul în timp ce l[e]
citesc. Și totuși plăcerea asta este amestecată cu nerăbdare,
gândindu-mă ce am să fac după ce adorm ei. Ai zice că a[r]
trebui să mă simt vinovat pentru ceea ce sunt pe cale să fac,
dar nu e așa. Vina vine abia la urmă. În momentul ăla nu m[ă]
gândesc decât la ce vreau.

– Și anume?

– Nevoia de a cunoaște o tipă nouă. Îmi place sentimentul
de a pleca cu mașina din cartierul meu, de a trece pe lângă toat[e]
locuințele alea liniștite, suburbane și de a porni spre Bronx.
Am un sentiment de pericol și de aventură.

– Cauți adrenalină.

– Nu știu niciodată ce o să se întâmple. Mă simt ca în
adolescență, când umblam prin oraș cu prietenii mei vinerea
noaptea, în căutarea unei aventuri de orice fel. Agățam fete, ne
luam la bătaie sau reușeam să intrăm într-un club de noapte
exclusivist. Da, îmi place adrenalina. Așteptarea. Dar, uneori,
ritualul pregătirii este mai palpitant decât aventura în sine.

– Cum te face să te simți asta?

– Dezamăgit. E ca un anticlimax. Și caut mai multe, până
când obțin ceea ce vreau.

– Mai multe ce? am întrebat.

– Mai multe femei. Pot să trec prin patru-cinci pe noapte.
Recordul a fost de zece.

– E greu de crezut.

– Mă judeci?

– Nu, sunt doar surprinsă. Numărul nu părea plauzibil.
Deci se poate? Am zâmbit. Mă mira că nu simțeam nici dispreț,
nici dezgust, nici dorința de a-i ataca fragila apărare. Eram
calmă, dar nu amorțită. Am înțeles că puteam să tolerez ce
spunea Bill, să rămân concentrată, implicată și conectată la
propria mea empatie fără să cad în reverii. Eram acolo cu Bill
și simțeam un amestec de bunătate și forță interioară. Era
o stare pe care înțelegeam că trebuie s-o întruchipez întot-
deauna, dar acum chiar o simțeam.

– Da. Dar nu fac neapărat sex cu ele, a explicat Bill. Dacă
a dintre ele mă satisface, rămân cu ea. Trebuie să înțelegi că
nt foarte sensibil la ceea ce crezi în legătură cu asta. Nu mă
elege greșit: am totul. Am avut mână bună în afaceri. Am
oție frumoasă și-mi iubesc copiii mai mult decât orice pe
ne. Dar simt o neliniște, o stare de agitație. Ceva de genul:
sta-i tot? Nu ar trebui să fie mai mult?"

Bill era un investitor în domeniul imobiliar aproape ieșit la
nsie, avea în jur de cincizeci de ani și făcuse bani frumoși
nd piața fusese profitabilă. Locuia în Connecticut și lucra
Manhattan, după dispoziție. Ca să se distreze, juca golf și
bea pe internet cu prostituate. Purta întotdeauna pulovere
lph Lauren în culori foarte vii, roz, roșu sau galben-canar.
pectul său general era destul de șters, și numai puloverele
cubeice lăsau să se întrezărească o scânteiere interioară.
l cunoștea plăcerea, dar nu fericirea. Cred că era perplex
descopere că stilul de viață pe care îl ducea și la care aspira
mult, „viața adevărată", care implica să se bucure zilnic
plăceri mai mari sau mai mici, nu reușea să ducă de fapt
o împlinire reală. Mai văzusem acest lucru până atunci
mă gândisem că asta e dilema omului care nu trebuie să
ncească. Nu mai are nici o provocare, nimic de cucerit,
nic de creat. În schimb, zilele lui dezorganizate îi ofereau
ertate și, odată cu aceasta, toate crizele existențiale pe care
mplică. Bill nu mai avea visuri și aspirații. Nu prea avea
tive să se dea jos din pat dimineața. Nimic nu-l stimula,
avea nici o pasiune, nici un impuls, nici un scop.
Atunci s-a lovit de un obstacol neașteptat. Contabilul lui l-a
ormat că își cheltuise jumătate din venitul pe anul anterior
r pe aventuri extraconjugale. Panicat, Bill s-a interesat în
nga și-n dreapta, și un prieten m-a recomandat pe mine.
– Chestia asta cu banii chiar a scăpat de sub control, a spus
. Pe vremuri puteam s-o țin în frâu, dar acum nu mai merge.
m am să-i ascund soției mele?
– Cât ai cheltuit?

– Două sute de mii.

Fără să vreau, am tresărit.

Câteva seri mai târziu, la cină, le-am spus unor prietene ă aveam un nou pacient, dependent de sex. Poate că era din auza vinului, dar au izbucnit toate în hohote de râs.

– Haide, a spus Margaret. Pe bune? Bărbații fac asta de când ımea și pământul și acum, dintr-odată, e o problemă cu capul? 'unem etichete medicale unor comportamente masculine bine unoscute?

– Mda. E doar un pretext ca să justifice că-i fustangiu noto-iu, a spus Jane. Ăsta e diagnosticul psihopupu al zilei, pentru a nemernicii ăștia să scape basma curată. Acum ar trebui să ıe pară rău pentru ei. Bieții bărbați; ce ghinion pe ei, suferă le o tulburare și de-aia nu-și pot ține penisul în pantaloni!

– Cred că și eu sunt dependentă de sex, a dedus una dintre :olegele mele de cameră.

Ne-am oprit toate s-o privim.

– Da, se confirmă, am spus în glumă, dar era adevărat, căci ıe aminteam că noaptea trecută venise acasă cu încă un tip și ıu îl întrebase cum îl cheamă până nu au ajuns în taxi.

– Ție chiar îți pare sincer rău pentru ei, Brandy? a întreba Margaret. De curând, Margaret fusese înșelată.

– Păi, ce să zic, în cazul ăsta simt empatie față de el, am spus

– Atunci poate ar trebui să înființezi o organizație caritabil pentru bieții fustangii, a spus ea.

– Nu vă sugerez să aveți milă de bărbații dependenți de se sau să le scuzați comportamentul. Sau să le găsiți justificar Sau să-i iertați pentru răul pe care vi l-au făcut, dacă nu as simțiți. Spun doar că sunt bolnavi, supuși greșelii și că meri compasiune, cel puțin în biroul meu.

Nu mă surprindeau aceste reacții. Dependența de sex e încă un domeniu de studiu în dezvoltare. Acest diagnost care nu apărea oficial în manualul de diagnostic și statist al tulburărilor mentale, DSM, constituia încă subiectul u aprinse dezbateri.

Totuși, comportamentul este evident unul real și există mare diferență între dependenți de sex și fustangii. De obicei, ependenții de sex se rușinează de comportamentul lor și simt ì nu se pot controla. Deseori, sunt deprimați. Fustangiii se mt bine în pielea lor, stăpâni pe propriile forțe. Am observat că ıstangiii caută satisfacerea orgoliului, în vreme ce dependenții e sex par să caute altceva.

Dependenții de sex își pierd simțul proporției și controlul, ıgajându-se în activități sexuale compulsive, cu consecințe care afectează sau chiar le distrug viața, precum golirea contului ıncar pentru a plăti servicii sexuale, masturbarea atât de ecventă încât ajung să sângereze sau își pierd locul de muncă n cauza consumului obsesiv de pornografie pe internet pe ıeltuiala companiei. Suferă consecințele și tot nu se pot opri. ı timpul, acest comportament poate căpăta accentele unei boli iologice care manifestă aceleași modificări neurologice ce au în creierul unui om care abuzează de droguri. Ca în cazul icărui dependent, capacitatea creierului de a simți plăcere vine o piedică. Acest fenomen mai este cunoscut și ca „surzenie plăcere". Pragul plăcerii se schimbă, devine așa de ridicat încât pendentul necesită din ce în ce mai multe relații sexuale pentru imți plăcere. Așa că, dacă rațiunile emoționale din spatele estui comportament nu sunt destul de convingătoare pentru eptici, dependența este și mai ascunsă de o nevoie fizică.

Încerc să-i fac pe bărbați mai conștienți de natura reală lorințelor lor. Vreau ca motivațiile inconștiente să devină nștiente. La bărbați în mod special, intervine o întreagă iadă de dorințe de natură emoțională, deși poate că nu sunt ıștienți sau nu acceptă.

Bill mi-a confirmat că simte nevoia să întrețină relații uale din ce în ce mai des pentru a obține același efect. Pofta nonopoliza gândurile în timpul zilei, apoi îl distrăgea de relația cu soția și cu copiii lui seara. Acasă, cum pornea nputerul, se apuca să citească e-mailurile de la femeile care le cunoscuse pe internet.

– Trebuie să le deschid, a spus deznădăjduit. Dacă le ignor, mă cuprinde obsesia. Așa că până la urmă stau pe chat, poate chiar mă masturbez. Apoi aranjez o întâlnire la sfârșitul zilei, dacă sunt sigur că respectiva va face ce vreau eu.

– Și ce anume? am întrebat, prinzând mingea aruncată la fileu de Bill.

– Vreau să fie dominatoare, dar caldă și iubitoare în același timp. E o combinație anume, greu de găsit la o prostituată.

– Îmi imaginez, am spus.

Dilema lui îmi părea cumplit de familiară.

– Vreau să preia controlul și să știe ce vreau, să știe cum să-mi pună capul pe sânii ei, să mă sărute pe frunte în timp ce mă atinge acolo. Vreau să-mi șoptească pe un ton matern că o să aibă grijă de mine, să-mi spună să mă relaxez. Lui Bill îi tremura glasul de rușine. Multe dintre femeile astea nu vor să facă așa ceva. Se uită la mine de parcă aș fi un... ciudat.

Spuneți ce vreți despre boala lui Bill, dar eu nu-l găseam ciu dat pentru că voia să experimenteze acest aspect al feminități chiar dacă era vorba despre sex cu prostituate. De fapt, nevoi lui era un lucru frumos.

– Pentru prostituate, totul e o simplă afacere, s-a plâns Bill Nu există o seducție reală. Ele nu înțeleg. Vor banii înainte, n sărutări, nu afecțiune. Trebuie să scap de ele. Uneori găses ceea ce vreau și plătesc pentru asta. Dar tot pare mecani Se poate să încerc de mai multe ori pe noapte.

– Și te satisface lucrul ăsta? Te simți împlinit?

– Nu prea. Se termină când obosesc. Să rogi o prostituată fie tandră e ca și când ai încerca să storci lapte dintr-o piatr De obicei mă enervez pentru că arunc cu banii. Mă simt ca u fraier pentru toate târfele astea nenorocite!

Furia subiacentă a lui Bill mă preocupa, dar am lăsat as deoparte, deoarece nu voiam să-l deturnez de la ceea ce chinuia să exprime. În schimb, am insistat asupra frustră pe care o simțea.

– Cauți așadar o relație de afecțiune cu femeile, iar acest ți-o refuză.

– Da, presupun că da. Caut căldură... da, exact asta e. înă acum nu i-am mai pus niciodată o etichetă, dar asta te. Niciodată nu am știut cum este să ai parte de căldură, a că nici măcar nu am înțeles ce căutam.

În acel moment, bărbatul acesta cu douăzeci de ani mai în rstă decât mine părea un copil nefericit, pe care îmi venea să-l ı în brațe și să-l consolez. Asta m-a surprins mai mult decât ice, spiritul matern pe care mi-l stârnisem, după ce auzisem o ıveste despre infidelitate, subiect care de obicei îmi trezea un zgust abia reținut. I-am cerut să-mi povestească în continuare.

– Mă dezarmezi, a spus, de parcă tocmai ar fi realizat ceva ntru prima oară.

– De ce spui asta?

– Nu pot să cred că-ți împărtășesc toate astea.

– Sunt onorată, Bill.

Și vorbeam serios.

– Mă simt... vulnerabil.

– *Ești* vulnerabil. Cum te simți în privința asta?

– Stânjenit, dar tu mă liniștești.

– Mă bucur. Și mă bucur că îți permiți să fii stânjenit, r să te deschizi în continuare. *Asta* înseamnă că ai curaj, Bill.

Compasiunea pentru Bill a stăruit și după ce a plecat. Îmi deau lacrimile când mă gândeam cât de deschis fusese cu ne. Am aranjat canapeaua, mi-am spălat ceașca de ceai și ı încuiat ușa de la birou la plecare. Așa trebuie să fie când te ıturizezi, m-am gândit.

Ceva din Bill îmi trezea o reacție primitivă, feminină, așa la următoarea ședință, i-am cerut să-mi povestească despre ıma lui. Mi-a descris-o ca pe o „alcoolică preocupată numai propria persoană. Dădea petreceri, avea o grămadă de iubiți ntotdeauna arăta fantastic și părea fericită, iar eu simțeam că tau în cale. A doua zi era mereu mahmură, stătea prin casă halat și se enerva dacă o deranjam". Când se simțea foarte ı, scotocea prin dulapul mamei lui, scotea un halat lung din in și se îmbrăca cu el ca să se simtă mai bine.

Mama lui Bill se îngrijea de nevoile lui zilnice, dar păstra la minimum interacţiunea dintre ei.

– Nu aveam parte de afecţiune, îndrumare, căldură sau... Bill s-a oprit brusc, poate aşa făcea de obicei, la fel ca în trecut, când nevoile nu-i erau satisfăcute şi ştia că era inutil să încerce să obţină o reacţie din partea mamei lui. În schimb, mi-a spus că, de curând, fusese în casa unde copilărise, rătăcise prin casa goală şi toate vechile sentimente au ieşit la suprafaţă. Singurătatea. Sentimentul acela că te afli în afară şi priveşti înăuntru.

– Soţia mea nu este nici ea prea afectuoasă, dar ne potrivim extraordinar şi avem o bună legătură intelectuală. Spunând aceste lucruri, Bill s-a dezumflat. Dar e rusoaică, a adăugat, parcă pentru a-i explica temperamentul.

– Cum e sexul cu soţia ta?

– De fapt, e fantastic. Probabil că îi cer prea des să facem sex, dar o facem de cel puţin cinci-şase ori pe săptămână. Însă e mai degrabă ceva fizic, nu emoţional. Mai demult mă plângeam că vreau mai mult sex, dar acum o las în pace.

– Se pare că avem un tipar aici.

– Găsesc femei la fel de reci ca mama?

– Încerci să faci femei indisponibile emoţional să-ţi ofere dragoste.

– Cum încerc să le fac...

– Plăteşti prostituate să-ţi dea ceva ce majoritatea nu vor să-ţi ofere şi eşti furios din cauza asta.

– Hm, ele cel puţin o nimeresc în privinţa dominării.

– De fapt, tu le dictezi cum anume să te domine, ceea ce înseamnă că tu controlezi. Ce-ţi place cel mai mult când eşti dominat?

– Vreau să preia altcineva conducerea şi să-mi spună ce fac. Dar cu delicateţe.

– Asta voiai de la mama ta?

– Da.

– Simţi deci o nevoie neîmplinită de iubire maternă.

Dorinţa lui Bill de a fi dominat nu era de natură masochistă; voia un părinte. Dar nevoia lui nu era în sens propriu. Îi lipsea *esenţa* maternă, acele calităţi feminine pe care le posedă ambele sexe, dar totuşi le asociem în general mamelor: afecţiunea, grija şi siguranţa, la care se adaugă tăria sufletească. Deşi Bill făcea destui bani încât să se poată pensiona de fapt, în materie de relaţii se simţea ca un om al străzii. Mă întrista că nu-şi putea satisface o nevoie de bază a existenţei umane. Fără aceste lucruri oferite de către femei, nu ne putem găsi locul în lume.

– Am nevoie de iubirea asta. E intensă. Nu mă mai satur, a spus Bill. Poate de-aia insistam să fac aşa de des sex cu soţia mea.

Într-un final, ajunseserăm într-un punct în care mesajele lui erau amestecate. De ce un bărbat care vrea iubire o caută prin intermediul sexului? Dacă ţi-e sete, mănânci un sendviş? Dacă eşti obosit, bei un pahar cu apă? Acesta este încă un exemplu că bărbaţii învaţă că nu e bine să fie sentimentali, dar e în regulă să se manifeste sexual. De aceea, comunicarea nevoilor şi speranţa satisfacerii lor se produc prin sex.

Lucrul ăsta chiar tulbură apele. În loc ca sexualitatea să fie o exprimare liberă a iubirii, a vieţii şi a erotismului, este împovărată de alte aşteptări. Pentru Bill, asocierea iubirii cu sexul devenise nevrotică. Această explicaţie prin „libido exacerbat" sau „pur şi simplu ador sexul" pe care o dau mulţi dependenţi de sex este de fapt dependenţă mascată sub forma dorinţei. De fapt, este vorba despre o nevoie emoţională, un om vrea să primească asigurări că este iubit. E ca şi când ai spune: „Mă iubeşti? Mă iubeşti? Eşti sigură? Nu te cred. Mai zi-mi odată".

Dependenţa de sex este cunoscută ca fiind o tulburare de ordin intim. Am citit un studiu în care se spunea că 78% dintre dependenţii de sex provin din familii considerate „indiferente şi rigide", ceea ce, în limbaj psihologic, se traduce printr-o deconectare profundă şi o alienare cronică. Cei care suferă de aşa ceva sunt ca nişte ulii, ca nişte vulturi, veşnic în căutare de resturi. Se înfruptă din orice. Femeile sesizează această nevoie şi devin imediat interesate. Prostituatele şi cei din industria pornografică scot profituri serioase din asta.

Din nefericire, într-o căsnicie, această nesiguranță devoratoare nu este erotică. Însă unele femei acceptă situația și continuă să facă sex dintr-un sentiment de obligație, din cauza codependenței create. Așa era soția lui Bill. Se gândea că, dacă acceptă toate solicitările lui sexuale mânate de o poftă nepotolită, nu are s-o înșele niciodată. Nu știa că strategia ei nu dă rezultate în cazul unui dependent de sex.

Am plecat în vacanță. În Guanajuato. Mda. Am plecat cu Rami. Poate pentru că era cel mai romantic oraș din Mexic, un oraș atât de romantic încât trubadurii nocturni se plimbau ore în șir pe aleile șerpuite și cântau cântece de dragoste urmați de localnicii care beau vin și cântau împreună cu ei. Plimbarea se încheie pe aleea săruturilor, unde oamenii sărbătoresc sărutul. Orașul ăsta era pe gustul meu. Dacă fiecare avea un oraș-pereche, atunci eu îl găsisem în sfârșit pe al meu. Voiam să mă căsătoresc în marea biserică spaniolă colonială, cu domul ei roz, din centrul orașului. Am uitat, desigur, de mărețele mele planuri de despărțire și am intrat în faza cea mai calmă și mai stabilă a relației noastre.

Rami depusese chiar actele pentru divorț, fără ca eu să-i fi cerut asta. Eram uimită. Începusem să accept că înțelegerea lor de a se separa în loc să divorțeze avea rațiuni exclusiv financiare. Decizia de a divorța presupunea că era pregătit să accepte o pierdere financiară majoră și știam cât de mult însemnase asta pentru el, având în vedere cât se străduise să obțină ceea ce avea. Povestea lui era parcă desprinsă din cărți, în care un imigrant trăiește visul american. A crescut într-o tabără de refugiați și a venit în Statele Unite cu un bilet de avion cumpărat cu bani împrumutați, pe care a reușit să-i restituie abia după un an. A ajuns în New York cu 67 de dolari în portofel și s-a mutat într-un apartament cu două dormitoare din Bay Ridge, Brooklyn, alături de alți opt tipi. Muncise din greu într-un local cu delicatese din Manhattan și economisise bani până când reușise să-și cumpere propriul local cu delicatese împreună cu unul dintre colegii săi. Au cumpărat un magazin,

l-au pus la punct și au scos un profit ce reprezenta mai mulți bani decât văzuse el vreodată în viața lui. Acum, după ani de zile, deține multe magazine și proprietăți. Nu mai trebuie să muncească, dar are în continuare același portofel în care ține cei 67 de dolari, ca să-i amintească, după cum spune el, că, în cel mai rău caz, a ajuns de unde a pornit – un bun memento, dat fiind că este, poate, chiar mai impetuos din fire decât mine. Am înțeles gravitatea deciziei lui și îi respectam sacrificiul, puterea de a renunța și generozitatea. Era un pas serios, prin care își dovedea încrederea în relația noastră.

Câteva săptămâni mai târziu, Bill mi-a spus că soția sa intrase la bănuieli c-o înșală și îi ceruse să asiste și ea la una dintre ședințele noastre. De asemenea, m-a avertizat că, după părerea ei, psihoterapeuții erau niște șarlatani care explotau suferințele oamenilor pentru bani.

– Cred că, de fapt, vrea să se asigure că merg la psiholog, și nu la o altă femeie, a spus el.

Îmi încurajam pacienții să-și includă și partenerii de viață în procesul de vindecare. De asemenea, voiam să fie sinceri, dar Bill deja cosmetizase adevărul. Îi spusese Natashei că se trata pentru o depresie minoră. E destul de greu și așa să te întâlnești cu soțiile, darămite când acestea nu știu ce se petrece. Unii psihoterapeuți nici măcar nu lucrează individual cu cei doi parteneri. Nu se poate ști exact când unul dintre ei dorește să păstreze un anumit secret.

Natasha era o femeie între două vârste a cărei prestanță aproape că reușea să-i ascundă emotivitatea. Purta o cămașă simplă, scrobită, și pantaloni comozi. Avea părul blond, tuns bob. Îmi dădeam seama că nu se simțea în largul ei în cabinetul meu încă de la intrare, în timp ce pășea cu grijă pe coridorul unde se înșiruiau mai multe birouri, vigilentă și temătoare de parcă ar fi intrat în bârlogul unei vrăjitoare.

Natasha a schițat un zâmbet vag și mi-a strâns slab mâna, în timp ce-și plimba privirea prin birou, apoi s-a așezat pe canapea.

Deşi soţia lui Bill se îndoia de eficienţa tratamentului psihologic, când a lăsat garda jos, am simţit şi o căldură naturală care nu se potrivea cu răceala emoţională descrisă de Bill. Chipul ei trandafiriu, proaspăt, emana, de fapt, bunătate.

Natasha nu a vorbit prea mult în primele câteva minute, dar am avut un schimb de priviri edificatoare. Mă studia şi apoi îşi muta privirea spre Bill dacă mă uitam la ea. Uneori ne privea cu dispreţ pe amândoi, apoi se retrăgea, ochii îi rătăceau şi se adâncea în gânduri.

– Spune-mi despre ce vorbeşti aici, i-a spus blând lui Bill.

– Despre depresie.

– Ajută?

– Da.

– Eşti aşa de rece acasă, asta dacă vii acasă. Eşti mai mult plecat. Ai uitat de copiii tăi? Natasha a izbucnit fără să vrea în lacrimi. Am împins cutia cu batistuţe spre ea.

– Sunt acasă în fiecare noapte ca să-i duc la culcare, s-a apărat Bill.

– Apoi pleci. Îşi pusese mâna pe a lui aşteptând, parcă, să i-o strângă, dar el n-a făcut-o. Îl privea cu o expresie grăitoare; era privirea unei femei care ştie şi care imploră să i se spună adevărul, în care se simte frica disperată, iar ochii ei fac o încercare deliberată de a transmite o bunătate care să-l facă să se deschidă.

Bill şi-a rotit privirea prin cameră.

– Ies şi eu cu prietenii. Vreau să mă bucur de pensionare. Am muncit din greu. Lasă-mă să mă bucur de asta.

– Nu-mi miroase a bine, a spus ea.

S-a aşternut tăcerea, erau într-un impas. Bill nu oferea răspunsuri şi nu reacţiona la încercările soţiei lui de a stabili o legătură cu el. Eram martoră la un moment dureros. Intuiţia, acest har divin al femeilor, devenise acum o sursă de suferinţă în faţa minciunii impasibile a lui Bill, iar busola interioară a Natashei îi crea confuzie. M-a privit cu ochi stăruitori şi cu un uşor dispreţ, de parcă şi-ar fi dat seama că eu ştiam ceva, întrebându-se parcă de ce îmi spunea mie, o femeie tânără şi necunoscută, şi psihoterapeut pe deasupra, lucrurile de care depindea soarta ei.

Era o situaţie imposibilă. Aş fi vrut să-i spun totul Natashei. Dar nu puteam. Eram şi eu supărată pe Bill pentru daunele colaterale pe care le crease egoismul lui. Mă simţeam de parcă aş fi asistat la pierderea totală a încrederii în sine a unei femei, când percepţia îi era complet alterată, iar adevărul se pierdea în ceaţă.

Asemenea altor clienţi de-ai mei care fuseseră infideli, Bill se arăta şi el vinovat şi plin de remuşcări, şi avea înţelepciunea şi onestitatea de a recunoaşte că acţiona împotriva propriului sistem de valori. Dar asta nu-l făcea totuşi să-şi schimbe comportamentul.

M-am gândit la felul în care ajung să decadă oamenii obişnuiţi. Este un proces lent şi perfid care se declanşează chiar la limita exterioară a propriei conştiinţe, un glas blând care cheamă este ignorat şi se amplifică în tăcere până când devine o forţă, nepoftită şi sâcâitoare, care pune stăpânire pe fiinţă. Această forţă acaparează organismul şi-l îndeamnă la o acţiune ce contravine idealurilor, moralei şi angajamentelor luate, în vreme ce loialitatea faţă de partenerul de viaţă se estompează. Glasul devine mai puternic şi strigă: „Am nevoie“, „Vreau“ pe măsură ce devine o pornire orbitoare. Pe unii îi copleşeşte lăcomia, pe alţii singurătatea, invidia, ura de sine sau gelozia.

Pe Bill îl făcuse să decadă nevoia de iubire.

Niciodată nu ştiam la ce să mă aştept de la Bill, dar cu siguranţă nu eram pregătită pentru bomba pe care avea să o lanseze câteva săptămâni mai târziu.

– Cred că mă îndrăgostesc, a spus. Am răspuns la un anunţ de pe Craigslist şi m-am dus într-un bar din Bronx. S-a prezentat o tipă latino-americană superbă, tânără.

– Uau.

– Asta nu e tot, a adăugat Bill.

Nu puteam decât să îmi imaginez. Fusese ea fata care, în final şi de bună voie, se dovedise dominatoare şi maternă în acelaşi timp?

– Am mers cu ea la un motel părăsit din Yonkers, a continuat Bill. Când am intrat în cameră, mi-a spus că e bărbat. Poţi să crezi aşa ceva?

Surprinzător pentru mine, nu ştiam ce să spun, aşa că l-am lăsat pe Bill să vorbească. Ne întâlneam de suficient de mult timp încât să răspundă înainte să apuc să-i adresez eu întrebări de genul: „Cum te-ai simţit în privinţa asta?“.

– Jur că era aşa de frumoasă încât nu mi-am dat seama. M-aş fi enervat, dar era fermecătoare. Ne-am înţeles bine. N-am făcut decât să stăm în pat şi să vorbim ore în şir. Mi-a spus că se prostitua numai până când avea să facă rost de bani pentru operaţia de schimbare de sex. Am încurajat-o să meargă la şcoală. Am petrecut mult timp cu ea: uneori făceam sex, alteori pur şi simplu ne plimbam împreună. Am dus-o chiar la ceilalţi clienţi ca să pot petrece timp cu ea în maşină.

Bill radia de fericire.

– Ce e diferit la ea? am întrebat.

– Carla se poartă de parcă i-ar păsa cu adevărat de mine. Mă ascultă şi mă vede într-un fel cum nu mă mai vede şi poate nici nu m-a văzut vreodată nici o altă femeie. Mi-a spus ieri că îi par singur şi pierdut. Nici măcar nu realizam, dar cred că are dreptate. Vorbesc cu această fată/băiat în vârstă de numai douăzeci de ani, îi împărtăşesc temerile mele, îi spun că totul mi se pare pustiu şi mă înţelege. Nici măcar nu-mi pasă că e bărbat.

– A înţeles de ce ai tu nevoie, am spus.

Ce manevră inteligentă. Prostituata asta s-a prins imediat că Bill nu caută sex.

– Cred că e foarte deşteaptă. Mă întreb cum ar fi fost viaţa ei dacă se năştea în Connecticut, nu în Bronx, dacă nu trebuia să-şi facă griji că e luată la şuturi de copiii din cartier pentru că se poartă ca un gay, dacă ar fi avut şansa la o educaţie mai bună sau ar fi călătorit. Carla nu ştie cine este Nietzsche, Steinbeck sau Proust. Nu a auzit niciodată de preşedintele Roosevelt sau chiar de Trujillo, nu cunoaşte istoria Republicii Dominicane, de unde se trage. Nu a plecat niciodată din New York, dar să ştii de la mine, e aşa de isteaţă, aşa de deşteaptă, încât apreciez opinia ei mai mult decât pe cea a prietenilor mei apropiaţi. Dacă i-ar fi fost cultivată inteligenţa nativă într-un fel, cum s-ar fi schimbat oare viaţa ei?

Bill nu ştia dacă ar trebui să vorbească despre Carla ca lespre un bărbat sau o femeie, dacă atitudinea ei era adevărată au o prefăcătorie. Ştia doar că întâlnise pe cineva care, după părerea lui, îl vedea pe el aşa cum era cu adevărat şi îl adusese a viaţă. De asemenea, părea să existe o temă în toate poveştile ui despre Carla: îşi petrecea mult timp încercând s-o convingă ă meargă la facultate. Nu-i venea să creadă că nu-i trecuse iciodată prin cap opţiunea unei educaţii superioare. A început ă-i cumpere cărţi de istorie, literatură, poezie. O plătea pentru oată ziua şi o ducea în cafenele să citească. Se părea că Bill îşi ăcuse din Carla un scop în sine, care îl făcea să uite de criza ui existenţială. Încercam de luni de zile să-l scap de o lume în are se simţea pierdut şi inutil, plictisit şi neinspirat. Discuţiile oastre abstracte, filosofice nu duseseră nicăieri. Fusese nevoie e Carla să-l ajute să dea o semnificaţie vieţii sale.

Bill avea de gând să-i plătească operaţia de schimbare de sex i facultatea. Nu ştiam cum avea să reuşească acest lucru, date ind problemele lui financiare, ca să nu mai vorbesc de Natasha i de copii. Poate că toată povestea asta era o altă manifestare dependenţei care îl adusese la mine, dar aveam senzaţia că otivaţiile interne ale lui Bill se modificau.

Faptul că ea îşi împărtăşea experienţele îl scosese pe Bill din azanul cu smoală al egoismului, impulsurilor incontrolabile frustrărilor. Acum vedea lumea dincolo de Connecticut, de artidele de golf, cluburile şi călătoriile în Bermude. Nefiind miliarizat cu aceste lucruri, devenise conştient de imaginea e ansamblu şi, cu toate că pe Bill îl îngrozeau chinurile Carlei, u era tentat să evite adevărurile cumplite pe care i le spunea ı. În schimb, se simţea revigorat şi, brusc, mintea îi genera oluţii şi idei. Voia să ia parte la viaţă. Să aibă o influenţă, se simtă util. În plus, era mult mai puţin preocupat de sex. Acum mintea intrase în acţiune.

Din nefericire, nu peste mult timp, frenezia lui Bill de a-i himba viaţa Carlei a intrat într-un impas. A sosit la biroul eu panicat.

– Natasha s-a uitat prin mesajele mele și și-a dat seama că nu prea am fost pe unde am spus că mă duc. Apoi mi-a căutat prin birou și mi-a găsit un telefon mobil secret și conturi din care fuseseră plătite camere de motel, site-uri porno și cadouri. Am avut un scandal monstru și m-a amenințat că pleacă și îmi ia și copiii.

Nu voiam să fiu lipsită de sensibilitate, dar primul meu gând a fost: „Doar te-a amenințat?"

– I-ai spus ce se întâmplă?

– Mi-e imposibil să-i spun tot adevărul, s-a bâlbâit Bill, vizibil copleșit de situație. Eram așa de supărat încât am plecat de acasă în grabă și am condus trei ore până la mama. Simțeam că o să am o cădere nervoasă. Dar când am ajuns, nu era acasă.

Bill s-a cuprins cu brațele, distrus; resimțea din plin anii de suferință acumulată, pe care impulsiva călătorie acasă îi scosese din nou la iveală.

– Înțeleg, Bill. În sfârșit voiai să-i ceri ajutorul și nici de data asta nu ai găsit-o pe mama ta, de care aveai o nevoie disperată.

– Apoi mi-am adus aminte de abuzul sexual.

Poftim? De ce nu-mi mai vorbise despre asta? M-am ținut cu firea, pentru că știam cum avea să reacționeze Bill dacă ar fi simțit că-l judec.

– Nu-mi place să vorbesc despre asta, dar unul dintre prietenii mamei a abuzat de mine când aveam doisprezece ani.

Bill părea pe punctul de a claca, iar eu nu-l puteam lăsa să plutească în derivă.

– Ce-ai simțit adineauri, când mi-ai spus?

– Mă întreb dacă sunt homosexual. Am făcut sex într-o noapte cu Carla, iar acum toate amintirile astea revin. Când prietenul mamei a făcut sex cu mine, cred că se poate să-mi fi plăcut. De ani de zile încerc să îmi dau seama de asta.

– Trebuie să fie copleșitor și derutant, am spus. Poți să-mi spui ce ți-a plăcut atunci, mai precis?

– Faptul că mi-a acordat atenție. Era foarte prietenos, îmi cumpăra tot felul de jocuri. A fost ca un tată pentru mine.

– E logic, Bill. Aveai nevoie disperată de o figură paternă.

– Nu prea înțelegeam partea cu sexul. Cred că știam că nu :a normal, dar eram confuz. Iar el era prietenos. Nu părea eloc un tip rău. Bill a strâns din buze. Poate chiar îmi plăcea ı mă atingă. Așa că nu știu…

– Nu este o reacție neobișnuită, i-am spus lui Bill. Asta nu ıseamnă că voiai să ai o relație sexuală cu el. Prietenul mamei le a profitat de incapacitatea ta de a înțelege pe deplin. Și chiar ıcă ți-a plăcut, asta nu spune nimic despre orientarea ta sexuală.

Bill era în continuare nedumerit.

– Dar nu-mi dau seama dacă îmi place sexul cu Carla pentru : sunt homosexual sau dacă pur și simplu îmi place să fiu cu . De regulă, nu am fantezii sexuale cu bărbați. Merg pe stradă am tendința să observ numai femeile.

Cu timpul, Bill a stabilit că avea tendințe bisexuale cau-te în parte de faptul că își manifesta trauma din copilărie. dincolo de abuzul sexual, era supărat că mama lui nu-l pro-ıase. De fapt, acest lucru îi permisese celui care-l abuzase să ɔă grijă de Bill și să rămână singur cu el în repetate rânduri. ıeori se încuia în dormitorul ei, în timp ce casa era plină petrecăreți care se culcau pe canapele sau direct pe podea .pă ce se drogau de față cu Bill. Aceste lucruri își puseseră .ternic amprenta asupra psihicului său. Deseori, oamenii treabă: „De ce trebuie să readuci trecutul la suprafață în ihoterapie?" Pe Bill, asta l-a făcut să tragă concluzii despre nei pe baza experienței din acele momente din perioada de :mare. Mama lui Bill era ca și inexistentă, așa că a învățat să conteze niciodată prea mult pe femei. Această idee îl bloca ıt de mult, încât nu vedea că, în realitate, soția sa chiar era ponibilă atât emoțional, cât și sexual. Tot ce trebuia să facă l era să primească ce avea ea de oferit.

Într-un final, l-am întrebat ce crede el că îl împiedică de fapt obțină ceea ce vrea, și anume tandrețe din partea Natashei. spunsul a fost jalnic.

– Ea se gândește numai la copii.

– Îmi pare rău, dar pe asta n-o cred, am spus. A venit la o ședință și a încercat să stabilească o legătură cu tine. Ea e femeia cea mai disponibilă din preajma ta. Haide. Ce te oprește de fapt să te apropii de ea?

– Ea e de vină, a insistat el.

– Ei bine, ea nu e aici, așa că hai să ne oprim asupra ta. Ce crezi că s-ar întâmpla dacă i-ai fi complet fidel Natashei de acum înainte?

Bill a mărturisit că gândul acesta îl speria și se temea că ea nu avea să-i satisfacă nevoile.

– Adică nu ai încredere în ea?

– Păi...

– Nici în mine nu ai avut încredere.

Credeam că percepția de bază a lui Bill era distorsionată, de parcă s-ar fi privit într-o oglindă dintr-un parc de distracții, în care te vedeai fie gras, fie slab.

– Dorința ta de iubire este foarte mare și distorsionată, iar femeile sunt slabe și reținute. Cu asta trebuie să lucrăm noi. Cu aceste temeri puternice și cu nevoia ta disperată de iubire. Asta se întâmplă din cauză că ai fost abuzat.

Puterea unui pacient de a se înțelege pe sine se oprește aici. Odată ce învață să-și accepte frica de relații, sarcina lui este aceea de a-și gestiona acea frică. Numai atunci poate începe transformarea. E un proces îndelungat. Pentru unii, este o călătorie de o viață. Recuperarea intervine când pacientul își recunoaște temerile în momentul în care acestea ies la suprafață și practică non-reactivitatea. Este un exercițiu cognitiv. Te convingi să accepți și respiri calm când te cuprinde frica. Am lucrat cu Bill la asta luni de zile și l-am pregătit să tolereze disconfortul acela în timp ce făcea pași mici spre apropierea de Natasha.

Ca parte a acestui proces, i-a spus totul Natashei, iar onestitatea și îndrăzneala i-au permis în sfârșit acesteia să se apropie de el. Bill nu a mai vorbit niciodată cu Carla, deși îi rămânea recunoscător pentru că întâlnirea cu ea îl ajutase să realizeze ce era cel mai important: faptul că viața lui putea căpăta un nou scop. Carla îl inspirase să-și transforme pustiul existențial

în pasiunea de a ajuta oamenii. Bill a decis să se ofere voluntar la o organizație care îi ajuta pe copiii din cartierele sărace să-și pregătească cererile de înscriere la universitate. Dar i-a oferit Carlei o bursă și un fond anual.

În ședința finală, Bill avea lacrimi în ochi.

– Vreau să-ți mulțumesc pentru iubirea și compasiunea pe care mi le-ai arătat, a spus el. Indiferent ce ți-am mărturisit, am simțit că mă accepți. M-ai făcut să simt că merit iubire. Vreau să știi că lucrul ăsta a fost de ajuns ca să mă vindec.

Mi-am șters și eu lacrimile și am inspirat adânc. Mă miram că, dintre toate intervențiile mele, strategia cea mai eficientă a fost pur și simplu să-i acord pacientului afecțiune. Lucrul ăsta era eficient în special în cazul lui Bill, deoarece el nu reușise niciodată să aibă pe deplin încredere în femei. Iar eu nu a trebuit niciodată să simulez empatia față de Bill, participam la discuții din toată inima și sunt sigură că din acest motiv se vindecase. În psihoterapie, acest lucru se numește „experiență emoțională corectivă“. În relația cu psihoterapeutul, pacientul trăiește sentimente noi așa de puternice încât îi distrug vechile supoziții, iluzii și concepții despre oameni și lume. Dar acest lucru nu se petrece la nivel conceptual/intelectual, ci este mai degrabă o schimbare lăuntrică, născută din experiență.

Ceea ce se obține la final este speranța.

ULTIMA ȘEDINȚĂ

Reflectând la cazurile din această carte, mi-am dat seama că lucrul cel mai important pe care l-am dobândit în primul meu an de lucru cu bărbații a fost spulberarea miturilor pe care și le împărtășesc femeile în încercarea lor de a-i înțelege pe bărbați. Aceste legende ating proporții epice, așa încât par reale, chiar dacă undeva, în adâncul sufletului, știi că sunt niște clișee grosolane. În primul rând, apare stereotipul omniprezent cum că bărbații privesc separat sexul și iubirea. Apoi acela că bărbații vor doar sex tot timpul și că vor ca actul sexual să fie exclusiv genital. În ultimul rând, se spune adeseori că toate acestea sunt cauzate de impulsul lor biologic de a-și planta sământa în stânga și-n dreapta. Multe dintre noi acceptăm pur și simplu că așa sunt bărbații. Totuși, vorbind cu bărbații care s-ar fi încadrat perfect în aceste mituri, mi-a luat numai câteva ședințe să aflu că motivațiile lor sexuale nu sunt de fapt așa de diferite de cele ale femeilor.

Bărbații nu separă cu atâta ușurință sexul de iubire. Am înțeles că iubirea este o latură esențială a firii umane, așa încât nu ne putem detașa de nevoia de a oferi și de a primi. Nevoia de iubire este în tot ceea ce facem, inclusiv în sex. Am remarcat că bărbații care caută aventuri fără obligații, partenere anonime, întâlniri prin baruri, profesioniste din industria sexului etc. se plâng că vor mai multă pasiune, care diferă de pofta trupească prin necesitatea prezenței, a implicării celuilalt. Așa că pe asta se bazează ideile mele despre îmbunătățirea calității actului intim; nu sunt proiecțiile mele, ci informații provenite exact de la bărbații nemulțumiți. Ei îmi cer să-i ajut. Cred că oamenii vor ca sexul să conteze, să fie special.

Nu spun că sexul ar trebui să fie *întotdeauna* o expresie a iubirii sau că sexul fără iubire este un lucru rău. De fapt, vreau să profit de ocazie și să spun că există argumente legitime în favoarea sexului lipsit de implicare emoțională... este vorba despre fugă de propria identitate și de posibilitatea de a te bucura de latura pur carnală a naturii umane fără încărcătura pe care o atrage după sine atașarea emoțională de partener. Acest gen de interacțiuni procură o plăcere reală. Însă adevărul este că bărbații de pe canapeaua mea nu-și fac un ideal din acest lucru. Am fost foarte atentă să nu le impun pacienților ideile mele legate de iubire. Ei erau cei care, inevitabil, duceau conversația într-acolo, indiferent de scopul pentru care veniseră inițial. Cred că asta se întâmplă pentru că, în mare parte, sexul este indisolubil legat de ideea unei relații, și de aceea relația este prezentă în actul sexual. Dar chiar și în absența acesteia, într-o relație sexuală tot intervin nevoi emoționale umane dincolo de planul pur carnal, și acesta este lucrul care m-a intrigat cel mai tare.

În cazul pacienților mei, sexul devenise un surogat pentru iubire. Ce nu puteau obține emoțional, ceea ce nu îndrăzneau să ceară căutau prin intermediul sexului. Sexul le satisfăcea orgoliul, venind în întâmpinarea dorinței lor de a fi speciali, importanți, puternici, doriți. Sexul lua locul tuturor acelor lucruri pe care nu le primeau de la mame, soții sau prostituate. Însă mare parte dintre aceste lucruri erau un substitut pentru ceea ce nu puteau obține ei înșiși. În loc să învețe să se iubească pe sine, recurgeau la fantezie, creau scenarii și căutau mereu câte o actriță care să joace rolul. Iar rolul se schimbă și în funcție de dorințele de moment. Acești bărbați speră că femeile pot intui ce vor ei și întruchipa acea fantezie. Nimic din toate astea nu are legătură cu femeia reală.

Asta nu e iubire, deoarece actul, cu toată drama și intensitatea sa, de fapt nu este mai profund decât interacțiunea pe care o poți avea cu casiera de la supermarket.

Odată am avut ca pacient un tânăr compozitor de foarte mare succes. La prima ședință mi-a spus:

– În meseria mea scriu cântece de dragoste, dar eu nu cred în iubire. O fac doar pentru bani.

Mi s-a părut revelator că aceasta era prima afirmație pe care o avea de făcut. Din tot ceea ce putea dezvălui despre sine, cu asta voia să înceapă.

– Totul este o iluzie, a continuat el. Feromonii, dopamina, totul se reduce la sex. La procreare. Iubirea este o fantezie romantică.

Nici că putea părea mai blazat de atât.

– Ți-ar plăcea ca dragostea să fie reală? am întrebat.

– Nu, eu vreau să trăiesc în lumea reală.

– Și realitatea se reduce la biologie?

– Da, mă rog. Când oamenii vorbesc despre îndrăgostire, de fapt spun următorul lucru: „Omul ăsta mă face să mă simt bine în pielea mea". Dar nu vor decât să le fie recunoscută valoarea. Nu mă înțelege greșit: îmi place să mi se recunoască valoarea. De fapt, pentru asta trăiesc; dar niciodată nu primești destule confirmări, de-asta mă simt acum ca dracu'. Fosta mea iubită e de doi bani.

– Deci, dacă are legătură doar cu biologia, hai să acceptăm pur și simplu. Să sărbătorim!

S-a ridicat și s-a plimbat prin biroul meu.

– Simt nevoia să mă mișc, a spus. Urăsc prostia asta tipică psihologilor: hai să luăm loc și să stăm de vorbă. Se presupune că asta ar trebui să mă ajute? Am venit să primesc ajutor. Apoi s-a așezat din nou, dar de data asta pe un mic taburet de picioare, chiar lângă mine, și m-a privit de aproape, în liniște, de parcă ar fi încercat să mă citească. L-am privit și eu, ridicând din sprâncene, un pic neliniștită.

Apoi s-a ridicat brusc și a început iar să se plimbe.

– Ești plăcută, știi?

– Te lași distras, am spus. Credeam că vrei ajutor, nu?

– Scuze, am deficit de atenție și am băut prea multă cafea. Nu știu ce spun. Sunt pierdut, la pământ.

– Tu spui că dragostea este doar o chestiune de biologie, iar eu zic: „Și ce? Atunci bucură-te de ea".

– Nu, la dracu', e foarte superficial, a spus în timp ce se așeza din nou pe canapea.

– Și atunci ce vrei?

– Vreau să însemne ceva.

– Atunci permite-i să însemne ceva.

– Dar n-are nici un sens.

– Presupun că ai dreptate. Ești un dezastru existențial!

– Dacă îmi spui să o las mai moale cu cafeaua și cu Kierkegaard, îmi pare rău, drăguțo, dar asta e lumea mea.

– Drăguțo?

– Scuze, scuze, doamna doctor! a zis și mi-a zâmbit fermecător.

Am râs amândoi.

– Te-ai simțit vreodată iubit? am întrebat.

– Da, presupun că da. Credeam că sunt îndrăgostit de fosta mea iubită. Am avut toate sentimentele alea pe care oamenii le intepretează drept iubire.

– Deci, ceva sentimente există.

– Așa credeam. Dar sunt probabil doar reacții chimice. Și-a scos telefonul mobil din buzunar și a început să se joace cu el.

– Te-a dezamăgit?

– E prea puțin spus.

– Așadar, te-a dezamăgit și acum renunți la iubire. Chiar renunți *la tot?*

– Dacă mă sună managerul meu, trebuie să vorbesc.

– Simți nevoia să fii iubit?

– Da.

Din cauză că cei mai mulți dintre noi nu înțelegem iubirea, nu știm la ce să ne așteptăm de la ea. Încă nu știam ce se întâmplase în relația asta, dar în mod evident el avusese niște așteptări care îi fuseseră spulberate, ceea ce dusese la atacul ăsta filosofic. Totuși, știam cât de greu este să negi dorința profundă pe care o avem cu toții față de ceea ce numim iubire. Și știam că dorința asta era pentru el un lucru real. Și ce dacă necesitatea biologică și nevoia de recunoaștere a propriilor

merite sunt şi ele implicate în proces? Scăpase din vedere esenţa iubirii, suma părţilor componente.

– Iubirea este mai importantă decât îndrăgostirea romantică dintre doi oameni, i-am spus. E un domeniu vast. Poţi iubi animalele, natura, copiii, prietenii. Avem o nevoie înnăscută de a da şi de a primi, şi putem face lucrul ăsta în multe feluri, nu numai agăţându-ne de un om, făcând din el un obiect al iubirii. Într-un fel, poţi iubi tot ce te înconjoară.

Nu a răspuns nimic, m-a privit doar neîncrezător, aşa că am continuat să-mi susţin cazul.

– Spune-mi ceva ce îţi place foarte mult.

– Să cânt la chitară.

– Ce îţi place la asta?

– Mă pierd în sunet. E un lucru pe care îl fac fără efort.

– Nu exprima în cuvinte. Gândeşte-te doar la asta.

– Bine...

– *Simţi* cât de mult îţi place?

– E ciudat. Ce anume vrei să fac?

– Ce te rog eu.

A făcut o pauză.

– Bun. Da, simt o căldură.

– Acum încearcă să amplifici sentimentul.

– Ăăă... bine...

– Acum gândeşte-te la altceva ce îţi place mult.

– Sora mea cea mică.

– Gândeşte-te la asta. Lasă sentimentele să se formeze în interiorul tău.

I s-au umezit ochii.

– Tu ai generat chestia asta. Poţi cultiva câtă iubire vrei tu, oricând.

Am continuat aşa o vreme şi am aflat despre dragostea lui faţă de multe lucruri, inclusiv faţă de câinele său mort Sherman şi faţă de îngheţata pe băţ cu frişcă. Mă simţeam stânjenită, deoarece îi sesizam condescendenţa chiar în timp ce încerca să-mi urmeze instrucţiunile. Cu siguranţă se gândea că aveam o viziune romantică asupra iubirii. Dar, în acelaşi timp, era suficient de disperat şi de nefericit încât să-mi cânte în strună. Aşa că am repetat iar şi iar exerciţiul, enumerând oameni şi activităţi, şi a reuşit să genereze senzaţia de iubire şi s-o susţină, iar eu i-am dovedit astfel că aveam dreptate când îi spuneam că iubirea poate fi cultivată. Voiam să recunoască cel puţin că este adevărată, concretă. Se putea încrede în sentimentul ce sălăşluia în el însuşi. Şi chiar a recunoscut că se simţea bine.

Ne-am mai întâlnit doar o dată, după care a renunţat brusc la tratament pentru a merge în turneu în Europa. La ultima şedinţă, a venit şi mi-a spus că trebuie să plece, dar că nu era entuziasmat, deoarece nimic nu-l mai entuziasma.

– Întreaga lume este fără sens.

Dar poate că venise să mă caute ca să-i dau o rază de speranţă înainte de a pune punct şedinţelor noastre.

– Doctore, poţi să-mi dai o definiţie a iubirii?

Eram pusă la încercare şi am început să scotocesc după cuvinte.

– Ei bine, iubirea pe care o punem noi la loc de cinste este o senzaţie aducătoare de plăcere, viscerală, dar de fapt iubirea adevărată este o abilitate care include o amplă varietate de comportamente şi sentimente...

Mi-a făcut semn să tac.

– Doctore, te rog, opreşte-te. Serios? Asta o să le spui oamenilor? Cred că trebuie să găseşti ceva mai bun de atât. Ceva mai simplu de ţinut minte, o mantra, şi te rog să nu mai pară aşa de ştiinţific!

Avea dreptate. Era o definiţie destul de plicticoasă.

– Bine, bine. OK, am spus. Iubirea înseamnă să recunoşti frumuseţea din tot şi toate din jurul tău. Şi ai nevoie de iubire să-ţi regăseşti inspiraţia, să creezi, să compui cântece.

O lună mai târziu, am primit un e-mail de la el, din Bruxelles. Îmi mulţumea. Mai scria: „Mai am o întrebare. Dacă nu mai găsesc niciodată iubirea?"

I-am răspuns şi eu: „Am încredere că o vei găsi. Dacă am vreo certitudine, aceea e că toată lumea are nevoie de iubire, s-o ofere şi s-o primească deopotrivă. Ea nu moare când o relaţie se sfârşeşte. Iubirea nu se limitează la o singură persoană".

Mai scria că, după ce se gândise la ultima noastră discuție, renunțase la Sartre și se apucase de Rumi.

Spre marea mea plăcere, această modificare în abordarea iubirii se petrecea des. De fapt, bărbații spuneau: „Nu mai caut iubirea. Vreau să fiu eu iubirea". Deseori mă opream să mă minunez de evoluția de la expresiile populare precum: „Toate femeile sunt niște târfe" la „Pe vremuri, mă întrebam dacă sunt iubit. Acum mă întreb dacă am iubit vreodată". Nu-mi venea să cred că bărbații foloseau asemenea expresii față de mine. Interesul se muta de la ceea ce puteau primi la ceea ce puteau oferi, și eram încântată.

Eu și Rami aveam de ceva timp o relație stabilă, așa că am decis că relația de la distanță trebuia să se sfârșească. Dacă relația noastră avea să meargă vreodată, unul dintre noi trebuia să se mute. Apoi, tipic pentru Rami, și-a făcut apariția la ușa mea și m-a anunțat:

– Mă mut la New York.

Își aruncase câteva lucruri în mașină și venise din Florida.

– Ești iubirea vieții mele, m-a anunțat. Nu-mi pasă care e prețul, dar o să fim împreună.

Exultam de fericire. În sfârșit puneam capăt tensiunii legate de cine avea să se mute, iar eu rămâneam și cu Rami, și cu New Yorkul. Mi-am luat rămas-bun de la colegele mele de cameră din Times Square și am închiriat un apartament pentru noi doi în Upper West Side. Ne întâlneam în fiecare seară la cină și, în sfârșit, eram împreună în fiecare noapte. Însă visul meu împlinit n-a ținut mai mult de două luni. Am să vă scutesc de detalii și am să spun doar că lucrurile au mers cam așa: mi-a cumpărat un inel de logodnă. Ne-am certat. A dat inelul înapoi și și-a cumpărat un Rolex. Ne-am certat. A aruncat Rolexul în Hudson. S-a mutat înapoi în Florida.

Eram singură în New York pentru prima oară, în propriul meu apartament.

Nu era o despărțire și nici nu ne purtam pică unul altuia. Pur și simplu am reluat relația la distanță. Lui Rami îi era dor de casa lui cea mare din Florida; a spus că nu se putea adapta la viața din Manhattan.

M-am gândit la ce spusese în timp ce stăteam în garsoniera mea, un spațiu așa de strâmt încât puteam să stau în pat și să mă întind să deschid frigiderul. Am realizat că nu mi-ar prinde rău să am un standard de viață mai ridicat; cât timp aveam să locuiesc într-un apartament cu o bucătărie de dimensiunea unei cabine telefonice, în care mișunau șoarecii în timp ce dormeam? (Îmi țineam cheile și pantofii la îndemână ca să am cu ce arunca în ei în toiul nopții.)

Apoi mi-am amintit că promisesem să mă mut în Florida după un an petrecut în New York – și de adevăratul motiv pentru care nu voiam să mă întorc. Aveam probleme de încredere. Nu mă simțisem în siguranță, așa că nu eram pregătită să-mi asum riscul. În schimb, decisesem să rămân la New York mai degrabă decât să mă confrunt cu teama de a mă muta cu Rami. E o nebunie, m-am gândit. *Îmi provocasem clienții să fie îndrăzneți și curajoși în relația cu cei pe care îi iubesc. Am decis că e vremea să-mi asum și eu un risc.*

Așa că, în sfârșit, l-am sunat pe Rami și i-am spus că mă mut în Florida. Am vândut cabinetul, mi-am subînchiriat apartamentul și mi-am luat la revedere de la toți prietenii.

– Ai înnebunit? m-au întrebat când i-am strâns pe toți într-un bar din Upper West Side ca să fac anunțul oficial. În ciuda consternării lor, eu eram liniștită, simțeam calmul acela pe care îl ai când iei o decizie. Eu și Rami făceam amândoi planuri, entuziasmați de noua noastră viață împreună.

Câteva zile mai târziu, în timp ce îmi făceam bagajele, m-a sunat Rami.

– Poate ar fi mai bine dacă ți-ai lua un apartament în loc să te muți cu mine, a sugerat.

– Poftim? De ce?

– Dacă ne plictisim unul de celălalt? a spus. Nu vreau să mă simt ca într-o capcană. A continuat cu o învălmășeală de cuvinte și fraze aproape lipsite de sens, care sunau mai degrabă

a scuze ieftine. Mă simţeam aşa de copleşită, încât abia dacă mai înţelegeam ce-mi spune.

– Poate ar trebui să te pun să semnezi nişte hârtii cum că nu sunt responsabil financiar pentru tine, a mormăit el.

Receptorul mi-a scăpat din mână, am căzut pe podeaua garsonierei, unde aveam îngrămădite toate bagajele, şi m-am pus pe bocit.

Rami dăduse înapoi, exact cum spusese Mohinder, şoferul de taxi, că va face dacă îi spuneam vreodată că voi fi la dispoziţia lui.

Crezusem că, dacă făceam pasul, aveam să găsim în sfârşit stabilitatea. Am realizat că, ţinându-mă la distanţă în toţi aceşti ani, menţinusem suficientă distanţă cât să se simtă Rami confortabil, deşi el mă învinovăţea întotdeauna *pe mine* pentru că eram departe.

Şi atunci mi-am amintit. Dumnezeule. Cabinetul meu! Tocmai îi găsisem un nou proprietar. De asemenea, trebuia să părăsesc apartamentul peste două săptămâni. Tocmai îmi schimbasem întreaga viaţă pentru ceea ce eu crezusem că era o decizie îndrăzneaţă în numele iubirii.

M-am adunat şi mi-am rezervat imediat un bilet de avion spre un loc în care îmi dorisem întotdeauna să merg: California. În câteva zile, subînchiriasem o cameră într-o casă frumoasă lângă plajă şi plecasem înapoi la New York să-mi împachetez şi restul de lucruri. Am decis să pun totul în cutii maro din carton şi să mi le trimit prin poştă. În timp ce treceam adresa de San Diego, deloc surprinzător, Rami s-a înfiinţat la uşa mea, voia să stăm de vorbă. De data asta, i-am cerut pur şi simplu să îmi lase cutiile la poştă. Erau prea grele, i-am spus.

Şi asta a fost tot.

Da, Rami mă rănise. Minciunile, fustangeala, respingerea. Totuşi, niciodată n-am să cred că decizia de a mă muta sau de a-l iubi acest bărbat a fost nebunească. Căci eu sunt loială iubirii în sine. Da, m-a dezamăgit, dar asta din cauza propriei lui lupte cu iubirea. Sunt mândră de curajul şi de hotărârea mea de a iubi şi, deşi deseori nu îmi iese, de fiecare dată când încerc, mai evoluez un pic.

Una dintre întrebările cele mai obişnuite pe care mi le adresează pacienţii, femei şi bărbaţi deopotrivă, care au suferit din dragoste este următoarea: De ce s-o mai fac? De ce să mă deschid? Aceşti oameni încearcă să se resemneze cu faptul că întotdeauna există posibilitatea de a suferi din dragoste, şi totuşi au nevoie de ea. Dar faptul că cedează în faţa fricii şi resping relaţiile nu îi protejează, deoarece alternativa este aceea de a rămâne singuri, ceea ce oricum nu-i va scuti de suferinţă. Aşa că le răspund sincer: Da, veţi fi răniţi şi de aceea una dintre lecţiile cele mai importante în dragoste este să fii capabil să accepţi că suferinţa este o parte a procesului, deşi există frumuseţe şi în cele mai dureroase senzaţii legate de iubire.

Nu îmi puteam permite să mă las învinsă sau să devin cinică; nu era stilul meu. Nu mi-am pierdut tendinţa spre romantism; mai degrabă, ca rezultat al şedinţelor de psihoterapie cu bărbaţi, am adăugat o perspectivă mai bogată şi mai realistă. De fiecare dată când ajungeam la concluzia că Rami este un nemernic, îmi arăta o imensă bunătate. Această dihotomie mi-a dat de gândit mult timp, până când am înţeles că, de fapt, nu-i nimic neclar aici, aceasta este natura umană. Conştientizarea acestui lucru m-a eliberat şi m-a ajutat să nu mai judec. Poate că trebuise să mă despart de el de zece ori, dar parcurgerea acestui proces fusese similară cu provocarea de a mă confrunta cu adevărurile clienţilor mei de sex masculin. A trebuit să depăşesc stările de nesiguranţă pe care mi le trezea, să ajung la compasiune şi înţelegere.

Mi-a luat multă vreme şi străduinţă, dar aceşti bărbaţi m-au învăţat să fiu răbdătoare, curajoasă şi tolerantă. Niciodată nu am crezut că vreuna dintre aceste virtuţi este la fel de fascinantă sau fermecătoare ca pasiunea mea nebună faţă de iubire, dar ele sunt baza care permite părţilor frumoase ale iubirii să persiste. La început, nu am reuşit să le dau un răspuns în legătură cu natura iubirii, dar stabilind o legătură cu fiecare dintre ei, am reuşit să definim o iubire tămăduitoare atât pentru medic, cât şi pentru pacient.

Post-scriptum:

Rami s-a întors la mult iubita viață de burlac amator le călătorii, deși acum construiește orfelinate în țări în curs de lezvoltare.

Eu am un cabinet particular în Los Angeles și sunt căsăto-ită cu un bărbat care mi-a oferit mai multe aventuri decât ar i putut țese vreodată imaginația mea bogată. Este din Iowa.

MULȚUMIRI

Brandy

Ideea acestei cărți mi-a venit cu prilejul unei călătorii, când am pornit singură la drum de Crăciun, din Los Angeles spre un mic orășel din deșert, în același an în care părăsisem New Yorkul. Peisajul sterp mă calmează întotdeauna, iar ideile pentru această carte mi-au venit așa de repede încât am tras pe dreapta și am făcut o schiță într-o parcare de la Walgreens. Vreau să le mulțumesc lui Sue Schrader și lui Matt Johnston, primii mei prieteni în California, care m-au încurajat să continui și să scriu cartea după ce au citit schița. Încrederea lor în mine mi-a dat mult curaj. Vă mulțumesc.

De asemenea, vreau să-i mulțumesc lui Rami, al cărui nume l-am schimbat, deoarece nu a dorit ca eu să fac publice detaliile relației noastre. Mai mult, cartea este evident scrisă din punctul meu de vedere. Totuși, l-am sunat de câteva ori și i-am cerut permisiunea de a include fiecare poveste cu el. Singurul răspuns pe care l-a dat a fost: „Ai grijă să scrii că încă te iubesc". Iar al meu a fost: „Serios, cartea asta o să fie publicată!" A rămas același spirit generos și mi-a spus că mă sprijină în acest demers editorial și că acceptă adevărul meu. Dar a adăugat mereu: „Tu ai grijă ca cititorii să știe cât de mult te iubesc". Sper că, în ciuda faptului că am dezvăluit aspectele cele mai chinuitoare ale relației noastre, i-am respectat dorința.

De asemenea, aș vrea să-mi exprim recunoștința față de David Rensin. A fost o mare onoare, ca autor debutant, să lucrez

cu un profesionist de renume. Şi-a asumat un proiect riscant, cu un autor necunoscut, deoarece, după cum spunea adesea, credea în material. Îi sunt profund recunoscătoare că a făcut această alegere. De asemenea, îi sunt recunoscătoare pentru interesul arătat psihologiei sexului, pentru respectul neclintit față de pacienții din această carte și pentru capacitatea de a le umaniza lupta. David a fost de asemenea o călăuză răbdătoare și încurajatoare, care mi-a permis să învăț meșteșugul scrisului. A demonstrat o capacitate supranaturală de a mă face să mă deschid. Inițial nu am fost dornică să-mi împărtășesc povestea, dar m-a îndemnat, m-a convins, m-a sedus și m-a ademenit până când am scos la iveală femeia din spatele fațadei profesionale. Și a fost alături de mine în fiecare clipă, m-a sprijinit când mă încercau temerile, ca să spun adevărul despre ele. M-a făcut să devin vulnerabilă și autentică, exact așa cum am procedat și eu mereu cu pacienții mei.

Mulțumiri agentului meu literar Brian DeFiore pentru că a crezut mereu, la bine și la greu, în această carte. Mulțumesc și Denisei Silvestro, de la Berkley Books, că a riscat cu mine.

Le mulțumesc lui Suzie Peterson, Amy Alkon și Stephanie Willen pentru lectura și editarea atente.

Brian Pike, de la Creative Artists Agency: apreciez entuziasmul față de carte și viziunea autentică pentru un serial TV bazat pe acest material.

Mulțumiri dragelor mele prietene care au susținut acest proiect. Lui Suzy Coyle, glasul pătrunzător al înțelepciunii. Lui Karen Sandoval, care mi-a spus că nu trebuie să mă jenez de vulnerabilitatea mea, pentru că e un lucru frumos. Lui Amy Reichenbach, o sursă constantă de umor, provocare și inspirație. Mulțumiri și celorlalți prieteni care mi-au oferit sprijin și încurajare: Beth și Laura Reichenbach, Wendy McCarty, Mary Van Lent, Steve Smith, Robert Slusarenko, Jamie Cook-Tate.

Pacienților mei, și celor despre care am scris, și celor despre care nu am scris. Vă mulțumesc pentru onoarea de a-mi permite să iau parte la călătoria voastră. Participarea voastră la procesul meu de evoluție va continua să dea roade, deoarece viitorii mei pacienți vor fi pe mâini mai bune datorită vouă.

Mamei mele, Irene Dunn: m-ai iubit și, astfel, capacitatea de a iubi a devenit o armă puternică în vindecarea altora. Mulțumiri lui Robert Dunn, Brian Dunn, Carla Spooner pentru perspectiva amuzantă pe care au adăugat-o.

În sfârșit, toată iubirea și mulțumirile mele se îndreaptă către Francis Engler, soțul meu. În ziua acelei călătorii singuratice în deșert, am refuzat să mă însoțești, o decizie fatală, care a dus la despărțirea noastră timp de doi ani lungi și dureroși. Am decis să scriu această carte ca să-mi umplu timpul și să scap de suferința pricinuită de lipsa ta. Sprijinul tău neobosit față de decizia mea de a scrie această carte și încrederea ta de nezdruncinat că voi reuși mi-au dat curaj și inspirație. Lecțiile pe care le-am învățat și întrebările despre dragoste pe care le-am pus în această carte m-au călăuzit, toate, spre tine.

David

Multe mulțumiri lui Brian DeFiore, a cărui încredere de la bun început în entuziasmul meu de a o implica pe Brandy și de a lucra cu ea pentru a scrie această carte neobișnuită nu a fost egalată decât de îndrumările lui constante, care ne-au ajutat să ducem proiectul la bun sfârșit.

Pentru sprijinul moral, prietenia, veselia și răbdarea de a mă asculta perorând despre cartea asta vreme de doi ani, chiar dacă unii au rezistat doar trăgând din când în când câte o dușcă, mulțumirile mele se îndreaptă către Cynthia Price, Amy Alkon (care a făcut mai mult decât își dă seama), Nancy Rommelmann, Lisa Kusel, Zorianna Kit, Sara Frace, Erika Schickel, Steve Randall, Jane Ayer, Joseph Mailander, Lisa Strum Sweetingham, Greg Critser, Eric Estrin, Bill Zehme, Denise Silvestro și excelenta sa echipă de la Berkeley, Judd Klinger, Roman Genn, Joe Rensin, Jill Steward, Jane și Gary Peterson, Paul Peterson, George și Charlotte Clinton, Gravtee, SA Jennifer Laurie (întotdeauna), Steve Oney și Francis Engler.

Dacă am uitat să amintesc pe cineva, n-a fost cu intenție, ci probabil pentru că nu mă odihnesc destul.

Îi sunt recunoscător și îndatorat dr. Brandy Engler, care a avut încredere în mine ca partener. Mi-a împărtășit fără teamă viața și iubirile ei pentru a da acestei cărți o dimensiune unică. De asemenea, mi-a satisfăcut cu bucurie curiozitatea inepuizabilă și pasiunea neobosită de a devia de la demersul nostru și a mă adânci în discuții filosofice întortocheate despre psihologia sexului, iubire și relații – *când ar fi trebuit să lucrăm.* Mărturisesc că voiam să aud ce gândea despre ceea ce credeam eu și am profitat fără jenă de cunoștințele ei. Ce-am primit de la Brandy a fost un punct de vedere lipsit de prejudecăți, incitant și, de fiecare dată, reconfortant. Toate acestea se reflectă și în carte, deci presupun că, până la urmă, chiar am lucrat.

În ultimul rând, ca întotdeauna, vreau să-mi exprim toată dragostea și recunoștința față de soția mea, Suzie Peterson, și fiul meu, Emmett Rensin. Bunăvoința lor este răsplata mea pământească. Orice ar spune lumea, voi însemnați totul pentru mine.

Ce gândesc bărbații. Ce simt bărbații. Tot ce trebuie să știe o femeie

Femeile presupun de obicei că bărbații vor doar să facă sex și, poate, după aceea să se înfrupte dintr-o pizza și să bea o bere. După care să mai aibă o partidă de sex. Autoarea ne arată că, în realitate, bărbații *vor* sex, dar *nu numai* sex. Prin intermediul poveștilor pacienților veniți la cabinetul său de psihoterapie – afemeiați cronici, dependenți de pornografie sau de prostituate, bărbați suferind de gelozie, de disfuncții erectile, de teama de intimitate sau de pierderea libidoului –, Brandy Engler demonstrează că la baza comportamentului sexual al bărbaților se află adesea nevoia unei legături mai strânse, nevoie despre care le este dificil să discute cu femeile din viața lor. Educați că e mai acceptabil să se exprime sexual decât emoțional, mulți dintre ei se folosesc de sex pentru a-și satisface nevoile neîmplinite de putere, acceptare, apreciere de sine, alinare și afecțiune.
O perspectivă nouă asupra dinamicii sexului și a relațiilor, o alternativă oferită cititoarelor care doresc să afle ce vor bărbații cu adevărat, să înțeleagă de ce se comportă ei într-un anumit fel și ce pot face pentru a-și îmbunătăți relația.

Brandy Engler este doctor în psihologie clinică, specializată în relațiile de cuplu și sexualitate.
David Rensin a semnat, ca autor sau coautor, numeroase cărți de succes din lista bestsellerurilor *New York Times*.
Despre *Bărbații de pe canapeaua mea* au apărut articole în publicațiile *The Times Magazine*, *Daily Mail*, *New York Post*, iar drepturile de publicare au fost vândute în 12 țări.

LITERA

eBook disponibil

Află mai mult pe:

ISBN 978-606-686-026-0